

การพัฒนาทักษะชีวิต เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

โดย
นางสาวพรพนา รัตน์พงษ์ไชย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนาทักษะชีวิต เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE DEVELOPMENT OF LIFE SKILLS ON LOCAL DEVELOPMENT ACCORDING TO
THE PRINCIPLE OF SUFFICIENCY ECONOMY
OF MATTHAYOMSUKSA 3 STUDENTS USING PROJECT APPROACH

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree
Master of Education Program in Teaching Social Studies
Department of Curriculum and Instruction
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2015
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาทักษะชีวิต เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน” เสนอโดย นางสาวพรพนา รัตน์พงษ์ไชย เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปานใจ ธารทัศน์วงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. อาจารย์ ดร. มนัสนันท์ น้ำสมบูรณ์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรพิน ศิริสัมพันธ์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประณัฐ กิจรุ่งเรือง

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไชยยศ ไพบูลย์ศิริธรรม)

...../...../.....

..... กรรมการ ..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. สามารถ ทิมนาค) (อาจารย์ ดร. มนัสนันท์ น้ำสมบูรณ์)

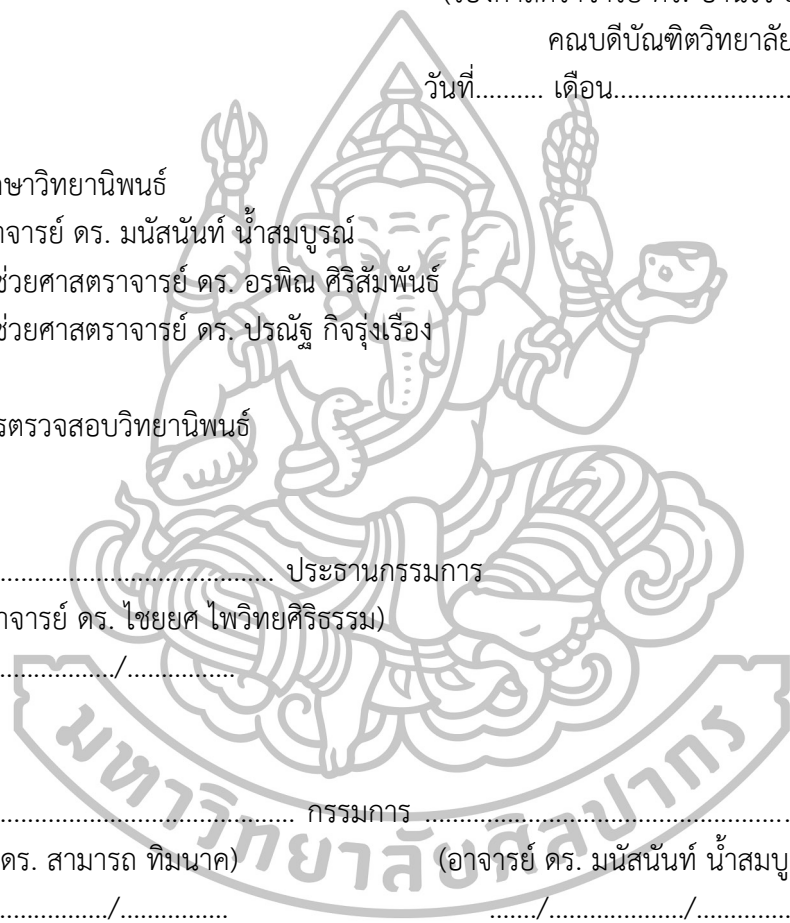
...../...../.....

...../...../.....

..... กรรมการ ..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรพิน ศิริสัมพันธ์) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประณัฐ กิจรุ่งเรือง)

...../...../.....

...../...../.....

54262308 : สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

คำสำคัญ : ทักษะชีวิต/การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

พรรณนา รัตนพงษ์ไชย : การพัฒนาทักษะชีวิต เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อ.ดร. มนัสนันท์ น้ำสมบูรณ์, ผศ.ดร. อรพิน ศิริสัมพันธ์, ผศ.ดร. ประณัฐ กิจรุ่งเรือง 242 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียน และหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ 3) ศึกษาความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 4) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2558 โรงเรียนปัญญาวรคุณ จำนวน 42 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ 2) แบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 5) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
4. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2558

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1.....2.....3.....

54262308: MAJOR : TEACHING SOCIAL STUDIES

KEY WORD: LIFE SKILLS / PROJECT APPROACH

PORNANA RUTTANAPONGCHAI : THE DEVELOPMENT OF LIFE SKILLS ON LOCAL DEVELOPMENT ACCORDING TO THE PRINCIPLE OF SUFFICIENCY ECONOMY OF MATTHAYOMSUKSA 3 STUDENTS USING PROJECT APPROACH. THESIS ADVISORS: MANASANAN NAMSOMBOON, Ph.D., ASST. PROF. ORAPIN SIRISAMPHAN, Ph.D., AND ASST. PROF. PORANAT KITROONGRUENG, Ph.D. 242 pp.

The purposes of this research were to: 1) compare the life skills of Matthayomsuksa 3 students before and after using project approach. 2) compare the learning achievement on local development according to the principle of sufficiency economy of Matthayomsuksa 3 students before and after using project approach. 3) study the project approach ability on local development according to the principle of sufficiency economy of Matthayomsuksa 3 students. 4) study the opinion of Matthayomsuksa 3 students toward learning mangement. The sample of this research consisted of 42 Matthayomsuksa 3/1 students studying in the seconds semester during the academic year 2015 in Panyaworakun School.

The instruments were: 1) lesson plans 2) a life skills measurement tool 3) a learning achievement test 4) the evaluation form toward project approach ability and 5) a questionnaire on the opinion of Matthayomsuksa 3 students toward the project approach. The collected data was analyzed by mean ($\bar{x}$) standard deviation (S.D.) t-test for dependent sample and content analysis.

The finding were as follows:

- 1) The life skills of Matthayomsuksa 3 students gained after using project approach were higher than before learning at the level of .05 significance.
- 2) The learning achievement of Matthayomsuksa 3 students on local development according to the principle of sufficiency economy gained after using project approach were higher than before learning at the level of .05 significance.
- 3) The project approach ability on local development according to the principle of sufficiency economy of Matthayomsuksa 3 students were at the high level.
- 4) The opinions of Matthayomsuksa 3 students toward the learning mangement using project approach were at the high level.

Department of Curriculum and Instruction

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature.....

Academic Year 2015

Thesis Advisor' signature 1.....2.....3.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์การพัฒนาทักษะชีวิต เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเล่มนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดีด้วยความกรุณาในการให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากอาจารย์ ดร. มนัสนันท์ น้ำสมบุญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรพิน ศิริสัมพันธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประณัฐ กิจรุ่งเรือง ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมวิทยานิพนธ์ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไชยศ ไพวิทยศิริธรรม ประธานกรรมการ ตรวจสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร. สามารถ ทิมนาค ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องและให้ความกระจ่างในเชิงวิชาการ เพื่อให้ผลงานมีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สาธิต จันทรวินิจ อาจารย์ ดร. เพ็ญพนา พ่วงแพ และอาจารย์ ดร. อธิพัทธ์ สุวทันพรกุล ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยและเก็บข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งขอเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ คณะครูโรงเรียนปัญญาวรคุณที่กรุณาให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจเสมอมา และขอขอบคุณนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ท้ายสุดนี้ขอขอบพระคุณบิดามารดา ซึ่งเป็นผู้วางรากฐานในการศึกษาและเป็นแรงบันดาลใจที่สนับสนุนให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จสมความปรารถนาด้วยดีตลอดมา และขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนที่คอยให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

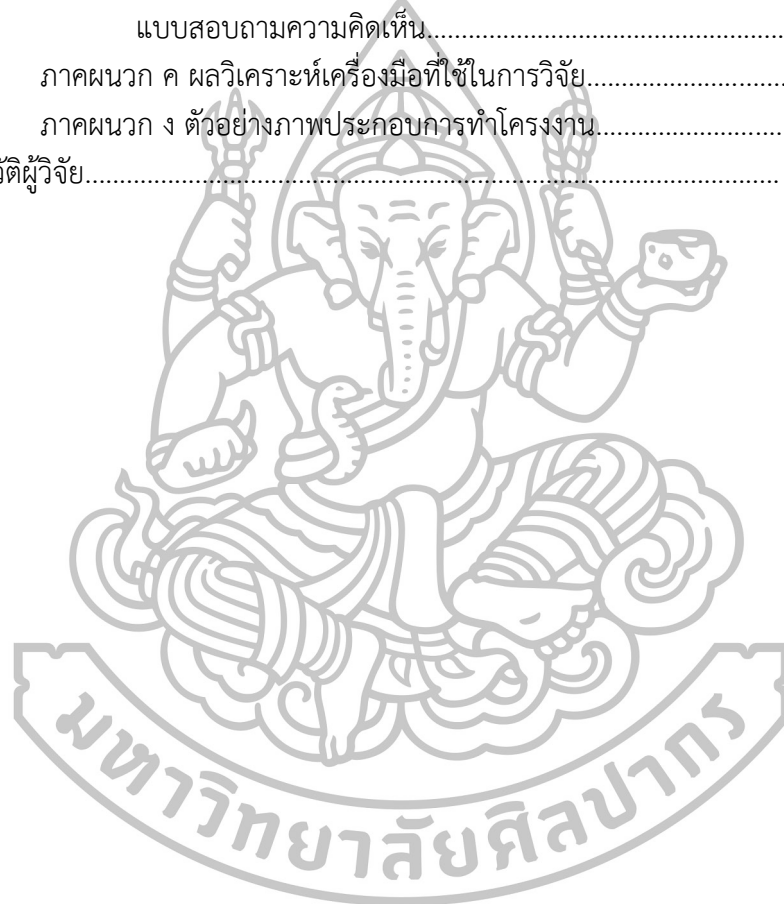
สารบัญ

		หน้า
	บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
	บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
	กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
	สารบัญตาราง.....	ญ
	สารบัญแผนภูมิ.....	ฐ
บทที่		
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	คำถามการวิจัย.....	8
	วัตถุประสงค์การวิจัย.....	8
	สมมติฐานการวิจัย.....	8
	ขอบเขตการวิจัย.....	8
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
	ประโยชน์ที่ได้รับ.....	11
2	วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	12
	หลักสูตรโรงเรียนปัญญาวรคุณ.....	13
	หลักสูตรโรงเรียนปัญญาวรคุณ.....	13
	โครงสร้างหลักสูตรโรงเรียนปัญญาวรคุณ.....	15
	คำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชา ส23103 สังคมศึกษา 6.....	16
	ทักษะชีวิต.....	19
	ความหมายของทักษะชีวิต.....	19
	องค์ประกอบของทักษะชีวิต.....	20
	แนวคิดสำคัญในการพัฒนาทักษะชีวิต.....	41
	การประเมินทักษะชีวิต.....	45
	การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ.....	48
	ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ.....	48
	แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ.....	48
	ประเภทของโครงการ.....	51
	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ.....	53
	หลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ.....	56
	วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ.....	57

บทที่	หน้า
	บทบาทผู้สอนและผู้เรียนของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน..... 58
	ข้อดีและข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน..... 60
	การประเมินการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน..... 64
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 71
	งานวิจัยทักษะชีวิต..... 71
	งานวิจัยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน..... 73
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 77
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 77
	ตัวแปรที่ศึกษา..... 77
	เนื้อหาสาระ..... 77
	ระยะเวลา..... 78
	แบบแผนการวิจัย..... 78
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 78
	การสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 79
	การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล..... 101
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 104
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 107
	ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน..... 108
	ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนา ท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน..... 109
	ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสามารถในการทำโครงงาน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่น ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....
	ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน..... 112
	ตอนที่ 5 บันทึกหลังการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน..... 114
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 116
	สรุปผลการวิจัย..... 117
	อภิปรายผลการวิจัย..... 117
	ข้อเสนอแนะ..... 127
	ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลไปใช้..... 127
	ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป..... 127
	รายการอ้างอิง..... 128

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	135
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	136
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	138
แผนหน่วยการเรียนรู้.....	139
แบบวัดทักษะชีวิต.....	170
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	180
แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ.....	185
แบบสอบถามความคิดเห็น.....	187
ภาคผนวก ค ผลวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	189
ภาคผนวก ง ตัวอย่างภาพประกอบการทำโครงการ.....	224
ประวัติผู้วิจัย.....	242

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	โครงสร้างหลักสูตรระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	15
2	โครงสร้างรายวิชา ส23103 สังคมศึกษา 6 สารเศรษฐศาสตร์.....	17
3	การเปรียบเทียบองค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ.....	26
4	การสังเคราะห์องค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ.....	27
5	การเปรียบเทียบองค์ประกอบการตัดสินใจ.....	30
6	การสังเคราะห์องค์ประกอบการตัดสินใจ.....	31
7	การเปรียบเทียบองค์ประกอบการแก้ปัญหา.....	33
8	การสังเคราะห์องค์ประกอบการแก้ปัญหา.....	34
9	การเปรียบเทียบองค์ประกอบการสร้างสัมพันธภาพ.....	36
10	การสังเคราะห์องค์ประกอบการสร้างสัมพันธภาพ.....	37
11	การเปรียบเทียบองค์ประกอบการสื่อสาร.....	40
12	การสังเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสาร.....	41
13	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน.....	55
14	การสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน.....	55
15	แผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน.....	79
16	แสดงการวิเคราะห์ข้อสอบของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	87
17	เกณฑ์การประเมินความสามารถในการทำโครงงาน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตาม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	92
18	การสรุปบทบาทผู้สอนและผู้เรียนในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน....	101
19	สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย.....	106
20	ผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียน และหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน.....	108
21	คะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลัง เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานจำแนกรายด้าน.....	108
22	ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตาม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน.....	109
23	ผลการศึกษาความสามารถในการทำโครงงาน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตาม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	110
24	ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัด การเรียนรู้แบบโครงงาน.....	112

ตารางที่		หน้า
25	ค่าความตรงเชิงเนื้อหาและดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของ แผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 3 ท่าน.....	190
26	แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบวัดทักษะชีวิตของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน.....	192
27	ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัด ทักษะชีวิตโดยใช้สูตรของคูเดอร์ ริชาดสัน.....	200
28	คะแนนแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและ หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานด้านทักษะการคิดอย่าง มีวิจารณญาณ.....	202
29	คะแนนแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและ หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานด้านทักษะ การตัดสินใจ.....	203
30	คะแนนแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและ หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานด้านทักษะการแก้ ปัญหา.....	204
31	คะแนนแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและ หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานด้านทักษะการสร้าง สัมพันธภาพ.....	205
32	คะแนนแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและ หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานด้านทักษะการสื่อสาร	206
33	คะแนนแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและ หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน.....	207
34	แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน.....	208
35	ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้สูตรของคูเดอร์ ริชาดสัน KR-20.....	217
36	คะแนนแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและ หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน.....	220
37	แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถในการทำ โครงงานของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน.....	221
38	แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน.....	222

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
2	แบบแผนการวิจัย.....	78
3	ขั้นตอนการสร้างแผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ.....	83
4	ขั้นตอนการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ.....	86
5	ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนา ท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	91
6	ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนา ท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	98
7	ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ.....	100

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมในทศวรรษใหม่เป็นยุคของความเร็วและความล้ำสมัยของเทคโนโลยี การสื่อสาร ความหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม การหล่อหลอมรวมความคิดและความเชื่อของกลุ่มคน ที่บุคคลในสังคมจะต้องตั้งรับ ซึ่งจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างมาก ได้ส่งผลกระทบต่อเด็กวัยเรียนที่ดำเนินชีวิตท่ามกลางกระแสเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงและความคาดหวังของผู้ปกครอง ต่อการศึกษาต่อของบุตรหลาน ตลอดจนการเผชิญสิ่งยั่วยุหรือตัวแบบที่ไม่เหมาะสมต่างๆ รอบตัว ก่อให้เกิดปัญหาเด็กและเยาวชนอย่างมากทั้งปัญหาด้านการปรับตัว ปัญหาด้านอารมณ์และจิตใจ ปัญหาสุขภาพ ปัญหาความรุนแรง ปัญหายาเสพติด ปัญหาทางเพศ ฯลฯ โดยเฉพาะในเด็กและเยาวชนที่มีทักษะชีวิตต่ำ ขาดภูมิคุ้มกันทางสังคมที่ดี เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้ว อาจเป็นคนที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีปัญหาทางอารมณ์ จิตใจ และมีความขัดแย้งในชีวิตได้ง่าย ผู้สอนจึงต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตเป็นภูมิคุ้มกันให้รอดพ้นจากการครอบงำความคิดของสื่อเทคโนโลยี และตั้งรับต่อการก้าวรุกทางสังคมอย่างรู้เท่าทัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551 : 1) สอดคล้องกับวนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี (2546 : คำนำ) ที่กล่าวว่าการมีพื้นฐานชีวิตที่ดีงามและมั่นคงเพื่อให้ดำเนินชีวิตได้อย่างรอดปลอดภัยจากความทุกข์ทั้งหลาย นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาชีวิตมนุษย์ ที่จำเป็นจะต้องพัฒนาทั้งด้านองค์ความรู้และทักษะชีวิต ซึ่งเป็นความสามารถที่ทำให้รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักการอยู่ร่วมกับสังคมและสิ่งแวดล้อมในชีวิตได้อย่างมีความสุข

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่าการรอบรู้ในสาระวิชายังไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคปัจจุบัน โรงเรียนต้องส่งเสริมความเข้าใจเนื้อหาวิชาการให้อยู่ในระดับสูงด้วยการบูรณาการสอดแทรกทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เข้าไปในการจัดการเรียนการสอน โดยเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21 st Century Skills) กล่าวว่าทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 1) ทักษะการเรียนรู้และการสรรค์สร้าง 2) ทักษะในการจัดการข้อมูลสารสนเทศ การใช้สื่อและเทคโนโลยี 3) ทักษะชีวิตและอาชีพ โดยทักษะชีวิตและอาชีพเป็นทักษะที่จำเป็นในการทำงานในยุคที่แข่งขันกันด้านข้อมูล ข่าวสารและการดำรงชีวิตที่มีความซับซ้อน ทั้งนี้การที่ผู้เรียนจะประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องมีการพัฒนาทักษะชีวิตต่อไปให้เพียงพอ คือ ผู้เรียนมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม (Flexibility and Adaptability) สามารถคิดริเริ่มและกำกับดูแลตนเองได้ (Initiative and Self-Direction) พัฒนาทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skills) มีผลงาน ชื่นงานและสามารถตรวจสอบได้ (Productivity and Accountability) และเกิดภาวะผู้นำ มีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้รับมอบหมาย (Leadership and Responsibility) ดังนั้นการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีวดังกล่าว นับว่ามีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของผู้เรียนที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง พลิกผัน และคาดไม่ถึงในอนาคต ผู้เรียนยุคใหม่จึงต้องมี

เลือกเรียนตามความสนใจหรือความถนัดของตนเอง รวมไปถึงการไม่ได้รับโอกาสที่จะใช้วิธีการหรือทักษะกระบวนการต่างๆ มาแก้ปัญหาด้วยตัวของเขาเอง ทำให้ผู้เรียนไม่ค่อยมีโอกาสในการคิด จึงทำให้คิดไม่ค่อยเป็น ไม่สามารถวิเคราะห์ปัญหาและไม่รู้จักเลือกใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระหว่างปีการศึกษา 2555 – 2557 ยังสะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจากมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50.0 ทั้งสิ้น กล่าวคือ คะแนนเฉลี่ยทุกปี การศึกษาในระดับประเทศพบว่ามีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 47.12, 39.37 และ 46.79 ตามลำดับ ระดับสังกัด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 47.15, 39.48 และ 46.94 ตามลำดับ และโรงเรียนปัญญาวรคุณ พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 47.27, 40.79 และ 45.71 ตามลำดับ (โรงเรียนปัญญาวรคุณ, 2557 : 1)

อีกทั้งผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนปัญญาวรคุณ ปีการศึกษา 2555 พบว่า ในมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร อันได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละกลุ่มสาระ สมรรถนะสำคัญ การอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน และผลการทดสอบการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) มีค่าเฉลี่ย 60.70 อยู่ในเกณฑ์ระดับพอใช้ ซึ่งอยู่เกณฑ์ที่จะต้องเร่งพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น (โรงเรียนปัญญาวรคุณ, 2555 : 15)

นอกจากนี้ผลการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญญาวรคุณ จำนวน 306 คน พบว่า ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีพฤติกรรมด้านตัดสินใจและแก้ปัญหาต่ำกว่าเกณฑ์ 45 คน คิดเป็นร้อยละ 15 และด้านสัมพันธภาพต่ำกว่าเกณฑ์ 35 คน คิดเป็นร้อยละ 11 ผลการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ผู้เรียนที่มีพฤติกรรมต่ำกว่าเกณฑ์ในประเด็นข้างต้น พบว่า ในด้านการตัดสินใจและแก้ปัญหาผู้เรียนส่วนใหญ่เคยถูกตำหนิและโดนเพื่อนหัวเราะเยาะเมื่อตอบคำถามผิด ผู้เรียนจึงมีความกังวลใจและไม่กล้าแสดงความคิดเห็นอีก ส่วนด้านสัมพันธภาพพบว่ามีสาเหตุส่วนใหญ่เป็นเพราะมีความชอบ ความคิดที่ไม่ตรงกัน และเข้ากับเพื่อนไม่ได้ ทำให้ได้เสียงกันจนกลายเป็นทะเลาะเบาะแว้ง จึงไม่อยากทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นอีก ซึ่งผลที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากการสื่อสารระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย ที่ไม่มีประสิทธิภาพขาดเหตุผลและใช้อารมณ์ในการแก้ปัญหา จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะต่อไปนี้อย่างเร่งด่วน ได้แก่ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา ทั้งนี้การพัฒนาทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหาสามารถนำไปสู่การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณซึ่งเป็นทักษะการคิดระดับสูงได้ อีกทั้งทักษะการสื่อสาร และทักษะการสร้างสัมพันธภาพเพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งทักษะดังกล่าวเป็นทักษะที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของทักษะชีวิต (โรงเรียนปัญญาวรคุณ, 2555 : 4)

จากสภาพปัญหาข้างต้นโรงเรียนปัญญาวรคุณจึงได้กำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนทักษะชีวิตแก่ผู้เรียน โดยบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม มีทักษะชีวิตเป็นภูมิคุ้มกันให้แข็งแกร่ง และตั้งรับต่อการก้าวรุกรุกทางสังคมอย่างรู้เท่าทัน ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะด้านวิชาการ ทักษะชีวิต มีคุณธรรมจริยธรรม มีทัศนคติที่ดี มีเหตุผล มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อความเป็นพลเมืองดีของสังคม ของประเทศชาติ และของโลก (ดวงกมล สิ้นเพ็ง, 2553

: บทนำ) ทั้งนี้สาระเศรษฐศาสตร์ นับเป็นสาระสำคัญสาระหนึ่งในองค์ความรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งมีเนื้อหาสาระให้ผู้เรียนตระหนักและเข้าใจปัญหาเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศรวมทั้งมีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของผู้เรียนในภายภาคหน้า และยังมีมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงามในด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ และด้านคุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยม แต่ทั้งนี้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างปีการศึกษา 2555 - 2557 ของโรงเรียนปัญญาวารคุณ พบว่าผู้เรียนมีผลคะแนนเฉลี่ย การทดสอบในสาระเศรษฐศาสตร์ทั้ง 3 ปี ต่ำกว่าร้อยละ 50.0 อีกทั้งคะแนนแต่ละปีการศึกษายังลดต่ำลงอีกด้วย คือ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 45.75, 37.07 และ 35.18 ตามลำดับ (โรงเรียนปัญญาวารคุณ, 2557 : 21)

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเศรษฐศาสตร์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนา ศักยภาพทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งการสอนวิชาเศรษฐศาสตร์มีวิธีการสอนอยู่หลายวิธีเพื่อให้ ผู้เรียนได้รับการพัฒนาองค์ความรู้และเสริมสร้างทักษะต่างๆในทุกด้าน ได้แก่ วิธีการสอนแบบอนุমান และอุปมาน จะช่วยฝึกผู้เรียนเป็นคนช่างสังเกต มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และคิดอย่างมี เหตุผล สามารถใช้หลักการ กฎ หรือทฤษฎีเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่างๆ การสอนโดยการสืบสวน สอบสวนจะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักการหาคำตอบอย่างเป็นระบบ ฝึกทักษะและความสามารถในการ รวบรวมข้อมูลประกอบการตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล การสอนโดยใช้สถานการณ์ จำลองช่วยให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับสภาพหรือปัญหา และเมื่อเผชิญกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ คล้ายๆกัน ก็จะทำให้ผู้เรียนสามารถควบคุมสถานการณ์นั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และวิธีการสอน แบบร่วมมือ ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และส่งเสริมกัน มีการใช้ทักษะการทำงานกลุ่ม ฝึกการเป็นผู้นำ ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการสื่อสาร เป็นต้น ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนดังกล่าวเป็น การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะได้รับความรู้ตามเนื้อหาวิชา และได้รับ การฝึกทักษะกระบวนการอื่นๆซึ่งสอดคล้องกับทักษะชีวิต (สิริวรรณ ศรีพหล, 2552 : 54-57)

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและการเรียนรู้ในวิชาเศรษฐศาสตร์ จึงต้องเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีส่วนร่วมค้นพบความรู้หรือสร้างความรู้ด้วย ตนเอง ได้สืบค้นหรือศึกษาค้นคว้า คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสื่อต่างๆ มีโอกาสแสดง ความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์เหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่างๆ มุ่งให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน เรียนรู้ ร่วมกันในกลุ่มจากกิจกรรมที่ได้ลงมือปฏิบัติ อันจะเป็นการเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ใช้ ทักษะในการสื่อสารอย่างเหมาะสม ฝึกจัดการกับอารมณ์และความเครียดของตนเองเมื่อเกิด ความขัดแย้งรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ไตร่ตรองทำความเข้าใจตนเอง จนทำให้เกิดความภาคภูมิใจและ เห็นคุณค่าของตนซึ่งจะนำไปสู่ความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและสังคม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ทักษะดังกล่าวได้อย่างเต็มตามศักยภาพ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานจึงเป็นอีกหนึ่งรูปแบบ การสอนที่สามารถพัฒนาทักษะชีวิตและองค์ความรู้ของผู้เรียนได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2551 : 2)

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการสอนที่รวบรวมรูปแบบการสอนหลายอย่างมาบูรณา การร่วมกัน เป็นการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้สร้างผลผลิตที่มีคุณภาพจากการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและ

ใช้ความคิดสร้างสรรค์ระหว่างการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้โดยการแก้ปัญหา ระดมพลังสมองเพื่อสรุปความคิดรวบยอด ผู้เรียนจะต้องมีทักษะในการสื่อสารและความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี (เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว, 2546 : 23-24) อีกทั้งลัดดา ภูเกียรติ (2544 : 28-29) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างแท้จริง เพราะผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากการปฏิบัติในสภาพความเป็นจริง ตัดสินใจเลือกศึกษาปัญหาที่สนใจสำรวจข้อมูล ลงมือปฏิบัติบันทึกและนำเสนอให้ผู้อื่นเข้าใจด้วยตนเอง ผู้เรียนมีโอกาสได้แสดงออกอย่างอิสระ ได้คิดอย่างหลากหลาย คิดอย่างสร้างสรรค์ มีความสุขในการเรียนรู้ นอกจากนี้การทำงานเป็นกลุ่มทำให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน รู้จักตนเอง เห็นคุณค่าของตนเองและยอมรับผู้อื่น เกิดความเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น เป็นการช่วยพัฒนาความสามารถในการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น พร้อมทั้งสามารถควบคุมและจัดการอารมณ์ของตนได้ สามารถสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี รู้จักกระตุ้นและจูงใจตนเองทำให้เกิดความพยายามมุ่งมั่นในการทำงานจนประสบความสำเร็จในชีวิต

ด้วยสภาพปัญหาและความสำคัญดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้และมีความสามารถในการสร้างคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตอย่างเต็มศักยภาพของตนเอง ทำให้ชีวิตเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไปตลอดชีวิต

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตและการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

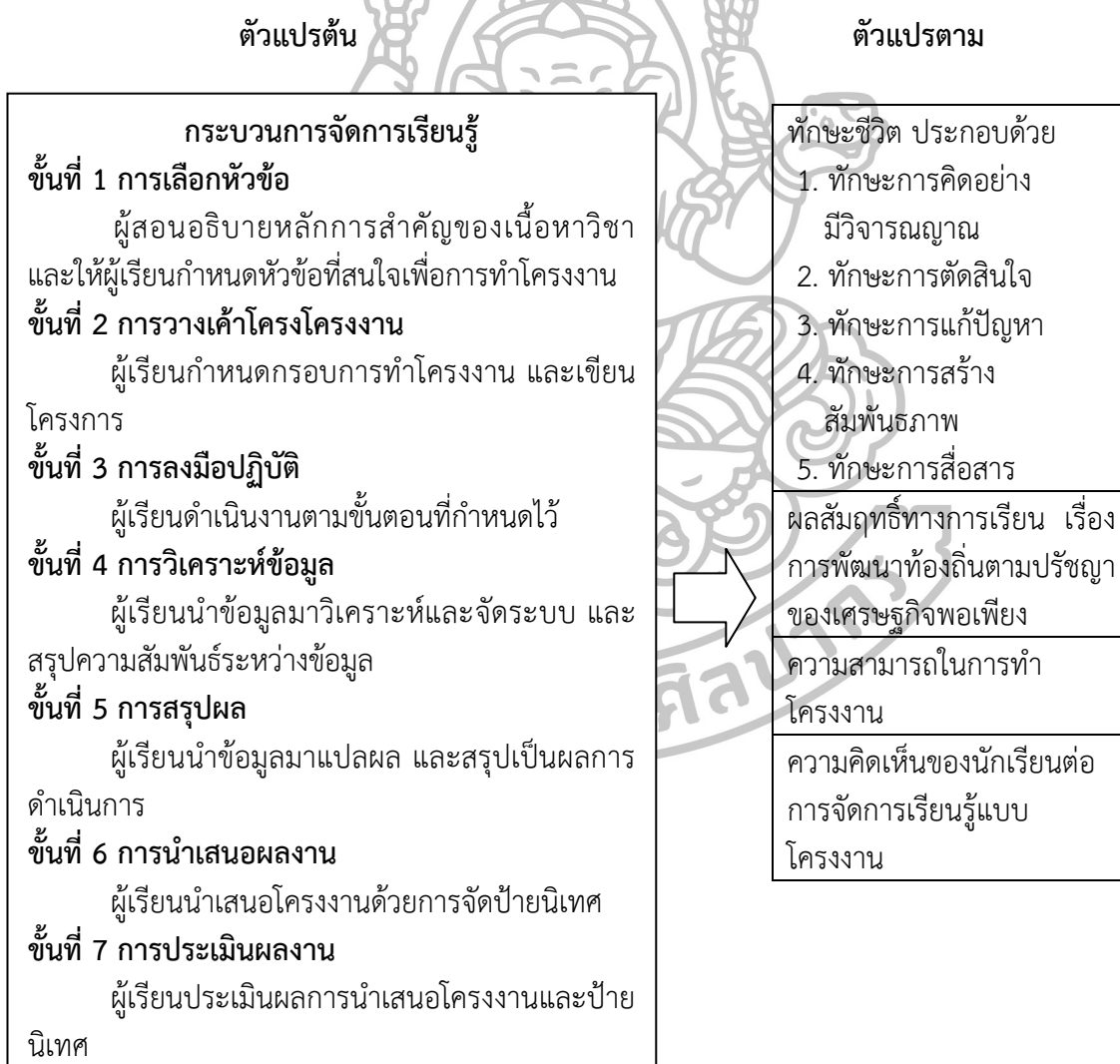
ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการดำเนินชีวิตในสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ทั้งของตนเองและผู้อื่น ผ่านกระบวนการต่างๆ ในลักษณะของการคิด การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา ตลอดจนปรับพฤติกรรมของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีคุณภาพ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังที่องค์การอนามัยโลก (WHO , 1994 : 1) กล่าวไว้ว่า ทักษะชีวิตเป็นความสามารถในการปรับตัวและมีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกต้องเผชิญกับสิ่งท้าทายต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และจัดองค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้ 10 ประการ ดังนี้ 1) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical thinking) 3) ทักษะการตระหนักรู้ในตน (Self awareness) 4) ทักษะการเห็นใจผู้อื่น (Empathy) 5) ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ (Interpersonal) 6) ทักษะการสื่อสาร (Effective communication) 7) ทักษะการตัดสินใจ (Decision making) 8) ทักษะการแก้ปัญหา (Problem solving) 9) ทักษะการจัดการกับอารมณ์ (Coping with emotion) และ 10) ทักษะการจัดการกับความเครียด (Coping with stress) ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบของกรมสุขภาพจิต (2543, อ้างถึงในวนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี, 2546 : 11-16) ได้แก่ 1) ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Thinking) 2) ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) 3) ความตระหนักรู้ในตนเอง (Self Awareness) 4) ความเห็นใจผู้อื่น (Empathy) 5) ความ

ภาคภูมิใจในตนเอง (Self Esteem) 6) ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) 7-8) การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร (Interpersonal Communication) 9-10) การตัดสินใจและการแก้ปัญหา (Decision Making and Problem Solving) และ 11-12) การจัดการกับอารมณ์และความเครียด (Coping with Emotion and Stress) อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 2) ได้จัดองค์ประกอบทักษะชีวิตที่สำคัญไว้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 2) การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3) การจัดการกับอารมณ์และความเครียด และ 4) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาทักษะชีวิตในด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การสร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสาร เนื่องจากตัวชี้วัดและสาระสำคัญที่ปรากฏในโครงสร้างรายวิชา ส23103 สังคมศึกษา 6 มีเนื้อหาวิชาและเป้าหมายการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้และทักษะกระบวนการที่ต้องการฝึกฝนผู้เรียนซึ่งเป็นทักษะกระบวนการที่สอดคล้องกับทักษะชีวิตดังกล่าว (โรงเรียนปัญญาวรคุณ, 2552 : 37-38)

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติจริงในทุกขั้นตอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานมีแนวคิดมาจากทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ที่มุ่งเน้นผล การเรียนรู้ของผู้เรียนจากกระบวนการสร้างความรู้ขึ้นเกิดจากการปฏิบัติงานจริง ศึกษา สสำรวจ วิเคราะห์ ทดลอง ซึ่งผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิด ประสบการณ์ และการร่วมมือกันระหว่างผู้เรียนกับบุคคลอื่นๆ นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานมีแนวคิดจากทฤษฎีการสร้างสรรคทางสังคม (Social Constructivism) ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น ในขณะที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืองานในสถานะสังคม (Social Context) ซึ่งเป็นตัวแปรที่สำคัญและขาดไม่ได้ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทำให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยการแลกเปลี่ยนความเข้าใจเดิมให้ถูกต้องหรือซับซ้อนกว้างขวางขึ้น (ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง, 2556 : 4-5) สอดคล้องกับลัดดา ภูเกียรติ (2544 : 19-24) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นกิจกรรมที่เน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนโดยอาศัยทักษะทางปัญญาหลายด้านทั้งที่เป็นทักษะขั้นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้และทักษะขั้นสูงที่จำเป็นในการคิดอย่างสร้างสรรค์และมีวิจารณญาณ ผู้เรียนปฏิบัติตามวิธีการและสรุปผลการศึกษาหรือความรู้ใหม่ที่ค้นพบ และเลือกรูปแบบการเผยแพร่ความรู้แก่ผู้สนใจ ทั้งนี้ลัดดา ภูเกียรติ (2544 : 84-86) ได้เสนอขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานไว้ 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) กำหนดจุดประสงค์ ต้องการอะไรในการทำโครงงาน 2) การเลือกหัวข้อเรื่อง ผู้เรียนเลือกเรื่องที่สนใจและพิจารณาข้อมูลที่จะทำ 3) การวางแผนโครงสร้างและจำกัดขอบเขตของงาน กำหนดเวลา และจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำโครงงาน 4) การวางแผนและลงมือปฏิบัติ โดยสมาชิกในกลุ่มแบ่งงานในการปฏิบัติงาน 5) บันทึกและนำเสนอผลงาน และ 6) การประเมินโครงงาน ประเมินตนเอง ผู้อื่นประเมิน อีกทั้งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานของพิมพ์ดี เดชะคุปต์ และคณะ (2551 : 39) ได้กำหนดขั้นตอนไว้ ดังนี้ 1) กำหนดปัญหาที่ศึกษา 2) ตั้งสมมติฐาน 3) ออกแบบรวบรวมข้อมูล 4) รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ 5) วิเคราะห์ข้อมูล และ 6) สรุป ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานมาใช้ในงานวิจัยประกอบด้วย 7

ขั้นตอน ดังนี้ 1) การเลือกหัวข้อ ผู้สอนอธิบายหลักการสำคัญของเนื้อหาวิชา และให้ผู้เรียนกำหนดหัวข้อที่สนใจเพื่อการทำโครงการ 2) การวางแผนโครงการ ผู้เรียนกำหนดกรอบการทำโครงการ และเขียนโครงการ 3) การลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ 4) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้เรียนนำข้อมูลมาวิเคราะห์และจัดระบบ และสรุปความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล 5) การสรุปผล ผู้เรียนนำข้อมูลมาแปลผล และสรุปเป็นผลการดำเนินการ 6) การนำเสนอผลงาน ผู้เรียนนำเสนอโครงการด้วยการจัดป้ายนิเทศ และ 7) การประเมินผลงาน ผู้เรียนประเมินผลการนำเสนอโครงการและป้ายนิเทศ เนื่องจากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการดังกล่าวส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ทักษะกระบวนการต่างๆในการดำเนินงาน ดังนั้นผู้เรียนจึงสามารถสร้างองค์ความรู้และพัฒนาทักษะชีวิตได้ด้วยตนเองจากการทำโครงการ

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย แสดงดังแผนภูมิที่ 1 ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

คำถามการวิจัย

1. ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่
3. ความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับใด
4. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ
3. เพื่อศึกษาความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

สมมติฐานการวิจัย

1. ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการสูงกว่าก่อนเรียน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญญาวรคุณที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 9 ห้องเรียน จำนวน 320 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนปัญญาวรคุณที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 1 ห้องเรียน

รวมทั้งสิ้น 42 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. ตัวแปรที่วิจัย

ตัวแปรที่วิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย ตัวแปร 2 ประเภท คือ

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.3 ความสามารถในการทำโครงงาน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2.3 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สารการเรียนรู้พื้นฐานในรายวิชา ส23103 สังคมศึกษา 6 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับ ตลาดในระบบเศรษฐกิจ กลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม เศรษฐกิจพอเพียงกับสหกรณ์ ปัญหาท้องถิ่น และการพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวมจำนวน 12 คาบเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้ให้ความหมายคำศัพท์สำหรับการวิจัย ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน หมายถึง ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนศึกษาและค้นคว้าเรื่องที่สนใจและหาคำตอบด้วยด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติ โดยใช้ทักษะกระบวนการหลายด้านอย่างเป็นระบบ โดยมีผู้สอนเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ มีขั้นตอนประกอบด้วย 1) การเลือกหัวข้อ 2) การวางแผนโครงงาน 3) การลงมือปฏิบัติ 4) การวิเคราะห์ข้อมูล 5) การสรุปผล 6) การนำเสนอผลงาน และ 7) การประเมินผลงาน

2. ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการดำเนินชีวิตในสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ทั้งของตนเองและผู้อื่น ผ่านกระบวนการต่างๆ ในลักษณะของการคิด การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา ตลอดจนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีคุณภาพ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งวัดได้จากแบบวัดที่มีลักษณะข้อคำถามเชิงสถานการณ์แบบปรนัย 4 ตัวเลือก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยทักษะชีวิต 5 ด้าน ดังนี้

2.1 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ความสามารถในการคิดหาคำตอบที่ต้องการโดยใช้ข้อมูลที่มาจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือและผ่านการคิดไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล ปราศจากการใช้อารมณ์ ความคิดเห็นและการคาดเดา จนสรุปเป็นความรู้และประเมินข้อสรุปนั้นอย่างสมเหตุสมผล

2.2 ทักษะการตัดสินใจ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจสถานการณ์และหาทางออกโดยกำหนดทางเลือกไว้อย่างหลากหลาย พิจารณาเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสียของทางเลือกต่างๆ สอดคล้องกับความต้องการและค่านิยมของตนเองอย่างมีเหตุผล จนได้ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด และนำทางเลือกนั้นมาใช้แก้ปัญหา

2.3 ทักษะการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจปัญหา มองเห็นสาเหตุของปัญหาและผลที่จะเกิดขึ้นจากปัญหานั้น และใช้ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ที่ผ่านมา หาแนวทางในการแก้ไขต่างๆ ตัดสินใจเลือกและกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างมีเหตุผล เพื่อคลี่คลายปัญหานั้นๆตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้

2.4 ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ หมายถึง ความสามารถในการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลรอบข้าง และเป็นมิตรกับบุคคลทุกประเภท รับรู้อารมณ์ ความต้องการของผู้อื่นและตอบสนองต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม สามารถโน้มน้าวและชักจูงบุคคลอื่นได้ เพื่อให้ทุกคนทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 ทักษะการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการสร้างความเข้าใจกับบุคคลอื่น โดยการส่งหรือรับข้อมูล ความคิด ความรู้สึกต่างๆ ผ่านคำพูดและท่าทางอย่างเหมาะสม และเมื่อบุคคลทั้งสองฝ่ายเกิดความเข้าใจในเรื่องราวหรือความคิดที่ต้องการสื่อตรงกัน การสื่อสารนั้นจึงมีประสิทธิภาพ สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ ในแผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับตลาดในระบบเศรษฐกิจ กลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม เศรษฐกิจพอเพียงกับ

สหกรณ์ ปัญหาท้องถิ่น และการพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบที่มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบปรนัย 4 ตัวเลือก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. ความสามารถในการทำโครงการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ประกอบด้วย 1) การเลือกหัวข้อ 2) การวางแผนโครงการ 3) การลงมือปฏิบัติ 4) การวิเคราะห์ข้อมูล 5) การสรุปผล 6) การนำเสนอผลงาน และ 7) การประเมินผลงาน ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินที่มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. ความคิดเห็น หมายถึง ระดับความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ในด้านบรรยากาศการเรียนรู้ คือ การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนตามความสนใจ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษา ค้นคว้านอกห้อง และเรียนอย่างมีความสุข ในด้านทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิต คือ กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการค้นคว้าด้วยตนเอง วางแผนและลงมือปฏิบัติร่วมกับผู้อื่น เสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดไว้ และในด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ คือ การจัดการเรียนรู้แบบโครงการทำให้ผู้เรียนเกิดความภูมิใจในตนเองจากการสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยการลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน ฝึกความรับผิดชอบ รู้จักวิธีการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสมและสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ของโรงเรียนปัญญาวารคุณ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะชีวิต สามารถเผชิญปัญหาและความท้าทายในการดำรงชีวิตในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนที่จะปรับปรุงการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. นักเรียนสามารถนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยการพัฒนาทักษะชีวิต เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. หลักสูตรโรงเรียนปัญญาวารคุณ
  - 1.1 หลักสูตรโรงเรียนปัญญาวารคุณ
  - 1.2 โครงสร้างหลักสูตรโรงเรียนปัญญาวารคุณ
  - 1.3 คำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชา ส23103 สังคมศึกษา 6
2. ทักษะชีวิต
  - 2.1 ความหมายของทักษะชีวิต
  - 2.2 องค์ประกอบของทักษะชีวิต
  - 2.3 แนวคิดสำคัญในการพัฒนาทักษะชีวิต
  - 2.4 การประเมินทักษะชีวิต
3. การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
  - 3.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
  - 3.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
  - 3.3 ประเภทของโครงงาน
  - 3.4 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
  - 3.5 หลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
  - 3.6 วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
  - 3.7 บทบาทผู้สอนและผู้เรียนของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
  - 3.8 ข้อดีและข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
  - 3.9 การประเมินการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยทักษะชีวิต
  - 4.2 งานวิจัยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

1. หลักสูตรโรงเรียนปัญญาวารคุณ

1.1 หลักสูตรโรงเรียนปัญญาวารคุณ

หลักสูตรโรงเรียนปัญญาวารคุณ พุทธศักราช 2552 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นี้ จัดทำขึ้นเพื่อสนองความต้องการของโรงเรียน ท้องถิ่นและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยโรงเรียนได้นำมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมาเป็นแนวกำหนดผลคาดหวังที่ต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นการสะท้อนคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเป็นกรอบทิศทางในการจัดการศึกษาและจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (โรงเรียนปัญญาวารคุณ, 2552 : 1-2)

1.1.1 วิสัยทัศน์

มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองทั้งด้านการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพได้เต็มศักยภาพ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

1.1.2 หลักการ

หลักสูตรโรงเรียนปัญญาวารคุณ พุทธศักราช 2552 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นี้ มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองความต้องการของผู้เรียน ท้องถิ่น โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ คิดวิเคราะห์ ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ สื่อสารสองภาษา มีความรับผิดชอบต่อสังคมโลก
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาในระบบ สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ประสบการณ์

1.1.3 จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรโรงเรียนปัญญาวารคุณ พุทธศักราช 2552 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี มีทักษะชีวิตและเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

1.1.4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1.1.4.1 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรโรงเรียนปัญญาวรคุณ พุทธศักราช 2552 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักการและเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศเข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำทักษะกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆอย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

1.1.4.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรโรงเรียนปัญญาวารคุณ พุทธศักราช 2552 ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

1.2 โครงสร้างหลักสูตรโรงเรียนปัญญาวารคุณ

หลักสูตรโรงเรียนปัญญาวารคุณ พุทธศักราช 2552 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดโครงสร้างหลักสูตรระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามตารางที่ 1 ดังนี้ (โรงเรียนปัญญาวารคุณ, 2552 : 3-4)

ตารางที่ 1 โครงสร้างหลักสูตรระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ภาคเรียนที่ 1		ภาคเรียนที่ 2	
รายวิชา	นก./ชั่วโมง	รายวิชา	นก./ชั่วโมง
พื้นฐาน		พื้นฐาน	
ท23101 ภาษาไทย 5	1.5/60	ท23102 ภาษาไทย 6	1.5/60
ค23101 คณิตศาสตร์ 5	1.5/60	ค23102 คณิตศาสตร์ 6	1.5/60
ว23101 วิทยาศาสตร์ 5	1.5/60	ว23102 วิทยาศาสตร์ 6	1.5/60
ส23101 สังคมศึกษา 5	1.5/60	ส23103 สังคมศึกษา 6	1.5/60
ส23102 ประวัติศาสตร์ 5	0.5/20	ส23104 ประวัติศาสตร์ 6	0.5/20
พ23101 สุขศึกษา	0.5/20	พ23103 สุขศึกษา	0.5/20
พ23102 พลศึกษา	0.5/20	พ23104 พลศึกษา	0.5/20
ศ23101 นาฏศิลป์ 3	0.5/20	ศ23103 นาฏศิลป์ 4	0.5/20
ศ23102 ดนตรี 4	0.5/20	ศ23104 ทศนศิลป์ 4	0.5/20
ง23101 การงานอาชีพ	1.0/40	ง23102 เทคโนโลยีสารสนเทศ	1.0/40
อ23101 ภาษาอังกฤษ 5	1.5/60	อ23102 ภาษาอังกฤษ 6	1.5/60
ท23201 การพูดและเขียนเชิง สร้างสรรค์	1.0/40	ท23202 การอ่านทำนองเสนาะ	1.0/40
ค23201 คณิตศาสตร์เพิ่มเติม 5	1.0/40	ค33202 คณิตศาสตร์เพิ่มเติม 6	1.0/40
ค23203 คณิตศาสตร์เข้มข้น 5	1.5/60	ค33204 คณิตศาสตร์เข้มข้น 6	1.5/60
ว23201 พลังงานและชีวิต	1.0/40	ว23202 พลังงานและชีวิต	1.0/40
ส23201 เศรษฐศาสตร์ครอบครัว	1.0/40	ส23202 ภูมิศาสตร์เบื้องต้น	1.0/40
พ22201 กีฬาและนันทนาการ	1.0/40	พ22202 กีฬาและนันทนาการ	1.0/40

ตารางที่ 1 โครงสร้างหลักสูตรระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ต่อ)

ภาคเรียนที่ 1		ภาคเรียนที่ 2	
รายวิชา	นก./ชั่วโมง	รายวิชา	นก./ชั่วโมง
เพิ่มเติม		เพิ่มเติม	
พ2201 กีฬาและนันทนาการ	1.0/40	พ2202 กีฬาและนันทนาการ	1.0/40
ศ23201 ประติมากรรม	1.0/40	ศ23203 จิตรกรรม	1.0/40
ศ23202 ขับร้องเพลงไทย	1.0/40	ศ23204 ผู้จัดทำทะเลาะ	1.0/40
พื้นฐาน		พื้นฐาน	
ง23241 คอมพิวเตอร์	1.0/40	ง23202 ขนมหไทย	1.0/40
อ23201 ภาษาอังกฤษฟัง-พูด 5	1.0/40	ง23203 ดอกไม้จากดิน	1.0/40
อ23203 ภาษาอังกฤษอ่านเขียน 3	1.0/40	ง23204 งานพีชกรรม	1.0/40
		ง23205 งานไฟฟ้า	1.0/40
		ง23206 งานสื่อสร้างสรรค์	1.0/40
		ง23207 งานบัญชี	1.0/40
		อ23202 ภาษาอังกฤษฟัง-พูด 6	1.0/40
		อ23204 ภาษาอังกฤษอ่านเขียน 4	1.0/40
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	60	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	60
ลูกเสือ-เนตรนารี-ยุวกาชาด	(20)	ลูกเสือ-เนตรนารี-ยุวกาชาด	(20)
แนะแนว	(20)	แนะแนว	(20)
ชุมนุม/โครงการ	(20)	ชุมนุม/โครงการ	(20)

หมายเหตุ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โรงเรียนจัดโดยการบูรณาการในรายวิชาต่างๆและกิจกรรมอื่นๆ ทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียนในแต่ละระดับชั้นโดยมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนจะจัดให้ครบ 45 ชั่วโมง ใน 3 ปี

1.3 คำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชา ส23103 สังคมศึกษา 6

1.3.1 คำอธิบายรายวิชา ส23103 สังคมศึกษา 6

ศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศต่างๆของโลก อภิปรายความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน วิเคราะห์พุทธประวัติจากพระพุทธรูปปางต่างๆ หรือประวัติศาสตร์ชาติที่ตนนับถือ ประวัติพุทธสาวก หลักธรรมพระพุทธศาสนาและศาสนาที่ตนนับถือ การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา พิธีกรรมทางศาสนาแนวทางในการธำรงรักษาศาสนาที่ตนนับถือ

ศึกษา วิเคราะห์ ความแตกต่างของการกระทำความผิดของคดีอาญาและคดีแพ่ง หลักสิทธิมนุษยชน การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและการเลือกรับวัฒนธรรมสากล ปัญหาความขัดแย้งในประเทศ การดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ระบอบการปกครองแบบต่างๆที่ใช้ในปัจจุบัน วิเคราะห์การเปรียบเทียบระบอบการปกครองของไทยกับประเทศอื่น ๆ ที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน รวมทั้งประเด็นปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทย

ศึกษา วิเคราะห์ กลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ การพัฒนาท้องถิ่นและระบบสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ กิจกรรมทางเศรษฐกิจของ

รัฐบาลที่มีต่อบุคคล กลุ่มคนและประเทศชาติ การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ภาวะเงินเฟ้อ ภาวะเงินฝืด การว่างงาน และการค้าระหว่างประเทศ

เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถในการคิดขั้นพื้นฐานและการคิดขั้นสูง ทั้งการคิดวิเคราะห์ การคิดวิจารณ์ และการคิดสร้างสรรค์ สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตัดสินใจแก้ปัญหาต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สืบสานวัฒนธรรมอันดีงามของไทยดำเนินชีวิตตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่องานของตนเอง สังคม และประเทศชาติ

1.3.2 โครงสร้างรายวิชา ส23103 สังคมศึกษา 6

รายวิชา ส23103 สังคมศึกษา 6 สามารถแบ่งโครงสร้างรายวิชาในสาระเศรษฐศาสตร์ตามตารางที่ 2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 โครงสร้างรายวิชา ส23103 สังคมศึกษา 6 สาระเศรษฐศาสตร์

หน่วยที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานฯ/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (คาบเรียน)	น้ำหนักคะแนน
1	การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	<p>ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ</p> <p>ม.3/1 อธิบายกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ</p> <p>ม.3/2 มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p> <p>ม.3/3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์</p>	<p>- ตลาดในระบบเศรษฐกิจ</p> <p>- กลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม</p> <p>- เศรษฐกิจพอเพียงกับสหกรณ์</p> <p>- ปัญหาท้องถิ่น</p> <p>- การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p>	12	12

ตารางที่ 2 โครงสร้างรายวิชา ส23103 สังคมศึกษา 6 สาระเศรษฐศาสตร์ (ต่อ)

หน่วย ที่	ชื่อหน่วยการ เรียนรู้	มาตรฐานฯ/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (คาบเรียน)	น้ำหนัก คะแนน
2	การพัฒนา เศรษฐกิจและ เศรษฐกิจระหว่าง ประเทศ	ส 3.2 เข้าใจระบบและ สถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการ ร่วมมือกันทางเศรษฐกิจใน สังคมโลก ม.3/1 อธิบายบทบาท หน้าที่ของรัฐบาลในระบบ เศรษฐกิจ ม.3/2 แสดงความ คิดเห็นต่อนโยบาย และ กิจกรรมทางเศรษฐกิจของ รัฐบาลที่มีต่อบุคคล กลุ่มคน และประเทศชาติ ม.3/3 อภิปรายบทบาท ความสำคัญของการ รวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ระหว่างประเทศ ม.3/4 อภิปราย ผลกระทบที่เกิดจากภาวะ เงินเฟ้อ เงินฝืด ม.3/5 วิเคราะห์ผลเสีย จากการว่างงานและ แนวทางแก้ปัญหา ม.3/6 วิเคราะห์สาเหตุ และวิธีการกีดกันทางการค้า ในการค้าระหว่างประเทศ	- หน้าที่ของรัฐบาลในการ พัฒนาระบบเศรษฐกิจ เพื่อความมั่นคงของ ประเทศ - นโยบายและกิจกรรม ทางเศรษฐกิจของรัฐบาล - บทบาทของการรวมกลุ่ม ทางเศรษฐกิจระหว่าง ประเทศที่มีผลต่อ เศรษฐกิจในภูมิภาค ต่างๆ - ภาวะเงินเฟ้อเงินฝืดที่ กระทบต่อเสถียรภาพ เศรษฐกิจ - ปัญหาการว่างงาน - การกีดกันทางการค้า และการลงทุนระหว่าง ประเทศ	8	8
รวม				20	20

จากข้อมูลข้างต้นหลักสูตรโรงเรียนปัญญาวรคุณในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้กำหนดให้ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรียนรายวิชา ส23103 สังคมศึกษา 6 ใน สาระเศรษฐศาสตร์ การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับ ตลาดในระบบเศรษฐกิจ กลไกราคาในระบบ เศรษฐกิจแบบทุนนิยม เศรษฐกิจพอเพียงกับสหกรณ์ ปัญหาท้องถิ่น และการพัฒนาท้องถิ่นตาม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้เวลาดทดลอง 12 คาบเรียน ซึ่งจากตัวชี้วัดและสาระสำคัญที่ ปรากฏในโครงสร้างรายวิชา จะเห็นได้ว่าเนื้อหาวิชาและเป้าหมายในหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าวเน้น การเรียนรู้และทักษะกระบวนการที่ต้องการฝึกฝนผู้เรียนสำคัญ ซึ่งเป็นทักษะกระบวนการที่สอดคล้อง

กับทักษะชีวิตในด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การสร้างสัมพันธภาพ และการสื่อสาร ผู้วิจัยจึงเลือกหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าวมาใช้เป็นหน่วยในการวิจัย

2. ทักษะชีวิต

2.1 ความหมายของทักษะชีวิต

มีนักการศึกษา นักวิชาการและผู้วิจัยหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของทักษะชีวิตไว้ดังนี้ องค์การอนามัยโลก (WHO, 1994 : 1) ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่าเป็นความสามารถในการปรับตัวและมีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกต้องในการที่จะเผชิญกับสิ่งท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเสริฐ ต้นสกุล และคณะ (2538 : 7) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่าเป็นความสามารถและความชำนาญในการประเมิน และวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อตัดสินใจเลือกทางแก้ปัญหา ทางพฤติกรรมและสังคมที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างถูกต้อง

กรมอนามัย (2539 : 1) ให้ความหมายของทักษะชีวิตว่าเป็นความสามารถอันประกอบด้วย ความรู้ เจตคติ และทักษะในอันที่จะจัดการกับปัญหา รอบ ๆ ตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

เทพ สงวนกิตติพันธ์ (2545 : 7) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิต คือ ความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญที่จะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับร่างกาย สังคม และจิตใจของบุคคลให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จ

วนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี (2546 : 1-2) กล่าวถึงความหมายของทักษะชีวิต คือ

1. ความสามารถของมนุษย์ที่มีติดตัวมาแต่กำเนิด
2. ความสามารถที่มนุษย์สามารถเรียนรู้จากตนเองและผู้อื่น รวมถึงสภาพแวดล้อม ทั้งทางธรรมชาติและทางสังคมที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น
3. ความสามารถที่ประกอบด้วยความรู้ เจตคติ และทักษะการจัดการกับชีวิตของตนเองกับปัญหาสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้
4. ความสามารถที่มนุษย์ควรจะได้จนบรรลุจุดสูงสุดในชีวิต คือ ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 2) กล่าวว่าไว้ว่าทักษะชีวิต เป็นความสามารถของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาต่างๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

จากการศึกษาความหมายของทักษะชีวิต ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ทักษะชีวิตเป็นความสามารถของบุคคลในการดำเนินชีวิตในสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ทั้งของตนเองและผู้อื่น ผ่านกระบวนการต่างๆ ในลักษณะของการคิด การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา ตลอดจนปรับพฤติกรรมของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีคุณภาพ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.2 องค์ประกอบของทักษะชีวิต

มีนักการศึกษา นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้หลายแนวทาง อาทิ องค์การอนามัยโลก กรมสุขภาพจิต และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และองค์ประกอบทักษะชีวิตที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะเพิ่มภูมิคุ้มกันให้กับผู้เรียนในสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต มีดังนี้

องค์การอนามัยโลก (WHO, 1994 : 1-3) ได้จัดองค์ประกอบของทักษะชีวิตไว้ 10 ประการ ซึ่งจัดเป็นคู่ได้ 5 คู่ คือ

1. ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์และความคิดสร้างสรรค์

1.1 ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Thinking) เป็นความสามารถที่จะวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูล ข่าวสาร ปัญหา เหตุการณ์ และสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ธรรมชาติ เทคโนโลยี เป็นต้น

1.2 ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นความสามารถในการคิดออกไปอย่างกว้างขวางโดยไม่ยึดติดในสิ่งที่เป็กรอบ หรือสิ่งที่คิดต่อเนื่องกันมาจนกลายเป็นความเคยชิน อาจเป็นความคิดที่แปลกๆ ใหม่ๆ ที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ เป็นต้น

2. ความตระหนักรู้ในตนเองและความเห็นใจผู้อื่น

2.1 ความตระหนักรู้ในตนเอง (Self awareness) เป็นความสามารถในการค้นหาและเข้าใจในจุดดี จุดด้อยของตนเอง และความแตกต่างของตนเองกับผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นในแง่ความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีผิว สุขภาพ ฯลฯ

2.2 ความเห็นใจผู้อื่น (Empathy) เป็นความสามารถในการเข้าใจความรู้สึก และเห็นอกเห็นใจบุคคลที่แตกต่างกับเราในด้านต่างๆ

3. การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร (Interpersonal relationship and Communication skill) เป็นความสามารถในการใช้คำพูด และภาษาท่าทางเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเองไปยังผู้อื่น รวมถึงความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นที่สื่อสารมายังตนเอง

4. การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา (Decision making and problem solving skill) เป็นความสามารถในการรับรู้ปัญหา โดยรู้สาเหตุของปัญหา นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์จนเกิดความรู้ ความเข้าใจที่จะหาทางเลือกที่เหมาะสม ทำให้ตัดสินใจหาทางเลือกที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาจนถึงขั้นแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

5. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด (Coping with emotion and stress skill) เป็นความสามารถในการประเมินอารมณ์ที่เกิดขึ้น รู้เท่าทันว่าอารมณ์มีอิทธิพลทำให้เกิดพฤติกรรมทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ได้ ดังนั้นจึงต้องรู้จักเลือกใช้วิธีที่ถูกต้องและเหมาะสมจัดการกับอารมณ์ที่อาจก่อให้เกิดปัญหายืดเยื้อต่อเนื่องได้ รู้สาเหตุของความเครียดที่เกิดขึ้น รู้วิธีการควบคุมระดับความเครียด เช่น การผ่อนคลายความเครียด รู้จักหลีกเลี่ยงสาเหตุที่จะทำให้เกิดความเครียดซึ่งอาจจะนำมาซึ่งพฤติกรรมหรือสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ได้

และเมื่อนำองค์ประกอบทั้ง 5 ข้างต้นมาจัดแบ่งตามพฤติกรรมการเรียนรู้ 3 ด้าน จะได้ดังนี้

1. ด้านพุทธิพิสัย ได้แก่ ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์และความคิดสร้างสรรค์

2. ด้านจิตพิสัย ได้แก่ ความตระหนักรู้ในตนเองและความเห็นใจผู้อื่น
3. ด้านทักษะพิสัย ได้แก่ 1) การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร 2) การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา และ 3) การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

กรมสุขภาพจิต (2543 : 27) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทักษะชีวิตว่ามีส่วนสำคัญ 12 องค์ประกอบ แบ่งเป็นทักษะชีวิตด้านเจตคติ 4 องค์ประกอบ และองค์ประกอบด้านทักษะอีก 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Thinking) ความสามารถที่จะวิเคราะห์แยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหา และสถานการณ์ต่างๆรอบตัว
2. ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ความสามารถคิดออกไปอย่างกว้างขวางโดยไม่มีติดอยู่ในกรอบ
3. ความตระหนักรู้ในตนเอง (Self Awareness) ความสามารถในการค้นหา และเข้าใจจุดดี จุดด้อยของตนเองและความแตกต่างจากบุคคลอื่น
4. ความเห็นใจผู้อื่น (Empathy) ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึก และเห็นอกเห็นใจบุคคลที่แตกต่างจากเรา
5. ความภาคภูมิใจในตนเอง (Self Esteem) ความรู้สึกที่ตนเองมีคุณค่า ค้นพบและภูมิใจในความสามารถด้านต่างๆของตนเอง โดยไม่มุ่งสนใจแต่เรื่องความโก้เก๋ รูปร่างหน้าตา เล่นกีฬา หรือความสามารถทางเพศ
6. ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) ความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และมีส่วนรับผิดชอบในความเจริญหรือเสื่อมของสังคม
- 7-8. การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร (Interpersonal Communication) ความสามารถในการใช้คำพูด และภาษาท่าทางเพื่อการสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตน และรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของอีกฝ่าย
- 9-10. การตัดสินใจและการแก้ปัญหา (Decision Making and Problem Solving) ความสามารถในการรับรู้ปัญหา สาเหตุ หาทางเลือก วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของทางเลือก ประเมินทางเลือก ตัดสินใจเลือก และลงมือแก้ปัญหา
- 11-12. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด (Coping with Emotion and Stress) ความสามารถในการประเมินถูกต้องเหมาะสมและรู้เท่าทันอารมณ์หรือความเครียด ว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคน เลือกใช้วิธีการจัดการกับอารมณ์หรือความเครียด และมีวิธีการป้องกันการเกิดอารมณ์หรือความเครียดที่เหมาะสม

และเมื่อนำองค์ประกอบทั้ง 12 องค์ประกอบข้างต้นมาจัดแบ่งตามพฤติกรรมการเรียนรู้ 3 ด้าน จะมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านพุทธิพิสัย ได้แก่ 1) ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ และ 2) ความคิดสร้างสรรค์
2. ด้านจิตพิสัย ได้แก่ 1) ความตระหนักรู้ในตนเอง 2) ความเห็นใจผู้อื่น
- 3) ความภาคภูมิใจในตนเอง และ 4) ความรับผิดชอบต่อสังคม
3. ด้านทักษะพิสัย ได้แก่ 1) การสร้างสัมพันธภาพ 2) การสื่อสาร 3) การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา และ 4) การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 2) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทักษะชีวิตในระดับมัธยมศึกษาซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น หมายถึง การรู้จักความสามารถความถนัด จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง เข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล รู้จักตนเอง ยอมรับ เห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายในชีวิต และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

2. การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การแยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหา และสถานการณ์รอบตัว วิพากษ์วิจารณ์และประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ระบุปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือกและตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ อย่างสร้างสรรค์

3. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด หมายถึง ความเข้าใจและรู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคล รู้สาเหตุของความเครียด รู้วิธีการควบคุมอารมณ์และความเครียด รู้วิธีผ่อนคลายหลีกเลี่ยงและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดอารมณ์ไม่พึงประสงค์ไปในทางที่ดี

4. การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น หมายถึง การเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น ใช้ภาษาพูดและภาษากาย เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ได้รับความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น วางตัวได้ถูกต้อง เหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ ใช้การสื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี สร้างความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

จากการศึกษาองค์ประกอบของทักษะชีวิต ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ทักษะชีวิตมีองค์ประกอบที่สามารถจัดแบ่งตามพฤติกรรมการเรียนรู้ 3 ด้าน ได้ดังนี้

1. ด้านพุทธิพิสัย ได้แก่ 1) การคิดวิเคราะห์ 2) การคิดวิเคราะห์วิจารณ์ และ 3) การคิดสร้างสรรค์

2. ด้านจิตพิสัย ได้แก่ 1) ความตระหนักรู้ในตนเอง 2) ความเห็นใจผู้อื่น 3) ความภาคภูมิใจในตนเอง และ 4) ความรับผิดชอบต่อสังคม

3. ด้านทักษะพิสัย ได้แก่ 1) การสร้างสัมพันธภาพ 2) การสื่อสาร 3) การตัดสินใจ

4) การแก้ไขปัญหา 5) การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และ 6) การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) ทักษะการตัดสินใจ 3) ทักษะการแก้ปัญหา 4) ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ และ 5) ทักษะการสื่อสาร เนื่องจากเป็นทักษะที่จะเกิดขึ้นจากการเรียนในหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความหมายและองค์ประกอบ ของทักษะชีวิตในแต่ละด้าน ดังนี้

2.2.1 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2.2.1.1 ความหมายการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

การคิดอย่างมีวิจารณญาณนับว่าเป็นทักษะการคิดทั่วไปที่สำคัญเพราะทำให้มีความสามารถในการคิดได้อย่างแจ่มแจ้งชัดเจนและมีเหตุผล เพราะการคิดได้ดีย่อมนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ดังที่นักการศึกษา นักวิชาการได้ให้ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้

ลักขณา สิริวัฒน์ (2549 : 88-89) ให้ความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้ว่า เป็นการใช้ความคิดในลักษณะวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตัดสินใจ และการแก้ปัญหาโดยยึดหลักการคิดด้วยเหตุผล จากข้อมูลที่เป็นจริงมากกว่าอารมณ์และการคาดเดา โดยพิจารณาความเป็นไปได้ในแง่มุมต่างๆว่าอะไรคือความจริง อะไรคือความถูกต้อง คิดด้วยความรอบคอบระมัดระวัง ใช้สติปัญญา และทักษะการคิดอย่างไตร่ตรอง มีวิจารณญาณมากกว่าการใช้อารมณ์ที่ทำให้เกิดความลำเอียง ซึ่งจะมีผลเสียต่อการตัดสินใจ ดังนั้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นความคิดที่เปิดกว้าง มีเป้าหมายที่แน่นอน มีเหตุผล มีความถูกต้อง แม่นยำสามารถตรวจสอบความคิดและประเมินความคิดของตนเองได้

สุคนธ์ สิ้นรพานนท์ (2552 : 72) กล่าวว่าความคิดวิจาร์ณญาณ คือ กระบวนการคิดที่ใช้เหตุผลโดยมีการศึกษาข้อเท็จจริง หลักฐาน และข้อมูลต่างๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจ และนำมาพิจารณาวิเคราะห์อย่างสมเหตุผล ก่อนตัดสินใจว่าสิ่งใดควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อ ผู้ที่มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ จะเป็นผู้มีใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ไม่ยึดถือความคิดเห็นของตนเอง ก่อนจะตัดสินใจในเรื่องใดก็จะต้องมีข้อมูลหลักฐานเพียงพอและสามารถเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองให้เข้ากับผู้อื่นได้ ถ้าผู้นั้นมีเหตุผลที่เหมาะสมถูกต้องกว่า เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการค้นหาข้อมูลและความรู้ กล่าวได้ว่าผู้ที่มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณจะเป็นผู้มีเหตุผล

สมประสงค์ น่วมบุญลือ (2555 : 6) ได้กล่าวว่าการคิดวิจาร์ณญาณ หมายถึง การใช้เหตุผลพิจารณาปรากฏการณ์เพื่อการตัดสินใจทางเลือก

บรรจง อมรชีวิน (2556 : 2-3) ได้สรุปการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คือ ความสามารถในการที่จะคิดได้อย่างกระจ่างแจ้งและอย่างมีเหตุผล และยังรวมถึงความสามารถในการที่จะคิดได้อย่างอิสระและสะท้อนการคิด การคิดไตร่ตรอง

จากการศึกษาความหมายการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การคิดหาคำตอบที่ต้องการโดยใช้ข้อมูลที่มาจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือและผ่านการคิดไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล ปราศจากการใช้อารมณ์ ความคิดเห็นและการคาดเดา จนสรุปเป็นความรู้และประเมินข้อสรุปนั้นอย่างสมเหตุสมผล

2.2.1.2 องค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

การคิดอย่างมีวิจารณญาณมีข้อบ่งชี้ที่จะใช้ในการประเมินว่าเรามีระดับความคิดที่พัฒนาสูงขึ้นมากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาจากองค์ประกอบของการคิด ดังนั้นนักวิชาการ นักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ไว้ดังนี้

วัตสันและเกลเซอร์ (Watson and Glaser, 1964 : 10) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการวัดความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ไว้ดังนี้

1. ความสามารถในการอ้างอิง หรือสรุปความ (Inferences) หมายถึง ความสามารถในการจำแนกระดับความน่าจะเป็นของข้อมูล หรือการลงสรุปข้อมูลต่างๆ ที่ปรากฏในข้อความที่กำหนดให้

2. ความสามารถในการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น (Recognition of Assumptions) หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาจำแนกว่าข้อความใดเป็นข้อตกลงเบื้องต้น ข้อความใดไม่เป็นข้อตกลงเบื้องต้น

3. ความสามารถในการนิรนัย (Deduction) หมายถึง ความสามารถในการจำแนกว่าข้อสรุปใดเป็นผลจากความสัมพันธ์ของสถานการณ์ที่กำหนดให้อย่างแน่นอน และข้อสรุปใดไม่เป็นผลของความสัมพันธ์นั้น

4. ความสามารถในการตีความ (Interpretation) หมายถึง ความสามารถในการจำแนกว่าข้อสรุปใดเป็นหรือไม่เป็นความจริงตามที่สรุปได้จากสถานการณ์ที่กำหนดให้

5. ความสามารถในการประเมินข้อโต้แย้ง (Evaluation of Arguments) หมายถึง ความสามารถในการจำแนกว่าข้อความใดเป็นการอ้างเหตุผลที่หนักแน่น กับข้อความที่อ้างเหตุผลไม่หนักแน่น

ฟีเลย์ (Feeley, 1976, อ้างอิงในสுகนธ์ สินธพานนท์, 2552 : 73) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้ 10 ประการ คือ

1. การแยกความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริง และความรู้สึกรหรือความคิดเห็น
2. การพิจารณาความเชื่อถือได้ของแหล่งข้อมูล
3. การพิจารณาความถูกต้องตามข้อเท็จจริงของข้อความนั้น
4. การแยกความแตกต่างระหว่างข้อมูล ข้อคิดเห็น หรือเหตุผลที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้น
5. การค้นหาสิ่งที่เป็นอคติหรือความลำเอียง
6. การระบุถึงข้ออ้าง ข้อสมมติที่ไม่กล่าวไว้ก่อน
7. การระบุถึงข้อคิดเห็นหรือข้อโต้แย้งที่ยังคลุมเครือ
8. การแยกความแตกต่างระหว่างข้อคิดเห็นที่สามารถพิสูจน์ความถูกต้องได้
9. การตระหนักในสิ่งที่ไม่คงที่ตามหลักการและเหตุผล
10. การพิจารณาความมั่นคงหนักแน่นในข้อโต้แย้งหรือข้อคิดเห็น

เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์ (2537, อ้างอิงในสுகนธ์ สินธพานนท์, 2552 : 74) ได้แบ่งองค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็น 7 ด้าน คือ

1. ระบุประเด็นปัญหา ทำความเข้าใจกับประเด็นปัญหา ข้อคำถาม หรือข้อโต้แย้ง ประกอบด้วย ความสามารถในการพิจารณาข้อมูลหรือสถานการณ์ที่ปรากฏ รวมทั้งความหมายของคำหรือความชัดเจนของข้อความ เพื่อกำหนดประเด็นข้อสงสัยและประเด็นหลักที่ควรพิจารณา และการแสวงหาคำตอบ

2. รวบรวมข้อมูลทั้งทางตรงและทางอ้อมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ รวมถึงการตั้งข้อมูลจากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ ซึ่งได้จากความคิด การพูดคุย การสังเกตที่เกิดขึ้นจากตนเองและผู้อื่น

3. พิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยพิจารณาถึงที่มาของข้อมูลสถิติ และหลักฐานที่ปรากฏ รวมทั้งความเพียงพอของข้อมูลในแง่มุมต่างๆ ที่จะนำไปสู่การลงข้อสรุปอย่างมีเหตุผล หากยังไม่เกี่ยวข้องที่จะใช้พิจารณาข้อสรุป ก็จะต้องรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม

4. ระบุลักษณะของข้อมูล จำแนกประเภทของข้อมูล ระบุแนวคิดที่อยู่เบื้องตันหลังข้อมูลที่ปรากฏ ซึ่งประกอบด้วยความสามารถในการพิจารณาแยกแยะ เปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูล การตีความข้อมูล ประเมินว่าข้อมูลใดเป็นข้อเท็จจริง ข้อมูลใดเป็นข้อคิดเห็น รวมถึงระบุข้อสันนิษฐานหรือข้อตกลงเบื้องต้นที่อยู่เบื้องหลังข้อมูลที่ปรากฏ เป็นการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่อาศัยข้อมูลจากประสบการณ์เดิมมาร่วมพิจารณา เพื่อทำการสังเคราะห์ จัดกลุ่ม และจัดลำดับความสำเร็จของข้อมูล เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการพิจารณาตั้งสมมติฐานต่อไป

5. ตั้งสมมติฐานพิจารณาหาข้อสรุปของประเด็นปัญหา และข้อโต้แย้ง ประกอบด้วยความสามารถในการคิดถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างข้อมูลที่มีอยู่ เพื่อระบุทางเลือกที่เป็นไปได้ โดยเน้นที่ความสามารถพิจารณาเชื่อมโยงเหตุการณ์และสถานการณ์

6. ลงข้อสรุปโดยใช้เหตุผล ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญของการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการลงข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผลนั้น อาจใช้เหตุผลเชิงอุปนัยหรือเหตุผลเชิงนิรนัย

การให้เหตุผลเชิงอุปนัย เป็นการวัดความสามารถในการสรุปความเหตุการณ์ หรือข้อมูลที่กำหนดเป็นคำถาม โดยใช้ข้อมูลหรือข้อความที่บอกมาเป็นเหตุผลหรือกฎเกณฑ์เพื่อหาข้อสรุป

การให้เหตุผลเชิงนิรนัย เป็นการวัดความสามารถในการสรุปความโดยพิจารณาจากหลักการหรือกฎเกณฑ์ทั่วไปที่กำหนดไว้ แล้วตัดสินใจลงข้อสรุปในประเด็นคำถาม

7. ประเมินผล พิจารณาประเมินความถูกต้อง สมเหตุผลของข้อสรุป ซึ่งต้องอาศัยความสามารถในการวิเคราะห์และประเมินอย่างไตร่ตรองรอบคอบ เพื่อพิจารณาความสมเหตุสมผลเชิงตรรกะจากข้อมูลที่มีอยู่ ข้อสรุปนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ มีผลตามมาอย่างไร มีการตัดสินใจคุณค่าได้อย่างไร และมีหลักเกณฑ์อย่างไร

ศิริชัย กาญจนวาสี (2551, อ้างอิงในมนัสนันท์ รอดเชื้อจีน, 2553 : 114) ได้แบ่งองค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้

1. ระบุปัญหา องค์ประกอบของปัญหาและความเชื่อมโยง
2. ระบุค่านิยม ความเชื่อ ข้อสันนิษฐานที่อยู่เบื้องหลังปัญหา
3. คิดสะท้อนกลับและสร้างข้อสรุปของปัญหา
4. ลงความเห็น ตัดสินใจว่าจะเชื่อหรือทำอย่างไร
5. ประเมินวิพากษ์ความเป็นปรนัย ความสมเหตุสมผลของความคิดหรือการกระทำที่ได้ลงความเห็นไว้แล้ว

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบองค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

วัตสัน และเกลเซอร์ (1964 : 10)	ฟีเลย์ (1976)	เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์ (2537)	ศิริชัย กาญจนวาสี (2551)	ผู้วิจัย
1. ความสามารถในการอ้างอิง หรือสรุปความ 2. ความสามารถในการยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น 3. ความสามารถในการนิรนัย 4. ความสามารถในการตีความ 5. ความสามารถในการประเมินข้อโต้แย้ง	1. การแยกความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริงและความรู้สึกหรือความคิดเห็น 2. การพิจารณาความเชื่อถือได้ของแหล่งข้อมูล 3. การพิจารณาความถูกต้องตามข้อเท็จจริงของข้อความนั้น 4. การแยกความแตกต่างระหว่างข้อมูลข้อคิดเห็น หรือเหตุผลที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้น 5. การค้นหาสิ่งที่เป็นอคติหรือความลำเอียง 6. การระบุถึงข้ออ้างข้อสมมติที่ไม่กล่าวไว้ก่อน 7. การระบุถึงข้อคิดเห็นหรือข้อโต้แย้งที่ยังคลุมเครือ 8. การแยกความแตกต่างระหว่างข้อคิดเห็นที่สามารถพิสูจน์ความถูกต้องได้ 9. การตระหนักในสิ่งที่ไม่คงที่ตามหลักการและเหตุผล 10. การพิจารณาความมั่นคงหนักแน่นในข้อโต้แย้งหรือข้อคิดเห็น	1. ระบุประเด็นปัญหา 2. รวบรวมข้อมูล 3. พิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล 4. ระบุลักษณะของข้อมูล 5. ตั้งสมมติฐาน 6. ลงข้อสรุป 7. ประเมินผล	1. ระบุปัญหาองค์ประกอบของปัญหาและความเชื่อมโยง 2. ระบุค่านิยมความเชื่อ ข้อสันนิษฐานที่อยู่เบื้องหลังปัญหา 3. คิดสะท้อนกลับและสร้างข้อสรุปของปัญหา 4. ลงความเห็นตัดสินใจว่าจะเชื่อหรือทำอย่างไร 5. ประเมินวิพากษ์ความเป็นปรนัย ความสมเหตุสมผลของความคิดหรือการกระทำที่ได้ลงความเห็นไว้แล้ว	1. การระบุประเด็นปัญหา 2. การพิจารณาความถูกต้องของข้อมูล แยกข้อเท็จจริงข้อคิดเห็นที่อยู่หลังสถานการณ์ที่ปรากฏ 3. การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ 4. การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ 5. การลงข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล 6. การประเมินความถูกต้องของข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล

จากตารางที่ 3 ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบองค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากแนวคิดของนักการศึกษา และจากผลการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

ตารางที่ 4 การสังเคราะห์องค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

องค์ประกอบ	วัตสัน และเกลเซอร์ (1964 : 10)	พีลีย์ (1976)	เพ็ญพิศุทธิ์ เนคมานุรักษ์ (2537)	ศิริชัย กาญจนวาสี (2551)	ผู้วิจัย
1. ความสามารถในการพิจารณาข้อมูล/สถานการณ์เพื่อกำหนดประเด็นที่สงสัย			/	/	/
2. ข้อความใดเป็นหรือไม่เป็นข้อตกลงเบื้องต้นของข้อมูล	/	/	/	/	/
3. การพิจารณาความเชื่อถือได้ของแหล่งข้อมูล		/	/		/
4. ความสามารถในการรวบรวมข้อมูลทั้งทางตรง/ทางอ้อมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ			/		/
5. ความน่าจะเป็นของข้อมูล	/				
6. การพิจารณาความถูกต้องของข้อมูล		/			
7. ข้อสรุปเป็นผลหรือไม่เป็นผลมาจากความสัมพันธ์ของสถานการณ์	/				
8. ข้อสรุปใดเป็นหรือไม่เป็นความจริงตามที่สรุปได้จากสถานการณ์	/				
9. ข้อความที่อ้างเหตุผลหนักแน่นกับไม่หนักแน่น	/				
10. ความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น		/			
11. การแยกความแตกต่างระหว่างข้อคิดเห็นที่สามารถพิสูจน์ความถูกต้องได้		/			
12. การค้นหาสิ่งที่เป็นอคติหรือลำเอียง		/			
13. การระบุข้ออ้าง/สมมติฐานที่ไม่ได้กล่าวไว้ก่อน		/			
14. การระบุข้อคิดเห็น/ข้อโต้แย้งที่ยังคลุมเครือ		/			
15. การตระหนักถึงสิ่งที่ไม่คงที่ตามหลักการ		/			
16. แนวทางในการพิจารณาหาข้อสรุป			/		
17. การลงข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล			/	/	/
18. การประเมินความถูกต้องสมเหตุสมผลของข้อสรุป			/	/	/
19. ข้อสันนิษฐานเบื้องต้นนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่			/		
20. การประเมินความถูกต้อง/สมเหตุสมผลของข้อสรุป สามารถนำไปใช้ได้หรือไม่			/	/	
21. การประเมินความสมเหตุสมผลในความคิด/การกระทำที่ปฏิบัติไปแล้ว				/	

จากตารางที่ 4 ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สรุปได้ดังนี้ 1) การระบุประเด็นปัญหา 2) การพิจารณาความถูกต้องของข้อมูล แยกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นที่อยู่หลังสถานการณ์ที่ปรากฏ 3) การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ 4) การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ 5) การลงข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล และ 6) การประเมินความถูกต้องของข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล

2.2.2 การตัดสินใจ

2.2.2.1 ความหมายการตัดสินใจ

ชีวิตเต็มไปด้วยการตัดสินใจและปัญหาที่ต้องแก้ไข การตัดสินใจต้องฉลาดและอยู่บนพื้นฐานของความรู้และข้อเท็จจริง (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2549 : 105) ซึ่งสอดคล้องกับความหมายที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ ดังนี้

คูฟแมน (Kurfman, อ้างถึงในอุษณี ลลิตผสาน, 2551 : 31) การตัดสินใจ หมายถึง การเลือกทางเลือกจากหลายทางเลือกอย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับค่านิยมของตนเอง

กรมสุขภาพจิต (2543 : 147) กล่าวว่า การตัดสินใจ เป็นความสามารถในการหาทางเลือก วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของแต่ละทางเลือก ประเมินทางเลือกและตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสม

ทิพย์วัลย์ สีจันทร์ และคณะ (2546 : 99) การตัดสินใจ หมายถึง การเลือกทางเลือกมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา อาจกล่าวได้ว่า การตัดสินใจจะเกิดขึ้นมาได้ต้องมีทางเลือกหลายๆ ทางเกิดขึ้นก่อน จากนั้นจึงนำทางเลือกเหล่านั้นมาพิจารณาเปรียบเทียบกัน จนได้ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดแล้วจึงนำแนวทางที่เลือกนั้นมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป

สมประสงค์ น่วมบุญลือ (2555 : 6) การตัดสินใจ คือ การใช้เหตุผลในการเลือกหรือการเลือกตามเงื่อนไขจำเป็นที่สอดคล้องกับความประสงค์

จากการศึกษาความหมายการตัดสินใจ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การตัดสินใจ หมายถึง การเข้าใจสถานการณ์และหาทางออกโดยกำหนดทางเลือกไว้อย่างหลากหลาย พิจารณาเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสียของทางเลือกต่างๆ สอดคล้องกับความต้องการและค่านิยมของตนเองอย่างมีเหตุผล จนได้ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด และนำทางเลือกนั้นมาใช้แก้ปัญหา

2.2.2.2 องค์ประกอบการตัดสินใจ

นักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการตัดสินใจไว้ ดังนี้

สุนน อมรวิวัฒน์ (2542 : 85) ได้กำหนดขั้นตอนการตัดสินใจ ไว้ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลที่ดีทำให้สามารถกำหนด และอธิบายประเด็นของปัญหาได้
2. การประเมินค่าตามเกณฑ์ที่ถูกต้อง ดีงาม เหมาะสม ทำให้สามารถและคาดคะเนถึงผลดี ผลเสียในการเลือก และตัดสินใจ
3. การวิเคราะห์และเปรียบเทียบประเด็นที่ประเมินค่าแล้ว ทำให้กำหนดทางเลือกและทางออกของสถานการณ์และปัญหาได้

4. เมื่อมีทางเลือกหลายทาง บุคคลต้องอาศัยหลักการ ประสบการณ์และการทำนาย ผลมาสร้างเกณฑ์ เพื่อเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด

5. ถ้าไม่มีทางเลือก หรือมีทางเลือกเพียงทางเดียวที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ต้องหา ทางออกใหม่ที่น่าจะเป็นไปได้

6. ตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด

7. วางแผนปฏิบัติที่ได้ผล

กรมสุขภาพจิต (2541 : 44) กำหนดขั้นตอนของทักษะการตัดสินใจ เพื่อใช้ในการ เผชิญกับสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจเลือกทางหนึ่งทางใดไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดทางเลือกเพื่อการตัดสินใจ 2 ทาง

2. วิเคราะห์ผลดี ผลเสียของทางเลือกทั้งสองทางเลือก

3. ตัดสินใจเลือกทางเลือกหนึ่ง

4. หาทางแก้ไขข้อเสียของทางเลือกที่เกิดจากการตัดสินใจนั้นๆ

ฟิลิป (Philp, 1985, อ้างถึงในวโรชา คล้ายแจ้, 2552 : 46) ได้เสนอขั้นตอนของ การตัดสินใจที่ดี ซึ่งมีลำดับขั้นตอน 6 ขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน

2. พิจารณาถึงเหตุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อหนทางการปฏิบัติ

3. หาทางเลือกหลายๆทาง

4. เปรียบเทียบทางเลือกแต่ละทาง และตัดสินใจเลือกทางเลือกหนึ่ง

5. นำเสนอเหตุผลของแนวทางที่ตัดสินใจเลือก

6. วางแผนการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผล

กรีนวูดและพาร์คเกย์ (Greenwood and Parkay, 1989, อ้างถึงในวโรชา คล้ายแจ้, 2552 : 46) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการตัดสินใจ ซึ่งมี 6 ขั้นตอนประกอบด้วย

1. พิจารณาสถานการณ์ และใช้ความคิดเพื่อตัดสินใจ

2. รวบรวมข้อมูลที่จำเป็นในการพิจารณาสถานการณ์

3. แปลความหมายของข้อมูล

4. กำหนดทางเลือกหลายๆทาง และตัดสินใจเลือกทางเลือกหนึ่ง

5. พิจารณาถึงหนทางที่ตัดสินใจเลือก เพื่อดูความสอดคล้อง ความเป็นได้ และ

การดำเนินการปฏิบัติ

6. ปฏิบัติตาม และประเมินผลการตัดสินใจ

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบขององค์ประกอบการตัดสินใจ

สมุน ออมรวีวัฒน์ (2542 : 85)	กรมสุภาพจิต (2541 : 44)	ฟิลิป (1985)	กรีนวูด และพาร์ค เกย์ (1989)	ผู้วิจัย
<p>1. การรวบรวมข้อมูลที่ดีทำให้สามารถกำหนด และอธิบายประเด็นของปัญหาได้</p> <p>2. การประเมินค่าตามเกณฑ์ที่ถูกต้อง ดึงมเหมาะสม ทำให้สามารถและคาดคะเนถึงผลดี ผลเสียในการเลือก และตัดสินใจ</p> <p>3. การวิเคราะห์ และเปรียบเทียบประเด็นที่ประเมินค่าแล้วทำให้กำหนดทางเลือก และทางออกของสถานการณ์และปัญหาได้</p> <p>4. เมื่อมีทางเลือกหลายทาง บุคคลต้องอาศัยหลักการประสบการณ์และการทำนายผลมาสร้างเกณฑ์ เพื่อเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด</p> <p>5. ถ้าไม่มีทางเลือกหรือมีทางเลือกเพียงทางเดียวที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ต้องหาทางออกใหม่ที่นำไปเป็นไปได้</p> <p>6. ตัดสินใจเลือกทางที่ดีที่สุด</p> <p>7. วางแผนปฏิบัติที่ได้ผล</p>	<p>1. กำหนดทางเลือกเพื่อการตัดสินใจ 2 ทาง</p> <p>2. วิเคราะห์ผลดีผลเสียของทางเลือกทั้งสองทางเลือก</p> <p>3. ตัดสินใจเลือกทางเลือกหนึ่ง</p> <p>4. หาทางแก้ไขข้อเสียของทางเลือกที่เกิดจากการตัดสินใจนั้นๆ</p>	<p>1. กำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน</p> <p>2. พิจารณาถึงเหตุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อหนทางการปฏิบัติ</p> <p>3. หาทางเลือกหลายๆทาง</p> <p>4. เปรียบเทียบทางเลือกแต่ละทางและตัดสินใจเลือกทางเลือกหนึ่ง</p> <p>5. นำเสนอเหตุผลของแนวทางที่ตัดสินใจเลือก</p> <p>6. วางแผนการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผล</p>	<p>1. พิจารณาสถานการณ์ และใช้ความคิดเพื่อตัดสินใจ</p> <p>2. รวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการพิจารณาสถานการณ์</p> <p>3. แปลความหมายของข้อมูล</p> <p>4. กำหนดทางเลือกหลายๆทาง และตัดสินใจเลือกทางเลือกหนึ่ง</p> <p>5. พิจารณาถึงหนทางที่ตัดสินใจเลือก เพื่อดูความสอดคล้อง ความเป็นได้ และการดำเนินการปฏิบัติ</p> <p>6. ปฏิบัติตาม และประเมินผลการตัดสินใจ</p>	<p>1. การกำหนดประเด็นปัญหาให้ชัด</p> <p>2. การประเมินตามเกณฑ์ที่ถูกต้อง วิเคราะห์ผลดี ผลเสียในการเลือก</p> <p>3. การกำหนดทางเลือกหลายๆทาง</p> <p>4. การตัดสินใจเลือกทางที่ดีที่สุด</p> <p>5. การลงมือปฏิบัติ</p>

จากตารางที่ 5 ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบองค์ประกอบการตัดสินใจจากแนวคิดของนักการศึกษา และจากผลการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

ตารางที่ 6 การสังเคราะห์องค์ประกอบการตัดสินใจ

องค์ประกอบ	สมน อมรวิวัฒน์ (2542 : 85)	กรมสุขภาพจิต (2541 : 44)	ฟิลิป (1985)	กรีนวูด และพาร์เคย์ (1989)	ผู้วิจัย
1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย/การกำหนดประเด็นปัญหา	/		/	/	/
2. การรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการพิจารณาสถานการณ์				/	
3. การแปลความหมายของข้อมูล				/	
4. การประเมินค่าตามเกณฑ์ที่ถูกต้อง คาดคะเนผลดี ผลเสียในการเลือก	/	/	/		/
5. การกำหนดทางเลือกหลายๆทาง	/	/	/	/	/
6. การหาทางเลือกใหม่หากทางเลือกมีทางเดียว/ทางเลือกไม่ดี	/				
7. การตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด	/	/	/	/	/
8. การนำเสนอเหตุผลที่เลือก			/		
9. การพิจารณาหนทางในการปฏิบัติ				/	
10. การวางแผนปฏิบัติ	/		/	/	/
11. การหาทางแก้ไขข้อเสียจากทางเลือกนั้น		/			

จากตารางที่ 6 ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบการตัดสินใจ และผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบการตัดสินใจ สรุปได้ดังนี้ 1) การกำหนดประเด็นปัญหาให้ชัด 2) การประเมินตามเกณฑ์ที่ถูกต้อง วิเคราะห์ผลดี ผลเสียในการเลือก 3) การกำหนดทางเลือกหลายๆทาง 4) การตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด และ 5) การลงมือปฏิบัติ

2.2.3 การแก้ปัญหา

2.2.3.1 ความหมายการแก้ปัญหา

ทักษะการแก้ไขปัญหา ใช้ในสถานการณ์ที่ไม่ใช่การตัดสินใจเลือก 2 ทาง แต่เป็นการเผชิญปัญหาที่หาทางออกไม่ได้ (กรมสุขภาพจิต, 2541 : 51) ดังนั้นการศึกษา นักวิชาการได้ให้ความหมายการแก้ปัญหา ดังนี้

บอนด์ เอกสแตนและโดมิโนสกี (Bourne, Ekstrand, and Dominowski, 1971 : 44) กล่าวว่า การแก้ปัญหาเป็นกิจกรรมที่เป็นทั้งการแสดงความรู้ ความคิด จากประสบการณ์ที่ผ่านมา และส่วนประกอบของสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบัน โดยนำมาเรียงลำดับขั้นตอนเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายหรือการคลี่คลายปัญหา

ครูลิกและรูดนิค (Krulik and Rudnick, 1993 : 6) กล่าวว่า การแก้ปัญหา เป็นกระบวนการที่แต่ละบุคคลใช้เพื่อจะให้ได้มาซึ่งความรู้ ทักษะและความเข้าใจสถานการณ์ปัญหา กระบวนการแก้ปัญหาเริ่มต้นจากการเผชิญหน้ากับปัญหาและยุติลงเมื่อได้คำตอบที่ต้องการ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์อื่นๆได้

สุชา จันทน์เอม (2544 : 210) ได้ให้ความหมายการแก้ปัญหาได้ว่า เป็นกิจกรรมของสิ่งที่มีชีวิตหรือมนุษย์ ซึ่งมุ่งที่จะให้บรรลุถึงจุดหมายที่ตั้งไว้

วัชรรา เล่าเรียนดี (2550 : 8) กล่าวว่า การแก้ปัญหาเป็นความสามารถในการเข้าใจปัญหา มองเห็นสาเหตุของปัญหาและผลที่จะเกิดขึ้นจากปัญหานั้น รวมทั้งสามารถคิดหาวิธีการแก้ปัญหานั้นๆ ได้อย่างมีเหตุผล

จากการศึกษาความหมายการแก้ปัญหา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การแก้ปัญหา หมายถึง การเข้าใจปัญหา มองเห็นสาเหตุของปัญหาและผลที่จะเกิดขึ้นจากปัญหานั้น และใช้ความรู้ ความคิด ประสพการณ์ที่ผ่านมา หาแนวทางในการแก้ไขต่างๆ ตัดสินใจเลือกและกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างมีเหตุผล เพื่อคลี่คลายปัญหานั้นๆ ตามจุดหมายที่ตั้งไว้ได้

2.2.3.2 องค์ประกอบการแก้ปัญหา

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการคิดแก้ปัญหาไว้ดังนี้

กรอสนิคเคิลและบรูคเนอร์ (Grossnickle and Brueckner, 1959 : 310 – 311)

กล่าวถึงองค์ประกอบของกระบวนการแก้ปัญหา ดังนี้

1. ปัญหาต้องเกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียน
2. เป็นปัญหาที่สามารถทำการแก้ไขได้
3. ปัญหานั้นอยู่ในขอบเขตที่ชัดเจนที่ผู้เรียนแต่ละคนสามารถเข้าใจได้
4. ผู้เรียนจะเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้
5. ผู้เรียนได้รับการแนะนำในการวางแผนการแก้ปัญหา การเก็บรวบรวมข้อมูล และ

การประเมินผล

6. นำวิธีการต่างๆ มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
7. ผู้เรียนจะนำกระบวนการแก้ปัญหาที่วางแผนไว้นั้นมาใช้ในสถานการณ์ที่เป็นต้น

กำเนิดของปัญหาที่เกิดขึ้น

8. สรุปการแก้ปัญหา

เวียร์ (Weir, 1974 : 16-18) ได้เสนอขั้นตอนในการแก้ปัญหาไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. ชี้ตั้งปัญหา หรือ วิเคราะห์ปัญหา
2. ชี้นิยามสาเหตุของปัญหา โดยแยกแยะจากลักษณะที่เป็นปัญหา
3. ชี้นค้นหาแนวทางการแก้ปัญหาและตั้งสมมติฐาน
4. ชี้นพิสูจน์คำตอบหรือผลลัพธ์ที่ได้จากการแก้ปัญหา

มอร์แกน (Morgan, 1978 : 154-155) สรุปความสามารถในการแก้ปัญหาของบุคคลต่างกันเนื่องจากองค์ประกอบต่อไปนี้

1. สติปัญญา ผู้มีสติปัญญาดีจะคิดแก้ปัญหาได้ดี
2. แรงจูงใจ เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดแนวทางในการคิดแก้ปัญหา
3. ความพร้อมในการแก้ปัญหาใหม่ๆ ความพร้อมในการแก้ปัญหานั้นเนื่องจาก

ประสบการณ์ที่มีมาก่อน

4. การเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบขององค์ประกอบการแก้ปัญหา

กรอสนิคเคิล และบรูกเนอร์ (1959 : 310 – 311)	เวียร์ (1974 : 16-18)	มอร์แกน (1978 : 154-155)	ผู้วิจัย
<ol style="list-style-type: none"> 1. ปัญหาต้องเกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียน 2. เป็นปัญหาที่สามารถทำการแก้ไขได้ 3. ปัญหานั้นอยู่ในขอบเขตที่ชัดเจนที่ผู้เรียนแต่ละคนสามารถเข้าใจได้ 4. ผู้เรียนจะเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ 5. ผู้เรียนได้รับการแนะนำในการวางแผนการแก้ปัญหา การเก็บรวบรวมข้อมูล และการประเมินผล 6. นำวิธีการต่างๆ มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 7. ผู้เรียนจะนำกระบวนการแก้ปัญหาวางแผนไว้นั้นมาใช้ในสถานการณ์ที่เป็นต้นกำเนิดของปัญหาที่เกิดขึ้น 8. สรุปการแก้ปัญหา 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ชี้ตั้งปัญหา หรือวิเคราะห์ปัญหา 2. ชื่นนิยามสาเหตุของปัญหา โดยแยกแยะจากลักษณะที่เป็นปัญหา 3. ชื่นค้นหาแนวทางการแก้ปัญหาและตั้งสมมติฐาน 4. ชื่นพิสูจน์คำตอบหรือผลลัพธ์ที่ได้จากการแก้ปัญหา 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สติปัญญา ผู้มีสติปัญญาคิดจะคิดแก้ปัญหาได้ดี 2. แรงจูงใจ เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดแนวทางในการคิดแก้ปัญหา 3. ความพร้อมในการแก้ปัญหาใหม่ๆ ความพร้อมในการแก้ปัญหานั้นเนื่องจากประสบการณ์ที่มีมาก่อน 4. การเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การระบุปัญหา/วิเคราะห์ปัญหา 2. การระบุสาเหตุของปัญหา 3. การรวบรวมข้อมูลหาแนวทางในการแก้ปัญหา 4. การเลือกวิธีการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม 5. การลงมือแก้ปัญหา

จากตารางที่ 7 ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบองค์ประกอบการแก้ปัญหาจากแนวคิดของนักการศึกษา และจากผลการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

ตารางที่ 8 การสังเคราะห์องค์ประกอบการแก้ปัญหา

องค์ประกอบ	กรอสนิคเคิลและบรูกเนอร์ (1959 : 310-311)	เจียร์ (1974 : 16-18)	มอร์แกน (1978 : 154-155)	ผู้วิจัย
1. ปัญหาเกี่ยวข้องกับผู้เรียน	/			
2. เข้าใจขอบเขตของปัญหา	/			
3. แรงจูงใจในการคิดแก้ปัญหา			/	
4. เป็นปัญหาที่สามารถแก้ไขได้	/			
5. ผู้มีสติปัญญาดีจะคิดแก้ปัญหาได้ดี			/	
6. ความพร้อมในการแก้ปัญหา			/	
7. การตั้งปัญหา/วิเคราะห์ปัญหา		/		/
8. นิยามสาเหตุของปัญหา		/		/
9. การเก็บรวบรวมข้อมูล/การค้นหาแนวทางการแก้ปัญหา	/	/		/
10. ผู้สอนแนะนำการวางแผน การรวบรวมข้อมูลการแก้ปัญหา และการประเมินผล	/			
11. การเสนอ/เลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม	/		/	/
12. การลงมือแก้ปัญหา	/			/
13. การสรุปการแก้ปัญหา	/	/		

จากตารางที่ 8 ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบการแก้ปัญหา และผู้วิจัยได้สังเคราะห์ องค์ประกอบ การแก้ปัญหา สรุปได้ดังนี้ 1) การระบุปัญหา/วิเคราะห์ปัญหา 2) การระบุสาเหตุของปัญหา 3) การรวบรวมข้อมูลหาแนวทางในการแก้ปัญหา 4) การเลือกวิธีการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม และ 5) การลงมือแก้ปัญหา

2.2.4 การสร้างสัมพันธภาพ

2.2.4.1 ความหมายการสร้างสัมพันธภาพ

ซาโลเวย์และเมเยอร์ (Salovey and Mayer, 1990, อ้างอิงในฉันทพร บุษปฤกษ์, 2554 : 126) ให้ความหมายว่า สัมพันธภาพกับผู้อื่นเป็นความสามารถในการสร้างสัมพันธ์กับคนรอบข้างได้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลรอบข้าง

การ์ดเนอร์ (Gardner, 1993 : 15) กล่าวว่าความสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นความสามารถในการรับรู้อารมณ์และตอบสนองอารมณ์และความต้องการของผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

โกลแมน (Goleman, 1998 : 133) ได้ให้ความหมายของคำว่า ทักษะทางสังคม คือ ความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น เป็นมิตรกับบุคคลได้ทุกประเภท มีความสามารถในการพูดโน้มน้าว ชักจูงให้ผู้อื่นคล้อยตามกับสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เสริมสร้างความร่วมมือในการทำงานและความสามัคคีในหมู่คณะ สามารถทำให้ผู้ที่อยู่รอบข้างมีความสุข

คูเปอร์และซาวาฟ (Cooper and Sawaf, 1997 : 30) กล่าวว่าสัมพันธภาพ เป็นความสามารถของบุคคลในการรับรู้ เข้าใจ และประยุกต์ใช้พลังการรู้จักอารมณ์เป็นรากฐานของพลังงาน ข้อมูล การสร้างสายสัมพันธ์เพื่อการโน้มน้าวนำผู้อื่นได้

จากการศึกษาความหมายการสร้างสัมพันธภาพ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การสร้างสัมพันธภาพ หมายถึง การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลรอบข้าง และเป็นมิตรกับบุคคลทุกประเภท รับรู้อารมณ์ความต้องการของผู้อื่นและตอบสนองต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม สามารถโน้มน้าวและชักจูงบุคคลอื่นได้ เพื่อให้ทุกคนทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.4.2 องค์ประกอบการสร้างสัมพันธภาพ

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการสร้างสัมพันธภาพไว้ดังนี้ โกลแมน (Goleman, 1995 : 27) ได้ใช้คำว่าทักษะทางสังคม (Social Skill) ซึ่งจะประกอบไปด้วยสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การโน้มน้าว แสดงกลวิธีโน้มน้าวต่างๆอย่างได้ผล
2. การสื่อสารที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือ
3. ความเป็นผู้นำที่ดี โน้มน้าวและผลักดันกลุ่มได้ดี
4. กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ริเริ่มและบริหารการเปลี่ยนแปลงได้ดี
5. การบริหารความขัดแย้ง เจรจาและแก้ไขหาทางหยุดความไม่เข้าใจกัน
6. การสร้างสายสัมพันธ์ เสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจกันเพื่อปฏิบัติ
7. การร่วมมือร่วมใจกันทำงานกับผู้อื่น เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

คูเปอร์และซาวาฟ (Cooper and Sawaf, 1997 : 17) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ดังนี้

1. การผูกพัน รู้จักรับผิดชอบต่อส่วนรวม
2. การมีเป้าหมายและศักยภาพในกลุ่ม
3. มีการสื่อสารที่ดีต่อผู้อื่น
4. การโน้มน้าวผู้อื่นโดยไม่ต้องใช้สิทธิอำนาจบังคับ

ซิงเกอร์ (Weisinger, 1998 : 105-106) กล่าวว่า การสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น (Interpersonal Emotional Intelligence) จะต้องประกอบด้วย

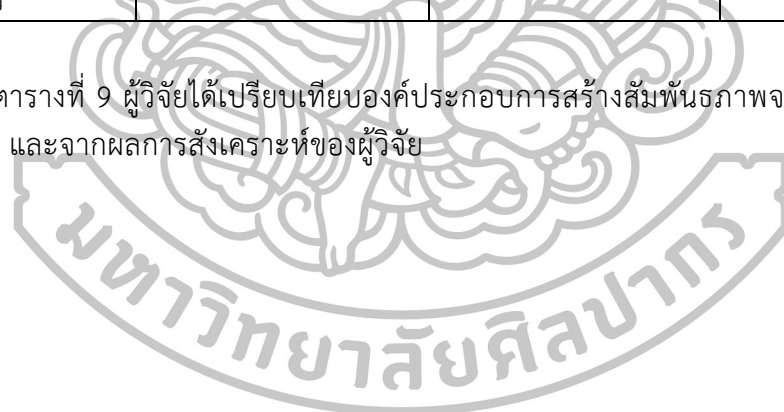
1. ทักษะการสื่อสารที่ดี
2. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
3. การช่วยเหลือผู้อื่นให้ช่วยเหลือตนเองได้

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบขององค์ประกอบการสร้างสัมพันธภาพ

โกลแมน (1995 : 27)	คูเปอร์และชาวาฟ (1997 : 17)	ซิงเกอร์ (1998 : 105-106)	ผู้วิจัย
<ol style="list-style-type: none"> 1. การโน้มน้าว แสดงกลวิธี โน้มน้าวต่างๆอย่างได้ผล 2. การสื่อสารที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือ 3. ความเป็นผู้นำที่ดี โน้มน้าวและผลักดันกลุ่มได้ดี 4. กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ริเริ่มและบริหารการเปลี่ยนแปลงได้ดี 5. การบริหารความขัดแย้ง เจริญและแก้ไขทางหยุดความไม่เข้าใจกัน 6. การสร้างสายสัมพันธ์ เสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจกันเพื่อปฏิบัติ 7. การร่วมมือร่วมใจกันทำงานกับผู้อื่น เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การผูกพัน รู้จัก รับผิดชอบต่อส่วนรวม 2. การมีเป้าหมายและศักยภาพในกลุ่ม 3. มีการสื่อสารที่ดีต่อผู้อื่น 4. การโน้มน้าวผู้อื่นโดยไม่ต้องใช้สิทธิอำนาจบังคับ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทักษะการสื่อสารที่ดี 2. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 3. การช่วยเหลือผู้อื่นให้ช่วยเหลือตนเองได้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การสื่อสารที่ดี ชัดเจนและน่าเชื่อถือ 2. การโน้มน้าวผู้อื่นอย่างเหมาะสม 3. การสร้างความสัมพันธ์ เสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน

จากตารางที่ 9 ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบองค์ประกอบการสร้างสัมพันธภาพจากแนวคิดของนักการศึกษา และจากผลการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

ตารางที่ 10 การสังเคราะห์องค์ประกอบการสร้างสัมพันธภาพ

องค์ประกอบ	โกลแมน (1995 : 27)	คูเปอร์และชาวาฟ (1997 : 17)	ซิงเกอร์ (1998 : 105-106)	ผู้วิจัย
1. การสื่อสารที่ดีชัดเจนและน่าเชื่อถือ	/	/	/	/
2. การโน้มน้าวผู้อื่นอย่างเหมาะสม	/	/		/
3. การจัดการความขัดแย้ง	/			
4. การกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง	/			
5. ความเป็นผู้นำผลักดันกลุ่ม	/			
6. การมีเป้าหมายและศักยภาพในกลุ่ม		/		
7. การสร้างความสัมพันธ์เสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติ	/		/	/
8. การร่วมมือร่วมใจกันทำงานกับผู้อื่น เพื่อเป้าหมายที่ตั้งไว้	/			
9. ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม		/		
10. การช่วยเหลือผู้อื่นให้ช่วยเหลือตนเองได้			/	

จากตารางที่ 10 ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบการสร้างสัมพันธภาพ และผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบการสร้างสัมพันธภาพ สรุปได้ดังนี้ 1) การสื่อสารที่ดีชัดเจนและน่าเชื่อถือ 2) การโน้มน้าวผู้อื่นอย่างเหมาะสม และ 3) การสร้างความสัมพันธ์เสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน

2.2.5 การสื่อสาร

2.2.5.1 ความหมายการสื่อสาร

กรมสุขภาพจิต (2543 : 43) ให้ความหมายของการสื่อสารไว้ว่า เป็นความสามารถในการใช้คำพูด และภาษาท่าทางเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง และความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของอีกฝ่ายไม่ว่าจะในการแสดงความต้องการ ความชื่นชม การปฏิเสธ ฯลฯ

แอ (Eyre, 1979, อ้างถึงในนพวรรณ วงศ์วิชัยวัฒน์, 2547 : 49) ได้ให้ความหมายของการสื่อสารไว้ว่า การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพนั้นมิใช่เป็นเพียงการให้หรือรับข้อมูลเพียงอย่างเดียว แต่ทั้งตัวผู้รับและผู้ส่งสารต้องมีความเข้าใจในข้อมูลที่ตรงกัน การสื่อสารนั้นจึงจะมีประสิทธิภาพ

เพียร์สันและเนลสัน (Pearson and Nelson, 1997, อ้างถึงในนพวรรณ วงศ์วิชัยวัฒน์, 2547 : 49) กล่าวว่า การสื่อสารเป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน โดยใช้ทั้งความรู้สึกรับการแปลความหมาย หรือการทำความเข้าใจความหมายของคำพูด และภาษาท่าทาง เพื่อให้การสื่อสารนั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาความหมายการสื่อสาร ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การสื่อสาร หมายถึง การสร้างความเข้าใจกับบุคคลอื่น โดยการส่งหรือรับข้อมูล ความคิด ความรู้สึกต่างๆ ผ่านคำพูดและท่าทาง

อย่างเหมาะสม และเมื่อบุคคลทั้งสองฝ่ายเกิดความเข้าใจในเรื่องราวหรือความคิดที่ต้องการสื่อตรงกัน การสื่อสารนั้นจึงมีประสิทธิภาพ สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข

2.2.5.2 องค์ประกอบของการสื่อสาร

การสื่อสารที่จะบรรลุเป้าหมายควรทำความเข้าใจเรื่ององค์ประกอบของการสื่อสาร เพื่อจะได้แลเห็นว่าจุดใดบ้างในองค์ประกอบที่จะต้องพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ และมีจุดใดบ้างที่ควรจะต้องปรับปรุงเพื่อป้องกันมิให้การสื่อสารล้มเหลว มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการสื่อสาร ดังนี้

โรงเรียนบ้านแม่แก้ว ตำบลท่าสุต (2541, อ้างถึงในอ้างอิงในนพวรรณ วงศ์วิชัยวัฒน์, 2547 : 51) กล่าวไว้ว่า ทักษะการสื่อสารอาจแบ่งตามสถานการณ์ต่างๆ ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น เช่น ทักษะการขอ (ความช่วยเหลือ) ทักษะการปฏิเสธ และทักษะการเตือน โดยมีขั้นตอนเหมือนกัน 3 ขั้นตอน คือ

1. การบอกความรู้สึกของตน
2. การบอกพฤติกรรมที่ตนต้องการ
3. การถามความคิดเห็นของอีกฝ่าย

กรมสุขภาพจิต (2543 : 47) กล่าวว่า ทักษะการปฏิเสธนับเป็นทักษะหนึ่งของการสื่อสาร การปฏิเสธในสถานการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา มีขั้นตอนสำคัญดังนี้

1. การปฏิเสธอย่างจริงจัง ทั้งท่าทาง คำพูด น้ำเสียง เพื่อแสดงความตั้งใจอย่างชัดเจนที่จะขอปฏิเสธ
2. การใช้ความรู้สึกเป็นข้ออ้างประกอบเหตุผล เพราะการใช้เหตุผลอย่างเดียวมักถูกโต้แย้งด้วยเหตุผลอื่น การอ้างความรู้สึกจะทำให้โต้แย้งได้ยากขึ้น
3. การขอความเห็นชอบ และแสดงการขอบคุณเมื่อผู้ชวนยอมรับ จะเป็นการรักษาหัวใจของผู้ชวน
4. เมื่อถูกเข้าซื้อหรือสับประมาท ไม่ควรหวั่นไหวไปกับคำพูดเหล่านั้น เพราะทำให้ขาดสมาธิในการหาทางออก ควรยืนยันการปฏิเสธ และหาทางออกโดยเลือกวิธีต่อไปนี้
  - 4.1 ปฏิเสธซ้ำโดยไม่ต้องใช้ข้ออ้าง พร้อมทั้งบอกหาทางเลี่ยง
  - 4.2 การต่อรอง โดยการหากิจกรรมอื่นที่ดีกว่ามาทดแทน
  - 4.3 การผัดผ่อน โดยการขอยืดระยะเวลาออกไป เพื่อให้ผู้ชวนเปลี่ยนความตั้งใจ

ทรงเกียรติ ปิยะกะ (2543 : 36-37) ได้กล่าวไว้ว่า เพื่อการสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นต้องมีองค์ประกอบในการสื่อสาร ดังนี้

1. ทักษะในการฟัง
  - 1.1 สายตาจับอยู่ที่ผู้พูด
  - 1.2 ไม่ก้มหน้า หรือหลบสายตา
  - 1.3 ไม่ออกแวกกับสิ่งแวดล้อม
  - 1.4 ฟังด้วยความสนใจ
  - 1.5 สังเกตสีหน้า กิริยาท่าทาง

- 1.6 สามารถจับใจความได้ ทั้งที่ชัดเจนหรือแฝงเร้น
- 1.7 สามารถทวนข้อสรุปของใจความนั้นกลับไปให้ผู้พูด
- 1.8 สามารถทำให้ผู้พูดรู้ว่าตนฟังเข้าใจได้ดี สิ่งนี้จะทำให้ผู้พูดพอใจ

2. ทักษะในการพูด

- 2.1 พูดด้วยเสียงชัดถ้อยชัดคำ สุภาพ
- 2.2 อย่าแย่งพูด รอจังหวะ
- 2.3 อย่าพูดแต่เรื่องตนเอง
- 2.4 พูดให้ได้ใจความ
- 2.5 สนใจคู่สนทนา
- 2.6 พูดให้ต่อเนื่องเกี่ยวโยงกับสิ่งที่คู่สนทนากำลังพูดอยู่

3. ทักษะในการออกความคิดเห็น

- 3.1 อย่าออกความเห็นโดยไม่มีใครเชื้อเชิญ
- 3.2 ให้ออกความเห็นด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- 3.3 รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น แม้จะไม่เห็นด้วยก็ตาม
- 3.4 อย่าถือเป็นเรื่องส่วนตัว ถ้าความเห็นไม่ตรงกัน
- 3.5 ชมการกระทำด้วยใจจริง ทุกครั้งที่มีโอกาส
- 3.6 ให้เน้นถึงความสำเร็จ และสิ่งที่คู่สนทนาภูมิใจ
- 3.7 ชมถึงความพยายาม แม้ไม่ได้ผลตามที่ประสงค์ก็ตาม
- 3.8 ถ้าเป็นความเห็นเชิงตำหนิ ควรรอโอกาสที่เหมาะสม ไม่พูดในเชิงดูหมิ่น

4. ทักษะในการถาม

- 4.1 ไม่ถามแบบชักฟอก
- 4.2 ไม่ถามแบบได้ลงความเห็นล่วงหน้าไว้แล้ว
- 4.3 ไม่ถามแบบเยาะเย้ย ดูหมิ่น หรือด้วยอารมณ์
- 4.4 ไม่ถามเพื่อลอบถาม
- 4.5 ให้ถามด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- 4.6 ให้ถามเพื่อขยายข้อความ
- 4.7 ให้รู้จักถามเกี่ยวกับข้อดีของคู่สนทนา หรือสิ่งที่เขาสนใจ

5. ทักษะในการตอบ

- 5.1 ตอบให้ตรงคำถาม ไม่วกวน ยืดเยื้อ
- 5.2 ถ้าไม่แน่ใจว่าเข้าใจคำถาม ให้ถามให้กระจ่างเสียก่อน
- 5.3 ถ้าไม่แน่ใจในคำตอบ เช่นเป็นเพียงการคาดคะเน ให้ชี้แจงไปตามนั้น
- 5.4 ถ้าไม่ทราบคำตอบให้ตอบไปตรงๆเช่นนั้น จะดีกว่าตอบแบบเดาสุ่ม
- 5.5 ไม่ตอบอย่างมีอารมณ์
- 5.6 ไม่ตอบแบบเทศนา

สกล วรเจริญศรี (2550 : 49) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งครอบคลุมตัวชี้วัดทั้งหมด 3 ตัวแปร ได้แก่

1. การเข้าใจพื้นฐานของทักษะการสื่อสาร
2. การแสดงออกที่เหมาะสม ทั้งคำพูด ความคิด และความรู้สึก
3. การรับฟังผู้อื่นเป็นผู้ฟังที่ดี รับฟังอย่างตั้งใจ ทบทวนความคิดของบุคคลอื่น

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบองค์ประกอบการสื่อสาร

โรงเรียนบ้านแม่ ข้าวต้มท่าสุด (2541)	กรมสุขภาพจิต (2543 : 47)	ทรงเกียรติ ปิยะกะ (2543 : 36-37)	สกล วรเจริญศรี (2550 : 49)	ผู้วิจัย
1. การบอกความรู้สึก ของตน 2. การบอกพฤติกรรม ที่ตนต้องการ 3. การถามความ คิดเห็นของอีกฝ่าย	1. การปฏิเสธอย่าง จริงจังทั้งท่าทาง คำพูด และน้ำเสียง 2. การใช้ความรู้สึก เป็นข้ออ้างประกอบ เหตุผล เพราะการใช้ เหตุผลอย่างเดียวมัก ถูกโต้แย้งด้วยเหตุผล อื่น การอ้างความรู้สึก จะทำให้โต้แย้งได้ยาก ขึ้น 3. การขอความ เห็นชอบ และแสดง การขอบคุณเมื่อผู้ชวน ยอมรับ จะเป็นการ รักษาน้ำใจของผู้ชวน 4. เมื่อถูกเข้าซื้อหรือ สบประมาท ไม่ควร หวั่นไหวไปกับคำพูด เหล่านั้น เพราะทำให้ ขาดสมาธิในการหา ทางออก ควรยืนยัน การปฏิเสธ โดยการ ปฏิเสธซ้ำ การต่อรอง และการผัดผ่อน	1. ทักษะในการฟัง 2. ทักษะในการพูด 3. ทักษะในการออก ความคิดเห็น 4. ทักษะในการถาม 5. ทักษะในการตอบ	1. การเข้าใจ พื้นฐานของทักษะ การสื่อสาร 2. การแสดงออก ที่เหมาะสม 3. การรับฟังผู้อื่น	1. การบอก ความรู้สึกของตน 2. การบอก พฤติกรรมที่ตน ต้องการ 3. การแสดงความ คิดเห็น 4. การสื่อสารที่ดี 5. การแสดงออกที่ เหมาะสม

จากตารางที่ 11 ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบองค์ประกอบการสื่อสารจากแนวคิดของนักการศึกษา และจากผลการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

ตารางที่ 12 การสังเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสาร

องค์ประกอบ	โรงเรียนบ้านแม่ขุนคำตมท่าสุด (2541)	กรมสุขภาพจิต (2543 : 47)	ทรงเกียรติ ปิยะกะ (2543 : 36-37)	สกล วรเจริญศรี (2550 ; 49)	ผู้วิจัย
1. การบอกความรู้สึกของตน	/				/
2. การบอกพฤติกรรมที่ตนต้องการ	/				/
3. การถามความคิดเห็นของอีกฝ่าย	/				
4. การแสดงความคิดเห็น			/		/
5. การปฏิเสธอย่างจริงจัง		/			
6. การใช้ความรู้สึกโต้แย้ง		/			
7. การขอความเห็นชอบและแสดงการขอบคุณ		/			
8. การไม่หวั่นไหวกับคำพูด โดยการปฏิเสธซ้ำ/ตอรอง/ผัดผ่อน		/			
9. การฟัง/การรับฟังผู้อื่น			/	/	
10. การพูด			/		
11. การถาม			/		
12. การตอบ			/		
13. การสื่อสารที่ดี				/	/
14. การแสดงออกที่เหมาะสม				/	/

จากตารางที่ 12 ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบการสื่อสาร และผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสาร สรุปได้ดังนี้ 1) การบอกความรู้สึกของตน 2) การบอกพฤติกรรมที่ตนต้องการ 3) การแสดงความคิดเห็น 4) การสื่อสารที่ดี และ 5) การแสดงออกที่เหมาะสม

จากการศึกษาองค์ประกอบของทักษะชีวิต ทั้ง 5 ด้าน ผู้วิจัยนำองค์ประกอบทักษะชีวิตที่สังเคราะห์ได้ไปใช้ในการสร้างแบบวัดทักษะชีวิต

2.3 แนวคิดสำคัญในการพัฒนาทักษะชีวิต

วนิดา ขวามงคล เอกแสงศรี (2546 : 75-76) กล่าวว่า การพัฒนาทักษะชีวิต เป็นสิ่งที่มนุษย์จำเป็นต้องพัฒนาอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และสม่ำเสมอจนตลอดชีวิต เพื่อให้เกิดความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข และมีคุณค่าทั้งต่อตนเองต่อผู้อื่น ต่อชุมชน ต่อสังคม การพัฒนาทักษะชีวิตโดยเริ่มต้นจากขั้นพื้นฐานของชีวิตในวัยเด็กอย่างถูกต้องเหมาะสม และสอดคล้องกับวัฒนธรรม คุณธรรมพื้นฐานของแต่ละชุมชน สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กได้เติบโตอย่างมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งในด้านความคิด อารมณ์ และสังคม จนสามารถพัฒนาความสามารถที่มีอยู่ในตนเอง เช่น ทักษะการรู้จักตนเอง ทักษะการแสวงหาและใช้ข้อมูล ทักษะความคิด ทักษะการตัดสินใจแก้ปัญหา ทักษะการจัดการ ทักษะการปรับตัว ทักษะการสื่อสารและ

สร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ทักษะการทำงานเป็นทีม เป็นต้น การพัฒนาทักษะชีวิตสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและตลอดชีวิต

2.3.1. การพัฒนาทักษะชีวิตตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีหลักสำคัญที่กล่าวถึงการพัฒนาทักษะชีวิตซึ่งจัดอยู่ในส่วนของการพัฒนาตนหรือพัฒนาผู้เรียน ตามสาระดังต่อไปนี้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้มีสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม รวมเป็น 1 ส่วน และมีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอีก 1 ส่วน โดยเน้นการพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ในทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรมมีระเบียบวินัยและมีคุณภาพปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคมได้ โดยเน้นการเสริมสร้างทักษะชีวิตให้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศีลธรรม จริยธรรม รู้จักสร้างสัมพันธภาพที่ดีเพื่อปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งตามรูปแบบและวิธีการเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาเป็นผู้จัดขึ้น เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในด้านพหุปัญญาและการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต และศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

2. กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเริ่มปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผนปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

2.3.2. หลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ถึงแม้ว่าตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่กล่าวข้างต้นจะจัดการพัฒนาทักษะชีวิต หรือการเสริมสร้างทักษะชีวิตไว้เป็นหน่วยย่อยในกิจกรรมแนะแนวที่สถานศึกษาเป็นผู้จัดให้แก่ผู้เรียนก็ตาม แต่เมื่อนำความสำคัญของทักษะชีวิตที่กล่าวมาสรุปได้ว่าทักษะชีวิตเป็นความสามารถในการรู้จักและยอมรับในคุณค่าของตนเองและผู้อื่น และความสามารถที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมตลอดถึงสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับชีวิต น่าจะถูกจัดอยู่ในด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่แยกออกมาอย่างชัดเจนได้อีกส่วนหนึ่ง เพราะกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตเป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตของมนุษย์ให้เกิดทักษะในด้านรู้จักตนเองตามความเป็นจริง เข้าใจและยอมรับในผู้อื่น และสามารถปรับตัวดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพของความเป็นมนุษย์ และการใช้ชีวิตในสังคมและสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นมนุษย์ สิ่งมีชีวิตอื่นๆ รวมทั้งธรรมชาติ และเทคโนโลยีต่างๆ ได้อย่างมีความสุข และมีคุณค่าทั้งแก่ตนเองและแก่ส่วนรวม

การจัดกิจกรรมการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตนั้น ประการแรกจะต้องคำนึงถึงการมุ่งพัฒนาลักษณะนิสัยที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าของผู้เรียนที่จะทำให้เกิดการพัฒนาทักษะชีวิตอย่างต่อเนื่อง โดยยังคงเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย คุณธรรมพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับทักษะชีวิตแบบไทยๆ แต่สามารถปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมสากลในฐานะพลเมืองโลกได้ ประการ

สำคัญต่อมาที่ควรคำนึงถึงในการทำกิจกรรมการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในชั้นพื้นฐาน ก็คือ สภาพแวดล้อมทางสังคม และภูมิหลังของผู้เรียน ซึ่งจะเป็นตัวแปรสำคัญในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 1) กล่าวไว้ว่า สภาพสังคมในทศวรรษใหม่ เป็นยุคของความเร็วและความล้ำสมัยของเทคโนโลยี การสื่อสาร ความหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม การหล่อหลอมรวมความคิดและความเชื่อของกลุ่มคน ที่บุคคลในสังคมจะต้องตั้งรับ การมีวิถีชีวิตยุคใหม่อย่างมีวิจารณ์ญาณ ซึ่งจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างมากรุ่นนี้เอง ได้ส่งผลกระทบต่อเด็กวัยเรียน ทั้งการดำเนินชีวิตท่ามกลางกระแสเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง และความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการศึกษาต่อของบุตรหลาน ตลอดจนการเผชิญสิ่งยั่วยุหรือตัวแบบที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ รอบตัว ก่อให้เกิดปัญหาเด็กและเยาวชนอย่างมาก โดยเฉพาะในเด็กและเยาวชนที่มีทักษะชีวิตต่ำ ขาดภูมิคุ้มกันทางสังคมที่ดี เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้ว อาจเป็นคนที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีปัญหาทางอารมณ์ จิตใจ และมีความขัดแย้งในชีวิตได้ง่าย ผู้สอนจึงต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตเป็นภูมิคุ้มกัน ให้รอดพ้นจากการครอบงำความคิดของสื่อเทคโนโลยี และตั้งรับต่อการก้าวรุกรุกทางสังคมอย่างรู้เท่าทัน

2.3.3 หลักการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

วนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี (2546 : 77-80) ได้กล่าวถึงหลักการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตไว้ดังนี้

2.3.3.1 การเรียนการสอนที่เน้นการกระทำ (Learning by doing)

เป็นหลักการสอนขั้นพื้นฐานที่ใช้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ดึงความสามารถของผู้เรียนมาในรูปของการเรียนรู้ที่เรียกว่า Active Learning โดยที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการลงมือกระทำด้วยความสามารถของตนเอง การเรียนการสอนที่เน้นการกระทำจะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาลักษณะนิสัยที่สำคัญและจำเป็นต่อการสร้างทักษะชีวิตเพื่อการพัฒนาต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การรู้จักตนเอง การรู้จักทำงานเป็นทีม การรู้จักใช้ความคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ เป็นต้น

2.3.3.2 หลักการสอนเชิงประสบการณ์ (Experiential Learning)

เป็นการเรียนรู้ที่มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์เดิม มีลักษณะที่สำคัญ คือ การเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์ของผู้เรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ที่ท้าทายอย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) คือผู้เรียนต้องทำกิจกรรมตลอดเวลาที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียน ทำให้เกิดการขยายตัวของความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น และเป็นการเรียนรู้ที่อาศัยการสื่อสารในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การพูด อ่าน เขียน ดู ที่ทำให้ง่ายต่อการแลกเปลี่ยนความรู้และนำไปวิเคราะห์หิววิจัย วงจรของโคลบ เป็นวงจรการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ได้รับองค์ความรู้ ทักษะคิด และทักษะแนวคิดนี้สามารถนำมาใช้เป็นหลักการสอนการพัฒนาทักษะชีวิตได้ องค์ประกอบที่เป็นกระบวนการของวงจรของโคลบนั้น มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบทักษะชีวิตในด้านการใช้ความคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ ทักษะในด้านคุณธรรม และทักษะการทำงานที่ต้องใช้ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นต้น

2.3.3.3 การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการบูรณาการ (Integrated Learning)

การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการบูรณาการ หมายถึง การนำเอาสาระความรู้ต่างๆ มาสัมพันธ์ เชื่อมโยง ผสมกลมกลืนจนกลายเป็นเรื่องเดียวกัน ผู้เรียนจะเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวม และสามารถนำความรู้ความเข้าใจประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ การบูรณาการเกิดขึ้นได้โดยการปฏิบัติ การกระทำ และบูรณาการมิใช่เพียงการเชื่อมโยง แต่เป็นการผสมกลมกลืนกันได้อย่างได้สัดส่วนสมดุล และนำไปใช้อย่างได้ผล หลักการสอนการพัฒนาทักษะชีวิตโดยเน้นบูรณาการ ควรมีการจัดเตรียมหน่วยบูรณาการ โดยวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ที่จะนำมาบูรณาการกับทักษะชีวิตที่ต้องการพัฒนาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทั้งองค์ความรู้และทักษะชีวิตตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยเน้นการบูรณาการจากการปฏิบัติ หรือการทำกิจกรรม

2.3.3.4 การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการเรียนที่แบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มจะมีผู้เรียนที่แต่ละความสามารถทำงานร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กัน ช่วยเหลือกันเพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จ ซึ่งองค์ประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้ (Johnson and Johnson, 1994 : 31-37, อ้างถึงในทีศนา แคมมณี, 2551 : 99-101) 1) การพึ่งพาและเกื้อกูลกัน (positive interdependence) ต้องมีความตระหนักว่าสมาชิกทุกคนมีความสำคัญและความสำเร็จของกลุ่มขึ้นกับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ดังนั้นแต่ละคนต้องรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนและในขณะเดียวกันก็ช่วยเหลือสมาชิกคนอื่นๆ ด้วย 2) การปรึกษากันอย่างใกล้ชิด (face-to-face promotive interaction) ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันในการที่จะช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย สมาชิกกลุ่มจะห่วงใย ใฝ่หาใจ ส่งเสริมและช่วยเหลือกันและกันในการทำงานต่างๆ ร่วมกัน ส่งผลให้เกิดสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน 3) ความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน (individual accountability) สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีหน้าที่รับผิดชอบและพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ 4) การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (interpersonal and small-group skills) การเรียนรู้แบบร่วมมือจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยทักษะที่สำคัญๆ หลายประการ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหาขัดแย้ง รวมทั้งการเคารพ ยอมรับ และไว้วางใจกันและกัน และ 5) การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (group processing) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือจะต้องมีการวิเคราะห์กระบวนการทำงานของกลุ่ม เพื่อช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้และปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น การพัฒนาทักษะชีวิตผ่านการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทำให้ผู้เรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีปฏิสัมพันธ์กัน

จากการศึกษาแนวคิดสำคัญในการพัฒนาทักษะชีวิต ผู้วิจัยสรุปได้ว่า แนวคิดสำคัญในการพัฒนาทักษะชีวิต คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะกระบวนการในการดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จ โดยเสริมสร้างทักษะต่างๆ ที่ผู้เรียนควรจะได้รับลงไป ในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้หลักการของการเรียนการสอนที่เน้นการกระทำ หลักการสอนเชิงประสบการณ์ การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการบูรณาการ และการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งหลักการดังกล่าวมีแนวคิดที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและพัฒนาทักษะชีวิตแก่ผู้เรียน

2.4 การประเมินทักษะชีวิต

การประเมินเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นอย่างมาก เพราะการประเมินทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนา ถ้าไม่มีการประเมินก็จะไม่ทราบว่าต้องปรับปรุงอะไร การประเมินทักษะชีวิตจะประเมินตามวัยของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนในแต่ละระดับมีอายุพฤติกรรมด้านทักษะชีวิตที่แตกต่างกันตามประสบการณ์ ความพร้อม วุฒิภาวะและสิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้เรียน

ดังนั้น การประเมินที่ดี คือ การประเมินที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน จึงต้องเป็นการประเมินเพื่อการพัฒนา โดยการประเมินเพื่อพัฒนาต้องทำการประเมินควบคู่เป็นเนื้อเดียวกันกับการเรียนการสอน ผู้สอนที่สามารถประเมิน “พฤติกรรมทักษะชีวิต” ตามสภาพความเป็นจริงของผู้เรียนได้ดี คือ ผู้สอนที่รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล วิธีประเมินทักษะชีวิตของผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่ง คือ การสังเกตพฤติกรรม การสะท้อนความคิดความรู้สึกอย่างอิสระของผู้เรียนในโอกาสต่างๆ เช่น การสนทนา การตอบคำถาม การวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็น การแสดงความรู้สึก ความเชื่อ และเหตุผลในสถานการณ์ต่างๆที่ผู้เรียนเผชิญ เป็นต้น

การประเมินจะมีความเที่ยงตรง ถ้าผู้ประเมินมีเครื่องมือที่มีคุณภาพสำหรับการประเมินในเวลาที่เหมาะสม บันทึกข้อมูลการพัฒนาทักษะชีวิตผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และรู้จักผู้เรียนที่รับการประเมินอย่างแท้จริง เพราะสิ่งที่เห็นด้วยตาในขณะที่ทำการประเมินอาจไม่ใช่พฤติกรรมที่แท้จริงของผู้เรียน แต่ถ้าผู้สอนรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล ติดตามดูแลอย่างต่อเนื่อง ผู้สอนจะเห็นพัฒนาการทางพฤติกรรมของผู้เรียนได้ชัดเจน ผู้สอนจะได้เพิ่มเสริมแรงให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองหรือปรับพฤติกรรมให้เหมาะสม ให้เห็นคุณค่าตนเองได้ทันทั่วทั้งที่และต่อเนื่องจนผู้เรียนมีพฤติกรรมทักษะชีวิตที่คงทน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555 : 21)

2.4.1 แนวคิดในการประเมินทักษะชีวิต

การประเมินมีหลายลักษณะ ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงการประเมินที่เหมาะสมกับการประเมินทักษะชีวิตในชั้นเรียน 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555 : 21-23)

2.4.1.1 การประเมินวินิจฉัย (Diagnostic Assessment) เป็นการประเมินที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อค้นหาว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมทักษะชีวิตอย่างไร มีข้อบกพร่องอะไรบ้างที่จะต้องได้รับการส่งเสริม พัฒนา แล้วหาวิธีเสริมสร้างพัฒนาผู้เรียนต่อไป วิธีการประเมินอาจใช้ทั้งการสังเกต การสนทนาพูดคุย สอบถามหรือประเมินตนเองก็ได้

2.4.1.2 การประเมินระหว่างการเรียนรู้หรือระหว่างการทำกิจกรรม (Ongoing Assessment) เป็นการประเมินการเรียนรู้และพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างต่อเนื่อง ตลอดการเรียนการสอน เป็นการเก็บข้อมูลพฤติกรรมของผู้เรียนในสภาพที่สอดคล้องกับความเป็นจริง แล้วสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนออกมา การประเมินลักษณะนี้มีความสำคัญมาก ผู้สอนจะได้ข้อมูลที่เป็นจริงที่สามารถนำไปกำหนดแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ก้าวหน้าตามตัวชี้วัดพฤติกรรมทักษะชีวิตตามที่คาดหวัง วิธีการประเมินอาจใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถามพูดคุยสนทนา จดบันทึกแล้ววิเคราะห์ให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะหรือแนะนำเพื่อการพัฒนาพฤติกรรมทักษะชีวิตต่อไป

2.4.1.3 การประเมินสรุปรวบยอด (Summative Assessment) เป็นการประเมิน การเรียนรู้หรือพฤติกรรมที่ได้รับการพัฒนาแล้วหรือเมื่อสิ้นสุดกระบวนการพัฒนา เพื่อตรวจสอบ พฤติกรรมทักษะชีวิตผู้เรียนตามตัวชี้วัด และใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลเปรียบเทียบกับ การประเมิน วินิจฉัยก่อนการเรียนรู้ทักษะชีวิต ทำให้ทราบพัฒนาการทักษะชีวิตของผู้เรียน วิธีการประเมินอาจใช้ การสังเกต สัมภาษณ์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยประเมินความสามารถในการเผชิญสถานการณ์ต่างๆ การแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่กำหนด และวิเคราะห์ความคิด ความเชื่อ ความรู้คิดและภูมิคุ้มกันทาง ปัญญาของผู้เรียนจากการสะท้อนความคิด การเชื่อมโยงความคิด และการแสดงพฤติกรรมต่อเนื่อง เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการเรียนรู้

การประเมินเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตจึงให้ความสำคัญกับการประเมินระหว่างการเรียนรู้หรือ ระหว่างการเรียนการสอน คือ จัดการเรียนรู้พร้อมกับจัดบันทึกรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียน ไปพร้อมกัน และใช้ข้อมูลนั้นมาพัฒนาผู้เรียนต่อไป

นอกจากลักษณะของการประเมินทั้ง 3 ลักษณะที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังมีสิ่งสำคัญที่ควร นำมาพิจารณา คือ ผู้ประเมินและบริบทของการประเมิน ดังนี้

1. การประเมินภายใน (Internal Evaluation) เป็นการประเมินตนเอง (Self Evaluation) ซึ่งผู้เรียนที่มีความสามารถในการอ่านและสามารถตีความจากประเด็นที่อ่านได้จึงจะประเมินตนเองได้ ดี

2. การประเมินภายนอก (External Evaluation) เป็นการประเมินโดยบุคคลอื่น ซึ่งเป็น บุคคลภายนอกที่เฝ้าสังเกตพฤติกรรมและความเปลี่ยนแปลงปรับตัวของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

การประเมินทักษะชีวิตที่มีประสิทธิภาพได้ข้อมูลที่สอดคล้องกันตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด ต้องประเมินทั้งที่เป็นการประเมินภายในและการประเมินภายนอก ถ้าการประเมินของตนเอง ผู้เรียนมีผลการประเมินตรงกับประเมินภายนอกก็แสดงว่าผู้เรียนรู้จักตนเองอย่างแท้จริง

2.4.2 วิธีการประเมินพฤติกรรมทักษะชีวิตผู้เรียน

การประเมินทักษะชีวิตเป็นการประเมินพฤติกรรมผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อนำผล การประเมินมาพัฒนาผู้เรียนให้มีพัฒนาการตรงตามตัวชี้วัดทักษะชีวิตที่คาดหวังในแต่ละองค์ประกอบ ทักษะชีวิต ด้วยวิธีการสังเกตพฤติกรรมที่เป็นความสามารถในการเผชิญสถานการณ์ต่างๆ การแสดงออกในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และวิธีการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง ความคิด ความเชื่อ การรู้ คิดรู้เท่าทันจากคำตอบของผู้เรียนในการสนทนา สอบถามหรือสัมภาษณ์ ซึ่งผู้ประเมินอาจเป็นผู้สอน เพื่อน ผู้ปกครอง หรือผู้เรียนเป็นผู้ประเมินตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555 : 23-34)

2.4.2.1 การสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตของผู้เรียน

การประเมินพฤติกรรมเป็นการสังเกตการแสดงอารมณ์ของผู้เรียน และพิจารณา ประกอบกับเกณฑ์รูบรีคส์ที่กำหนดไว้ว่าสิ่งที่แสดงออกมีคุณภาพเพียงใด แต่การประเมินพฤติกรรม ทักษะชีวิตอาจมีข้อจำกัด เพราะไม่ใช่การแสดงที่แท้จริงของผู้เรียนแต่ขึ้นอยู่กับคำตอบของผู้เรียน บุคคลอาจคิดตอบคำถามอย่างหนึ่งแต่เมื่อแสดงจริงๆก็อาจแสดงอีกอย่างหนึ่งหรือบอกอีกอย่างหนึ่ง ดังนั้น การสังเกตจึงเป็นวิธีที่จะได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง พฤติกรรมที่ปรากฏออกมาจะบ่งบอก ถึงพฤติกรรมที่แท้จริงได้

การสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตของผู้เรียน เป็นการสังเกตในสภาวะที่ผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัวว่ากำลังมีการประเมิน การสังเกตจึงควรจัดทำควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนปกติ ไม่ควรแจ้งให้ผู้เรียนรู้ว่า เพราะถ้าผู้ประเมินรู้ตัวก่อนก็จะมีผลต่อการสังเกต การสังเกตในสภาวะปกติถือว่าเป็นการสังเกตที่เหมาะสมที่สุด ส่วนการจัดกิจกรรมอย่างจริงจังเพื่อให้ผู้เรียนแสดงกิจกรรมออกมา ก็อาจทำได้ในบางกรณี แต่ไม่ควรบอกให้ผู้เรียนรู้ว่าต้องการสังเกตอะไรในระหว่างจัดกิจกรรมนั้น

2.4.2.2 การสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลทักษะชีวิตของผู้เรียน

การสัมภาษณ์ เป็นการสอบถามหรือใช้คำถามนำการสนทนา ซึ่งการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสสนทนา ตอบคำถาม มีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะชีวิตอย่างมาก เพราะการสนทนา สอบถามหรือสัมภาษณ์ จะมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ ประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน และพฤติกรรมทักษะชีวิต ได้เปิดโอกาสให้เห็นมุมมองใหม่ หรือความกังวลในใจของผู้เรียนได้ชัดเจนขึ้น นำไปสู่ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง และหากผู้สอนตั้งประเด็นคำถามการสัมภาษณ์ที่มีประสิทธิภาพ จะทำให้ผู้เรียนถ่ายทอดคำตอบ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถภายในของผู้เรียนให้ได้รับรู้ เช่น วิธีการตัดสินใจ วิธีการแก้ปัญหา วิธีการจัดการกับความเครียดของตนเอง วิธีการควบคุมตนเอง วิธีการจัดการกับความขัดแย้งที่อาจเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมถูกต้อง หรืออาจจะเป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสมหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบตามมา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลได้ตรงทิศทางและตรงกับสิ่งที่ปัญหาของผู้เรียน

จากการศึกษาการประเมินทักษะชีวิต ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การประเมินทักษะชีวิตเป็นการพัฒนาพฤติกรรมที่ต้องทำควบคู่ไปกับการเรียนการสอน ซึ่งแนวคิดในการประเมินจะเริ่มจากการวินิจฉัยเพื่อรู้จักกับพฤติกรรมของผู้เรียนและหาแนวทางการเสริมสร้างได้เหมาะสม มีการประเมินระหว่างทำกิจกรรม เพื่อประเมินการเรียนรู้และพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างต่อเนื่องระหว่างการทำกิจกรรม และการประเมินสรุปรวบยอดเป็นการตรวจสอบพฤติกรรมเมื่อสิ้นสุดกระบวนการของผู้เรียน ทั้งนี้ การประเมินพฤติกรรมทักษะชีวิตผู้เรียนทำการประเมินตนเอง และให้ผู้อื่นเป็นผู้ประเมิน โดยใช้วิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์

3. การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

3.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

โครงงานเป็นการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ได้คิดและได้ปฏิบัติจริง เสริมสร้างศักยภาพการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ดังที่นักการศึกษา นักวิชาการได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ไว้ดังนี้

ลัดดา ภูเกียรติ (2544 : 27) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เกิดจากความสนใจใคร่รู้ของผู้เรียนที่อยากจะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายๆสิ่งที่ยสงสัยและอยากรู้คำตอบให้ลึกซึ้งชัดเจน หรือต้องการเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆมากกว่าเดิม โดยใช้ทักษะกระบวนการและปัญญาหลายๆด้าน มีวิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนต่อเนื่อง มีการวางแผนในการศึกษาอย่างละเอียดและลงมือปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้ จนได้ข้อสรุปหรือผลการศึกษาหรือคำตอบเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ

ทิตินา แคมมณี (2550 : 138) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานไว้ว่าเป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนได้ร่วมกันเลือกทำโครงการที่ตนสนใจ โดยร่วมกันสำรวจ สังเกต และกำหนดเรื่อง วางแผนในการทำโครงการร่วมกัน ศึกษาหาข้อมูลความรู้ที่จำเป็น และลงมือปฏิบัติจริงตามแผนงานที่วางไว้จนได้ข้อค้นพบหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่แล้วจึงเขียนรายงานและนำเสนอต่อสาธารณชน เก็บข้อมูล แล้วนำผลงานและประสบการณ์ทั้งหมดมาอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อค้นพบ และสรุปผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์ที่ได้รับทั้งหมด

พิมพันธ์ เตชะคุปต์ และคณะ (2551 : 25) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการศึกษาเพื่อค้นพบความรู้ใหม่ สิ่งประดิษฐ์ใหม่และวิธีการใหม่ ด้วยตัวของผู้เรียนเอง โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์มีผู้สอนและผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ให้คำปรึกษา ความรู้ใหม่ สิ่งประดิษฐ์ใหม่และวิธีการนั้นทั้งผู้เรียนและผู้สอนไม่เคยรู้หรือมีประสบการณ์มาก่อน (unknown by all)

จากการศึกษาความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การศึกษาและค้นคว้าเรื่องที่สนใจและหาคำตอบด้วยด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติ โดยใช้ทักษะกระบวนการหลายด้านอย่างเป็นระบบ โดยมีผู้สอนเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ

3.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นกลยุทธ์การเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิด ปฏิบัติเป็นลำดับขั้นตอน เรียกว่า วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการสร้างความรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ซึ่งทฤษฎีดังกล่าวเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มปัญญานิยมที่เน้นเรื่องปัญญา เน้นการค้นพบ (Discovery) ด้วยวิธีการสืบสอบ (Inquiry method) การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานจึงเป็นวิธีการพัฒนาความคิด ยิ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติเอง ได้เรียนรู้เอง ยิ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้และความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง (พิมพันธ์ เตชะคุปต์ และคณะ, 2548 : 46) อีกทั้งทฤษฎีการสร้างสรรคทางสังคม (Social Constructivism) เป็นอีกทฤษฎีหนึ่งที่สำคัญและขาดไม่ได้ เพราะปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทำให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยการแลกเปลี่ยนความเข้าใจเดิมให้ถูกต้องหรือซับซ้อนกว้างขวางขึ้น (ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง, 2556 : 4-5)

3.2.1 ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism)

หลักการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) จัดเป็นแนวทางการเรียนรู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบัน แนวคิดสำคัญและการนำมาประยุกต์ในการจัดการเรียนรู้มีดังนี้ (พจนานุกรมศัพท์พจนานุกรม, 2549 : 6)

ทฤษฎีพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) และของวิกทอทสกี (Vygotsky) เป็นรากฐานที่สำคัญของทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) เพียเจต์ได้อธิบายไว้ว่า พัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาของบุคคลมีการปรับตัวผ่านทางกระบวนการซึมซับหรือดูดซึมและกระบวนการปรับโครงสร้างทางปัญญา พัฒนาการจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลรับและซึมซับข้อมูลหรือประสบการณ์ใหม่เข้าไปสัมพันธ์กับความรู้หรือโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่เดิม หากไม่สามารถสัมพันธ์กันได้จะเกิดภาวะไม่สมดุลขึ้น บุคคลจะพยายามปรับสถานะให้อยู่ในภาวะสมดุล โดยใช้กระบวนการปรับโครงสร้างทางปัญญา โดยคนทุกคนจะมีพัฒนาการเชาวน์ปัญญาไปตามลำดับขั้น จากการมีปฏิสัมพันธ์และประสบการณ์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และประสบการณ์ที่เกี่ยวกับความคิดเชิงตรรกะและคณิตศาสตร์ รวมทั้งการถ่ายทอดความรู้ทางสังคม วัฒนธรรม และกระบวนการพัฒนาความสมดุลของบุคคลนั้น และวิกทอทสกีให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมและสังคมมาก มนุษย์ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ดังนั้นสถาบันสังคมมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาของแต่ละบุคคล (ทิตานา แคมมณี, 2551 : 90-94)

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สามารถทำได้หลายประการ ดังนี้ (ทิตานา แคมมณี, 2551 : 94-96)

1. การเรียนรู้มุ่งเน้นไปที่กระบวนการสร้างความรู้และตระหนักรู้ในกระบวนการนั้น เป้าหมายการเรียนรู้จะต้องมาจากการปฏิบัติงานจริง ผู้เรียนฝึกฝนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง
2. การสอนเปลี่ยนจากการถ่ายทอดให้ผู้เรียนไปสู่การสาธิต กระบวนการแปลและสร้างความหมายที่หลากหลาย การเรียนรู้ทักษะต่างๆจะต้องให้มีประสิทธิภาพถึงขั้นทำได้ และแก้ปัญหาจริงได้
3. ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ กระทำกับข้อมูลหรือประสบการณ์ต่างๆ และต้องสร้างความหมายให้กับสิ่งนั้นด้วยตนเอง โดยการให้ผู้เรียนอยู่ในบริบทจริง สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน และลองผิดลองถูกจนเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจขึ้น
4. ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้และอยู่ในบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การร่วมมือ การแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน
5. ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ โดยผู้เรียนจะนำตนเองและควบคุมตนเองในการเรียนรู้ เช่น เลือกสิ่งที่ต้องการเรียนเอง ตั้งกฎระเบียบเอง แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเอง ตกลงกันเองเมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งหรือมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เลือกผู้ร่วมงานเอง และมีความรับผิดชอบ
6. ผู้สอนเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ และควบคุมการเรียนรู้ไปเป็นการให้ความร่วมมือ อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือผู้เรียนเมื่อมีปัญหา

7. การประเมินผลการเรียนการสอน ประเมินตามจุดมุ่งหมายในลักษณะที่ยืดหยุ่น
กันไปแต่ละบุคคล ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย

3.2.2 การสร้างสรรค์ทางสังคม (Social Constructivism)

ทฤษฎีเชาวันปัญหาของวิกอทสกีเน้นความสำคัญของวัฒนธรรมและสังคม และการเรียนรู้ที่มีต่อการพัฒนาทางเชาวันปัญหา วิกอทสกีกล่าวว่า การเข้าใจพัฒนาการของมนุษย์จะต้องเข้าใจวัฒนธรรมที่ได้กได้รับการอบรมเลี้ยงดู เพราะตั้งแต่แรกเกิด มนุษย์จะได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นผลงานของมนุษย์ คือ วัฒนธรรม วัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรมจะช่วยบ่งชี้ผลผลิตของพัฒนาการของเด็ก สถาบันสังคมต่างๆ ตั้งแต่ครอบครัวขึ้นไป ก็มีบทบาทที่สำคัญที่จะช่วยให้เด็กเรียนรู้ และมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางเชาวันปัญหา พัฒนาการทางเชาวันปัญหาของเด็กแต่ละวัยจะเพิ่มถึงขั้นสูงสุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคลได้ ก็ต่อเมื่อได้รับการช่วยเหลือจากผู้ใหญ่หรือผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กหรือเพื่อนวัยเดียวกัน (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2548 : 61-64)

ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เป็นการเรียนรู้และพัฒนาการทางเชาวันปัญหา วิกอทสกีอธิบายว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้ใหญ่ เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้สอน หรือเพื่อน ในขณะที่เด็กอยู่ในสถานะสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural Context) ในกระบวนการเรียนรู้เด็กจะเปลี่ยนสิ่งเร้าที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเข้าไปภายในใจโดยอาศัยกลไกกลาง (Mediation means) คือ เครื่องมือ (tool) และเครื่องหมาย (sign) ทั้งนี้หลักการสอนและวิธีสอนของวิกอทสกี เน้นความสำคัญของการสอนหรือการช่วยผู้เรียนให้พัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ผู้ปกครองและผู้ใหญ่ในสังคมมีหน้าที่สำคัญที่จำเป็น คือ เป็นผู้ช่วยสอน คือ การช่วยให้ผู้เรียนให้ทำงานให้เป็นผลสำเร็จตามเป้าหมาย (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2548 : 308-309)

หลักการพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้

1. ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ (active) และจะต้องมีส่วนในการเรียนรู้
2. การเรียนรู้ทุกชนิด เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมถือว่าสังคมเป็นแหล่งสำคัญของการเรียนรู้ และพัฒนาการเชาวันปัญหา
3. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีและมากขึ้นถ้าหากมีคนช่วย
4. ผู้สอนต้องทราบและเข้าใจว่าผู้เรียนมีบริเวณความใกล้เคียงพัฒนาการเชาวันปัญหา (The Zone of Proximal Development) อย่างไร การช่วยเหลือของผู้สอนจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพของตน

5. การพูดอย่างรู้คิดภายในหรือการคิดในใจ (Inner Speech) นับว่ามีความสำคัญในการเรียนรู้ จากการวิจัยพบว่าผู้ที่แก้ปัญหาได้ดีใช้การคิดในใจในการวางแผนการทำงานหรือแก้ปัญหา

จากทฤษฎีการสร้างสรรค์ทางสังคม (Social Constructivism) สามารถสรุปคุณลักษณะร่วมของการเกิดการเรียนรู้ตามแนว Constructivism ดังต่อไปนี้ (ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง, 2556 : 4-5)

1. ผู้เรียนสร้างความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง
2. การเรียนรู้สิ่งใหม่กับความรู้เดิมและความเข้าใจที่มีอยู่ในปัจจุบัน
3. การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้
4. การจัดสิ่งแวดล้อม กิจกรรมที่คล้ายคลึงกับชีวิตจริง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบโครงการมีพื้นฐานมาจาก 2 ทฤษฎีสำคัญ อันได้แก่ ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) และการสร้างสรรค์ทางสังคม (Social Constructivism) ผู้เรียนจะสร้างกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เกิดเป็นความเข้าใจในสิ่งที่เรียนด้วยตนเอง โดยอาศัยปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นตัวเชื่อมโยงสิ่งเร้ากับสติปัญญาของผู้เรียน

3.3 ประเภทของโครงการ

โครงการสามารถจำแนกได้หลายประเภทซึ่งขึ้นอยู่กับเกณฑ์การจำแนก ทั้งนี้สุชาติ วงศ์สุวรรณ (2542 : 9-12), ชาตรี เกิดธรรม (2545 : 6-8), ยุทธ ไกยวรรณ (2546 : 19-30), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 7-8), บุษย์ ศิริมหาสาร (2547 : 52-77), วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2551 : 12-13) และลัดดา ภูเกียรติ (2552 : 25-28) ได้แบ่งประเภทของโครงการตามลักษณะการดำเนินงานไว้ 4 ประเภท ดังนี้

1. โครงการประเภทสำรวจ เป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีอยู่แล้วนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบต่างๆ อย่างมีระบบ ผู้เรียนจะทำโครงการโดยใช้ทักษะการสำรวจ ทักษะการรวบรวมข้อมูล ในการสำรวจและรวบรวมข้อมูลทำได้หลายแบบ เช่น การเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยถ่ายภาพ หรือบันทึกข้อมูล หรือเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์

2. โครงการประเภททดลอง มีการออกแบบการทดลองเพื่อศึกษาผลของตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่ออีกตัวแปรหนึ่งที่ต้องศึกษา โดยควบคุมตัวแปรอื่นๆ ที่อาจศึกษาไว้ ซึ่งตัวแปรแบ่งเป็น 4 ตัวแปร คือ

2.1 ตัวแปรต้นหรือตัวแปรที่ต้องศึกษา

2.2 ตัวแปรตามหรือผลที่ได้จากการศึกษา

2.3 ตัวแปรควบคุม เป็นสิ่งที่เราต้องควบคุมไว้ให้คงที่ มิฉะนั้นจะมีผลต่อตัวแปรตาม

2.4 ตัวแปรแทรกซ้อน เป็นตัวแปรที่ไม่อาจคาดคิดได้ แต่เป็นตัวแปรที่มีผลให้ตัวแปรตามผิดไปจากเดิม

ทั้งนี้ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการประเภททดลองจะประกอบด้วย 1) การกำหนดปัญหา 2) การตั้งจุดประสงค์ในการศึกษา 3) การตั้งสมมติฐาน 4) การออกแบบการทดลอง 5) การเก็บรวบรวมข้อมูล 6) การบันทึกผลการทดลอง 7) การแปลผล และ 8) การสรุปการทดลอง

3. โครงการประเภทการพัฒนาหรือการประดิษฐ์คิดค้น เป็นการนำหลักการ แนวคิด ทฤษฎี มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหรือประดิษฐ์เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ต่างๆ เพื่อใช้งานหรือแก้ปัญหา โดยอาศัยหลักการทางวิทยาศาสตร์ สิ่งประดิษฐ์ดังกล่าวอาจเป็นสิ่งที่คิดขึ้นใหม่ทั้งหมดหรือเป็นการดัดแปลงมาจากของที่มีอยู่แล้วก็ได้เพื่อปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพดีกว่าเดิม

4. โครงการประเภทการศึกษาค้นคว้า เป็นการเสนอทฤษฎี หลักการ แนวทางการศึกษา แนวคิดใหม่ๆ หรืออธิบายเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยมีหลักการทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์สนับสนุน ผู้เสนอจะต้องกำหนดข้อตกลงขึ้นมาแล้วนำเสนอ หรือเป็นการขยายทฤษฎีในรูปแบบใหม่ที่

ไม่มีผู้ใดคิดมาก่อน การทำโครงการประเภทนี้ ผู้ทำจะต้องมีพื้นฐานความรู้ในเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างดี ซึ่งมักจะเป็นโครงการวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์มากกว่า

ชาติรี เกิดธรรม (2545 : 46-48) ได้แบ่งประเภทโครงการตามสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. โครงการตามสาระการเรียนรู้ เป็นโครงการที่ใช้เนื้อหาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆเป็นพื้นฐานในการทำโครงการ โดยมีการบูรณาการความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมเข้าด้วยกัน

2. โครงการตามความสนใจ เป็นโครงการที่ผู้เรียนสามารถกำหนดขึ้นมาตามความสนใจและความถนัด โดยเป็นการนำเอาความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ มาบูรณาการเข้าด้วยกัน

พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และคณะ (2556 : 28-29) ได้แบ่งประเภทโครงการไว้ 3 ประเภท คือ

1. โครงการสำรวจ เป็นการสำรวจความรู้ที่มีอยู่แล้วในธรรมชาติหรือสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (What it is) โครงการประเภทนี้เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจนั้นมาจำแนกเป็นหมวดหมู่ และนำเสนอแบบต่างๆ อย่างมีแบบแผน เพื่อให้เห็นถึงลักษณะหรือความสัมพันธ์ของเรื่องดังกล่าวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น การปฏิบัติตามโครงการนี้ผู้เรียนจะต้องไปศึกษา รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ เช่น สอบถาม สัมภาษณ์ สำรวจโดยใช้เครื่องมือ เช่น แบบสังเกต แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก ฯลฯ

2. โครงการทดลอง โครงการประเภทนี้เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งว่าจะเกิดอะไรหรือจะมีอะไรเกิดขึ้น (What it will be) เมื่อมีการทดลองสิ่งที่จัดกระทำขึ้น คือ ตัวแปรต้น เพื่อศึกษาว่าจะมีผลต่อตัวแปรที่ต้องการศึกษา คือ ตัวแปรตามอย่างไร ด้วยการควบคุมตัวแปรอื่นๆ คือ ตัวแปรควบคุมที่อาจมีผลต่อตัวแปรตาม

3. โครงการประดิษฐ์ โครงการประเภทนี้เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์ คือ การนำความรู้ทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดมาประยุกต์ใช้ โดยการประดิษฐ์เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการเรียนการทำงาน หรือการใช้สอยอื่นๆ การประดิษฐ์คิดค้นตามโครงการนี้อาจเป็นการประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ โดยที่ยังไม่มีใครทำ หรืออาจเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และดัดแปลงของเดิมที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ รวมทั้งการสร้างแบบจำลองต่างๆ โครงการประเภทนี้มีการทดลองเพื่อปรับปรุงแก้ไขเป็นระยะจึงเรียกว่า ทดลองเชิงพัฒนา

จากการศึกษาประเภทของโครงการ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ประเภทโครงการแบ่งตามสาระการเรียนรู้ไว้ 2 ประเภท คือ โครงการตามสาระการเรียนรู้ คือ ใช้เนื้อหาตามสาระการเรียนรู้ บูรณาการ ทักษะ และคุณธรรม และโครงการตามความสนใจ ผู้เรียนกำหนดขึ้นเองโดยบูรณาการเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ทักษะและคุณธรรม และประเภทโครงการแบ่งตามลักษณะการดำเนินงานไว้ 4 ประเภท คือ 1) โครงการประเภทสำรวจ เป็นการศึกษาเรื่องให้ผู้เรียนสงสัยด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลมาวิเคราะห์อย่างมีระบบและนำเสนออย่างมีแบบแผน 2) โครงการประเภททดลอง เป็นการศึกษาผลของตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่ออีกตัวแปรหนึ่ง ด้วยมีการควบคุมตัวแปรอื่นๆ โดยใช้ขั้นตอนของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ 3) โครงการประเภทการพัฒนาหรือการประดิษฐ์ คือ การนำหลักการหรือแนวคิดมาประยุกต์ใช้ โดยอาศัยหลักการทางวิทยาศาสตร์ในการพัฒนา ปรับปรุง ดัดแปลง เครื่องมือเครื่องใช้

ต่างๆ เพื่อใช้ในการทำงานหรือเพื่อแก้ปัญหา และ 4) โครงการประเภทการสร้างทฤษฎีหรือการอธิบาย เป็นการศึกษาค้นคว้า แนวคิดทฤษฎีใหม่ๆหรือสร้างทฤษฎีใหม่โดยมีพื้นฐานความรู้ในเรื่องนั้นๆเป็นอย่างดี และมีทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์สนับสนุน ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้เรียนได้เลือกทำโครงการประเภทสำรวจ

3.4 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

การทำโครงการเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องและมีการดำเนินงานหลายขั้นตอน ดังที่นักการศึกษา นักวิชาการ ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ไว้ดังนี้

ลัดดา ภูเกียรติ (2544 : 84-86) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์ ต้องการอะไรในการทำโครงการ
2. การเลือกหัวข้อเรื่อง ผู้เรียนเลือกเรื่องที่สนใจและพิจารณาข้อมูลที่จะทำ
3. การวางโครงสร้างและจำกัดขอบเขตการปฏิบัติงาน กำหนดเวลา และจัดเตรียม

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำโครงการ

4. การวางแผนและลงมือปฏิบัติ โดยสมาชิกในกลุ่มแบ่งงานในการปฏิบัติงาน
5. บันทึกและนำเสนอผลงาน
6. การประเมินโครงการ ประเมินตนเอง ผู้อื่น ประเมิน

วัชราน เล่าเรียนดี (2548 : 101) ได้อธิบายขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ไว้ดังนี้

1. ผู้สอนให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสาระใดสาระหนึ่งที่เหมาะสมที่จะให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า และทำโครงการ

2. ผู้เรียนเลือกเรื่องที่สนใจที่จะศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม จัดผู้เรียนที่สนใจเรื่องเดียวกันเข้ากลุ่มเดียวกัน

3. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายแลกเปลี่ยนแนวคิด มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกันวางแผน กำหนดด้วยการศึกษาค้นคว้า และดำเนินการศึกษาค้นคว้า

4. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเก็บรวบรวมข้อมูล สรุป และเตรียมเสนอหน้าชั้นเรียน

5. ร่วมกันอภิปรายโครงการของแต่ละกลุ่มทั้งชั้นเรียน

6. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปหลักการทั่วไป หรือสาระสำคัญของเรื่องที่เรียนรู้

7. การประเมินผลการเรียนรู้ด้วยการประเมินชิ้นงานหรือโครงการ และประเมินผลการปฏิบัติงาน การร่วมมือกันปฏิบัติและการนำเสนอรายงาน ซึ่งแต่ละประเด็นที่ประเมินควรมีการร่วมมือกันกำหนดเกณฑ์การประเมิน วิธีการประเมินระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

ทิตินา แคมมณี (2550 : 139-140) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการซึ่งมีขั้นตอนไว้ 11 ขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้สอนและผู้เรียนมีการอภิปรายปัญหาต่างๆร่วมกัน ผู้เรียนมีการเลือกปัญหาที่ตนสนใจที่จะจัดทำเป็นโครงการ

2. ผู้สอนชี้แจงหรือทำความเข้าใจกับผู้เรียนถึงวัตถุประสงค์ในการทำโครงการ ความคาดหวังต่อการทำโครงการ วิธีการและกระบวนการในการดำเนินการรวมทั้งบทบาทของผู้เรียนและผู้สอน

3. ผู้เรียนร่วมกันศึกษาหาความรู้ในเรื่องที่จะทำจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย

4. ผู้เรียนร่วมกันวางแผนการจัดทำโครงการ ซึ่งประกอบด้วยความเป็นมาและความสำคัญของประเด็นปัญหาที่จะจัดทำโครงการ วัตถุประสงค์ กระบวนการ หรือขั้นตอนในการดำเนินงาน แหล่งทรัพยากรและวัสดุต่างๆที่ต้องการ บทบาทหน้าที่ของบุคคลที่ร่วมโครงการ เครื่องมือ เวลา และค่าใช้จ่ายที่ต้องการ ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินโครงการ การประเมินผลโครงการ และการอภิปรายผลการเรียนรู้ ผู้สอนมีการให้คำปรึกษาแนะนำ และให้ความรู้ที่จำเป็นต่อการทำโครงการตามความจำเป็น

5. ผู้เรียนเขียนโครงการและนำเสนอผู้สอน ผู้สอนอาจให้คำแนะนำและช่วยเหลือตามความจำเป็น ผู้สอนให้ความเห็นชอบในการทำโครงการ และช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในด้านต่างๆตามความจำเป็น

6. ผู้เรียนดำเนินงานตามแผนงานที่ได้กำหนด จนกระทั่งสามารถผลิตชิ้นงานออกมาได้ ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก ติดตามการทำงานของนักเรียน ให้คำแนะนำและช่วยเหลือตามความจำเป็น และให้แรงเสริมตามสมควร

7. ผู้เรียนนำผลงานออกแสดง ร่วมกันวิพากษ์วิจารณ์ผลงาน แลกเปลี่ยนกัน

8. ผู้เรียนมีการปรับปรุงผลงานและเขียนรายงาน

9. ผู้เรียนมีการนำผลงานออกแสดงต่อสาธารณชน และเก็บข้อมูล

10. ผู้สอนจัดให้ผู้เรียนนำผลงาน ประสิทธิภาพและข้อมูลทั้งหมดมาอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และสรุปผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากการทำโครงการ

11. ผู้สอนมีการวัดผลประเมินผลทั้งทางด้านผลผลิต คือ ชิ้นงานจากการทำโครงการ และเนื้อหาความรู้ที่ได้เรียนรู้ กระบวนการและทักษะต่างๆที่ได้พัฒนาและเจตคติที่เกิดขึ้น

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ (2551 : 39) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ต่อไปนี้

1. กำหนดปัญหาที่ศึกษา
2. ตั้งสมมติฐาน (คาดคะเนคำตอบ)
3. ออกแบบรวบรวมข้อมูล
4. รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ
5. วิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุป

จากการศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการดังตารางที่ 13 ดังนี้

ตารางที่ 13 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

ลำดับ ภูเกียรติ (2544 : 84-86)	พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และคณะ (2551 : 39)	ผู้วิจัย
ขั้นที่ 1 กำหนดจุดประสงค์ในการทำ โครงการ ขั้นที่ 2 การเลือกหัวข้อเรื่อง ขั้นที่ 3 การวางโครงสร้างและ ขอบเขตของโครงการ ขั้นที่ 4 การวางแผนและลงมือ ปฏิบัติ ขั้นที่ 5 บันทึกและนำเสนอผลงาน ขั้นที่ 6 การประเมินโครงการ	ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 ตั้งสมมติฐาน ขั้นที่ 3 ออกแบบรวบรวมข้อมูล ขั้นที่ 4 รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการ ต่างๆ ขั้นที่ 5 วิเคราะห์ ขั้นที่ 6 สรุป	ขั้นที่ 1 การเลือกหัวข้อ ขั้นที่ 2 การวางเค้าโครงโครงการ ขั้นที่ 3 การลงมือปฏิบัติ ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นที่ 5 การสรุปผล ขั้นที่ 6 การนำเสนอผลงาน ขั้นที่ 7 การประเมินผลงาน

จากตารางที่ 13 ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการจากแนวคิดของนักการศึกษา และจากผลการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

ตารางที่ 14 การสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้	ลำดับ ภูเกียรติ (2544 : 84-86)	พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และคณะ (2551 : 39)	ผู้วิจัย
1. กำหนดจุดประสงค์ในการทำโครงการ	/		
2. การเลือกหัวข้อ/กำหนดปัญหา	/	/	/
3. การตั้งสมมติฐาน		/	
4. การวางโครงสร้างและขอบเขตของโครงการ/ ออกแบบรวบรวมข้อมูล	/	/	/
5. การวางแผนและลงมือปฏิบัติ/รวบรวมข้อมูลด้วย วิธีการต่างๆ	/	/	/
6. การวิเคราะห์		/	/
7. การสรุป		/	/
8. การบันทึกและนำเสนอผลงาน	/		/
9. การประเมินโครงการ	/		/

จากตารางที่ 14 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ได้ดังนี้

1. การเลือกหัวข้อ ผู้สอนอธิบายหลักการสำคัญของเนื้อหาวิชา และให้ผู้เรียนกำหนดหัวข้อที่สนใจเพื่อการทำโครงการ
2. การวางเค้าโครงโครงการ ผู้เรียนกำหนดกรอบการทำโครงการ และเขียนโครงการ
3. การลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้เรียนนำข้อมูลมาวิเคราะห์และจัดระบบ และสรุปความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล

5. การสรุปผล ผู้เรียนนำข้อมูลมาแปลผล และสรุปเป็นผลการดำเนินการ
6. การนำเสนอผลงาน ผู้เรียนนำเสนอโครงการงานด้วยการจัดป้ายนิเทศ
7. การประเมินผลงาน ผู้เรียนประเมินผลการนำเสนอโครงการงานและป้ายนิเทศ

3.5 หลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักวิชาการ นักการศึกษาได้ระบุประเด็นต่างๆ ดังนี้

สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2545 : 69-70) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานไว้ดังนี้

1. เป็นเรื่อง que ผู้เรียนสนใจ สงสัย ต้องการค้นหาคำตอบ
2. เป็นการเรียนรู้ที่มีกระบวนการ มีระบบ ผู้เรียนต้องใช้ความสามารถหลายด้าน
3. เป็นการบูรณาการความรู้หลายกลุ่มสาระการเรียนรู้
4. มีความสอดคล้องกับชีวิตจริง
5. เป็นการศึกษาอย่างลุ่มลึก
6. เป็นการแสวงหาความรู้และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง
7. มีการนำเสนอโครงการงานด้วยวิธีต่างๆ เช่น เสนอรายงานเป็นรูปเล่ม เสนอรายงานโดยการอภิปราย โดยการจัดนิทรรศการ โดยการจัดทำเป็นรูปโปสเตอร์ ฯลฯ

วัฒนา มัคคสมัน (2550 : 39) กล่าวถึงหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

1. ผู้เรียนศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึก ด้วยกระบวนการคิด และแก้ปัญหาด้วยตนเอง จนพบคำตอบที่ต้องการ
2. เรื่องที่ศึกษากำหนดโดยผู้เรียน
3. ประเด็นที่ศึกษา เกิดจากข้อสงสัยหรือปัญหาของผู้เรียน
4. ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรงกับเรื่องที่ศึกษาโดยการสังเกตอย่างใกล้ชิดจากแหล่งความรู้เบื้องต้น
5. มีระยะเวลาการสอนเพียงพอตามความสนใจของผู้เรียน
6. ผู้เรียนได้ประสบทั้งความล้มเหลวและความสำเร็จในการศึกษา ตามกระบวนการแก้ปัญหาของผู้เรียน
7. ความรู้ใหม่ที่ได้จากกระบวนการศึกษาและแก้ปัญหาเป็นสิ่งที่ผู้เรียนใช้กำหนดประเด็นศึกษาขึ้นมาใหม่ หรือใช้ปฏิบัติกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องการ
8. ผู้เรียนได้นำเสนอกระบวนการศึกษาและผลงานต่อบุคคลอื่น
9. ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์อื่นๆ เพื่อจัดระบบความคิดและสนับสนุนให้ใช้ความรู้และทักษะที่มีอยู่คิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

บุญเลี้ยง ทูมทอง (2553 : 84-85) ระบุหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

1. ผู้เรียนได้เลือกเรื่องหรือประเด็นปัญหาที่ต้องการศึกษาด้วยตนเอง
2. ผู้เรียนเลือกและหาวิธีการ ตลอดจนแหล่งข้อมูลที่หลากหลายด้วยตนเอง
3. ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง หรือเรียนรู้ด้วยตนเอง

4. ผู้เรียนสามารถบูรณาการทักษะ ประสบการณ์ ความรู้ สิ่งแวดล้อมรอบตัวใน
ขณะที่เรียนรู้ด้วยโครงการ

5. ผู้เรียนเป็นผู้สรุปความรู้หรือสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง
6. ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผู้อื่น
7. เป็นการหาคำตอบหรือข้อสงสัยโดยใช้ทักษะการเรียนรู้และปัญหาหลายด้าน
8. เป็นวิธีการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักสูตรกับการจัดการเรียนรู้ได้อย่างกลมกลืน
9. เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต
10. เป็นวิธีการเรียนรู้ที่เกิดจากความสนใจ ใคร่รู้คำตอบของตัวผู้เรียนเอง
11. เป็นวิธีการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้ง มีระบบขั้นตอนและต่อเนื่อง
12. เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง

จากการศึกษาหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การจัดการ
เรียนรู้แบบโครงการเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่มีระบบขั้นตอน กระบวนการ และบูรณาการความรู้หลาย
กลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้สอนเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ ผู้เรียนเป็นผู้เลือกหัวข้อที่ตนเองสนใจ
เลือกวิธีการและแหล่งข้อมูลที่หลากหลายด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรง สร้างองค์
ความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนเกิดทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตมีประสบการณ์ทั้งล้มเหลวและประสบ
ความสำเร็จ เช่น ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นต้น และมีการนำเสนอผลงาน
ด้วยรูปแบบต่างๆ ต่อผู้อื่น ความรู้ใหม่ของผู้เรียนสามารถนำมาเป็นประเด็นในการศึกษาครั้งใหม่ได้

3.6 วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

การจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นรูปแบบการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนรู้จักดำเนินการหรือ
ทำงานตามลำดับขั้นตอนตามแผนงานที่วางไว้อย่างเป็นระบบ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้
ต่างๆ ดังนี้ (สุคนธ์ สิริธพานนท์ และคณะ, 2545 : 70)

1. รู้จักการทำงานเป็นทีม ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้การทำงานกลุ่ม เรียนรู้การอยู่ร่วมกัน
เป็นประชาธิปไตย รู้จักให้อภัยและช่วยเหลือกัน
2. แสดงออกอย่างอิสระ ผู้เรียนจะต้องคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น
3. รู้จักการปฏิบัติจริง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน
4. รู้จักการคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดประเมินค่า และคิดวิพากษ์
5. รู้จักคิดด้วยตนเอง และเรียนรู้เนื้อหาควบคู่ไปกับกระบวนการ
6. การแสวงหาความรู้เป็นไปอย่างอิสระตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน
7. ฝึกสมาธิเพื่อให้ผู้เรียนสามารถควบคุมจิตใจและอารมณ์ตนเอง เพื่อให้การเรียนรู้
เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วัฒนา มัคคสมัน (2544 : 2) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ดังนี้

1. สามารถพัฒนากระบวนการคิดของตนเอง
2. สามารถลงมือปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง
3. สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นกระบวนการ
4. เห็นคุณค่าในตนเอง

ยุทธ ไถยวรรณ์ (2546 : 14-15) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนใช้ความรู้และประสบการณ์ ปฏิบัติงานตามความสนใจของตนเอง
2. เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ หาข้อมูลจากแหล่งความรู้ด้วยตนเอง
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกซึ่งความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
4. เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานและเห็นคุณค่าของการใช้กระบวนการ

แก้ปัญหา

5. ผลจากการดำเนินการตามข้อ 1 ถึงข้อ 4 ก็จะทำให้ผู้เรียนผลิตผลงานที่เป็นของ
ผู้เรียนเองและนำไปใช้ประโยชน์ได้

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2553 : 84-85) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
ดังนี้

1. จัดโอกาสให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ทักษะของตนเอง
2. แสดงให้เห็นถึงความรู้ ความชำนาญของผู้เรียน
3. เน้นถึงพลังความอยากรู้ อยากรูเห็นของผู้เรียน
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนตัดสินใจ และคิดว่าผู้เรียนเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในเรื่องที่

ผู้เรียนอยากรู้

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้ ผู้เรียนคิด
และลงมือปฏิบัติจริง ได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ตามความถนัดด้วยตนเอง ส่งเสริมการตัดสินใจ รู้จัก
การทำงานร่วมกับผู้อื่นเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รู้จักความสามารถ ความถนัดของเพื่อนในกลุ่ม ผู้เรียน
สามารถควบคุมจิตใจและอารมณ์ตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง พัฒนาการกระบวนการคิดวิเคราะห์
สังเคราะห์ คิดประเมินค่า คิดวินิจฉัย คิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหา

3.7 บทบาทผู้สอนและผู้เรียนของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

3.7.1 บทบาทผู้สอนของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานผู้สอนในฐานะที่จะต้องให้คำแนะนำ ช่วยเหลือพร้อมทั้ง ชัก
จูงและเสริมแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนทำโครงงานได้สำเร็จตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นผู้สอนจึงมีบทบาท
ดังนี้

เบเลน (Belen, 1962 : 95-96, อ้างถึงในยุทธ ไถยวรรณ์, 2546 : 34) ได้เสนอแนะบทบาท
ของผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ไว้ดังนี้

1. ให้ความสนใจในการทำงานของผู้เรียนอย่างจริงจัง และสม่ำเสมอ ผู้เรียนทุกคน
ต้องการความช่วยเหลือและกำลังใจจากผู้สอนในขณะที่ทำโครงงาน เพราะพวกเขาจะต้องพบ
อุปสรรคหรือปัญหาในระหว่างการทำโครงงาน

2. จัดบรรยากาศหรือสถานที่ทำงานให้เหมาะสม เช่น โรงฝึกงาน สถานที่ปฏิบัติงาน
อุปกรณ์ เครื่องมือ แสงสว่างหรือสิ่งจำเป็นอื่นๆ

3. ให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างกลุ่มเพื่อนหรือกับผู้สอน

4. ผู้สอนที่ปรึกษาโครงงานควรเสนอแนะแนวทางการทำงานที่เป็นไปได้และง่ายต่อ
ความเข้าใจของผู้เรียน

ลัดดา ภูเกียรติ (2544 : 260-261) กล่าวถึงการเตรียมตัวของผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ดังนี้

ก่อนที่ผู้สอนจะนำกิจกรรมโครงการไปใช้ ผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำโครงการอย่างลึกซึ้งก่อนทั้งในด้านหลักการเหตุผล จุดมุ่งหมายของวิธีการและประโยชน์ของการทำโครงการ ผู้สอนจะต้องมีความพร้อมและสามารถวิเคราะห์ได้ว่าเนื้อหาในหลักสูตรของวิชาที่ตนเองรับผิดชอบอยู่นั้นมีหน่วยการเรียนรู้ในเรื่องใดบ้างที่สามารถแนะนำให้ผู้เรียนทำโครงการได้ ในขณะที่ตัวผู้สอนเองก็ต้องเริ่มฝึกทักษะต่างๆที่จำเป็นในการทำโครงการให้ผู้เรียนเสียก่อน รวมทั้งทำความเข้าใจในเรื่องการทำโครงการด้วย นอกจากนั้นผู้สอนจะต้องร่วมมือกับผู้สอนในวิชาอื่นๆ เพื่อไม่ให้ในแต่ละวิชาให้งานผู้เรียนมากเกินไปจนกลายเป็นการเพิ่มภาระงานให้กับผู้เรียนมากเกินไป ที่สำคัญผู้บริหารจะต้องเปิดโอกาสและให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ด้วย เพราะการทำโครงการจะเกิดขึ้นเฉพาะตัวผู้เรียนและผู้สอนโดยลำพังไม่ได้หรือได้ในระดับหนึ่ง แต่การช่วยเหลืออีกหลายๆ ด้าน เช่น แหล่งข้อมูล อุปกรณ์ เครื่องมือบางอย่างรวมทั้งเงินงบประมาณ จำเป็นจะต้องได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนจากฝ่ายบริหารด้วย ดังนั้นผู้สอนต้องเป็นผู้ที่มีลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนเพื่อประโยชน์ต่อการทำโครงการของผู้เรียน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : 8-9) ได้กล่าวถึงบทบาทผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการดังนี้

1. มีการปฐมนิเทศการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เพื่อให้รู้ถึงหลักการวัตถุประสงค์ประโยชน์ ปัจจัยสำคัญในการทำโครงการ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆอันอาจเกิดขึ้น
2. ให้คำปรึกษาในการดำเนินงานของผู้เรียนทุกขั้นตอน
3. ติดตาม สอบถามความก้าวหน้า ดูแลการทำโครงการของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด
4. สังเกตและประเมินการทำกิจกรรมของผู้เรียน
5. สรุปรูปงานและเสนอแนะการทำงานของผู้เรียนแต่ละกลุ่มโดยรวม

จากการศึกษาบทบาทผู้สอนของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำโครงการอย่างลึกซึ้ง สามารถวิเคราะห์เนื้อหาที่นำไปทำโครงการได้ ชี้แจงการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในการทำโครงการ และฝึกทักษะการทำโครงการต่างๆแก่ผู้เรียน จัดบรรยากาศ สถานที่ ประสานงานร่วมกับผู้สอนในวิชาอื่นและผู้บริหารในการสนับสนุนการทำโครงการ ระหว่างผู้เรียนทำโครงการผู้สอนคอยให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาในทุกขั้นตอน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน และทำการสรุปและประเมินผลการทำโครงการ

3.7.2 บทบาทผู้เรียนของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

การจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นกระบวนการในการเสาะแสวงหาความรู้ที่สนใจด้วยตัวเอง ดังนั้นผู้เรียนจึงต้องมีบทบาทสำคัญ ดังนี้

ลัดดา ภูเกียรติ (2544 : 260) กล่าวถึงการเตรียมตัวผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ดังนี้

ผู้เรียนที่จะเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการนั้นสามารถทำได้ทุกคน แต่ผู้เรียนจะต้องกล้าที่จะแสดงความสามารถที่มีอยู่ของตนเองอย่างเต็มที่ โดยกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น รู้จัก

ซักถามในเรื่องที่สงสัยหรือแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือในการทำงานตามความรู้ความสามารถที่ตนเองมีอยู่ ยอมรับความช่วยเหลือแนะนำเพื่อนๆในบางโอกาส หรืออาสาทำงานตามที่ตนเองถนัดและทำอย่างเต็มความสามารถ ไม่อายที่จะถามเมื่อไม่รู้พยายามขวนขวายที่จะไฝหาเท่าที่สามารถจะทำได้ พยายามศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการทำโครงการโดยเริ่มจากโครงการเล็กๆและง่ายๆเสียก่อน เมื่อมีความเข้าใจแล้วการทำโครงการที่ซับซ้อนขึ้นก็ไม่ยากเกินความสามารถที่จะทำได้เช่นกัน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550 : 8-9) กล่าวถึงบทบาทของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ดังนี้

1. เสนอแนวคิด เลือก และกำหนดหัวข้อโครงการ
2. เสนอแนวทาง ออกแบบการทำโครงการ
3. วางแผนร่วมกันในการเรียนรู้แบบโครงการ
4. ศึกษาค้นคว้าเอกสารเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ
5. เสนอเค้าโครงย่อของโครงการต่อผู้สอน
6. ลงมือปฏิบัติโครงการตามขั้นตอนที่วางแผนไว้
7. รวบรวมผลการทำโครงการ
8. เสนอแนวทางแก้ไขปรับปรุงผลการทำโครงการ
9. เขียนรายงานหรือนำเสนอผลงานโครงการต่อผู้สอน
10. เผยแพร่ผลงานต่อสาธารณชน
11. ประเมินผลการเรียนรู้แบบโครงการของตนเอง

จากการศึกษาบทบาทผู้เรียนของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ผู้เรียนทำความเข้าใจในการทำโครงการ ต้องกล้าแสดงความคิดเห็น ทำงานตามความสามารถ เลือกทำงานที่ตนเองถนัด ยอมรับความช่วยเหลือจากผู้อื่น ทำงานตามขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ กำหนดหัวข้อในการศึกษา วางแผนร่วมกัน เสนอเค้าโครง ลงมือปฏิบัติ รวบรวมข้อมูล นำเสนอและนำมาปรับปรุงผลงาน จากนั้นจึงนำเสนอผู้สอน เผยแพร่โครงการต่อสาธารณชนและประเมินผล

3.8 ข้อดีและข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

3.8.1 ข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

การจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นวิธีที่ดีวิธีหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาทักษะต่างๆของผู้เรียน ดังที่นักการศึกษา นักวิชาการ ได้กล่าวถึงข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ดังนี้

สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2545 : 18) ระบุข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการดังนี้

1. เป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีบทบาท มีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้ปฏิบัติจริง คิดเอง ทำเองอย่างละเอียดรอบคอบ และมีระบบ
2. ผู้เรียนรู้จักวิธีแสวงหาข้อมูล สร้างองค์ความรู้และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง
3. ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหา มีทักษะกระบวนการในการทำงาน
4. ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการใช้เครื่องมือ ทักษะการเคลื่อนไหวทางกาย
5. ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

6. ผู้เรียนได้ฝึกความเป็นประชาธิปไตย คือ การรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มี การยอมรับในความรู้ ความสามารถซึ่งกันและกัน

7. ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

8. ผู้เรียนได้ฝึกทักษะนิสัยที่ดีในการทำงาน เช่น การจดบันทึกข้อมูล การเก็บข้อมูล อย่างเป็นระบบ ความรับผิดชอบ ความซื่อตรง ความเอาใจใส่ ความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน รู้จัก ทำงานอย่างเป็นระบบ ทำงานอย่างมีแผน

9. ฝึกให้ผู้เรียนเป็นคนมีเหตุผล รู้จักพึ่งพาตนเอง ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

10. ผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถนำความรู้ ความคิด หรือแนวทางที่ ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิต หรือสถานการณ์อื่นๆได้

สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ (2544 : 83) กล่าวถึงข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาหรือสำรวจสิ่งที่สนใจเชิงลึก
2. ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. ส่งเสริมด้านทักษะการจัดการเกี่ยวกับเวลาและการจัดการโครงการ
4. ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
5. ส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

วราภรณ์ ตระกูลสฤณี (2551 : 7-8) กล่าวถึงข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ดังนี้

1. มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal skill)
2. การแก้ปัญหาและความขัดแย้ง (Conflict)
3. ความสามารถในการถกเถียง เจจจา เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ (Consensus on decision)
4. เทคนิคการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีประสิทธิภาพ (Effective interpersonal Communication Techniques)
5. การจัดการและการบริหารเวลา (Time management skill)
6. เตรียมผู้เรียนเพื่อจะออกไปทำงานร่วมกับผู้อื่น (Prepare student to work in a diverse work force) ซึ่งจะได้ทักษะสำคัญ 2 ประการ คือ
  - 6.1 ทักษะในแง่ความรู้เกี่ยวกับความสามารถในการควบคุมจิตใจและควบคุมตนเอง (Discipline knowledge)
  - 6.2 ทักษะเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่ม (group-process skill)
7. ช่วยให้ผู้เรียนได้มีความรู้มากขึ้น มีมุมมองหลากหลาย (multi perspective) อันจะนำไปสู่ความสามารถทางสติปัญญา การรับรู้ ความเข้าใจ ความจดจำ และความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น
8. เพิ่มความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และทักษะการสื่อสาร (critical thinking and communication skill)
9. ช่วยสนับสนุนการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมจากการเรียนรู้ จากการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential learning)

10. การเรียนรู้แบบโครงการช่วยให้เกิดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน (Cooperative learning) ในกลุ่มของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนจะแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันในการเรียนโดยอาศัยกระบวนการกลุ่ม (group dynamic)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 9-10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ คือ

1. ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน
2. เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างหลากหลาย
3. เป็นการแสวงหาความจริงจากระเบียบวิธีที่ใช้หลักเหตุผล
4. เกิดการเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ แบบสหวิทยาการ
5. ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล
6. ผู้เรียนสร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเองได้
7. ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้

พิมพันธ์ เตชะคุปต์ และคณะ (2551 : 27) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เป็นวิธีของการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนทำโครงการด้วยการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ คือการให้ผู้เรียนใช้ความคิดต่างๆ ในแต่ละขั้นตอนเป็นการช่วยพัฒนาความคิดของผู้เรียน นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้ค้นพบความรู้ใหม่ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ที่ตัวผู้ทำเองไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน

วรภรณ์ ตรีกุลสถิตย์ (2551 : 6-7) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้มาจากการเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนมาปรับใช้ในการทำโครงการ ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการเรียนรู้ และพัฒนาในหลายด้านด้วยกัน ดังนี้

1. ผู้เรียนต้องนำเอาความรู้ที่ได้จากแหล่งการเรียนรู้ มาบูรณาการเข้ากับกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ลงมือทำ เพื่อนำไปสู่ความรู้ใหม่ๆ ด้วยการศึกษาค้นคว้าหาความหมาย การแก้ปัญหา และเรียนรู้จากการค้นพบด้วยตนเอง

2. ผู้เรียนต้องสร้างหรือกำหนดความรู้ จากความคิดหรือแนวคิดที่มีอยู่กับความคิดหรือแนวคิดที่เกิดขึ้นใหม่ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนความรู้ให้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สิ่งใหม่

3. การที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านโครงการ ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างความคิดกับข้อเท็จจริง ซึ่งจะถูกละเชื่อมโยงเข้าเป็นเรื่องเดียวกัน ในลักษณะของความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงอันจะสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นได้

4. การจัดการเรียนรู้จากโครงการ ถือได้ว่าเป็นการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม เพราะทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษา ค้นคว้า หาคำตอบ ตลอดจนแนวทางแก้ไขปัญหามีการร่วมคิดร่วมทำงานส่งผลให้เกิดกระบวนการค้นพบกระบวนการเรียนรู้สิ่งต่างๆได้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และแลกเปลี่ยนพื้นฐานความรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเป็นลักษณะของการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaboration learning)

5. ความรู้และประสบการณ์ด้านต่างๆ ที่มีอยู่ในตัวของผู้เรียนจะถูกกระตุ้นให้แสดงออกอย่างเต็มที่ ขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม เช่นเดียวกับทักษะต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับชีวิต เช่น ทักษะการทำงาน ทักษะการอยู่ร่วมกัน ทักษะการจัดการ ฯลฯ ก็จะถูกนำมาใช้อย่างเต็มตามศักยภาพ ในขณะที่ร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำโครงการ

6. การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานยังช่วยส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ทั้งหลายที่จะถูกปลูกฝัง และสั่งสมในตัวผู้เรียน ได้แก่ การปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย การรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ความอดทน เสียสละ รู้จักให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น

7. การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานจึงต้องเน้นและให้ความสำคัญที่ตัวผู้เรียน โดย

7.1 มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาขีดความสามารถของตนเองเต็มตามศักยภาพ

7.2 มีความสมดุลทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย ปัญญา และสังคม

7.3 เป็นผู้รู้จักคิด วิเคราะห์

7.4 รู้สึกรักการเรียนรู้ มีความสุขในการเรียน เพราะได้เรียนได้ทำในสิ่งที่

ตนเองชอบและพอใจ

7.5 เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถพึ่งตนเองได้

7.6 มีวินัย มีความรับผิดชอบ

7.7 มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต และทักษะทางอาชีพ

7.8 รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น

7.9 ฝึกการแก้ไขเฉพาะหน้า

จากการศึกษาข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ด้วยตนเองจากเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ ทำการศึกษาค้นคว้า ลงมือปฏิบัติมีการบูรณาการความรู้ จนเกิดความรู้ความเข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผู้เรียนเกิดลักษณะการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการ มีระบบ พัฒนาทักษะการสื่อสาร กระบวนการทำงานกลุ่ม มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล พัฒนาการคิดอย่างมีเหตุมีผล การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

3.8.2 ข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

ผู้สอนและผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน หากขาดความเข้าใจและการเตรียมตัวที่ไม่ดีพอจะส่งผลให้การนำโครงงานไปประกอบกับปัญหาต่างๆ ดังนั้นการศึกษา และนักวิชาการ ได้ระบุประเด็นสำคัญ ดังนี้

สุนทร สันธพานนท์ และคณะ (2545 : 19) ระบุข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

1. ผู้สอนไม่มีความรู้เรื่องการทำโครงงาน ไม่สามารถให้คำแนะนำการทำโครงงานได้

2. แหล่งศึกษาค้นคว้า เช่น ห้องสมุด ห้องทดลอง ฯลฯ ยังมีสื่อการเรียนรู้น้อย

3. การทำโครงงานของผู้เรียน เป็นงานที่ต้องปฏิบัติจริงและใช้เวลา หากผู้สอนและผู้เรียนไม่ใส่ใจ ไม่ตั้งใจทำงานอย่างจริงจัง การเก็บข้อมูลไม่เป็นระบบ ไม่ละเอียดถี่ถ้วนเท่าที่ควร งานนั้นจะล้มเหลวและอาจเป็นการเพาะนินสัยที่ไม่พึงประสงค์ได้

4. การทำโครงงานต้องใช้เวลามาก และต้องทำนอกเวลาเรียน ถ้าผู้เรียนไม่ทุ่มเท ไม่รับผิดชอบ และผู้สอนขาดความเอาใจใส่ จะเป็นการสร้างนิสัยที่ไม่ดีแก่ผู้เรียนได้

สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ (2544 : 83) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน คือ การใช้เวลามากในการจัดทำโครงงานและการให้ข้อมูลย้อนกลับและมีความยากในการให้ความยุติธรรมในการประเมินผล

จากการศึกษาข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ผู้วิจัยสรุปได้ว่า เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้เวลานาน แล่งค้นคว้าข้อมูลไม่เพียงพอต่อการศึกษา ผู้สอนไม่สามารถแนะนำการทำโครงงานได้ การทำงานอาจล้มเหลวได้หากผู้สอนและผู้เรียนไม่ใส่ใจในการทำงานหรือทำงานไม่เป็นระบบ

3.9 การประเมินการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

การประเมินการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเรียนรู้ การทำงานร่วมกันกับผู้อื่น และสอดคล้องกับเหตุการณ์ในชีวิตจริง ซึ่งการวัดประเมินผลจึงต้องกำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงตั้งแต่เริ่มกระบวนการสอนจนถึงสิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย

3.9.1 การประเมินโครงงาน

สุชาติ วงศ์สุวรรณ (2542 : 24-25) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานถือว่าเป็นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงของผู้เรียน แนวทางการประเมินจึงถือว่าเป็นการประเมินตามสภาพจริง เป็นวิธีการหาความสามารถและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียน รายการประเมินควรกำหนดกรอบแนวทางการประเมินดังนี้

1. ประเมินอะไร
  - 1.1 การแสดงออกถึงผลของความรู้ ความคิด ทักษะ คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม
  - 1.2 กระบวนการเรียนรู้
  - 1.3 กระบวนการทำงาน
  - 1.4 ผลผลิต/ผลงาน/ชิ้นงาน
2. ประเมินเมื่อใด
  - 2.1 อย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นโครงงาน
  - 2.2 ตามสภาพจริง
  - 2.3 เป็นธรรมชาติ
3. ประเมินจากอะไร
  - 3.1 ผลงาน (เอกสาร ชิ้นงาน ฯลฯ)
  - 3.2 การทดสอบ
  - 3.3 แบบบันทึกต่างๆ (การสังเกต การสัมภาษณ์ ความรู้สึก ฯลฯ)
  - 3.4 แฟ้มสะสมผลงาน
  - 3.5 หลักฐานหรือร่องรอย
4. ประเมินโดยใคร
  - 4.1 ตัวผู้เรียน
  - 4.2 เพื่อน
  - 4.3 ผู้สอน
  - 4.4 ผู้ปกครอง
  - 4.5 ผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

5. ประเมินโดยวิธีใด

- 5.1 สังเกต
- 5.2 สัมภาษณ์
- 5.3 ตรวจรายงาน
- 5.4 ตรวจผลงาน
- 5.5 ทดสอบ
- 5.6 รายงาน
- 5.7 นิทรรศการ

กรมวิชาการ (2544 : 8-9) กล่าวไว้ว่า การวัดและการประเมินผลเป็นหัวใจของการเรียน การสอน ที่สะท้อนสภาพความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกัน ประเมินผลว่ากิจกรรมที่ทำไปนั้นบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร ปัญหาและ อุปสรรคที่พบคืออะไรบ้าง ได้ใช้วิธีการแก้อย่างไร ผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการทำโครงการนี้ ผู้ ประเมินโครงการ อาจดำเนินการด้วยบุคคล ต่อไปนี้

1. ผู้เรียนประเมินตนเอง ผู้เรียนเจ้าของโครงการ อาจเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มทำงาน มีความพึงพอใจต่อขั้นตอนของกิจกรรมแต่ละขั้นที่ได้กำหนด หรือร่วมกันกำหนดขึ้นเองเพียงใด มีหัวข้อ กิจกรรมใดที่ยังขาดตกบกพร่อง จะต้องเพิ่มเติมในส่วนใดบ้าง ในแต่ละขั้นเป็นอย่างไร

2. เพื่อนช่วยประเมินหรือผู้ประเมินซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชั้น อาจให้ข้อคิดเห็นต่างๆเพิ่มเติม เช่น ระดับชั้นมัธยมศึกษา การประเมินโครงการ เพื่อนอาจให้ความเห็นด้านการใช้ภาษา ออกไปถึงการ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตั้งชื่อโครงการกับจุดประสงค์ของโครงการ เสนอแนะวิธีการศึกษาของ ผู้ประเมิน และการจัดรูปแบบเพื่อนำเสนอโครงการ

3. ผู้สอนหรือครูที่ปรึกษาประเมิน อาจให้คำแนะนำเพิ่มเติมได้ในเรื่องต่างๆ เช่น วิธีการที่ใช้ ในการศึกษาคำตอบ ความสัมพันธ์ของวิชาตามหัวข้อเรื่องที่ศึกษากับวิชาอื่น ข้อค้นพบที่ผู้เรียนได้ จากโครงการ การนำคำตอบของการศึกษาที่ได้ไปใช้ประโยชน์ การนำข้อค้นพบที่ต่างไปจากเป้าหมาย ของการศึกษาไปใช้ประโยชน์หรือขยายผลการศึกษาเป็นโครงการใหม่

4. ผู้ปกครองประเมิน จะได้รับทราบถึงความสามารถ ความถนัดทางการเรียนของลูกหรือเด็ก ในความปกครอง ความรู้สึก ความต้องการของเด็กผู้ทำโครงการ ทำให้สามารถปรับตัวปรับใจเพื่อ การสนับสนุนทั้งด้านการเงิน กำลังใจ ให้ออกไปให้เวลาร่วมกิจกรรมตามความสนใจของเด็ก ชี้แนะ อุปสรรค ปัญหาเบื้องต้นที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมขั้นต่างๆของโครงการ ข้อเสนอแนะ สำหรับการทำโครงการครั้งต่อไป

5. บุคคลอื่นๆ ที่สนใจและมีส่วนเกี่ยวข้อง

สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ (2544 : 85) กล่าวถึงวิธีการที่ใช้ในการประเมินโครงการ ได้แก่

1. การประเมินชิ้นงาน (Assessing Artifacts)
2. การประเมินรายงานหรือภาคินิพนธ์ (Assessing Report or Dissertation)
3. การประเมินโดยสอบปากเปล่า (Vivas)
4. การประเมินจากโปสเตอร์หรือการจัดนิทรรศการ (Poster Sessions/Exhibitions)
5. การประเมินจากการนำเสนอ (Presentation)

6. การประเมินจากสมุดบันทึก (Log Books)

บุรุษย์ ศิริมหาสาคร (2547 : 218) กล่าวถึงจุดเน้นของการประเมินโครงการ ดังนี้

1. เน้นการประเมินโครงการทั้งระบบ คือ การประเมินโครงการต้องมีวิธีการที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ โดยประเมินกระบวนการหรือขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ (Process) ทั้ง 6 ขั้นตอน คือ

- ขั้นที่ 1 การคิดและการเลือกหัวข้อโครงการ
- ขั้นที่ 2 การวางแผน (โครงร่างของโครงการ)
- ขั้นที่ 3 การดำเนินงาน (ปฏิบัติการโครงการ)
- ขั้นที่ 4 การเขียนรายงานโครงการ
- ขั้นที่ 5 การนำเสนอโครงการ
- ขั้นที่ 6 การพัฒนาโครงการ

และการประเมินความสำเร็จของโครงการ (Product) โดยใช้การประเมินผลตามทฤษฎีเชิงระบบให้ครอบคลุมทั้ง 3 ระยะ คือ

1. Input คือ การประเมินก่อนการทำโครงการ
2. Process คือ การประเมินขณะทำโครงการ
3. Output คือ Product คือ การประเมินผลสำเร็จของโครงการ

2. เน้นการประเมินผู้เรียนในทุกด้าน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงศักยภาพในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) คือ ความสามารถในการปฏิบัติงาน การวางแผนงาน กระบวนการทำงาน ผลสำเร็จของงาน ส่วนในด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) คือ ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และความรู้ความเข้าใจในองค์ความรู้ของเรื่องที่ศึกษา และด้านจิตพิสัย (Affective Domain) คือ ทักษะที่ดีต่อการทำงาน

3. เน้นการประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและเป็นการประเมินตามสภาพจริง คือ ประเมินโดยบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น เพื่อน ผู้สอน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยมีวิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจรายงานโครงการและผลงาน การทดสอบความรู้ (ข้อสอบปรนัยและอัตนัย) แฟ้มผลงานโครงการ (Project Portfolio) การนำเสนอโครงการ (แผนโครงการและนิทรรศการ)

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ (2556 : 142-143) กล่าวถึง การประเมินกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการสอน การปฏิบัติงาน รวมทั้งผลผลิต

1. การประเมินกระบวนการเรียนรู้ (process of learning) การประเมินการเรียนรู้ที่ผู้เรียนใช้ เป็นวิธีการสร้างความรู้ด้วยตนเองด้วยการใช้กระบวนการคิด และกระบวนการกลุ่ม ดังนั้นผู้สอนจึงต้องดูการพัฒนาของการใช้กระบวนการเรียนรู้เป็นระยะๆ จึงต้องมีการประมวลข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพของผู้เรียนในการใช้กระบวนการเรียนรู้

2. การประเมินกระบวนการเรียนการสอน (process of instruction) กระบวนการประเมินการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน โดยต้องดำเนินกิจกรรม ต่อไปนี้

- 2.1 ให้คำนิยามของกระบวนการจัดการเรียนการสอน
- 2.2 ประมวลผลจากผู้สอนที่เกี่ยวข้อง

2.3 สรุปผล

2.4 วางแผนเพื่อปรับปรุง

3. การประเมินการปฏิบัติงาน (performance) การประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้เรียน ผู้สอนสามารถประเมินในประเด็นต่อไปนี้

3.1 การใช้เหตุผล เช่น กระบวนการแก้ปัญหา การใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา หรือทดลองเพื่อหาคำตอบ

3.2 ทักษะ เช่น ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการเขียน ทักษะการทดลอง ทักษะการทำโครงการ

3.3 เจตคติของผู้เรียน ความพอใจ ความสนใจ

3.4 นิสัยการทำงาน

3.5 ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน

4. การประเมินผลผลิต (product) สามารถประเมินในสิ่งต่อไปนี้

4.1 ผลการเรียนรู้ คือ ความรู้เชิงวิชาการ

4.2 ผลผลิต คือ ผลงานต่างๆ ที่สามารถนับเป็นชิ้นได้ เช่น รายงาน สิ่งประดิษฐ์ และชิ้นงานลักษณะต่างๆ

3.9.2 การประเมินตามสภาพจริง

การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (authentic learning) เป็นการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จากกระบวนการเรียนรู้ การปฏิบัติงาน และผลผลิตที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้ในสภาพที่สอดคล้องกับชีวิตจริง โดยใช้เรื่องราว เหตุการณ์ สภาพจริงหรือคล้ายจริงเป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนตอบสนอง แล้วนำข้อมูลสู่การตีค่า (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ, 2551 : 140)

3.9.2.1 วิธีการและเครื่องมือการประเมินตามสภาพจริง

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ (2548 : 99-100) กล่าวถึงวิธีที่ใช้ประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริงอาจใช้วิธี ต่อไปนี้

1. การอภิปรายตามวัตถุประสงค์
2. แบบทดสอบมาตรฐาน
3. แบบทดสอบที่พัฒนาโดยผู้สอน
4. การเขียนบันทึกผลการเรียนรู้
5. การนำเสนอด้วยวาจา
6. โครงการงาน
7. การปฏิบัติทดลอง
8. แฟ้มสะสมงาน/ผลงาน (portfolios)
9. การสังเกต
10. การบันทึก
11. การสร้างสถานการณ์จำลอง
12. แบบสอบถาม
13. แบบสัมภาษณ์

14. บันทึกการเรียนรู้หรือการเขียนอนุทิน
15. ทีมจัดการโดยผู้เรียน
16. ทีมประเมินโดยผู้สอน
17. การประชุมของผู้ปกครอง

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553 : 216-225) กล่าวไว้ว่า การประเมินตามสภาพจริงเป็นการประเมินที่เน้นพัฒนาการของผู้เรียน การเลือกวิธีการและเครื่องมือในการประเมินต้องเหมาะสมกับการเรียนรู้ ซึ่งการประเมินตามสภาพจริงมีวิธีการประเมินที่หลากหลาย ดังนี้

1. การสังเกต นับเป็นวิธีการที่กระทำได้ในทุกสถานการณ์และทุกสถานที่ ผู้สอนอาจกำหนดเครื่องมือและเกณฑ์ในการสังเกตหรืออาจไม่มีเครื่องมือในการสังเกตก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเด็นที่ต้องการประเมินผู้เรียนว่า มีความจำเป็นต้องใช้เครื่องมือในการสังเกตระดับความสามารถหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมาน้อยเพียงใด และวิธีการสังเกตสามารถใช้ประเมินการเรียนรู้ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะกระบวนการ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

2. การสัมภาษณ์ เนื่องจากพฤติกรรมบางอย่างอาจสังเกตได้ไม่ชัดเจน ถูกต้อง ตรงต่อความเป็นจริง ผู้สอนจึงอาจใช้การสัมภาษณ์ช่วยเก็บข้อมูลเพิ่มเติม การสัมภาษณ์นี้เป็นวิธีการประเมินโดยตั้งคำถามอย่างง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนเกินไป สามารถสัมภาษณ์ผู้เรียนแต่ละคนได้ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ นิยมใช้การประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ความเข้าใจในระดับที่สูงกว่าความรู้ความจำ และด้านความรู้สึกรู้สึกนึกคิดที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยมที่ผู้เรียนยึดถือต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รวมทั้งการเห็นคุณค่าในเรื่องต่างๆ

3. แบบสอบถาม ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ซึ่งทำให้ประหยัดเวลาในการซักถาม โดยคำตอบที่ได้รับควรอยู่ในขอบเขตของเรื่องที่คุณเรียนศึกษา

4. บันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวผู้เรียนในด้านความรู้ ความคิด ความสามารถพิเศษ ความถนัด ความสนใจ และการแสดงออกของพฤติกรรมลักษณะต่างๆ ทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการเรียนรู้ และแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

5. แบบทดสอบวัดความสามารถที่เป็นจริง (Authentic test) เป็นการสร้างข้อสอบโดยใช้คำถามที่เกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ หรือการสร้างความรู้ใหม่จากความเข้าใจและประสบการณ์เดิม หรือจากสถานการณ์จำลองที่กำหนดขึ้นให้คล้ายคลึงกับสถานการณ์จริงหรือเลียนแบบสภาพจริง เป็นต้น

6. การรายงานตนเอง เป็นวิธีการประเมินด้วยการให้ผู้เรียนเขียนบรรยายความรู้สึกหรือพูดแสดงความคิดเห็นออกมาโดยตรง เพื่อประเมินความรู้สึกนึกคิด ความต้องการของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจผู้เรียนแต่ละคนมากยิ่งขึ้น และสามารถประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ความเข้าใจทักษะกระบวนการ รวมทั้งเจตคติต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

7. การสร้างจินตนาการ เป็นเครื่องมือที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือปฏิกิริยาออกมาเพื่อให้ได้ข้อมูลว่าขณะนั้นผู้เรียนมีความรู้สึกนึกคิดกับเรื่องที่เรียนเป็นอย่างไร ซึ่งอาจตั้งคำถามให้ผู้เรียนสร้างจินตนาการโดยการต่อข้อความในประโยคให้สมบูรณ์

8. การใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) จัดเก็บตัวอย่างผลงานอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้เรียนในด้านความรู้ความเข้าใจ และทักษะต่างๆ ที่ผู้เรียนพัฒนาได้สำเร็จ รวมทั้งความถนัด ความสนใจ และความก้าวหน้าทางการเรียนที่สามารถนำมาประกอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนแต่ละคนให้มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

3.9.2.2 การกำหนดเกณฑ์การประเมินตามสภาพจริง

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553 : 216-225) การประเมินตามสภาพจริงมักนิยมใช้รูบริกส์ (rubrics) เพื่ออธิบายผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ซึ่งรูบริกส์เป็นเครื่องมือ (scoring tool) ที่มีการระบุเกณฑ์ (criteria) ประเมินชิ้นงานและคุณภาพของชิ้นงานในแต่ละเกณฑ์

1. ลักษณะของรูบริกส์ (rubrics)

1.1 เป็นเครื่องมือที่ใช้ได้กับการสอนและการประเมินผล สามารถใช้รูบริกส์พัฒนา/ปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้เรียนได้ ช่วยให้ผู้สอนสามารถตั้งความคาดหวังกับการปฏิบัติงานของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน และยังช่วยให้ผู้เรียนเห็นแนวทางที่จะพัฒนาการปฏิบัติงาน/ผลงานให้มีคุณภาพสูงขึ้น จะช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับจุดเด่นและสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขในชิ้นงานของตนเองได้ด้วย

1.2 รูบริกส์เป็นเครื่องมือช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถตัดสินคุณภาพชิ้นงานอย่างมีเหตุผลทั้งงานของตนเองและผู้อื่น

1.3 รูบริกส์เป็นเครื่องมือช่วยลดจำนวนเวลาที่ผู้สอนใช้ในการประเมินผลงานของผู้เรียน เพราะผู้เรียนจะช่วยประเมินผลงานตนเองและเพื่อนๆ ได้

1.4 รูบริกส์มีลักษณะยืดหยุ่นที่สามารถทำให้ผู้สอนและผู้เรียนที่มีลักษณะหลากหลายแตกต่างกันไปได้อย่างดี

1.5 รูบริกส์ใช้ได้ง่ายและอธิบายได้ง่ายเช่นเดียวกัน การใช้รูบริกส์จะช่วยให้ผู้เรียนทราบว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไร

2. จุดประสงค์ของการสร้างรูบริกส์ มีดังนี้

2.1 เพื่อประเมินกระบวนการ (process)

2.2 เพื่อประเมินผลผลิต (product)

2.3 เพื่อประเมินการปฏิบัติงาน (performance) เช่น ประเมินการนำเสนอ การอภิปราย การสาธิต เป็นต้น

3. ขั้นตอนการสร้างรูบริกส์

การสร้างรูบริกส์ต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการใช้รูบริกส์ในการประเมินและช่วยพัฒนา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูบริกส์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งขั้นตอนในการสร้างรูบริกส์ มีดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาตัวอย่างชิ้นงานโดยให้ผู้เรียนได้เห็นตัวอย่างชิ้นงานที่ดีและไม่ดีนัก ระบุคุณลักษณะที่ทำให้ชิ้นงานดีและลักษณะที่ทำให้ชิ้นงานไม่ดี ซึ่งขั้นนี้มีความจำเป็นในกรณีที่ผู้สอนให้ผู้เรียนทำงานที่ผู้เรียนยังไม่คุ้นเคยหรือเป็นงานใหม่

ขั้นที่ 2 ระบุรายการที่เป็นเกณฑ์ โดยการให้ผู้เรียนได้อภิปรายชิ้นงาน แล้วนำความเห็นมาลงสรุปเป็นเกณฑ์ที่บอกว่าชิ้นงานที่ดีเป็นอย่างไร

ขั้นที่ 3 ระบุระดับของคุณภาพ โดยการบรรยายลักษณะของชิ้นงานที่ถือว่า
มีคุณภาพที่ดีที่สุดและบรรยายลักษณะชิ้นงานที่มีคุณภาพต่ำที่สุด

ขั้นที่ 4 ฝึกการใช้เกณฑ์ โดยให้ผู้เรียนฝึกใช้รูบรีคส์ที่สร้างขึ้นในการ
ประเมินชิ้นงานที่นำเสนอเป็นตัวอย่างในขั้นที่ 1

ขั้นที่ 5 ประเมินตนเองและเพื่อน โดยให้ผู้เรียนผลิตชิ้นงาน ขณะทำงานให้
หยุดบางช่วงเพื่อให้ผู้เรียนใช้รูบรีคส์ประเมินชิ้นงานตนเองและของเพื่อน

ขั้นที่ 6 แก้ไข ปรับปรุง โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแก้ไข ปรับปรุงชิ้นงาน
ของตนเองจากข้อเสนอแนะที่ได้จากขั้นที่ 5

ขั้นที่ 7 ประเมินผลงาน ผู้สอนจะใช้รูบรีคส์ที่ผู้เรียนพัฒนาขึ้นในการ
ประเมิน โดยนำรูบรีคส์ที่ผู้เรียนพัฒนาขึ้นและเคยใช้แล้วประเมินชิ้นงานของผู้เรียน

4. ตัวอย่างรูบรีคส์

รูบรีคส์สามารถกำหนดได้หลายระดับ ที่นิยมกำหนดตั้งแต่ 3-5 ระดับ ขึ้นอยู่กับ
ระดับชั้นของผู้เรียนที่ต้องการนำไปใช้ เช่น ระดับประถมศึกษาอาจใช้ 3 ระดับ ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้นอาจใช้ 4 ระดับ และมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป อาจใช้ 5 ระดับ ซึ่งจะมีระดับของความ
ละเอียดในการอธิบายแต่ละระดับมากขึ้น

จากการศึกษาการประเมินการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ผู้วิจัยสรุปได้ว่า เป็นการประเมิน
ผู้เรียนในทุกมิติตามการประเมินตามสภาพจริง ตั้งแต่กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการทำงาน ผลผลิต
คุณธรรมและจริยธรรม สามารถประเมินได้หลายช่วงเวลาทั้งก่อนทำโครงงาน ระหว่างทำโครงงาน
และสิ้นสุดการทำโครงงาน โดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย และผู้ประเมินสามารถดำเนินการได้
หลายบุคคล โดยใช้วิธีการที่หลากหลายเป็นเครื่องมือในการประเมินและสร้างเกณฑ์การประเมิน
ประกอบกับการตัดสินคุณภาพ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยประเมินความสามารถในการทำโครงงาน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตาม
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งวัดจากพฤติกรรมของผู้เรียน
ที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ประกอบด้วย 1) การเลือกหัวข้อ 2) การวางแผน
โครงงาน 3) การลงมือปฏิบัติ 4) การวิเคราะห์ข้อมูล 5) การสรุปผล 6) การนำเสนอผลงาน และ
7) การประเมินผลงาน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยทักษะชีวิต

4.1.1 งานวิจัยในประเทศ

นิตยา มุลสาร (2549 : บทคัดย่อ) การสร้างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้โครงงานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาอังกฤษและทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนแม่แจ่ม อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ที่เลือกกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้โครงงาน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้โครงงานจำนวน 2 โครงงาน โดยใช้ชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง จำนวน 8 ชั่วโมง และเวลาว่างนอกจากการเรียนโดยใช้ระยะเวลาดำเนินการโครงงานละ 1 เดือน รวมทั้งสิ้น 2 เดือน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีความสามารถในการพูดและเขียนภาษาอังกฤษเพื่อนำเสนอโครงงานในระดับดีมากหลังจากที่ได้ทำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้โครงงาน และ 2) นักเรียนมีทักษะชีวิตในด้านความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในระดับสูงหลังจากที่ได้ทำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้โครงงาน

วโรชา คล้ายแจ้ (2552 : บทคัดย่อ) ผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เพศศึกษาที่เรียนโดยใช้ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา หลังการเรียนมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ และด้านเจตคติสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เพศศึกษาที่เรียนโดยใช้ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหากับการเรียนด้วยวิธีปกติพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ฉวีวรรณ ไตรรัตนานนท์ (2555 : บทคัดย่อ) การพัฒนาทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนวชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยโครงงาน โรงเรียนบ้านปล่องเหล็กม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 51 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะชีวิตของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรม 2) ความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนที่จัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง และ 3) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงงาน โดยภาพรวมนักเรียนเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

4.1.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เคย์ (Kay, 1998 : Abstract) ได้ศึกษาการออกแบบหลักสูตรที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมที่อาศัยอยู่ในเมือง โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับชั้น ได้แก่ เกรด 10 เกรด 11 และเกรด 12 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อออกแบบหลักสูตรที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะชีวิต

ของนักเรียน ประกอบด้วยทักษะชีวิตด้านต่างๆ คือ ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง ทักษะการสร้าง การตัดสินใจ ทักษะการติดต่อสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหา

เวอร์ดิงเกอร์และรูดอล์ฟ (Wurdinger and Rudolph, 2009 : 115-129) โรงเรียนมัธยมศึกษา ในสหรัฐอเมริกา มีการวัดความสำเร็จในแต่ละปีจากจำนวนนักเรียนที่รับเข้าศึกษาในสถานศึกษา แต่ บางโรงเรียนมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะชีวิต เนื่องจากเป็นทักษะที่สำคัญของคนในสังคม ผลจาก การสำรวจทางออนไลน์จำนวน 147 คน ของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และศิษย์เก่าของโรงเรียน มินนิโซตา ได้กล่าวถึงเกณฑ์ที่บ่งชี้ลักษณะของทักษะชีวิต ถ้ามีการจัดการเรียนการสอนขึ้นใน โรงเรียน สามารถสรุปเกณฑ์ทักษะชีวิตได้ 4 กลุ่ม ประกอบด้วย ทักษะทางวิชาการขั้นสูง เช่น ความคิดสร้างสรรค์ (94%) ความสามารถในการค้นหาข้อมูล (92%) และทักษะวิชาการขั้นต่ำ เช่น การทดสอบ (33%) และการจดบันทึก (39%) แต่จำนวนผลสำรวจของศิษย์เก่าที่จบการศึกษาระดับ มหาวิทยาลัย กล่าวว่าเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะชีวิต โรงเรียนควรมีการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะทางวิชาการ เช่น การจดบันทึก และการทดสอบ เพื่อให้นักเรียนได้เป็นผู้วางแผน และเตรียมความพร้อมที่ดีในการเรียนมหาวิทยาลัย การวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนที่ดีต้องสอนทักษะชีวิตเพื่อช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน มหาวิทยาลัยและในชีวิตประจำวัน

แดนเนียล (Daniele, 2010 : Abstract) จากสมมติฐานว่าการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ใน วิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีส่วนช่วยพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับการเรียนในระดับที่ สูงขึ้นและในยุคโลกาภิวัตน์ งานวิจัยนี้มีการตรวจสอบประสพการณ์และทักษะที่นักเรียนได้รับจากการ จัดการเรียนรู้แบบโครงงานร่วมกับกรณีศึกษา วัตถุประสงค์ของงานวิจัยคือต้องการช่วยให้นักเรียน เห็นคุณค่าของการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งหมายถึงแนวคิดที่นักเรียนเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ และหลักสูตรการศึกษาที่ถูกออกแบบจากทฤษฎีพุทธิปัญญา ที่ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้จาก วิธีการเรียนที่หลากหลายแต่ละบทเรียน นอกจากนี้การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยสัมภาษณ์ครู 3 คน ที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมในการเรียนและสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานใน ห้องเรียนของตนเอง จุดเน้น คือ การสอนทักษะชีวิตในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้ นักเรียนเตรียมตัวในการเรียนมหาวิทยาลัย การทำงาน และชีวิตหลังการเรียน อีกทั้งผู้วิจัยยังรวบรวม ข้อมูลโดยการสังเกตครู พบว่าครูเข้าไปมีส่วนร่วมกับการทำกิจกรรมจากการเรียนรู้แบบโครงงานของ นักเรียน ประเด็นหลักของงานวิจัยครั้งนี้คือ ความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานมีส่วน สำคัญในการพัฒนาทักษะสำหรับชีวิต และเปลี่ยนรากฐานสำคัญของการเรียนและโครงสร้าง การศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิต ผู้วิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะชีวิต เกิดได้กับผู้เรียนหลายระดับ และสอดคล้องกับทักษะที่ผู้เรียนใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยจึง มีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาทักษะชีวิตในการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสาระเศรษฐศาสตร์

4.2 งานวิจัยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการงาน

4.2.1 งานวิจัยในประเทศ

วิไล เดชคุ้ม (2551 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการทำโครงการงาน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในวัดโพธิ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสามารถในการทำโครงการงาน โดยใช้แหล่งเรียนรู้วัดโพธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยการทำโครงการงาน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในวัดโพธิ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนราชินี เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร จำนวน 38 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการทำโครงการงานมีค่าร้อยละ 85.96 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 2) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ด้วยการทำโครงการงาน โดยใช้แหล่งเรียนรู้วัดโพธิ์อยู่ในระดับมาก

ดวงพร อิมแสงจันทร์ (2554 : บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่อง หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและความสามารถในการแก้ปัญหาตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนโพธารวมพัฒนาเสนา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 44 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเรียนรู้ เรื่อง หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) พฤติกรรมความสามารถในการแก้ปัญหาตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3) ความสามารถในการทำโครงการงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง และ 4) ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

นักรบ บุญถาวร (2554 : บทคัดย่อ) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการงานกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนคริสต์ธรรมศึกษา เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 3 ห้องเรียน นักเรียนทั้งหมด 90 คน ได้มาจากวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random sampling) จำนวน 2 ห้องเรียน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งโดยวิธีจับสลากเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการงาน จำนวน 30 คน และกลุ่มทดลองที่ 2 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ จำนวน 30 คน ผลการวิเคราะห์พบว่า 1) นักเรียนที่เรียนสังคมศึกษาโดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการงานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) นักเรียนที่เรียนสังคมศึกษาโดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการงาน มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปิญาดา ฤกษ์อนันต์ (2554 : บทคัดย่อ) เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงการงานที่มีต่อทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทร

นทรวิโรฒ ปทุมวัน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 49 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสามารถพัฒนาความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานมีผลต่อความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนภาษาอังกฤษด้วยโครงงานอยู่ในระดับสูง

ทิพย์รวี ยอดเดชา (2557 : บทคัดย่อ) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน กับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัชฎานุประดิษฐ์อนุสรณ์ จังหวัดตรัง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 60 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วราลี สิริปิยธรรม (2557 : บทคัดย่อ) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธีสอนแบบโครงงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง การปลูกพืชไร่นา โรงเรียนมัธยมวัดบึงทองหลาง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 40 คน เวลาที่ใช้ในการทดลอง 12 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบโครงงาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบโครงงาน มีทักษะการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

คราจซิค (Krajcik, 2003 : Abstract) ศึกษารูปแบบการให้ความช่วยเหลือของครูมัธยมศึกษาตอนต้นในการดำเนินงานโครงงานของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสอนโครงงานในสภาพห้องเรียนที่แตกต่างกัน นักเรียนจะเป็นผู้ศึกษาค้นคว้าจากเรื่องที่ตนเองสนใจ ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับบทเรียน ผู้เรียนดำเนินการค้นคว้าและใช้เทคโนโลยี วางแผนโครงงานตามความคิดและประสบการณ์ เนื่องจากการสอนแบบโครงงานมีลักษณะการดำเนินงานที่แตกต่างจากการสอนวิธีอื่นๆ ผู้สอนจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือและเอาใจใส่อย่างมากกับนักเรียนที่เรียนอ่อน นักเรียนที่เรียนเก่งจะสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ผู้สอนต้องประสานงานเพื่อขอความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านเนื้อหาและเทคโนโลยี เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาโครงงานของนักเรียน ผลที่ได้รับจากโครงงานทำให้ทราบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นการเรียนแบบร่วมมือ พัฒนาความคิดรวบยอดและสร้างมนุษยสัมพันธ์ทางวิชาการของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

ไนสซ์ (Neisz, 2004 : 378) ได้วิจัยวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อศึกษาว่า วิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเปิดโอกาสสู่การเรียนรู้อย่างแท้จริงอย่างไร วัตถุประสงค์เพื่อสำรวจว่าวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นการเปิดโอกาสให้กับผู้เรียนได้ก้าวไปสู่วิธีการเรียนอย่างแท้จริงและเป็นการเรียนรู้ที่มีคุณประโยชน์อย่างไร เพราะการบริหารชั้นเรียนในปัจจุบันครูต้องพยายามเพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เปิดกว้างมากที่สุด ดังนั้นครูเปิดโอกาสและจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้แสดง

ความสามารถและศักยภาพของตนเองให้มากที่สุด ดังนั้นการวิจัยนี้จึงกระตุ้นให้ครูศึกษารูปแบบการสอนที่จะนำทางให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ และยังศึกษาว่าวิธีการเรียนรู้แบบโครงการถูกนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างไร และเป็นวิธีการสอนที่เปิดโอกาสแก่ผู้เรียนอย่างไร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรที่ใช้การเรียนรู้แบบโครงการ ทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดผลในเชิงบวกได้จริง

ฮาร์เกรฟ (Hargrave, 2004 : 359) ได้ศึกษาการเรียนรู้ที่ใช้โครงการเป็นฐานการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการศึกษาพบว่าการเรียนรู้ที่ใช้โครงการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนประสบความสำเร็จ เนื่องจากต้องใช้กระบวนการเรียนรู้และสติปัญญาที่หลากหลายเพื่อดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วง การเรียนรู้ที่ใช้โครงการเป็นฐานเปิดโอกาสให้นักเรียนใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เพื่อพัฒนาความคิดและแก้ปัญหางานที่ได้รับมอบหมาย ลักษณะโครงการเน้นประเด็นปัญหาชีวิตจริงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งเป็นการสร้างประสบการณ์จริงเพื่อให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ของตนเข้ากับโลกภายนอกได้ และพัฒนาความต้องการและหาคำตอบของปัญหาที่ต้องเผชิญหน้า

เมอร์เจนดอลเลอร์ จอห์น อาร์และคณะ (Mergendoller, John R; et al., 2006 : Abstract) ได้ศึกษาผลการใช้วิธีการสอนแบบโครงการที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนผ่านทางกระบวนการทำโครงการ ผลการศึกษาพบว่า วิธีการสอนแบบโครงการทำให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองจากการวางแผน และการคิดวิเคราะห์ทั้งก่อนและหลังการทำโครงการ ตลอดจนเอื้อให้ครูสามารถอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการเรียนรู้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ผู้วิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ส่งผลให้ผู้เรียนมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น และยังส่งผลให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ ที่สัมพันธ์กับทักษะชีวิตหลายประการ และมีเจตคติที่ดีต่อการสอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยพบว่าทักษะชีวิตเป็นความสามารถของบุคคลในการดำเนินชีวิตในสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ทั้งของตนเองและผู้อื่น ผ่านกระบวนการต่างๆ ในลักษณะของการคิด การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา ตลอดจนปรับพฤติกรรมของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีคุณภาพ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยมีองค์ประกอบที่แบ่งตามพฤติกรรมการเรียนรู้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย ทั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาและพัฒนาทักษะชีวิต 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) ทักษะการตัดสินใจ 3) ทักษะการแก้ปัญหา 4) ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ และ 5) ทักษะการสื่อสาร เนื่องจากเป็นทักษะสอดคล้องกับตัวชี้วัดและสาระสำคัญที่ปรากฏในโครงสร้าง รายวิชา ส23103 สังคมศึกษา 6 ในสาระเศรษฐศาสตร์ ซึ่งแนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิต ต้องเป็นรูปแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่มีพัฒนาผู้เรียนให้เกิดองค์ความรู้ และฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ และในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ขั้นตอนที่สังเคราะห์ขึ้น ประกอบด้วย 7 ขั้นตอนดังนี้ 1) การเลือกหัวข้อ 2) การวางแผนโครงการ 3) การลงมือปฏิบัติ 4) การวิเคราะห์ข้อมูล 5) การสรุปผล 6) การนำเสนอผลงาน และ 7) การประเมินผลงาน เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตแก่ผู้เรียนระหว่างร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาทักษะชีวิต เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิต เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการศึกษาเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้แผนการวิจัยแบบจำลองการทดลอง (Pre-Experimental Designs) แบบกลุ่มเดียวสอบก่อนและสอบหลัง (One Group Pretest-Posttest Design) โดยมีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญญาวรคุณ เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ซึ่งมีรายละเอียดและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญญาวรคุณที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 9 ห้องเรียน จำนวน 320 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนปัญญาวรคุณที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 42 คน โดยได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable)

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

2.2.1 ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2.3 ความสามารถในการทำโครงงาน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2.4 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

3. เนื้อหาสาระ

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สาระการเรียนรู้พื้นฐานในรายวิชา ส23103 สังคมศึกษา 6 ในสาระเศรษฐศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับ ตลาดในระบบเศรษฐกิจ กลไกราคาใน

ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม เศรษฐกิจพอเพียงกับสหกรณ์ ปัญหาท้องถิ่น และการพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้เวลาดทดลอง 12 คาบเรียน

4. ระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้เวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวมจำนวน 12 คาบเรียน

5. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบจำลองการทดลอง (Pre-Experimental Design) แบบกลุ่มเดียวสอบก่อนและสอบหลัง (One Group Pretest – Posttest Design) ซึ่งมีแบบแผนการวิจัย ดังนี้

สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
T ₁	X	T ₂

แผนภูมิที่ 2 แบบแผนการวิจัย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

T ₁	แทน	การทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pretest)
X	แทน	การสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
T ₂	แทน	การทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ (Posttest)

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

6.1 แผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน จำนวน 1 แผน รวมเวลา 12 คาบเรียน

6.2 แบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน จำนวน 1 ฉบับ เป็นข้อคำถามเชิงสถานการณ์แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ กำหนดให้ค่าคะแนน คือ ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

6.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ กำหนดให้ค่าคะแนน คือ ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

6.4 แบบประเมินความสามารถในการทำโครงงาน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแบบประเมินแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 21 ข้อ

6.5 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อและคำถามปลายเปิด

7. การสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

7.1 การสร้างแผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน จำนวน 1 แผน รวมทั้งหมด 12 คาบเรียน ซึ่งมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

7.1.1 ศึกษารายละเอียดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรโรงเรียนปัญญารคุณ มาตรฐาน ตัวชี้วัด และโครงสร้างรายวิชา ส23103 สังคมศึกษา 6 ในสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

7.1.2 ศึกษาการสร้างแผนหน่วยการเรียนรู้ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ดังตารางที่ 15 ต่อไปนี้

ตารางที่ 15 แผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

มาตรฐานฯ/ ตัวชี้วัด	เนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลา (คาบเรียน)
ส 3.1/1 อธิบายกลไก ราคาในระบบ เศรษฐกิจ	ตลาดในระบบ เศรษฐกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนอธิบายความหมายของตลาดในระบบเศรษฐกิจได้ 2. ผู้เรียนวิเคราะห์ลักษณะของตลาดในระบบเศรษฐกิจประเภทต่างๆได้ 3. ผู้เรียนสรุปลักษณะสำคัญของตลาดในระบบเศรษฐกิจประเภทต่างๆได้ 4. ผู้เรียนนำเสนอลักษณะของตลาดในระบบเศรษฐกิจประเภทต่างๆได้ 5. ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของการมีตลาดในระบบเศรษฐกิจประเภทต่างๆในท้องถิ่นของตนได้ 	2
	กลไกราคาใน ระบบ เศรษฐกิจแบบ ทุนนิยม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนอธิบายความหมายของอุปสงค์ได้ 2. ผู้เรียนอธิบายกฎอุปสงค์ได้ 3. ผู้เรียนอธิบายความหมายของอุปทานได้ 4. ผู้เรียนอธิบายกฎอุปทานได้ 5. ผู้เรียนอธิบายความหมายของกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมได้ 6. ผู้เรียนวิเคราะห์ปัจจัยในการกำหนดอุปสงค์ได้ 7. ผู้เรียนวิเคราะห์ปัจจัยในการกำหนดอุปทานได้ 8. ผู้เรียนวิเคราะห์การกำหนดราคาในระบบเศรษฐกิจได้ 9. ผู้เรียนนำเสนอหลักกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมได้ 10. ผู้เรียนตระหนักถึงข้อดีและข้อเสียของกลไกราคาที่มีต่อระบบเศรษฐกิจในท้องถิ่นของตนได้ 	

ตารางที่ 15 แผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (ต่อ)

มาตรฐานฯ/ ตัวชี้วัด	เนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลา (คาบเรียน)
ส 3.1/3 วิเคราะห์ ความสัมพันธ์ ระหว่าง แนวคิดของ เศรษฐกิจ พอเพียงกับ ระบบสหกรณ์	เศรษฐกิจ พอเพียงกับ สหกรณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนอธิบายแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงได้ 2. ผู้เรียนวิเคราะห์คุณลักษณะของเศรษฐกิจพอเพียงได้ 3. ผู้เรียนบอกความหมายของระบบสหกรณ์ได้ 4. ผู้เรียนบอกหลักการสำคัญของระบบสหกรณ์ได้ 5. ผู้เรียนวิเคราะห์แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนา ในระดับตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศได้ 6. ผู้เรียนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจ พอเพียงกับระบบสหกรณ์ได้ 7. ผู้เรียนนำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจ พอเพียงกับระบบสหกรณ์ได้ 8. ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไป ประยุกต์ใช้กับท้องถิ่นของตนได้ 	
ส 3.1/2 มี ส่วนร่วมใน การแก้ไข ปัญหาและ พัฒนาท้องถิ่น ตามปรัชญา ของเศรษฐกิจ พอเพียง	ปัญหาท้องถิ่น	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนระบุสภาพปัญหาท้องถิ่นในปัจจุบันทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมได้ 2. ผู้เรียนวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาท้องถิ่นทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมได้ 3. ผู้เรียนนำเสนอปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดปัญหาท้องถิ่นทางด้าน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมได้ 4. ผู้เรียนตระหนักถึงสาเหตุของปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นตนเองได้ 	2
	การพัฒนา ท้องถิ่นตาม ปรัชญาของ เศรษฐกิจ พอเพียง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนวิเคราะห์ปัญหาท้องถิ่นโดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงได้ 2. ผู้เรียนวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขและพัฒนาท้องถิ่นตาม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ 3. ผู้เรียนนำเสนอแนวทางการแก้ไขและพัฒนาท้องถิ่นตาม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ 4. ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าการนำปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงมาแก้ไขและพัฒนาท้องถิ่นของตนได้ 	
ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ แบบโครงงาน ขั้นที่ 1 การเลือกหัวข้อ		<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนสามารถเลือกหัวข้อที่สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน ได้ 2. ผู้เรียนสามารถเลือกหัวข้อสัมพันธ์กับสภาพท้องถิ่นของ ตนเองได้ 3. ผู้เรียนสามารถเลือกหัวข้อที่มีความดึงดูดน่าสนใจได้ 	

ตารางที่ 15 แผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (ต่อ)

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ แบบโครงงาน	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลา (คาบเรียน)
ขั้นที่ 2 การวางแผนโครงงาน	1. ผู้เรียนสามารถเขียนโครงการได้ 2. ผู้เรียนสามารถเขียนวัตถุประสงค์สอดคล้องกับชื่อเรื่องได้ 3. ผู้เรียนสามารถกำหนดขอบเขตการทำโครงงานได้ 4. ผู้เรียนสามารถระบุกิจกรรมและวิธีการดำเนินโครงงานได้	2
ขั้นที่ 3 การลงมือปฏิบัติ	1. ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานตามวิธีการดำเนินการที่กำหนดได้ 2. ผู้เรียนสามารถรวบรวมข้อมูลได้ 3. ผู้เรียนสามารถบันทึกข้อมูลและจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบได้	2
ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	1. ผู้เรียนสามารถคัดเลือกข้อมูลได้ 2. ผู้เรียนสามารถจำแนกประเภทของข้อมูลได้ 3. ผู้เรียนสามารถสรุปความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลได้	2
ขั้นที่ 5 การสรุปผล	1. ผู้เรียนสามารถตอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดได้ 2. ผู้เรียนสามารถสรุปผลการดำเนินการได้ 3. ผู้เรียนสามารถระบุประโยชน์ที่ได้รับจากการทำโครงงานได้	
ขั้นที่ 6 การนำเสนอผลงาน	1. ผู้เรียนสามารถนำเสนอโครงงานได้ 2. ผู้เรียนสามารถออกแบบป้ายนิเทศได้อย่างสร้างสรรค์ 3. ผู้เรียนสามารถเรียบเรียงประเด็นในการนำเสนอได้	2
ขั้นที่ 7 การประเมินผลงาน	1. ผู้เรียนสามารถประเมินตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดได้ 2. ผู้เรียนสามารถประเมินตนเองและประเมินเพื่อนได้ 3. ผู้เรียนมีความยุติธรรมในการประเมิน	
รวม		12

7.1.3 สร้างแผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน จำนวน 1 แผน รวมเวลา 12 คาบเรียน ประกอบด้วย คาบเรียนที่ 1-2 เรื่อง ตลาดในระบบเศรษฐกิจและกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม คาบเรียนที่ 3-4 เศรษฐกิจพอเพียงกับสหกรณ์ ปัญหาท้องถิ่น การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ขั้นที่ 1 การเลือกหัวข้อ คาบเรียนที่ 5-6 ขั้นที่ 2 การวางแผนโครงงาน คาบเรียนที่ 7-8 ขั้นที่ 3 การลงมือปฏิบัติ คาบเรียนที่ 9-10 ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล และ ขั้นที่ 5 การสรุปผล คาบเรียนที่ 11-12 ขั้นที่ 6 การนำเสนอผลงาน และ ขั้นที่ 7 การประเมินผลงาน

7.1.4 นำเสนอแผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขให้กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด จากนั้นนำเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข ดังนี้ 1) ปรับข้อสรุปทั่วไปให้ครอบคลุมสาระ

การเรียนรู้ 2) ปรับกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนให้น่าสนใจยิ่งขึ้น 3) ปรับกิจกรรมการเรียนรู้บางขั้นตอน และเวลาในการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสม 5) ปรับข้อความถามในใบงานให้มีความสอดคล้องและครอบคลุมกับสาระการเรียนรู้และตัวชี้วัด และ 6) ปรับหัวข้อการเขียนรายงานโครงการให้เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน

7.1.5 นำแผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของแผนการจัดการเรียนรู้ในด้านเวลา เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ แล้ววิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าแผนหน่วยการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าแผนหน่วยการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าแผนหน่วยการเรียนรู้ไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

แผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (มาเรียม นิลพันธุ์, 2543: 177) ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ 1) ปรับช่วงคะแนนเกณฑ์การตัดสินคุณภาพของเกณฑ์การประเมินใบงาน เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เกณฑ์การประเมินการนำเสนอหน้าชั้นเรียน 2) เพิ่มวิธีทัศนในกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อให้น่าสนใจยิ่งขึ้น และ 3) ระบุสื่อและแหล่งการเรียนรู้ให้ชัดเจน

7.1.6 นำแผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ไปทดลองจัดการเรียนรู้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/9 จำนวน 35 คน ของโรงเรียนปัญญาวรคุณ ซึ่งไม่ใช่ห้องเรียนในการวิจัยครั้งนี้ ตรวจสอบความเหมาะสมก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ตามเวลาที่กำหนด ซึ่งจากการทดลองสอนพบข้อบกพร่องของการจัดการเรียนรู้และนำมาปรับปรุงก่อนไปใช้จริง คือ ผู้สอนต้องควบคุมเวลาในการจัดการเรียนและการทำกิจกรรมให้เหมาะสม

7.1.7 นำแผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

จากขั้นตอนการสร้างแผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ แสดงเป็นแผนภูมิที่ 3 ดังนี้

แผนภูมิที่ 3 ขั้นตอนการสร้างแผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

7.2 การสร้างแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เพื่อใช้เป็นแบบวัดก่อนเรียนและหลังเรียน มีลักษณะเป็นข้อคำถามเชิงสถานการณ์แบบปรนัย 4 ตัวเลือก ประกอบด้วย 5 ด้าน ด้านละ 10 ข้อ รวมจำนวน 50 ข้อ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

7.2.1 ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤติกรรมและองค์ประกอบของทักษะชีวิต ซึ่งประกอบด้วย 1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) ทักษะการตัดสินใจ 3) ทักษะการแก้ปัญหา 4) ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ และ 5) ทักษะการสื่อสาร

7.2.2 วิเคราะห์ความหมายและองค์ประกอบของทักษะชีวิต ซึ่งประกอบด้วย

1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) ทักษะการตัดสินใจ 3) ทักษะการแก้ปัญหา 4) ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ และ 5) ทักษะการสื่อสาร

7.2.3 สร้างแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ที่ได้จากองค์ประกอบที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น ได้แก่

1. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วย 1) การระบุประเด็นปัญหา 2) การพิจารณาความถูกต้องของข้อมูล แยกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นที่อยู่หลังสถานการณ์ที่ปรากฏ 3) การพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ 4) การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ 5) การลงข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล และ 6) การประเมินความถูกต้องของข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล

2. ทักษะการตัดสินใจ ประกอบด้วย 1) การกำหนดประเด็นปัญหาให้ชัด 2) การประเมินตามเกณฑ์ที่ถูกต้อง วิเคราะห์ผลดี ผลเสียในการเลือก 3) การกำหนดทางเลือกหลายๆทาง 4) การตัดสินใจเลือกทางที่ดีที่สุด และ 5) การลงมือปฏิบัติ

3. ทักษะการแก้ปัญหา ประกอบด้วย 1) การระบุปัญหา/วิเคราะห์ปัญหา 2) การระบุสาเหตุของปัญหา 3) การรวบรวมข้อมูลหาแนวทางในการแก้ปัญหา 4) การเลือกวิธีการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม และ 5) การลงมือแก้ปัญหา

4. ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ ประกอบด้วย 1) การสื่อสารที่ดีชัดเจนและน่าเชื่อถือ 2) การโน้มน้าวผู้อื่นอย่างเหมาะสม และ 3) การสร้างความสัมพันธ์เสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน

5. ทักษะการสื่อสาร ประกอบด้วย 1) การบอกความรู้สึกของตน 2) การบอกพฤติกรรมที่ตนต้องการ 3) การแสดงความคิดเห็น 4) การสื่อสารที่ดี และ 5) การแสดงออกที่เหมาะสม

ซึ่งแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นข้อคำถามเชิงสถานการณ์แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ข้อโดยแต่ละข้อให้มีตัวเลือกที่ถูกต้องที่สุดเพียง 1 ตัวเลือก กำหนดให้ค่าคะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน ในการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อคำถามของนักวิชาการ และงานวิจัยมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับงานวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) ขวัญยืน มูลศรี (2548 : 160-173) ประกอบด้วยแบบวัดทักษะชีวิต ด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ และ ทักษะการสื่อสาร 2) สันต์ สุวทันพรกุล (2551 : 306-313) ประกอบด้วยแบบวัดทักษะชีวิต ด้านทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ และทักษะการสื่อสาร 3) มนลดา กล่อมแก้ว (2555 : 168-180) ประกอบด้วยแบบวัดทักษะชีวิตด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และ 4) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555 : 3-9) ประกอบด้วยแบบวัดทักษะชีวิตด้านทักษะการตัดสินใจ และด้านทักษะการแก้ปัญหา

7.2.4 นำแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจความถูกต้องเหมาะสม จากนั้น

ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญดังนี้ 1) ปรับข้อคำถามให้ตรงกับองค์ประกอบของทักษะชีวิต และ 2) ปรับตัวเลือกให้มีข้อความเหมาะสม

7.2.5 นำแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยจัดการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล รวมทั้งหมด 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม จากนั้นนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) เป็นรายชื่อโดยกำหนดเกณฑ์การให้ คะแนน ดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าแบบวัดทักษะชีวิตนั้นมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบของทักษะชีวิต
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าแบบวัดทักษะชีวิตนั้นมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบของทักษะชีวิตหรือไม่
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าแบบวัดทักษะชีวิตนั้นไม่มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบของทักษะชีวิต

แบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยจัดการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2543: 177) จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ 1) ปรับข้อคำถามบางข้อให้ตรงกับองค์ประกอบของทักษะชีวิต 2) ปรับข้อคำถามบางข้อให้มีสถานการณ์ที่เหมาะสม และ 3) ปรับตัวเลือกให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

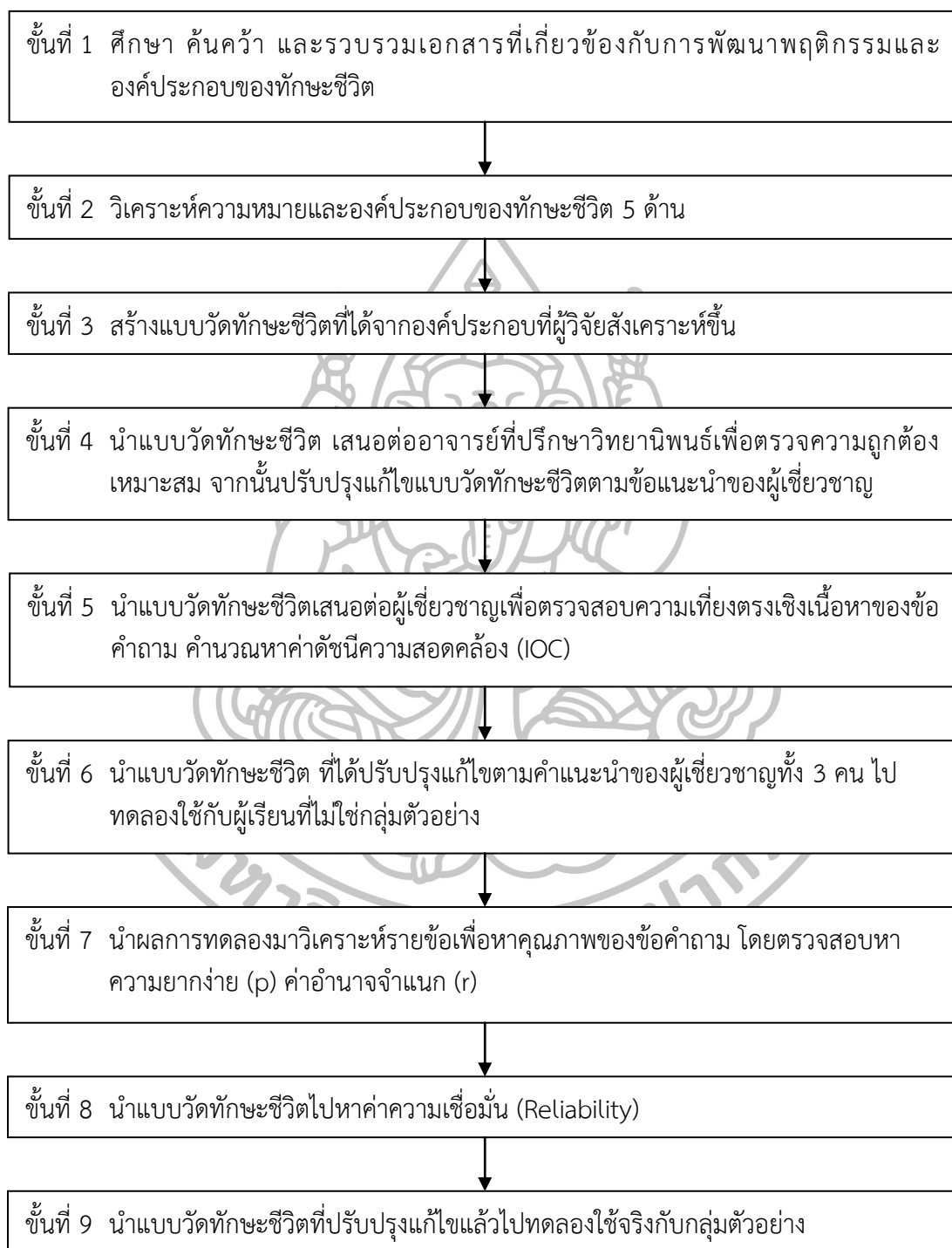
7.2.6 นำแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยจัดการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/9 จำนวน 35 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

7.2.7 นำผลการทดลองมาวิเคราะห์รายชื่อเพื่อหาคุณภาพของข้อคำถาม โดยตรวจสอบหาความยากง่าย (p) ตามเกณฑ์ระหว่าง 0.20 – 0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตามเกณฑ์ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 137) จากนั้นคัดเลือกข้อสอบโดยใช้เกณฑ์ 1) เลือกข้อคำถามให้ครอบคลุมความหมายและองค์ประกอบของทักษะชีวิต 2) เลือกข้อคำถามที่มีคุณภาพผ่านเกณฑ์โดยผลการวิเคราะห์ข้อคำถามที่ผู้วิจัยเลือกมีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.34-0.80 และความอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.24-0.47

7.2.8 นำแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยจัดการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน จำนวน 50 ข้อ ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยจัดการตรวจสอบผลการวัดที่สม่ำเสมอและคงที่ ด้วยวิธีการของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน จากสูตร KR-20 (มาเรียม นิลพันธุ์, 2543 : 182) ซึ่งผลการวิเคราะห์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90

7.2.9 นำแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยจัดการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้จริงกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนปัญญาวรรคุณ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

จากขั้นตอนการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน แสดงเป็นแผนภูมิที่ 4 ดังนี้

แผนภูมิที่ 4 ขั้นตอนการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

7.3 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อใช้เป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มีลักษณะเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

7.3.1 ศึกษารายละเอียดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรโรงเรียนปัญญาารคุณ มาตรฐาน ตัวชี้วัด และโครงสร้างรายวิชา ส 23103 สังคมศึกษา 6 ในสาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบแบบปรนัย

7.3.2 วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ จากนั้นสร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบ (Test Blueprint) ที่วัดพฤติกรรมการเรียนรู้ 6 ระดับ ตามแนวคิดของ Bloom's Revised Taxonomy คือ ความจำ ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การประเมินผล และการสร้างสรรค์ ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 16 ต่อไปนี้

ตารางที่ 16 แสดงการวิเคราะห์ข้อสอบของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้	ประเภทของข้อสอบ						รวม
		ความจำ	ความเข้าใจ	การประยุกต์ใช้	การวิเคราะห์	การประเมินผล	การสร้างสรรค์	
ตลาดในระบบเศรษฐกิจ	1. ผู้เรียนอธิบายความหมายของตลาดในระบบเศรษฐกิจได้	1						1
	2. ผู้เรียนวิเคราะห์ลักษณะของตลาดในระบบเศรษฐกิจประเภทต่างๆได้				1			1
	3. ผู้เรียนสรุปลักษณะสำคัญของตลาดในระบบเศรษฐกิจประเภทต่างๆได้		1					1
กลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม	1. ผู้เรียนอธิบายความหมายของอุปสงค์ได้	1						1
	2. ผู้เรียนอธิบายกฎอุปสงค์ได้		1					1
	3. ผู้เรียนอธิบายความหมายของอุปทานได้	1						1
	4. ผู้เรียนอธิบายกฎอุปทานได้		1					1
	5. ผู้เรียนอธิบายความหมายของกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมได้	1						1
	6. ผู้เรียนวิเคราะห์ปัจจัยในการกำหนดอุปสงค์ได้				1			1
	7. ผู้เรียนวิเคราะห์ปัจจัยในการกำหนดอุปทานได้				1			1
	8. ผู้เรียนวิเคราะห์การกำหนดราคาในระบบเศรษฐกิจได้		1			1		2

ตารางที่ 16 แสดงการวิเคราะห์ข้อสอบของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ต่อ)

เนื้อหา	จุดประสงค์การเรียนรู้	ประเภทของข้อสอบ						รวม
		ความจำ	ความเข้าใจ	การประยุกต์ใช้	การวิเคราะห์	การประเมินผล	การสร้างสรรค์	
เศรษฐกิจพอเพียงกับสหกรณ์	1. ผู้เรียนอธิบายแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงได้		1					1
	2. ผู้เรียนวิเคราะห์คุณลักษณะของเศรษฐกิจพอเพียงได้				1	1		2
	3. ผู้เรียนบอกความหมายของระบบสหกรณ์ได้	1						1
	4. ผู้เรียนบอกหลักการสำคัญของระบบสหกรณ์ได้	1						1
	5. ผู้เรียนวิเคราะห์แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาในระดับตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศได้			2	1			3
	6. ผู้เรียนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์ได้				1			1
ปัญหาท้องถิ่น	1. ผู้เรียนระบุสภาพปัญหาท้องถิ่นในปัจจุบันทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมได้				2			2
	2. ผู้เรียนวิเคราะห์ปัจจัยของปัญหาท้องถิ่นทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมได้				2			2
การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	1. ผู้เรียนวิเคราะห์ปัญหาท้องถิ่นโดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้				2			2
	2. ผู้เรียนวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้				2			2
	3. ผู้เรียนนำเสนอแนวทางการแก้ไขและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้						1	1
รวม		6	5	2	15	1	1	30

7.3.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ ให้ครอบคลุมตามตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยแต่ละข้อให้มีตัวเลือกที่ถูกต้องที่สุดเพียง 1 ตัวเลือก กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนคือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพจำนวน 30 ข้อ

7.3.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมจากนั้นนำข้อเสนอนั้นมาปรับปรุงแก้ไข ดังนี้ 1) เพิ่มข้อสอบประเภทการวิเคราะห์ 2) ปรับข้อคำถามให้มีความชัดเจนตรงกับประเภทของข้อสอบและแก้ไขข้อความให้มีความเหมาะสม และ 3) ปรับตัวเลือกให้มีความกระชับและชัดเจน

7.3.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล รวมทั้งหมด 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบ จากนั้นนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) เป็นรายข้อโดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2543: 177) จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ 1) ปรับข้อสอบและตัวเลือกให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และประเภทข้อสอบ 2) ปรับข้อความของข้อสอบและตัวเลือกให้สั้นลง และ 3) เรียงลำดับความยาวของตัวเลือกจากสั้นไปยาวให้มีความสวยงาม

7.3.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปทดลองใช้ (Tryout) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปัญญาวรคุณ ที่เคยเรียนในรายวิชานี้มาก่อน จำนวน 35 คน

7.3.7 นำผลการทดลองมาวิเคราะห์รายข้อเพื่อหาคุณภาพของข้อสอบ โดยตรวจสอบหาความยากง่าย (p) ตามเกณฑ์ระหว่าง 0.20 – 0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตามเกณฑ์ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 137) จากนั้นคัดเลือกข้อสอบจำนวน 30 ข้อ โดยใช้เกณฑ์ 1) เลือกข้อสอบให้ครอบคลุมตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ และ 2) เลือกข้อสอบที่มีคุณภาพผ่านเกณฑ์ โดยผลการวิเคราะห์ข้อสอบที่ผู้วิจัยเลือกมีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.23-0.77 และความอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.24-0.47

7.3.8 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 30 ข้อ ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้การตรวจสอบผลการวัดที่สม่ำเสมอและคงที่ ด้วยวิธีการของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน จากสูตร KR-20 (มาเรียม นิลพันธุ์, 2543 : 182) ซึ่งผลการวิเคราะห์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83

7.3.9 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้จริงกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนปัญญาวารคุณ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

จากขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน แสดงเป็นแผนภูมิที่ 5 ดังนี้

แผนภูมิที่ 5 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตาม
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7.4 การสร้างแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะเป็นแบบประเมินแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 21 ข้อ ตามแนวคิดของลิเคิ์ทซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

7.4.1 ศึกษาและรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ การประเมินโครงการ และการประเมินตามสภาพจริง

7.4.2 สร้างแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อใช้ในการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ประกอบด้วย 1) การเลือกหัวข้อ 2) การวางแผนโครงการ 3) การลงมือปฏิบัติ 4) การวิเคราะห์ข้อมูล 5) การสรุปผล 6) การนำเสนอผลงาน และ 7) การประเมินผลงาน

7.4.3 สร้างเกณฑ์การประเมินความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนตามรูบรีคส์ และแปลผลคะแนนตามเกณฑ์ ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 17 ต่อไปนี้

ตารางที่ 17 เกณฑ์การประเมินความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
1. การเลือกหัวข้อ					
1.1 สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน	หัวข้อในการทำโครงการตรงประเด็นและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ทั้งหมดในหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	หัวข้อในการทำโครงการตรงประเด็นและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ เป็นส่วนใหญ่ในหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	หัวข้อในการทำโครงการตรงประเด็นและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ เพียงบางส่วนในหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	หัวข้อในการทำโครงการไม่ตรงประเด็นและไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ในหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	หัวข้อในการทำโครงการไม่ตรงประเด็นและไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ในสาระเศรษฐกิจศาสตร์

ตารางที่ 17 เกณฑ์การประเมินความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)

รายการ ประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
1.2 สัมพันธ์กับ สภาพท้องถิ่น	หัวข้อที่ศึกษามี ความสัมพันธ์กับ สภาพปัญหาใน จังหวัดกรุงเทพฯ	หัวข้อที่ศึกษามี ความสัมพันธ์กับ สภาพปัญหาใน เขตบางแค จังหวัดกรุงเทพฯ	หัวข้อที่ศึกษามี ความสัมพันธ์กับ สภาพปัญหาใน ชุมชนวัดม่วง เขตบางแค จังหวัดกรุงเทพฯ	หัวข้อที่ศึกษามี ความสัมพันธ์กับ สภาพปัญหาใน โรงเรียน ปัญญาวรคุณ เขตบางแค จังหวัดกรุงเทพฯ	หัวข้อที่ศึกษามี ความสัมพันธ์กับ สภาพปัญหาใน ครอบครัวของ ผู้เรียน
1.3 มีความ ดึงดูดน่าสนใจ	หัวข้อในการทำ โครงการเป็น เหตุการณ์ ปัจจุบันและยัง ไม่มีการศึกษา ค้นคว้ามาก่อน	หัวข้อในการทำ โครงการเป็น เหตุการณ์ ปัจจุบันแต่มี การศึกษา ค้นคว้าเพียง บางส่วน	หัวข้อในการทำ โครงการเป็น เหตุการณ์ ปัจจุบันแต่มี การศึกษา ค้นคว้ามาแล้ว เป็นส่วนใหญ่	หัวข้อในการทำ โครงการเป็น เหตุการณ์ ปัจจุบันแต่มี การศึกษา ค้นคว้ามาแล้ว	หัวข้อในการทำ โครงการเป็น เหตุการณ์ที่เคยมี การศึกษาค้นคว้า มาแล้ว
2. การวางแผนโครงการ					
2.1 ชื่อเรื่อง สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์	วัตถุประสงค์ใน การทำโครงการ มีความ สอดคล้องกับชื่อ เรื่องทุกประเด็น	วัตถุประสงค์ใน การทำโครงการ ไม่มีความ สอดคล้องกับชื่อ เรื่อง 1 ประเด็น	วัตถุประสงค์ใน การทำโครงการ ไม่มีความ สอดคล้องกับชื่อ เรื่อง 2-3 ประเด็น	วัตถุประสงค์ใน การทำโครงการ ไม่มีความ สอดคล้องกับชื่อ เรื่องมากกว่า 3 ประเด็น	วัตถุประสงค์ใน การทำโครงการ ไม่มีความ สอดคล้องกับชื่อ เรื่องทุกประเด็น
2.2 กำหนด ขอบเขตการทำ โครงการชัดเจน	กำหนดขอบเขต การทำโครงการ ชัดเจน ถูกต้อง ทุกประเด็น	กำหนดขอบเขต การทำโครงการ ผิด 1 ประเด็น	กำหนดขอบเขต การทำโครงการ ผิด 2 ประเด็น	กำหนดขอบเขต การทำโครงการ ผิด 3 ประเด็น	กำหนดขอบเขต การทำโครงการ ผิดมากกว่า 3 ประเด็น
2.3 ระบุ กิจกรรม/วิธีการ ดำเนินการ ชัดเจน	กำหนดแผนการ ดำเนินงานได้ ครบถ้วน ชัดเจน ทุกขั้นตอน ระบุ กิจกรรมหรือ วิธีการ ดำเนินการอย่าง เป็นระบบ ต่อเนื่อง	กำหนดแผนการ ดำเนินงานได้ ครบถ้วน ชัดเจน ทุกขั้นตอนแต่ ระบุกิจกรรม หรือวิธีการ ดำเนินการไม่ เป็นระบบ	กำหนดแผนการ ดำเนินงานได้ ครบถ้วน แต่ไม่ ชัดเจนในบาง ขั้นตอน ระบุ กิจกรรมหรือ วิธีการ ดำเนินการเพียง บางส่วน	กำหนดแผนงาน เป็นเพียงโครง ร่างแต่ระบุ กิจกรรมหรือ วิธีการ ดำเนินการ บางส่วน	กำหนดแผนงาน เป็นเพียงโครง ร่างและไม่ระบุ กิจกรรมหรือ วิธีการเลย

ตารางที่ 17 เกณฑ์การประเมินความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)

รายการ ประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
3. การลงมือปฏิบัติ					
3.1 ปฏิบัติงาน ตามวิธีการ ดำเนินการที่ กำหนด	ทำงานตาม วิธีการที่กำหนด ต่อเนื่องและ ปฏิบัติตามอย่าง ครบถ้วน	ทำงานไม่เป็นไป ตามวิธีการที่ กำหนด ขาด ความต่อเนื่อง แต่ปฏิบัติตาม อย่างครบถ้วน	ทำงานไม่เป็นไป ตามวิธีการที่ กำหนด ขาด ความต่อเนื่อง แต่ปฏิบัติตาม เป็นส่วนใหญ่	ทำงานไม่เป็นไป ตามวิธีการที่ กำหนด ขาด ความต่อเนื่อง และปฏิบัติตาม เป็นส่วนน้อย	ทำงานไม่เป็นไป ตามวิธีการที่ กำหนด ปฏิบัติงานไม่ ประสบ ความสำเร็จ
3.2 ค้นคว้าและ รวบรวมข้อมูล ได้หลากหลาย	รวบรวมข้อมูล จากการ สัมภาษณ์บุคคล ที่มีความ แตกต่างกันได้ อย่าง หลากหลาย อย่างน้อย 5 กลุ่ม	รวบรวมข้อมูล จากการ สัมภาษณ์บุคคล ที่มีความ แตกต่างกันได้ อย่าง หลากหลาย 4 กลุ่ม	รวบรวมข้อมูล จากการ สัมภาษณ์บุคคล ที่มีความ แตกต่างกันได้ อย่าง หลากหลาย 3 กลุ่ม	รวบรวมข้อมูล จากการ สัมภาษณ์บุคคล ที่มีความ แตกต่างกันได้ อย่าง หลากหลาย 2 กลุ่ม	รวบรวมข้อมูล จากการ สัมภาษณ์ได้จาก บุคคลเพียงกลุ่ม เดียว
3.3 บันทึก ข้อมูลและ จัดเก็บเป็น ระบบ	บันทึกข้อมูลที่ รวบรวมได้ทุก อย่าง และ จัดเก็บข้อมูล เป็นระบบค้นหา ง่าย	บันทึกข้อมูลที่ รวบรวมได้เป็น ส่วนใหญ่ และ จัดเก็บข้อมูล เป็นระบบค้นหา ง่าย	บันทึกข้อมูลที่ รวบรวมได้แค่ บางส่วน แต่ จัดเก็บข้อมูล เป็นระบบค้นหา ง่าย	บันทึกข้อมูลที่ รวบรวมได้แค่ บางส่วน และ จัดเก็บข้อมูลไม่ เป็นระบบค้นหา ยาก	ไม่มีการบันทึก ข้อมูลที่รวบรวม
4. การวิเคราะห์ข้อมูล					
4.1 คัดเลือก ข้อมูลได้ถูกต้อง เหมาะสม	เลือกใช้ข้อมูลที่ สอดคล้องกับ การทำโครงการ ได้ครบถ้วน ถูกต้องทั้งหมด	เลือกใช้ข้อมูลที่ สอดคล้องกับ การทำโครงการ ได้ถูกต้องเป็น ส่วนใหญ่	เลือกใช้ข้อมูลที่ สอดคล้องกับ การทำโครงการ ได้ถูกต้องเพียง บางส่วน	เลือกใช้ข้อมูลที่ สอดคล้องกับ การทำโครงการ ได้ถูกต้องเพียง ส่วนเดียว	เลือกใช้ข้อมูลไม่ สอดคล้องกับ การทำโครงการ
4.2 จำแนก ประเภทข้อมูล	นำข้อมูลที่ ค้นคว้ามา จัดแยกออกเป็น ประเภทต่างๆได้ ถูกต้องทั้งหมด	นำข้อมูลที่ ค้นคว้ามา จัดแยกออกเป็น ประเภทต่างๆได้ ถูกต้องเป็นส่วน ใหญ่	นำข้อมูลที่ ค้นคว้ามา จัดแยกออกเป็น ประเภทต่างๆได้ ถูกต้องเพียง บางส่วน	นำข้อมูลที่ ค้นคว้ามา จัดแยกออกเป็น ประเภทต่างๆได้ ถูกต้องเพียง ส่วนเดียว	ไม่มีการจัดแยก ข้อมูลที่ได้ ค้นคว้า

ตารางที่ 17 เกณฑ์การประเมินความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)

รายการ ประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
4.3 สรุป ความสัมพันธ์ ระหว่างข้อมูล ถูกต้อง	เชื่อมโยง สาระสำคัญของ ข้อมูลต่างๆ ที่ สัมพันธ์กันได้ ถูกต้องทั้งหมด	เชื่อมโยง สาระสำคัญของ ข้อมูลต่างๆ ที่ สัมพันธ์กันได้ ถูกต้องเป็นส่วน ใหญ่	เชื่อมโยง สาระสำคัญของ ข้อมูลต่างๆ ที่ สัมพันธ์กันได้ ถูกต้องเพียง บางส่วน	เชื่อมโยง สาระสำคัญของ ข้อมูลต่างๆ ที่ สัมพันธ์กันได้ ถูกต้องเพียง ส่วนเดียว	เชื่อมโยง สาระสำคัญของ ข้อมูลต่างๆ ที่ สัมพันธ์กันไม่ ถูกต้อง
5. การสรุปผล					
5.1 ตอบ วัตถุประสงค์ที่ กำหนด	ตอบ วัตถุประสงค์ ของการทำ โครงการที่ กำหนดได้ทุก ประเด็น	ตอบ วัตถุประสงค์ ของการทำ โครงการที่ กำหนดได้เป็น ส่วนใหญ่	ตอบ วัตถุประสงค์ ของการทำ โครงการที่ กำหนดได้เพียง บางส่วน	ตอบ วัตถุประสงค์ ของการทำ โครงการที่ กำหนดได้เพียง ส่วนเดียว	ตอบ วัตถุประสงค์ของ การทำโครงการ ไม่ได้
5.2 สรุปผล ถูกต้องชัดเจน ได้ใจความ กระชับ	สรุปผลการทำ โครงการได้ ใจความสำคัญ ชัดเจนทุก ประเด็น	สรุปผลการทำ โครงการได้ ใจความสำคัญ ชัดเจนเป็นส่วน ใหญ่	สรุปผลการทำ โครงการได้ ใจความสำคัญ ชัดเจนเพียง บางส่วน	สรุปผลการทำ โครงการได้ ใจความสำคัญ ชัดเจนเพียงส่วน เดียว	สรุปผลการทำ โครงการขาด ใจความสำคัญ และไม่ชัดเจน
5.3 ระบุ ประโยชน์ที่ ได้รับจากการ ทำโครงการ ชัดเจน	ระบุประโยชน์ที่ ได้รับจากการทำ โครงการและผล จากการทำ โครงการรวมกัน อย่างน้อย 6 ประเด็น	ระบุประโยชน์ที่ ได้รับจากการทำ โครงการและผล จากการทำ โครงการรวมกัน ได้ 5 ประเด็น	ระบุประโยชน์ที่ ได้รับจากการทำ โครงการและผล จากการทำ โครงการรวมกัน ได้ 4 ประเด็น	ระบุประโยชน์ที่ ได้รับจากการทำ โครงการและผล จากการทำ โครงการรวมกัน ได้ 3 ประเด็น	ระบุประโยชน์ที่ ได้รับจากการทำ โครงการและผล จากการทำ โครงการรวมกัน ได้ 2 ประเด็น
6. การนำเสนอผลงาน					
6.1 มี บุคลิกภาพที่ เหมาะสม	มีความพร้อมใน การนำเสนอ และใช้สื่อ ทำทาง ภาษา น้ำเสียงและการ แสดงออก ระหว่างนำเสนอ ได้เหมาะสมและ ถูกต้องตาม หลักการทั้งหมด	มีความพร้อมใน การนำเสนอ และใช้สื่อ ทำทาง ภาษา น้ำเสียงและการ แสดงออก ระหว่างนำเสนอ ได้เหมาะสมแต่ ขาดความถูกต้อง ตามหลักการ 1- 2 อย่าง	มีความพร้อมใน การนำเสนอ และใช้สื่อ ทำทาง ภาษา น้ำเสียงและการ แสดงออก ระหว่างนำเสนอ ได้เหมาะสมแต่ ขาดความถูกต้อง ตามหลักการ มากกว่า3อย่าง	มีความพร้อมใน การนำเสนอ แต่ ใช้สื่อทำทาง ภาษา น้ำเสียง และการ แสดงออก ระหว่างนำเสนอ ไม่เหมาะสมและ ไม่ถูกต้องตาม หลักการทั้งหมด	ไม่มีความพร้อม ในการนำเสนอ และใช้สื่อ ทำทาง ภาษา น้ำเสียงและการ แสดงออก ระหว่างนำเสนอ ไม่เหมาะสมและ ไม่ถูกต้องตาม หลักการทั้งหมด

ตารางที่ 17 เกณฑ์การประเมินความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)

รายการ ประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
6.2 ความคิด สร้างสรรค์ใน การทำป้า นิตศ	ใช้วัสดุอุปกรณ์ ตกแต่ง หลากหลาย สวยงามและ ประหยัดมี รูปแบบแปลก ใหม่ไม่ซ้ำรูป แบบเดิม	ใช้วัสดุอุปกรณ์ ตกแต่ง หลากหลาย มี สวยงาม มี รูปแบบแปลก ใหม่ไม่ซ้ำรูป แบบเดิม แต่ไม่ ประหยัด	ใช้วัสดุอุปกรณ์ ตกแต่ง หลากหลาย สวยงาม ประหยัด แต่มี รูปแบบ คล้ายคลึงกับ ของเดิม	ใช้วัสดุอุปกรณ์ ตกแต่ง หลากหลาย สวยงามและ ประหยัด แต่ รูปแบบเหมือน ของเดิม	ใช้วัสดุอุปกรณ์ ตกแต่ง หลากหลาย แต่ ไม่สวยงาม ไม่ ประหยัด และ รูปแบบเหมือน ของเดิม
6.3 เรียบเรียง ประเด็นในการ นำเสนอได้ ชัดเจน	นำเสนอตรง ประเด็น ชัดเจน เรียบเรียงข้อมูล ตามลำดับใน การนำเสนอได้ เหมาะสม	นำเสนอตรง ประเด็น แต่ไม่ ชัดเจน เรียบ เรียง ข้อมูล ตามลำดับใน การนำเสนอได้ เหมาะสม	นำเสนอตรง ประเด็น ชัดเจน แต่ไม่เรียบเรียง ข้อมูลตามลำดับ ในการนำเสนอ	นำเสนอไม่ตรง ประเด็น ไม่ ชัดเจน แต่เรียบ เรียง ข้อมูล ตามลำดับใน การนำเสนอ	นำเสนอไม่ตรง ประเด็น ไม่ ชัดเจน และไม่ เรียบเรียงข้อมูล ตามลำดับในการ นำเสนอ
7. การประเมินผลงาน					
7.1 ประเมิน ตามเกณฑ์การ ให้คะแนนที่ กำหนด	ใช้เกณฑ์การให้ คะแนนที่ กำหนดเป็น เครื่องมือในการ ประเมินในทุก ประเด็น	ใช้เกณฑ์การให้ คะแนนที่ กำหนดเป็น เครื่องมือในการ ประเมินเป็น ส่วนใหญ่	ใช้เกณฑ์การให้ คะแนนที่ กำหนดเป็น เครื่องมือในการ ประเมินเพียง บางส่วน	ใช้เกณฑ์การให้ คะแนนที่ กำหนดเป็น เครื่องมือในการ ประเมินเพียง ส่วนเดียว	ไม่ใช้เกณฑ์การ ให้คะแนนที่ กำหนดเป็น เครื่องมือในการ ประเมิน
7.2 ประเมิน ตามสภาพจริง	ประเมินตนเอง และประเมิน ผู้อื่นตามความ เป็นจริงในทุก ประเด็น	ประเมินตนเอง และประเมิน ผู้อื่นตามความ เป็นจริงเป็นส่วนใหญ่	ประเมินตนเอง และประเมิน ผู้อื่นตามความ เป็นจริงเพียง บางส่วน	ประเมินตนเอง และประเมิน ผู้อื่นตามความ เป็นจริงเพียง ส่วนเดียว	ไม่ประเมิน ตนเองและ ประเมินผู้อื่นตาม ความเป็นจริงใน ทุกประเด็น
7.3 ประเมิน ด้วยความ ยุติธรรม	ประเมินตนเอง และประเมิน ผู้อื่นด้วยความ ซื่อตรงมีเหตุผล ประกอบการ ประเมินทุก ประเด็นและ ปราศจากความ ลำเอียง	ประเมินตนเอง และประเมิน ผู้อื่นด้วยความ ซื่อตรง มีเหตุผล ประกอบการ ประเมินเป็น ส่วนใหญ่ และ ปราศจากความ ลำเอียง	ประเมินตนเอง และประเมิน ผู้อื่นด้วยความ ซื่อตรง มีเหตุผล ประกอบการ ประเมิน บางส่วน และ ปราศจากความ ลำเอียง	ประเมินตนเอง และประเมิน ผู้อื่นด้วยความ ไม่ซื่อตรง มี เหตุผล ประกอบการ ประเมินเพียง ส่วนเดียว และ มีแนวโน้ม ลำเอียง	ประเมินตนเอง และประเมิน ผู้อื่นไม่ซื่อตรง ไม่ใช้เหตุผล ประกอบการ ประเมิน มีความ ลำเอียง

7.4.4 นำแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของแบบประเมิน จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ คือ ปรับรายการประเมินบางประเด็นให้มีข้อความที่ชัดเจนและสัมพันธ์กับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

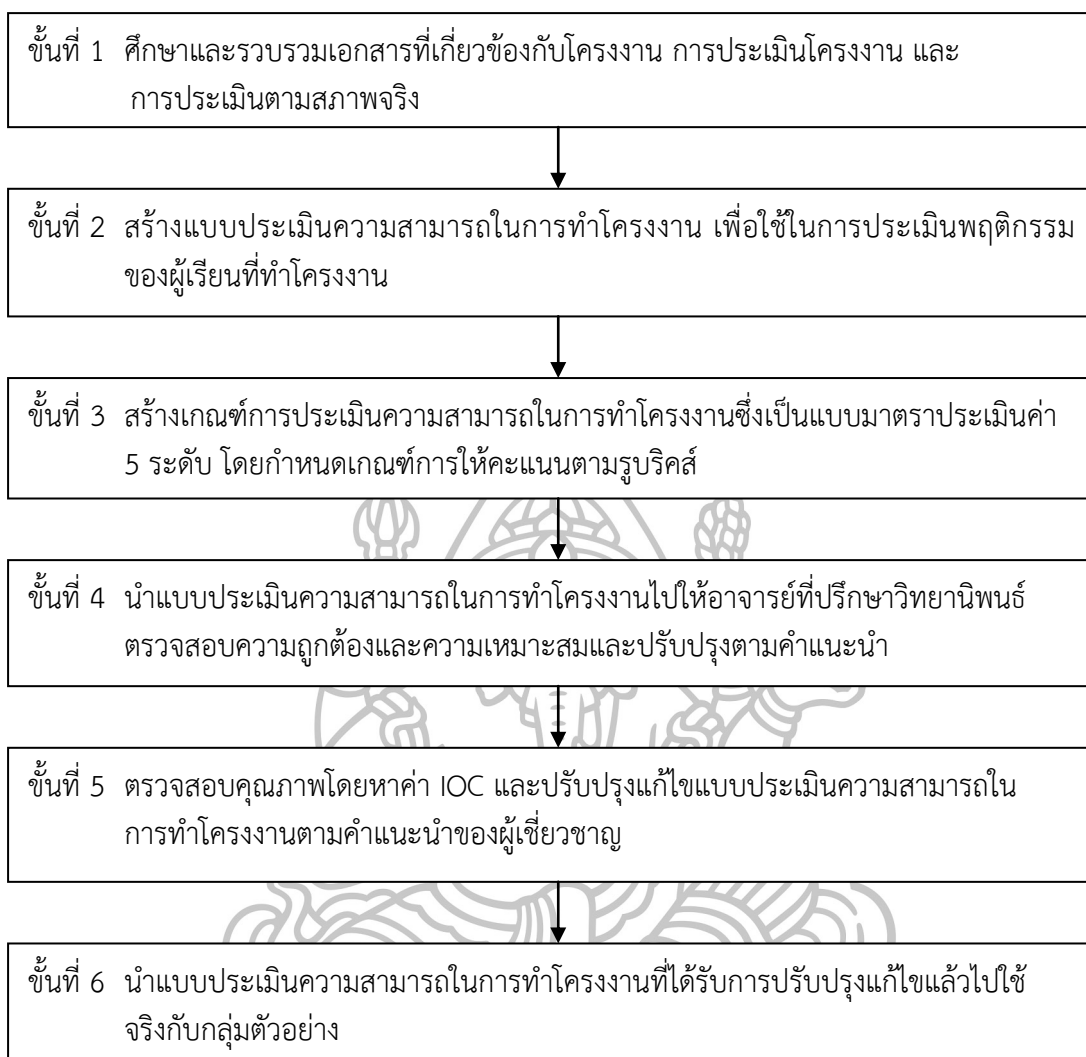
7.4.5 นำแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน นำไปตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดประเมินผล แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) เป็นรายข้อโดยกำหนดเกณฑ์การให้ คะแนน ดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการนั้นมีความสอดคล้องกับการประเมินโครงการ
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการนั้นมีความสอดคล้องกับการประเมินโครงการหรือไม่
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการนั้นไม่มีความสอดคล้องกับการประเมินโครงการ

แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2543: 177) จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ 1) ปรับรายการประเมินในข้อที่ 7.1 ให้แตกต่างจากหัวข้อการประเมินในข้อ 6 และ 2) ปรับเกณฑ์การประเมินความสามารถในการทำโครงการให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

7.4.6 นำแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

จากขั้นตอนการสร้างแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แสดงเป็นแผนภูมิที่ 6 ดังนี้

แผนภูมิที่ 6 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่น ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7.5 การสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ ตามแนวคิดของลิเคิร์ตซึ่งมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

7.5.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

7.5.2 สร้างแบบสอบถามเพื่อนำมาเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ โดยลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปลายปิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ 2) ด้านทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิต และ 3) ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปลายเปิด เสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

7.5.3 สร้างเกณฑ์การประเมินซึ่งเป็นแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยกำหนดค่าระดับความคิดเห็นในแบบสอบถาม ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้ค่าระดับเท่ากับ	5
เห็นด้วยมาก	ให้ค่าระดับเท่ากับ	4
เห็นด้วยปานกลาง	ให้ค่าระดับเท่ากับ	3
เห็นด้วยน้อย	ให้ค่าระดับเท่ากับ	2
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้ค่าระดับเท่ากับ	1

7.5.4 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของข้อคำถาม จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ คือ ปรับข้อคำถามให้ชัดเจน

7.5.5 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการไปตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดประเมินผล รวมทั้งหมด 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและภาษา (Content Validity) แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) เป็นรายชื่อโดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

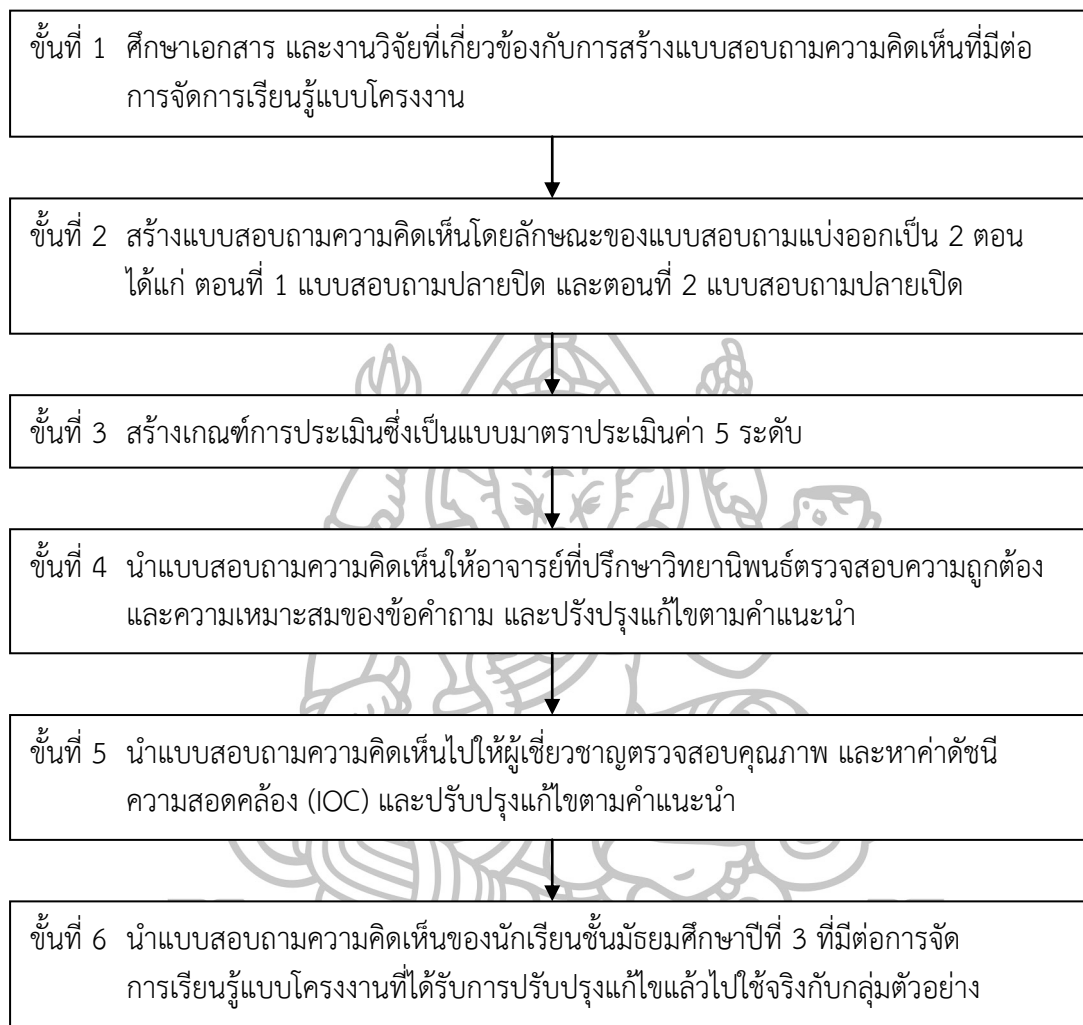
+1	หมายถึง	แน่ใจว่าแบบสอบถามความคิดเห็นนั้นมีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าแบบสอบถามความคิดเห็นนั้นมีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการหรือไม่
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าแบบสอบถามความคิดเห็นนั้นไม่มีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2543: 177) จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ คือ ปรับข้อความให้มีความชัดเจนและให้มีความกระชับยิ่งขึ้น

7.5.6 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

จากขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน แสดงเป็นแผนภูมิที่ 7 ดังนี้

แผนภูมิที่ 7 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

8. การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการทดลองและเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 รวมทั้งสิ้น 6 สัปดาห์ โดยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

8.1 ขั้นตอนการจัดเตรียมการทดลอง

8.1.1 ศึกษาเอกสารต่างๆและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นดำเนินการสร้างเครื่องมือ ได้แก่ แผนหน่วยการเรียนรู้ แบบวัดทักษะชีวิต แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินความสามารถในการทำโครงงาน และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน

8.1.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยไปเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนปัญญาวรคุณ

8.1.3 ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับผู้เรียน และแนะนำการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

8.1.4 ให้ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 42 คน ทำแบบวัดทักษะชีวิตก่อนเรียน จำนวน 50 ข้อ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ

8.2 ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง

8.2.1 ผู้วิจัยนำแผนหน่วยการเรียนรู้ ไปใช้สอนกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โดยทำการสอนสัปดาห์ละ 2 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวม 12 คาบเรียน เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์

8.2.2 บทบาทของผู้สอนและผู้เรียนในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 การสรุปบทบาทผู้สอนและผู้เรียนในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
1. การเลือกหัวข้อ	<ul style="list-style-type: none"> - กระตุ้น/สร้างความสนใจ โดยการตั้งคำถามจุดประเด็นให้ผู้เรียนเกิดความสงสัยงุนงง - ชี้แนะให้ผู้เรียนกำหนดหัวข้อที่ต้องการสืบสอบโดยอยู่ในขอบเขตของเนื้อหาวิชาและมีความสัมพันธ์กับบริบทของท้องถิ่นตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - เกิดความสงสัยในเรื่องที่เรียน และต้องการค้นหาคำตอบให้ชัดเจน - ร่วมกันกำหนดประเด็นที่สนใจหลายๆหัวข้อ โดยเรียงลำดับตามความสนใจ - เลือกหัวข้อที่ต้องการสืบค้นเพื่อศึกษาหาคำตอบ 2 หัวข้อ พร้อมแสดงเหตุผลประกอบให้ชัดเจน - ร่วมกันตัดสินใจและเลือกหัวข้อที่ต้องการศึกษามากที่สุด 1 หัวข้อ ในการทำโครงงาน

ตารางที่ 18 การสรุปบทบาทผู้สอนและผู้เรียนในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (ต่อ)

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
2. การวางแผนโครงงาน	<ul style="list-style-type: none"> - อธิบายการเขียนโครงการพร้อมยกตัวอย่างการเขียนโครงการที่ถูกต้อง - ตรวจสอบการเขียนโครงการให้มีความถูกต้องเหมาะสมและมีความสอดคล้องกัน รวมทั้งเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น - อนุมัติโครงการและให้ผู้เรียนเตรียมตัวปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาการเขียนโครงการ - ร่วมกันเขียนโครงการเพื่อนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาโครงงาน - ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาโครงงานเมื่อพบอุปสรรคระหว่างการเขียนโครงการ - นำข้อเสนอแนะที่ได้รับมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม - นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาโครงงานและเตรียมดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนด
3. การลงมือปฏิบัติ	<ul style="list-style-type: none"> - อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล - กำกับติดตามการทำโครงงานอย่างใกล้ชิด - ตรวจสอบความคืบหน้าในการดำเนินงาน ให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด - ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนต้องการ 	<ul style="list-style-type: none"> - ดำเนินงานตามหน้าที่ที่ร่วมกันกำหนด และร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน - ลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น - รวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ - บันทึกข้อมูลด้วยวิธีการจดบันทึกและถ่ายภาพประกอบการดำเนินงาน - ใช้ภาษาและการสื่อสารที่เหมาะสมขณะการสัมภาษณ์ - เมื่อพบอุปสรรคระหว่างการดำเนินงาน ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและหาทางออกที่ดีที่สุดร่วมกัน
4. การวิเคราะห์ข้อมูล	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจสอบการวิเคราะห์และการสื่อความหมายของข้อมูล - ให้คำแนะนำและช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนมีประเด็นที่สงสัย 	<ul style="list-style-type: none"> - นำข้อมูลที่บันทึกได้จากการการสัมภาษณ์มาพิจารณาความถูกต้องของข้อมูลและความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล - นำข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบแล้วมาแยกแยะ จัดกลุ่ม เรียงลำดับ จัดระบบและสรุปความสัมพันธ์ของข้อมูล ตามประเด็นที่ศึกษา

ตารางที่ 18 การสรุปบทบาทผู้สอนและผู้เรียนในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (ต่อ)

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
5. การสรุปผล	<ul style="list-style-type: none"> - แนะนำวิธีการสรุปผลและให้คำปรึกษาระหว่างดำเนินงาน - ตรวจสอบการสรุปผลให้ถูกต้องชัดเจน มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในการทำงานโครงงาน - ตรวจสอบการเรียบเรียงและการใช้ภาษาให้มีความสละสลวย 	<ul style="list-style-type: none"> - นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาสรุปผลการดำเนินการและตอบวัตถุประสงค์ที่กำหนด - ระบุข้อเสนอแนะ ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำโครงงาน พร้อมทั้งเอกสารอ้างอิงในการทำโครงงานให้ครบถ้วน - ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้ง
6. การนำเสนอผลงาน	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจสอบการเขียนรายงานโครงงานให้ผู้เรียนอย่างละเอียดและแนะนำหากพบจุดบกพร่อง - ควบคุมงบประมาณในการทำป้ายนิเทศให้เหมาะสม - ควบคุมเวลาในการนำเสนอโครงงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - นำผลการดำเนินการที่ค้นพบได้จากการทำโครงงานมาเขียนรายงานโครงงาน - นำเสนอรายงานโครงงานต่ออาจารย์ที่ปรึกษาโครงงาน และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข - เตรียมอุปกรณ์ในการทำป้ายนิเทศและตรวจสอบความเรียบร้อยก่อนนำเสนอผลงาน - นำเสนอผลการทำโครงงานพร้อมป้ายนิเทศแก่ผู้อื่นหน้าชั้นเรียน - ตอบข้อซักถามที่ผู้อื่นสงสัยด้วยท่าทางและภาษาที่เหมาะสม
7. การประเมินผลงาน	<ul style="list-style-type: none"> - ระบุเกณฑ์การให้คะแนนการประเมินป้ายนิเทศและการประเมินการนำเสนอหน้าชั้นเรียน พร้อมแนะแนวทางการประเมินตามสภาพจริง - วิพากษ์วิจารณ์การนำเสนอโครงงาน - ร่วมประเมินผลงานของผู้เรียนด้วยความยุติธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - ทุกคนในกลุ่มร่วมกันประเมินป้ายนิเทศและการนำเสนอหน้าชั้นเรียนของกลุ่มตนเองและกลุ่มเพื่อน โดยปรึกษาหารือ ให้เหตุผลสนับสนุนข้อเสนอแนะความคิดเห็นของแต่ละคนจนได้ข้อสรุปร่วมกัน - ใช้หลักการประเมินตามสภาพจริงและมีความยุติธรรม - ได้รับการประเมินจากอาจารย์ที่ปรึกษาโครงงาน - รับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์และยอมรับผลการประเมินด้วยความเต็มใจ - นำข้อเสนอแนะที่ได้รับไปปรับปรุงแก้ไขให้ผลงานมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

8.2.3 หลังจากผู้วิจัยสอนครบทั้งแผนหน่วยการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบผลการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ผู้วิจัยให้ผู้เรียนทำแบบวัดทักษะชีวิต จำนวน 50 ข้อ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ แบบประเมินความสามารถในการทำโครงงาน จำนวน 21 ข้อ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน จำนวน 15 ข้อ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

8.3 ขั้นหลังการดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยรายงานผลการวิจัยเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ จากนั้นจัดพิมพ์รายงานวิจัยฉบับร่าง ปรับปรุง แก้ไข จัดพิมพ์ และส่งรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรเพื่อขอจบการศึกษา

9. การวิเคราะห์ข้อมูล

9.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

9.1.1 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะชีวิต และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากสูตร KR-20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson Formular 20)

9.1.2 วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ของแผนหน่วยการเรียนรู้ แบบวัดทักษะชีวิต แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินความสามารถในการทำโครงงาน และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน

9.1.3 วิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายข้อของแบบวัดทักษะชีวิต และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

9.2 สถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

9.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน จากแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานก่อนเรียนและหลังเรียน โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้สถิติทดสอบค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

ในการแปลความหมายของทักษะชีวิต ใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	8.00 – 10.00	หมายถึง มีทักษะชีวิตอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	6.00 – 7.99	หมายถึง มีทักษะชีวิตอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.00 – 5.99	หมายถึง มีทักษะชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.00 – 3.99	หมายถึง มีทักษะชีวิตอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	0 – 1.99	หมายถึง มีทักษะชีวิตอยู่ในระดับน้อยที่สุด

9.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก่อนเรียนและหลังเรียน โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้สถิติทดสอบค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

9.2.3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ในการแปลความหมายของความสามารถในการทำโครงการ ใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50 – 5.00	หมายถึง มีความสามารถในการทำโครงการ อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50 – 4.49	หมายถึง มีความสามารถในการทำโครงการ อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50 – 3.49	หมายถึง มีความสามารถในการทำโครงการ อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50 – 2.49	หมายถึง มีความสามารถในการทำโครงการ อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 1.49	หมายถึง มีความสามารถในการทำโครงการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

9.2.4 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ในการแปลความหมายของความคิดเห็น ใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50 – 5.00	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50 – 4.49	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50 – 3.49	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50 – 2.49	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 1.49	หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิต เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบกลุ่มเดียวสอบก่อนและสอบหลัง (The One-Group Pretest-Posttest Design) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนปัญญาวรคุณ ที่เรียนรายวิชา ส23103 สังคมศึกษา 6 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 42 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ โดยทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) ข้อมูลที่ได้

จากแบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน คือ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิต และด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และในส่วนของข้อเสนอแนะ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) สรุปวิธีดำเนินการวิจัยได้ดังตารางที่ 19 ดังนี้

ตารางที่ 19 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ	ทดสอบวัดทักษะชีวิตก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ	แบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ทดสอบค่าที (t-test) แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent) โดยนำข้อมูลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ	ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ	แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ทดสอบค่าที (t-test) แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent)
3. เพื่อศึกษาความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	ประเมินความสามารถในการทำโครงการที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ	แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยนำข้อมูลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ	สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ	แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยนำข้อมูลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิต เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบกลุ่มเดียวสอบก่อนและสอบหลัง (One Group Pretest-Posttest Design) วัตถุประสงค์ของการวิจัยมีดังนี้ 1) เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน 3) เพื่อศึกษาความสามารถในการทำโครงงาน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 4) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน แบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบบประเมินความสามารถในการทำโครงงาน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนปัญญาวรรคคุณ ที่เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 42 คน เริ่มจากทดสอบวัดทักษะชีวิตและวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนหน่วยการเรียนรู้ วัดทักษะชีวิตและวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ประเมินความสามารถในการทำโครงงานและสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนและขอเสนอผล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสามารถในการทำโครงงาน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

ตอนที่ 5 บันทึกหลังการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

ผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานปรากฏดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	P
ก่อนเรียน	50	29.14	5.63	-19.489	.00
หลังเรียน	50	39.69	4.96		

จากตารางที่ 20 พบว่า คะแนนทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียน ($\bar{x} = 39.69$, S.D. = 4.96) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x} = 29.14$, S.D. = 5.63) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

ตารางที่ 21 คะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานจำแนกรายด้าน

ด้าน	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน				หลังเรียน			
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
ทักษะการคิดอย่างมี วิจารณญาณ	10	6.19	1.42	มาก	1	8.21	1.42	มากที่สุด	1
ทักษะการตัดสินใจ	10	5.64	1.64	ปานกลาง	4	7.81	1.67	มาก	3
ทักษะการแก้ปัญหา	10	5.79	1.68	ปานกลาง	3	7.67	1.53	มาก	5
ทักษะการสร้าง สัมพันธ์ภาพ	10	6.07	1.80	มาก	2	8.19	1.23	มากที่สุด	2
ทักษะการสื่อสาร	10	5.45	1.58	ปานกลาง	5	7.81	1.52	มาก	3
เฉลี่ยรวม	10	5.83	1.63	ปานกลาง		7.94	1.47	มาก	

จากตารางที่ 21 พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานจำแนกรายด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 7.94$, S.D. = 1.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ($\bar{x} = 8.21$, S.D. = 1.42) ทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพ ($\bar{x} = 8.19$, S.D. = 1.23) ทักษะการตัดสินใจ ($\bar{x} = 7.81$, S.D. = 1.67) ทักษะการสื่อสาร ($\bar{x} = 7.81$, S.D. = 1.52) และทักษะการแก้ปัญหา ($\bar{x} = 7.67$, S.D. = 1.53) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ปรากฏดังตารางที่ 22

ตารางที่ 22 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	P
ก่อนเรียน	30	13.19	3.15	-12.410	.00
หลังเรียน	30	18.64	2.75		

จากตารางที่ 22 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียน ($\bar{x} = 18.64$, S.D. = 2.75) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x} = 13.19$, S.D. = 3.15) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสามารถในการทำโครงงาน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผลการศึกษาความสามารถในการทำโครงงาน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ผลการศึกษาความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความสามารถใน การทำโครงการ	ลำดับที่
1. การเลือกหัวข้อ				
1.1 สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน	4.62	.58	มากที่สุด	1
1.2 สัมพันธ์กับสภาพท้องถิ่น	4.50	.55	มากที่สุด	2
1.3 มีความดึงดูดน่าสนใจ	4.45	.67	มาก	3
รวมเฉลี่ยการเลือกหัวข้อ	4.52	.60	มากที่สุด	1
2. การวางแผนโครงการ				
2.1 ชื่อเรื่องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.55	.67	มากที่สุด	1
2.2 กำหนดขอบเขตการทำโครงการชัดเจน	4.40	.67	มาก	2
2.3 ระบุกิจกรรม/วิธีการดำเนินการชัดเจน	4.29	.67	มาก	3
รวมเฉลี่ยการวางแผนโครงการ	4.41	.67	มาก	3
3. การลงมือปฏิบัติ				
3.1 ปฏิบัติงานตามวิธีการดำเนินการที่กำหนด	4.55	.55	มากที่สุด	1
3.2 ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลได้หลากหลาย	4.33	.65	มาก	3
3.3 บันทึกข้อมูลและจัดเก็บเป็นระบบ	4.48	.59	มาก	2
รวมเฉลี่ยการลงมือปฏิบัติ	4.45	.60	มาก	2
4. การวิเคราะห์ข้อมูล				
4.1 คัดเลือกข้อมูลได้ถูกต้องเหมาะสม	4.33	.65	มาก	1
4.2 จำแนกประเภทข้อมูล	4.26	.70	มาก	3
4.3 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลถูกต้อง	4.31	.64	มาก	2
รวมเฉลี่ยการวิเคราะห์ข้อมูล	4.30	.66	มาก	5
5. การสรุปผล				
5.1 ตอบวัตถุประสงค์ที่กำหนด	4.36	.49	มาก	1
5.2 สรุปผลถูกต้องชัดเจนได้ใจความกระชับ	4.24	.43	มาก	3
5.3 ระบุประโยชน์ที่ได้รับจากการทำโครงการชัดเจน	4.26	.54	มาก	2
รวมเฉลี่ยการสรุปผล	4.29	.49	มาก	6
6. การนำเสนอผลงาน				
6.1 มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม	4.52	.51	มากที่สุด	1
6.2 ความคิดสร้างสรรค์ในการทำป้ายนิเทศ	4.26	.59	มาก	3
6.3 เรียบเรียงประเด็นในการนำเสนอได้ชัดเจน	4.40	.54	มาก	2
รวมเฉลี่ยการนำเสนอผลงาน	4.40	.55	มาก	4

ตารางที่ 23 ผลการศึกษาความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความสามารถใน การทำโครงการ	ลำดับที่
7. การประเมินผลงาน				
7.1 ประเมินตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนด	4.32	.56	มาก	1
7.2 ประเมินตามสภาพจริง	4.29	.74	มาก	2
7.3 ประเมินด้วยความยุติธรรม	4.21	.72	มาก	3
รวมเฉลี่ยการประเมินผลงาน	4.27	.67	มาก	7
รวมเฉลี่ย 7 ด้าน	4.38	.61	มาก	

จากตารางที่ 23 พบว่า ความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = .61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ การเลือกหัวข้อ ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = .60) การลงมือปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = .60) การวางแผนโครงการ ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = .67) การนำเสนอผลงาน ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = .55) การวิเคราะห์ข้อมูล ($\bar{x} = 4.30$, S.D. = .66) การสรุปผล ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = .49) และการประเมินผลงาน ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = .67) ซึ่งแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

การเลือกหัวข้อ โดยภาพรวมผู้เรียนมีความสามารถในการทำโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาโดยการเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = .58) สัมพันธ์กับสภาพท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = .55) และมีความดึงดูดน่าสนใจ ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = .67) ตามลำดับ

การลงมือปฏิบัติ โดยภาพรวมผู้เรียนมีความสามารถในการทำโครงการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยการเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ปฏิบัติงานตามวิธีการดำเนินการที่กำหนด ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = .55) บันทึกข้อมูลและจัดเก็บเป็นระบบ ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = .59) และค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลได้หลากหลาย ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = .65) ตามลำดับ

การวางแผนโครงการ โดยภาพรวมผู้เรียนมีความสามารถในการทำโครงการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยการเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ชื่อเรื่องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = .67) กำหนดขอบเขตการทำโครงการชัดเจน ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = .67) และระบุกิจกรรม/วิธีการดำเนินการชัดเจน ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = .67) ตามลำดับ

การนำเสนอผลงาน โดยภาพรวมผู้เรียนมีความสามารถในการทำโครงการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยการเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = .51) เรียบเรียงประเด็นในการนำเสนอได้ชัดเจน ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = .54) และความคิดสร้างสรรค์ในการทำป้ายนิเทศ ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = .59) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยภาพรวมผู้เรียนมีความสามารถในการทำโครงการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยการเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ คัดเลือกข้อมูลได้ถูกต้องเหมาะสม ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = .65) สรุปความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลถูกต้อง ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = .64) และ จำแนกประเภทข้อมูล ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = .70) ตามลำดับ

การสรุปผล โดยภาพรวมผู้เรียนมีความสามารถในการทำโครงการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยการเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ตอบวัตถุประสงค์ที่กำหนด ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = .49) ระบุประโยชน์ที่ได้รับจากการทำโครงการชัดเจน ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = .54) และสรุปผลถูกต้อง ชัดเจนได้ใจความกระชับ ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = .43) ตามลำดับ

การประเมินผลงาน โดยภาพรวมผู้เรียนมีความสามารถในการทำโครงการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยการเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ประเมินตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนด ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = .56) ประเมินตามสภาพจริง ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = .74) และประเมินด้วยความยุติธรรม ($\bar{x} = 4.21$, S.D. = .72) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ปรากฏดังตารางที่ 24

ตารางที่ 24 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ด้านบรรยากาศการเรียนรู้	4.60	.50	มากที่สุด	1
1.1 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ				
1.2 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการทำให้นักเรียนมีอิสระในการเรียน	4.52	.63	มากที่สุด	2
1.3 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการทำให้นักเรียนได้เรียนรู้นอกห้องเรียน	4.45	.77	มาก	3
1.4 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการสร้างความสนุกสนานในการเรียน	4.24	.69	มาก	4
1.5 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการทำให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นอย่างเปิดเผย	4.24	.66	มาก	4
รวมเฉลี่ย	4.41	.65	มาก	3

ตารางที่ 24 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ
โครงการ (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับที่
2. ด้านทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิต	4.60	.59	มากที่สุด	1
2.1 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการช่วยให้นักเรียน ฝึกการวางแผนในการทำงาน	4.50	.60	มากที่สุด	2
2.2 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการช่วยให้นักเรียน ฝึกการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง	4.50	.60	มากที่สุด	2
2.3 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการช่วยให้นักเรียน ฝึกทักษะการตัดสินใจ	4.50	.63	มากที่สุด	2
2.4 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการช่วยให้นักเรียน ฝึกทักษะการแก้ไขปัญหา	4.45	.70	มาก	3
2.5 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการช่วยให้นักเรียน ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.51	.62	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย	4.51	.62	มากที่สุด	1
3. ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้	4.50	.67	มากที่สุด	1
3.1 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการช่วยให้นักเรียน สร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเอง	4.48	.55	มาก	2
3.2 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการช่วยให้นักเรียน สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติจริง	4.38	.62	มาก	4
3.3 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการช่วยให้นักเรียน มีวินัย มีความรับผิดชอบ	4.33	.79	มาก	5
3.4 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการช่วยให้นักเรียน มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นมากขึ้น	4.45	.67	มาก	3
3.5 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการช่วยให้นักเรียน ฝึกการตัดสินใจ การแก้ปัญหาเมื่อเผชิญกับอุปสรรค	4.42	.66	มาก	2
รวมเฉลี่ย	4.42	.66	มาก	2
รวมเฉลี่ย 3 ด้าน	4.45	.64	มาก	

จากตารางที่ 24 พบว่า ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อ
การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.45, S.D. = .64) เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิต ($\bar{x}$ = 4.51,
S.D. = .62) ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x}$ = 4.42, S.D. = .66) และด้านบรรยากาศ
การเรียนรู้ ($\bar{x}$ = 4.41, S.D. = .65) ซึ่งแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

ด้านทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิต โดยภาพรวมผู้เรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
เมื่อพิจารณาโดยการเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ การจัดการเรียนรู้แบบโครงการช่วย
ให้นักเรียนฝึกการวางแผนในการทำงาน ($\bar{x}$ = 4.60, S.D. = .59) การจัดการเรียนรู้แบบโครงการช่วย
ให้นักเรียนฝึกการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ($\bar{x}$ = 4.50, S.D. = .60) การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

ช่วยให้นักเรียนฝึกทักษะการตัดสินใจ ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = .60) การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานช่วยให้นักเรียนฝึกทักษะการแก้ไขปัญหา ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = .63) และการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานช่วยให้นักเรียนฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = .70) ตามลำดับ

ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมผู้เรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยการเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานช่วยให้นักเรียนสร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเอง ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = .67) การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานช่วยให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติจริง ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = .55) การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานช่วยให้นักเรียนฝึกการตัดสินใจ การแก้ปัญหาเมื่อเผชิญกับอุปสรรค ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = .67) การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานช่วยให้นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = .62) และการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานช่วยให้นักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นมากขึ้น ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = .79) ตามลำดับ

ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ โดยภาพรวมผู้เรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยการเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = .50) การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานทำให้นักเรียนมีอิสระในการเรียน ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = .63) การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานทำให้นักเรียนได้เรียนรู้นอกห้องเรียน ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = .77) การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสร้างความสนุกสนานในการเรียน ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = .69) และการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานทำให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเปิดเผย ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = .66) ตามลำดับ

ตอนที่ 5 บันทึกหลังการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

นอกจากการวิจัยดังกล่าวแล้ว ในระหว่างการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ผู้วิจัยได้สังเกตและบันทึกผลแล้วนำมาสรุปไว้ ดังต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

1.1 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความสงสัยใคร่รู้ในเรื่องหนึ่งๆ และต้องการค้นหาคำตอบให้ชัดเจน ซึ่งผู้เรียนจะมีความสนใจในเรื่องใกล้ตัวหรือเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตนเองมากกว่าสภาพแวดล้อมรอบตัว อีกทั้งการเลือกหัวข้อเพื่อทำโครงงาน ผู้เรียนจะเลือกศึกษาเรื่องที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเองและประเมินว่าจะสามารถทำโครงงานให้ประสบความสำเร็จได้

1.2 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ใช้สติปัญญาและทักษะกระบวนการต่างๆที่มีในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งผู้เรียนต้องใช้ความตั้งใจและความเพียรพยายามอย่างยิ่ง เพื่อให้การทำโครงงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

2. ทักษะกระบวนการ

2.1 ผู้เรียนมีทักษะการทำงานอย่างเป็นระบบ รู้จักวางแผน ฝึกการออกแบบและสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง รู้จักประเมินและคาดเดาสถานการณ์ระหว่างการทำงานได้อย่างเหมาะสม มีวินัยและมีความรับผิดชอบในการดำเนินงาน

2.2 ผู้เรียนได้รับการเสริมสร้างทักษะทางสังคมต่างๆ การที่ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้านอกห้องเรียนและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ผู้เรียนจึงมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบตัวมากขึ้น เปลี่ยนพฤติกรรมจาก การเป็นผู้พูดเป็นผู้รับฟังยิ่งขึ้น ใช้สติปัญญาคิดไตร่ตรองข้อมูลหรือสิ่งต่างๆอย่างถี่ถ้วนก่อนลงข้อสรุปแทนการใช้ความคิดเห็นส่วนตัว ถ้าคิดกล้าตัดสินใจและแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสมตามหลักเกณฑ์ของสังคมไม่ใช่ความพึงพอใจของตนเอง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิต เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการศึกษาเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบกลุ่มเดียวสอบก่อนและสอบหลัง (One Group Pretest-Posttest Design) วัตถุประสงค์ของการวิจัยมีดังนี้ 1) เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน 3) เพื่อศึกษาความสามารถในการทำโครงงาน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 4) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนปัญญาวรคุณ ที่เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 42 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน จำนวน 1 แผน ผู้วิจัยใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 คาบเรียน 2) แบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน จำนวน 1 ฉบับ เป็นข้อคำถามเชิงสถานการณ์แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 4) แบบประเมินความสามารถในการทำโครงงาน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะเป็นแบบประเมินแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 21 ข้อ และ 5) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ และคำถามปลายเปิด ทั้งนี้การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ทั้งนี้ผลการวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิต เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความสามารถในการทำโครงงาน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
4. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิต เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถขณะร่วมกิจกรรม กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ประสบการณ์ทั้งของตนเองและผู้อื่นในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยใช้กระบวนการต่างๆ ทั้งการคิด การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา ตลอดจนได้ปรับพฤติกรรมของตนเองให้ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณภาพ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับสมศักดิ์ ภูวิภาตวารธน์ (2544 : 83), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 9-10), สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ (2545 : 70) และยุทธ ไกยวรรณ (2546 : 14-15) ที่กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเน้นให้ผู้เรียนรู้จักดำเนินการหรือทำงานตามลำดับขั้นตอนตามแผนงานที่วางไว้อย่างเป็นระบบ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ ศึกษาและสำรวจสิ่งที่สนใจเชิงลึก รู้จักวิธีแสวงหาข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่างๆ ด้วยตนเองจากระเบียบวิธีที่ใช้เหตุผล สร้างองค์ความรู้และสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ ที่สอดคล้องกับทักษะชีวิตหลายประการ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาทักษะชีวิตซึ่งเป็นทักษะทำนองเดียวกับทักษะชีวิตขององค์การอนามัยโลก (WHO, 1994 : 1-3) กรมสุขภาพจิต (2543 : 27) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 2) ที่สรุปได้ว่า ทักษะชีวิตมีองค์ประกอบที่สามารถจัดแบ่งตามพฤติกรรมการเรียนรู้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านพุทธิพิสัย ประกอบด้วย ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ และ

ความคิดสร้างสรรค์ 2) ด้านจิตพิสัย ประกอบด้วย ความตระหนักรู้ในตนเอง ความเห็นใจผู้อื่น ความภาคภูมิใจในตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม และ 3) ด้านทักษะพิสัย ประกอบด้วย การสร้างสัมพันธ์ภาพ การสื่อสาร การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหาและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และการจัดการกับอารมณ์และความเครียด แต่ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาทักษะชีวิตตามตัวชี้วัดและสาระสำคัญในหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายที่ปรากฏในโครงสร้างรายวิชา ส23103 สังคมศึกษา 6 ประกอบด้วย 1) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) ทักษะการตัดสินใจ 3) ทักษะการแก้ปัญหา 4) ทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพ และ 5) ทักษะการสื่อสาร

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การเลือกหัวข้อผู้สอนอธิบายหลักการสำคัญของเนื้อหาวิชา และให้ผู้เรียนกำหนดหัวข้อที่สนใจเพื่อการทำโครงงาน ขั้นที่ 2 การวางแผนโครงงาน ผู้เรียนกำหนดกรอบการทำโครงงาน และเขียนโครงการ ขั้นที่ 3 การลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้เรียนนำข้อมูลมาวิเคราะห์และจัดระบบ และสรุปความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล ขั้นที่ 5 การสรุปผล ผู้เรียนนำข้อมูลมาแปลผล และสรุปเป็นผลการดำเนินการ ขั้นที่ 6 การนำเสนอผลงาน ผู้เรียนนำเสนอโครงงานด้วยการจัดป้ายนิเทศ และขั้นที่ 7 การประเมินผลงาน ผู้เรียนประเมินผลการนำเสนอโครงงานและป้ายนิเทศ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้เรียนได้พัฒนาทักษะชีวิตในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ทั้งนี้ผู้วิจัยจะอภิปรายผลตามลำดับคะแนน ดังนี้

ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นทักษะที่ผู้เรียนมีในระดับมากที่สุดพบว่าปรากฏในขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวผู้เรียนใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์แล้วผู้เรียนจะต้องใช้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณอีกด้วย เนื่องจากข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ นั้นมีความหลากหลาย ผู้เรียนต้องตัดสินใจกับข้อมูลนั้นว่ามีความสัมพันธ์กับประเด็นในการทำโครงงานมากน้อยเพียงใด ผู้เรียนจึงคิดไตร่ตรองข้อมูลที่ได้รับอย่างลึกซึ้ง โดยใช้เหตุผลประกอบการพิจารณาข้อมูลที่คิดว่ามีความถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลเพียงใด และทำการสรุปข้อมูลอย่างสมเหตุสมผล ซึ่งต่อเนื่องไปถึงขั้นที่ 5 การสรุปผล ผู้เรียนได้ใช้ข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว ทำให้ผู้เรียนสรุปผลการทำโครงงานและตอบวัตถุประสงค์ในการทำโครงงานได้ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะ สรวิวัฒน์ (2549 : 88-89), สุนทร สันธพานนท์ (2552 : 72), สมประสงค์ น่วมบุญลือ (2555 : 6) และบรรจง อมรชิวิน (2556 : 2-3) ที่ได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การคิดหาคำตอบที่ต้องการโดยใช้ข้อมูลที่มาจากแหล่งข้อมูลที่นำเชื่อถือและผ่านการคิดไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล ปราศจากการใช้อารมณ์ ความคิดเห็นและการคาดเดา จนสรุปเป็นความรู้และประเมินข้อสรุปนั้นอย่างสมเหตุสมผล

ทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพ เป็นทักษะชีวิตที่ได้รับการพัฒนาในลำดับต่อมา ซึ่งปรากฏในทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน แต่ทั้งนี้ปรากฏชัดในขั้นที่ 2 การวางแผนโครงงาน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวส่งเสริมให้ผู้เรียนต้องใช้ทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพทั้งกับเพื่อนในกลุ่มและผู้สอน เนื่องจากผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มจึงมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันจากการปรึกษาหารือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อวางแผนการทำงาน พูดโน้มน้าวให้เพื่อนมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันได้ นอกจากนี้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอน ผู้เรียนจะขอคำปรึกษาในการทำงานด้วยภาษา

ท่าทางที่เหมาะสมสุภาพเรียบร้อย อีกทั้งผู้เรียนยังแสดงพฤติกรรมที่พร้อมให้ความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน เช่น ความตั้งใจในการทำงาน มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย กระตุ้นให้ผู้อื่นทำงานอย่างเต็มที่ เป็นต้น เป็นผลให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น และในขั้นที่ 3 การลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนต้องลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูลด้วยตนเองและอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องช่วยกันตัดสินใจและแก้ปัญหาาร่วมกันตลอดเวลา ดังนั้นผู้เรียนจึงร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน รับฟังความคิดเห็นของทุกคน เข้าใจความต้องการของผู้อื่น และตอบสนองอย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับซาโลเวย์และเมเยอร์ (Salovey and Mayer , 1990, อ้างถึงในธัญพร บุษปฤกษ์, 2554 : 126) การ์ดเนอร์ (Gardner, 1993 : 15) โกลแมน (Goleman, 1998 : 133) คูเปอร์และซาวาฟ (Cooper and Sawaf, 1997 : 30) ที่ได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า การสร้างสัมพันธภาพ หมายถึง การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลรอบข้าง และเป็นมิตรกับบุคคลทุกประเภท รับรู้อารมณ์ ความต้องการของผู้อื่นและตอบสนองต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม สามารถโน้มน้าวและชักจูงบุคคลอื่นได้ เพื่อให้ทุกคนทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนทักษะการตัดสินใจและทักษะการสื่อสารพบว่ามีคะแนนอยู่ในระดับเดียวกันดังนี้ ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการตัดสินใจ ในขั้นที่ 1 การเลือกหัวข้อ ผู้เรียนจะถูกกระตุ้น/เร้าความรู้สึกให้เกิดความสงสัยในเรื่องที่เรียน อยากจะสืบสอบให้พบคำตอบในเรื่องดังกล่าวให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งหากมีเรื่องที่ต้องการสืบค้นหลายประเด็น ผู้เรียนต้องใช้ทักษะการตัดสินใจในการเลือกประเด็นปัญหาที่สนใจมากที่สุดเพื่อทำการศึกษาค้นคว้าและนำไปสู่การทำโครงการ และในขั้นที่ 3 การลงมือปฏิบัติ ในการลงมือปฏิบัติผู้เรียนต้องดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้แต่ระหว่างการปฏิบัติงานผู้เรียนจะเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่เป็นไปตามที่ระบุไว้ในแผนงาน ผู้เรียนจึงใช้ทักษะการตัดสินใจหาวิธีการหรือแนวทางอื่น ๆ ที่มีความเหมาะสมที่สุดในการดำเนินงานแทน ซึ่งสอดคล้องกับคูฟแมน (Kurfman, อ้างถึงในอุษณี ลลิตผลสาน, 2551 : 31), กรมสุภาพจิต (2543 : 147), ทิพย์วัลย์ สีจันทร์ และคณะ (2546 : 99) และสมประสงค์ น่วมบุญสื่อ (2555 : 6) ที่ได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า การตัดสินใจ หมายถึง การเข้าใจสถานการณ์และหาทางออกโดยกำหนดทางเลือกไว้อย่างหลากหลาย พิจารณาเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสียของทางเลือกต่างๆ สอดคล้องกับความต้องการและค่านิยมของตนเองอย่างมีเหตุผล จนได้ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด และนำทางเลือกนั้นมาใช้แก้ปัญหา ส่วนทักษะการสื่อสารเป็นทักษะที่ปรากฏในขั้นที่ 2 การวางแผนโครงงาน กิจกรรมดังกล่าวส่งเสริมให้ผู้เรียนต้องใช้ทักษะการสื่อสารระหว่างกัน ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อให้แผนการดำเนินงานมีความเหมาะสมเป็นไปตามที่ตกลงกัน และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างราบรื่น ในขั้นที่ 3 การลงมือปฏิบัติ ในระหว่างการลงมือปฏิบัติผู้เรียนใช้ทักษะการสื่อสารที่ดีกับสมาชิกในกลุ่มและผู้ให้สัมภาษณ์ ทำให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปในแนวทางเดียวกัน อันเกิดจากความเข้าใจที่ตรงกันและดำเนินการเก็บข้อมูลที่ได้ครบถ้วนตรงตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ในขั้นที่ 6 การนำเสนอผลงาน ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการสื่อสาร ผู้เรียนนำเสนอสิ่งที่ค้นพบโดยใช้คำพูดที่ชัดเจน ตรงประเด็น แสดงท่าทางประกอบการนำเสนออย่างเหมาะสม ทำให้ผู้เรียนและผู้อื่นเกิดความเข้าใจในประเด็นที่นำเสนอตรงกัน และในขั้นที่ 7 การประเมินผลงาน ผู้เรียนได้แสดงออกถึงทักษะการสื่อสาร ผู้เรียนมีปฏิริยาต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่นอย่างเหมาะสม อีกทั้งใช้คำพูดและแสดงท่าทางที่เหมาะสมในการประเมินผลงานของผู้อื่นเช่นกันซึ่งสอดคล้องกับกรมสุภาพจิต (2543 : 43),

แอ (Eyre, 1979, อ้างถึงในนพวรรณ วงศ์วิชัยวัฒน์, 2547 : 49), เพียร์สันและเนลสัน (Pearson and Nelson, 1997, อ้างถึงในนพวรรณ วงศ์วิชัยวัฒน์, 2547 : 49) ที่กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า การสื่อสาร หมายถึง การสร้างความเข้าใจกับบุคคลอื่น โดยการส่งหรือรับข้อมูล ความคิด ความรู้สึกต่างๆ ผ่านคำพูดและท่าทางอย่างเหมาะสม และเมื่อบุคคลทั้งสองฝ่ายเกิดความเข้าใจในเรื่องราวหรือความคิดที่ต้องการสื่อตรงกัน การสื่อสารนั้นจึงมีประสิทธิภาพ สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข

ส่วนทักษะการแก้ปัญหา พบว่าเป็นทักษะที่ผู้เรียนมีคะแนนการพัฒนาเป็นลำดับสุดท้ายปรากฏในขั้นที่ 3 การลงมือปฏิบัติ ในระหว่างการลงมือปฏิบัติผู้เรียนจะต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดคิดไว้และเป็นอุปสรรคในการทำงานทั้งด้านระยะเวลา สถานที่ การรวบรวมข้อมูล การสื่อสารกับผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้เรียนจึงใช้ทักษะการแก้ปัญหาจัดอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อให้สามารถดำเนินงานตามแผนที่กำหนดต่อไป แต่ทั้งนี้ผู้เรียนยังขาดความรู้และประสบการณ์ในการแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์จริง ผู้เรียนสับสนกับแนวทางในการแก้ปัญหาและไม่มั่นใจในผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นหลังจากลงมือแก้ปัญหาแล้ว ผู้เรียนจึงใช้เวลาในการตัดสินใจและลงมือแก้ไขปัญหานั้นๆ เป็นเวลานาน ซึ่งสอดคล้องกับบอนด์ เอกสแตน และโดมิโนสกี (Bourne, Ekstrand, and Dominowski, 1971 : 44), ครูลิก และรูดนิค (Krutik and Rudnick, 1993 : 6), สุชา จันทน์เอม (2544 : 210) และวัชรา เล่าเรียนดี (2550 : 8) ที่ได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า การแก้ปัญหา หมายถึง การเข้าใจปัญหา มองเห็นสาเหตุของปัญหาและผลที่จะเกิดขึ้นจากปัญหานั้น และใช้ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ที่ผ่านมา หาแนวทางในการแก้ไขต่างๆ ตัดสินใจเลือกและกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างมีเหตุผล เพื่อคลี่คลายปัญหานั้นๆตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้ ทั้งนี้โดยภาพรวมผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะชีวิตทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา มูลสาร (2549 : บทคัดย่อ) พบว่านักเรียนมีทักษะชีวิตในด้านความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในระดับสูงหลังจากที่ได้ทำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้โครงงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของวโรชา คล้ายแจ้ง (2552 : บทคัดย่อ) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เพศศึกษาที่เรียนโดยใช้ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา หลังการเรียนมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ และด้านเจตคติสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ฉวีวรรณ ไตรรัตน์านนท์ (2555 : บทคัดย่อ) พบว่าผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะชีวิตของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศของเคย์ (Kay, 1998 : Abstract) ศึกษาการออกแบบหลักสูตรที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมที่อาศัยอยู่ในเมือง โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับชั้น ได้แก่ เกรด 10 เกรด 11 และเกรด 12 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อออกแบบหลักสูตรที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ประกอบด้วยทักษะชีวิตด้านต่างๆ คือ ทักษะการตระหนักรู้ในตนเอง ทักษะการสร้างการตัดสินใจ ทักษะการติดต่อสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของเวอร์ดิงเกอร์ และรูดอล์ฟ (Wurdinger and Rudolph, 2009 : 115-129) พบว่าผลการสำรวจทางออนไลน์จำนวน 147 คนของนักเรียน ครู ผู้ปกครองและศิษย์เก่าของโรงเรียนมินนิโซตา ได้กล่าวถึงเกณฑ์ที่บ่งชี้ลักษณะของทักษะชีวิต ถ้ามีการจัดการเรียนการสอน

ขึ้นในโรงเรียน ซึ่งสรุปเกณฑ์ทักษะชีวิตเป็น 4 กลุ่ม คือ ทักษะทางวิชาการชั้นสูง เช่น ความคิดสร้างสรรค์ (94%) ความสามารถในการค้นหาข้อมูล (92%) และทักษะวิชาการขั้นต่ำ เช่น การทดสอบ (33%) และการจัดบันทึก (39%) แต่จำนวนผลสำรวจของศิษย์เก่าที่จบการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย กล่าวว่าเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะชีวิต โรงเรียนควรมีการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะทางวิชาการ เช่น การจัดบันทึก และการทดสอบ เพื่อให้นักเรียนได้เป็นผู้วางแผน และเตรียมความพร้อมที่ดีในการเรียนมหาวิทยาลัย การวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนที่ดีต้องสอนทักษะชีวิตเพื่อช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนมหาวิทยาลัยและในชีวิตประจำวัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของแดเนียล (Daniele, 2010 : Abstract) พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ในวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีส่วนช่วยพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับการเรียนในระดับที่สูงขึ้นและในยุคโลกาภิวัตน์ งานวิจัยนี้มีการตรวจสอบประสพการณ์และทักษะที่นักเรียนได้รับจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงการร่วมกับกรณีศึกษา วัตถุประสงค์ของงานวิจัยคือต้องการช่วยให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งหมายถึงแนวคิดที่นักเรียนเรียนรู้ผ่านประสบการณ์และหลักสูตรการศึกษาที่ถูกออกแบบจากทฤษฎีปัญหา ที่ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้จากวิธีการเรียนที่หลากหลายแต่ละบทเรียน นอกจากนี้การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยสัมภาษณ์ครู 3 คน ที่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมในการเรียนและสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในห้องเรียนของตนเอง จุดเน้น คือ การสอนทักษะชีวิตในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้นักเรียนเตรียมตัวในการเรียนมหาวิทยาลัย การทำงาน และชีวิตหลังการเรียน อีกทั้งผู้วิจัยยังรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตครู พบว่าครูเข้าไปมีส่วนร่วมกับการทำกิจกรรมจากการเรียนรู้แบบโครงการของนักเรียน ประเด็นหลักของงานวิจัยครั้งนี้คือ ความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการมีส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะสำหรับชีวิต และเปลี่ยนรากฐานสำคัญของการเรียนและโครงสร้างการศึกษา

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีขั้นตอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้สืบค้น สืบสอบความรู้ เรื่องที่สนใจและหาคำตอบด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติ ได้ใช้สติปัญญาและทักษะกระบวนการหลายด้านอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีผู้สอนเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การเลือกหัวข้อ ผู้สอนอธิบายสาระสำคัญของเนื้อหาวิชา ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้ ตลาดในระบบเศรษฐกิจ กลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม เศรษฐกิจพอเพียงกับสหกรณ์ ปัญหาท้องถิ่น และการพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากนั้นผู้เรียนจะถูกกระตุ้น/เร้าความรู้สึกให้เกิดความสงสัยในเรื่องที่เรียนและเลือกประเด็นปัญหาเพื่อทำการศึกษาค้นคว้า ผู้เรียนจะเลือกหัวข้อที่สนใจเพื่อการทำโครงการ ทั้งนี้มีผู้เรียนสนใจทำโครงการ รวมทั้งสิ้น 5 โครงการ ขั้นที่ 2 การวางแผนโครงการ ผู้เรียนร่วมกันระดมสมองวางแผนการทำโครงการร่วมกันตามหัวข้อ ดังนี้ 1) ชื่อโครงการผู้เรียนจะตั้งชื่อให้มีความน่าสนใจและสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน 2) คณะผู้ทำโครงการผู้เรียนระบุสมาชิกทุกคนภายในกลุ่ม 3) ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เรียนระบุชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาในการทำโครงการ 4) ที่มาและความสำคัญของโครงการ

ผู้เรียนระบุความสำคัญในการทำโครงการได้อย่างชัดเจนเป็นเหตุเป็นผล 5) วัตถุประสงค์ของการทำโครงการ ผู้เรียนจะกำหนดให้มีความสอดคล้องกับชื่อโครงการและที่มาและความสำคัญของโครงการ 6) ขอบเขตการทำโครงการ ผู้เรียนกำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา และตัวแปรที่ศึกษาไว้ชัดเจน 7) ชิ้นงาน ผู้เรียนกำหนดเป็นปಾಯินิเทศเพื่อใช้ประกอบการนำเสนอหน้าชั้นเรียน และ 8) ขั้นตอนการดำเนินการ ผู้เรียนวางแผนการทำงานเป็นขั้นตอนตามลำดับเพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานในขั้นต่อไป ขั้นที่ 3 การลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนร่วมกันเลือกบุคคลที่มีความเหมาะสมในการให้สัมภาษณ์ ผู้เรียนลำดับขั้นตอนการสัมภาษณ์อย่างเหมาะสม ผู้เรียนช่วยกันจดบันทึกข้อมูลต่างๆที่ได้รับ ซักถามเพิ่มเติมเมื่อมีข้อสงสัย ทวนข้อมูลที่ได้รับอีกครั้งเมื่อจบการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลระหว่างผู้เรียนกับผู้ให้สัมภาษณ์ให้เกิดความถูกต้อง พร้อมบันทึกภาพประกอบการทำโครงการ ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาบันทึกข้อมูลใหม่อย่างเป็นระบบ แยกแยะประเด็นที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องในการทำโครงการ สรุปข้อมูลที่ได้รับให้มีความชัดเจนและสัมพันธ์กับข้อความที่ตั้งไว้ ขั้นที่ 5 การสรุปผล ผู้เรียนร่วมกันสรุปผลตามข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยเรียงเรียงให้มีความชัดเจน และนำมาข้อมูลนั้นมาสรุปเป็นผลการดำเนินการตามที่ได้ระบุไว้ในวัตถุประสงค์การทำโครงการ ขั้นที่ 6 การนำเสนอผลงาน ผู้เรียนร่วมกันออกแบบปಾಯินิเทศให้มีความสวยงาม จัดรูปแบบให้มีความเหมาะสม เลือกใช้วัสดุอุปกรณ์และการตกแต่งให้มีความสัมพันธ์กับโครงการ และผู้เรียนเตรียมความพร้อมก่อนนำเสนอทั้งตำแหน่งการวางปಾಯินิเทศเพื่อให้เกิดความสวยงามท่าทางผู้นำเสนอ น้ำเสียง ภาษา และนำเสนอได้อย่างเหมาะสมชัดเจน และอยู่ภายในเวลาที่กำหนดและขั้นที่ 7 การประเมินผลงาน ผู้เรียนจะได้รับแบบประเมินที่ผู้สอนสร้างขึ้น และให้ผู้เรียนประเมินตนเองและประเมินเพื่อนหลังจากนำเสนอผลงาน

ซึ่งสอดคล้องกับลัดดา ภูเกียรติ (2544 : 84-86) และพิมพ์นธ์ เดชะคุปต์ (2551 : 39) ที่กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ได้แก่ ขั้นที่ 1 การเลือกหัวข้อ เป็นขั้นที่ผู้สอนสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสนใจในเนื้อหาวิชา โดยใช้สื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนกระตุ้น/เร้าความรู้สึกให้ผู้เรียนเกิดความสงสัยในเรื่องที่เรียน จนผู้เรียนอยากหาค้นหาคำตอบในเรื่องดังกล่าวให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยกำหนดเป็นประเด็นปัญหาเพื่อทำการศึกษา ค้นคว้า ขั้นที่ 2 การวางแผนโครงการ เป็นขั้นที่ผู้เรียนต้องกำหนดการทำโครงการและเขียนเป็นโครงการเพื่อเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ ขั้นที่ 3 การลงมือปฏิบัติ เป็นขั้นที่ผู้เรียนดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนดโดยใช้กระบวนการคิดและทักษะกระบวนการต่างๆ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ มาแยกแยะจัดกลุ่ม จำแนกประเภท เรียงลำดับ จัดระบบ และสรุปความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล ขั้นที่ 5 การสรุปผล เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาแปลผลโดยอยู่ในขอบเขตของข้อมูล และสรุปเป็นผลการดำเนินการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด ขั้นที่ 6 การนำเสนอผลงาน เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาโครงการมาเขียนรายงานโครงการและนำเสนอในรูปแบบของปಾಯินิเทศ และเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณะ ขั้นที่ 7 การประเมินผลงาน เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะประเมินปಾಯินิเทศ และการนำเสนอหน้าชั้นเรียน ซึ่งจะมีการประเมิน 3 แบบ คือ ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินตนเอง ผู้เรียนประเมินเพื่อน และผู้เรียนได้รับการประเมินจากอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ

กิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวส่งผลให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับที่ พจนานุกรมศัพท์ (2549 : 6) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ไว้ว่า พัฒนาการทางเขาวนปัญญาของบุคคลจะมีการปรับตัวผ่านทางกระบวนการดูดซึมและกระบวนการ ปรับโครงสร้างทางปัญญา บุคคลจะรับและซึมซาบข้อมูลหรือประสบการณ์ใหม่เข้าไปสัมพันธ์กับ ความรู้หรือโครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่เดิม จนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ขึ้น ซึ่งเป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจที่คงทนแก่ผู้เรียนทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนมีอิสระที่จะศึกษาในประเด็นที่สนใจ ผู้เรียนจะเลือก เรื่องใกล้ตัวหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน อีกทั้งทฤษฎีการสร้างสรรคทางสังคม (Social Constructivism) กล่าวถึงการเข้าใจพัฒนาการของมนุษย์จะต้องเข้าใจวัฒนธรรมที่เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากสถาบันสังคมต่างๆ มีบทบาทที่สำคัญที่จะช่วยให้เด็กเรียนรู้ และมีอิทธิพลต่อ พัฒนาการทางเขาวนปัญญา (ปรณัฐ กิรุงเรือง, 2556 : 4-5) สอดคล้องกับลัดดา ภูเกียรติ (2544 : 27) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เกิดจากความสนใจใคร่รู้ของผู้เรียน ที่อยากจะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายๆสิ่งทีสงสัยและอยากรู้คำตอบให้ลึกซึ้งชัดเจน หรือต้องการเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ มากกว่าเดิม เมื่อผู้เรียนตัดสินใจเลือกเรื่องที่ตนเองสนใจจะทำ โครงงาน ผู้เรียนจะวางแผนการดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางในการได้ศึกษาค้นคว้าความรู้เพื่อหา คำตอบให้กับตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับทศนา เขมมณี (2550 : 138) ที่กล่าวว่าผู้เรียนร่วมกันวางแผน ในการทำโครงการร่วมกัน ศึกษาหาข้อมูลความรู้ที่จำเป็น และลงมือปฏิบัติจริงตามแผนงานที่วางไว้ จนได้ข้อค้นพบหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ซึ่งระหว่างการทำโครงการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล แสวงหาคำตอบ อย่างมีระบบ ผู้เรียนใช้ทักษะกระบวนการต่างๆในการลงมือปฏิบัติทั้งทักษะการคิดอย่างมี วิเคราะห์ญาณ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหาระหว่างทำโครงงาน และการสร้างสัมพันธภาพ กับผู้อื่นระหว่างทำงานร่วมกันเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามที่กำหนด ดังที่สุคนธ์ สิ้นพานนท์ และคณะ (2545 : 18) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะนิสัยที่ดีใน การทำงาน เช่น การสังเกต การจดบันทึกข้อมูล การเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ความรับผิดชอบ ความซื่อตรง ความเอาใจใส่ ความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน รู้จักทำงานอย่างเป็นระบบ ทำงาน อย่างมีแผน และยังสอดคล้องกับวราภรณ์ ตรีกุลสถิตย์ (2551 : 6-7) ที่กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้ แบบโครงงาน จะกระตุ้นความรู้และประสบการณ์ด้านต่างๆ ที่มีอยู่ในตัวของผู้เรียนให้แสดงออกมา อย่างเต็มที่ ขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม เช่นเดียวกับทักษะต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับชีวิต เช่น ทักษะการ ทำงาน ทักษะการอยู่ร่วมกัน ทักษะการจัดการ ฯลฯ ก็จะถูกนำมาใช้อย่างเต็มตามศักยภาพ ในขณะที่ ร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำโครงงาน เมื่อผู้เรียนเก็บข้อมูลครบถ้วนตามที่กำหนด ผู้เรียนนำข้อมูลมาวิเคราะห์ แยกแยะ จัดประเภท และสรุปความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล โดยอาศัย การไตร่ตรองข้อมูลอย่างถี่ถ้วน พิจารณาความถูกต้องของข้อมูลอย่างมีเหตุผล และจึงนำข้อมูลที่ผ่านการ ตรวจสอบดังกล่าวมาสรุปผลการดำเนินการและตอบวัตถุประสงค์ในการทำโครงงาน ซึ่ง สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 9-10) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนจะเกิด การเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างหลากหลาย และเกิดการเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ แบบสหวิทยาการจาก การเรียนรู้แบบโครงงาน จากนั้นผู้เรียนนำเสนอสิ่งที่ค้นพบจากการดำเนินงานโดยแสดงผลงานหน้า ชั้นเรียน เมื่อผู้เรียนนำเสนอเรียบร้อยแล้ว ผู้เรียนจะประเมินผลงานของตนเอง นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้รับ การประเมินผลงานจากเพื่อน และอาจารย์ที่ปรึกษาโครงงาน โดยประเมินตามรายการที่กำหนดและ

ใช้เกณฑ์การประเมินเป็นแนวทางในการให้คะแนนตามความเป็นจริง เมื่อได้รับข้อเสนอแนะผู้เรียนนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ผลงานมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับบุรุษย์ ศิริมหาสาคร (2547 : 218) ที่กล่าวไว้ว่า จุดเน้นของการประเมินโครงการ คือการประเมินโครงการทั้งระบบ ประเมินผู้เรียนในทุกด้าน และเป็นการประเมินตามสภาพจริง และพิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ (2556 : 142-143) กล่าวว่า การประเมินตามสภาพจริง เป็นการประเมินกระบวนการ การปฏิบัติ รวมทั้งผลผลิตที่อาจเป็นความรู้ และสิ่งประดิษฐ์หรือชิ้นงานใหม่ด้วย

ผลการวิจัยที่เกิดขึ้นนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงพร อัมแสงจันทร์ (2554 : บทคัดย่อ) พบว่าผลการเรียนรู้ เรื่อง หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนักรบ บุญถาวร (2554 : บทคัดย่อ) พบว่านักเรียนที่เรียนสังคมศึกษาโดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของปิญาดา ฤกษ์อนันต์ (2554 : บทคัดย่อ) พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบโครงการสามารถพัฒนาความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพย์วิ ยอดเดชา (2557 : บทคัดย่อ) พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวารลีย์ สิริปิยธรรม (2557 : บทคัดย่อ) พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบโครงการ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศของคราจซิค (Krajcik, 2003 : Abstract) พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสอนโครงการ นักเรียนจะเป็นผู้ศึกษาค้นคว้าจากเรื่องที่ตนเองสนใจ ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับบทเรียน ผู้เรียนดำเนินการค้นคว้าและใช้เทคโนโลยี วางแผนโครงการตามความคิดและประสบการณ์ เนื่องจากการสอนแบบโครงการมีลักษณะการดำเนินงานที่แตกต่างจากการสอนวิธีอื่นๆ ผลที่ได้รับจากโครงการทำให้ทราบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบโครงการเป็นการเรียนแบบร่วมมือ พัฒนาความคิดรวบยอดและสร้างมนุษยสัมพันธ์ทางวิชาการของนักเรียนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของไนส์ซ์ (Neisz, 2004 : 378) ได้สำรวจว่าวิธีการเรียนรู้แบบโครงการเป็นการเปิดโอกาสให้กับผู้เรียนได้ก้าวไปสู่วิธีการเรียนอย่างแท้จริงและเป็นการเรียนรู้ที่มีคุณประโยชน์ การวิจัยนี้จึงกระตุ้นให้ครูศึกษารูปแบบการสอนที่จะนำทางให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ซึ่งพบว่าหลักสูตรที่ใช้การเรียนรู้แบบโครงการ ทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดผลในเชิงบวกได้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของฮาร์เกรฟ (Hargrave, 2004 : 359) ได้ศึกษาการเรียนที่ใช้โครงการเป็นฐานการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการศึกษาพบว่าการเรียนรู้ที่ใช้โครงการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนประสบความสำเร็จ เนื่องจากต้องใช้กระบวนการเรียนรู้และสติปัญญาที่หลากหลายเพื่อดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วง การเรียนรู้ที่ใช้โครงการเป็นฐานเปิดโอกาสให้นักเรียนใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เพื่อพัฒนาความคิดและแก้ปัญหาทางานที่ได้รับมอบหมาย ลักษณะโครงการเน้นประเด็นปัญหาชีวิตจริงเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นการสร้างประสบการณ์จริงเพื่อให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ของตนเข้ากับโลกภายนอกได้ และพัฒนาความต้องการและหาคำตอบของปัญหาที่ต้องเผชิญหน้า และสอดคล้องกับงานวิจัยของเมอร์เจนดอลเลอร์ จอห์น อาร์และคณะ (Mergendoller, John R; et al., 2006 : Abstract) ได้ศึกษาผลการใช้

วิธีการสอนแบบโครงการที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนผ่านทางกระบวนการทำโครงการ ผลการศึกษาพบว่า วิธีการสอนแบบโครงการทำให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองจากการวางแผน และการคิดวิเคราะห์ทั้งก่อนและหลังการทำโครงการ ตลอดจนเอื้อให้ครูสามารถอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการเรียนรู้

3. ความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ การเลือกหัวข้อ การลงมือปฏิบัติ การวางแผนโครงการ การนำเสนอผลงาน การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผล และการประเมินผลงาน ตามลำดับ ทั้งนี้ผู้วิจัยจะขออภิปรายความสามารถในการทำโครงการในลำดับแรกและลำดับสุดท้าย คือ ผู้เรียนมีความสามารถในการทำโครงการด้านการเลือกหัวข้อเป็นลำดับแรก เนื่องจากผู้เรียนได้รับการกระตุ้น/เร้า ความสนใจระหว่างร่วมกิจกรรมการเรียนรู้จนเกิดความสงสัยต่อเรื่องนั้นๆ ทำให้การเลือกหัวข้อเพื่อศึกษาค้นคว้าจึงสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน อีกทั้งผู้เรียนจะสนใจเรื่องที่ใกล้ตัวหรือเกี่ยวข้องกับตนเอง หัวข้อที่เลือกจึงมีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน สภาพความเป็นอยู่ และสภาพท้องถิ่นของผู้เรียนเอง นอกจากนี้หัวข้อที่ผู้เรียนสนใจศึกษาค้นคว้าเพื่อทำโครงการนั้นยังมีความน่าสนใจและแตกต่างจากโครงการที่เคยมีการนำเสนอไว้ในการเรียนการสอนรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในโรงเรียนที่ผู้เรียนกำลังทำการศึกษา การทำโครงการจึงมีความชัดเจนทำให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งสอดคล้องกับสุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2545 : 69-70) และวัฒนา มัคคสมัน (2550 : 39) ที่กล่าวไว้ว่า หลักการสำคัญของการทำโครงการ คือ การที่ผู้เรียนเป็นผู้ที่กำหนดเรื่องเอง เกิดจากข้อสงสัยหรือปัญหาของผู้เรียนเอง มีความสอดคล้องกับชีวิตจริง และทำการศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึกลงไปในเรื่องละเอียดของเรื่องนั้น จนพบคำตอบที่ต้องการ

ส่วนลำดับสุดท้าย คือ การประเมินผลงาน ผู้เรียนร่วมกันประเมินป้ายนิเทศและการนำเสนอ ผลงานของตนเองและของกลุ่มอื่นตามเกณฑ์การให้คะแนนที่ผู้สอนกำหนด ผู้เรียนจะปรึกษาหารือร่วมกันก่อนตัดสินใจประเมินเพื่อให้เกิดความยุติธรรม เที่ยงตรง และประเมินตามความเป็นจริง และเสนอแนะประเด็นต่างๆที่สามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ผลงานมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แต่เนื่องจากส่วนใหญ่ในจัดการเรียนการสอนผู้สอนจะเป็นผู้ประเมินผู้เรียนฝ่ายเดียว ผู้เรียนจึงไม่ค่อยมีประสบการณ์ในการประเมินตนเองและผู้อื่นมากนัก เกิดความสงสัยในวิธีการให้คะแนนตามเกณฑ์ การประเมินที่ผู้สอนสร้างขึ้น ผู้เรียนจึงเกิดความลังเลในการให้คะแนน ซึ่งสอดคล้องกับสุชาติ วงศ์สุวรรณ (2542 : 24-25), กรมวิชาการ (2544 : 8-9), ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553 : 216-225) และ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ (2556 : 142-143) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินโครงการเป็น การประเมินผู้เรียนในทุกมิติตามการประเมินตามสภาพจริง ตั้งแต่กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการทำงาน ผลผลิต คุณธรรมและจริยธรรม สามารถประเมินได้หลายช่วงเวลาทั้งก่อนทำโครงการ ระหว่างทำโครงการและสิ้นสุดการทำโครงการ โดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย และผู้ประเมินสามารถดำเนินการได้หลายบุคคล โดยใช้วิธีการที่หลากหลายเป็นเครื่องมือในการประเมินและสร้าง เกณฑ์การประเมินประกอบการตัดสินคุณภาพ

ทั้งนี้ผลการวิจัยที่เกิดขึ้นนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของวิไล เดชคุ้ม (2551 : บทคัดย่อ) พบว่า ความสามารถในการทำโครงการ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในวัดโพธิ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่า

ร้อยละ 85.96 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับของดวงพร อิมแสงจันทร์ (2554 : บทคัดย่อ) พบว่า ความสามารถในการทำโครงการ เรื่อง หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและความสามารถในการแก้ปัญหาตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับฉวีวรรณ ไตรรัตนานนท์ (2555 : บทคัดย่อ) พบว่า ความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนที่จัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง

4. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิต ผู้เรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับที่หนึ่ง ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้เรียนตระหนักได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีกระบวนการเรียนรู้ที่ปลูกฝังการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ได้วางแผนและลงมือปฏิบัติร่วมกับผู้อื่น เสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดไว้ ดึงเห็นได้จากขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการที่กำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้และทักษะชีวิตระหว่างทำโครงการสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบโครงการทำให้ผู้เรียนเกิดความภูมิใจในตนเองจากการสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยการลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน ฝึกความรับผิดชอบ รู้จักวิธีการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสมและสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับวรารภรณ์ ตระกูลสถิตย์ (2551 : 6-7) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงการช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถพึ่งตนเองได้ มีวินัย มีความรับผิดชอบ รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกการแก้ไขเฉพาะหน้า ความรู้และประสบการณ์ด้านต่างๆ ที่มีอยู่ในตัวของผู้เรียน จะถูกกระตุ้นให้ได้แสดงออกอย่างเต็มที่ ขณะที่ปฏิบัติกิจกรรม เช่นเดียวกับทักษะต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับชีวิต เช่น ทักษะการทำงาน ทักษะการอยู่ร่วมกัน ทักษะการจัดการ ฯลฯ ก็จะถูกนำมาใช้อย่างเต็มตามศักยภาพ ในขณะที่ร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำโครงการ และลำดับสุดท้าย คือ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบโครงการมีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ เนื่องจากส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนตามความสนใจ ผู้เรียนมีอิสระในการศึกษาค้นคว้านอกห้องเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานและมีความสุขในการเรียน สอดคล้องกับสุนันท์ สินธพานนท์ และคณะ (2545 : 18), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 9-10), พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และคณะ (2551 : 27) และวรารภรณ์ ตระกูลสถิตย์ (2551 : 7-8) ที่กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ด้วยตนเองจากเรื่องที่ผู้เรียนสนใจ ทำการศึกษา ค้นคว้า ลงมือปฏิบัติมีการบูรณาการความรู้ จนเกิดความรู้ ความเข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ ผู้เรียนเกิดลักษณะการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการ มีระบบ พัฒนาทักษะการสื่อสาร กระบวนการทำงานกลุ่ม มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล พัฒนาการคิดอย่างมีเหตุมีผล การคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณ คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เห็นว่าน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้และการศึกษาครั้งต่อไปซึ่งประกอบด้วย ข้อเสนอแนะทั่วไป และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสามารถพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา เนื่องจากผู้เรียนเป็นผู้ทำโครงงานและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ผู้เรียนจะต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆระหว่างดำเนินงาน ดังนั้นผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนแก้ปัญหาจากเรื่องที่ง่ายและใกล้ตัว จนไปถึงเรื่องที่ยากและซับซ้อนในสังคม เมื่อผู้เรียนต้องเผชิญกับอุปสรรค ผู้เรียนจะสามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสม

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินผลงานของตนเองและผู้อื่น ดังนั้นผู้สอนต้องชี้แจงให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการประเมินตามสภาพจริง มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินร่วมกับผู้สอน เพื่อให้การประเมินมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อการพัฒนาทักษะชีวิต ในลักษณะการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งทำให้ผู้สอนสามารถประเมินผู้เรียนได้ทุกองค์ประกอบของทักษะชีวิตและเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนต่อไป

2.2 ควรมีการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานไปพัฒนาเจตคติของผู้เรียนในด้านจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

รายการอ้างอิง

- กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). เอกสารชุดเทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียน
สำคัญที่สุด “โครงการ”. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ.
- กรมสุขภาพจิต. กระทรวงสาธารณสุข. (2541). คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันเอดส์
(ปรับปรุงครั้งที่ 2). พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- _____. (2543). คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา ระดับ
ประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ร.ส.พ.
- กรมอนามัย. (2539). การสอนทักษะชีวิตด้วยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในเอกสารประกอบอบรม
โครงการพัฒนาบุคลากรการสอนทักษะชีวิต เพื่อป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาโดยใช้
กระบวนการเรียนการสอนแบบผู้เรียนมีส่วนร่วม วันที่ 24-26 กรกฎาคม 2539
ประจวบคีรีขันธ์ : โรงเรียนหัวหินแกรนด์. อัดสำเนา.
- ขวัญยืน มูลศรี. (2548). “การสร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับเรียนช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่
1-3).” ปรัญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉวีวรรณ ไตรรัตน์านนท์. (2555). “การพัฒนาทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนวชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ด้วยโครงการ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการ
นิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชาติรี เกิดธรรม. (2545). เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิช จำกัด.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). สอนประวัติศาสตร์ให้เด็กมีความสุข สนุกคิด. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี :
สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ดวงกมล สิ้นเพ็ง. (2553). การพัฒนาผู้เรียนสู่สังคมการเรียนรู้ : การจัดการเรียนการสอนที่เน้น
ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่
2 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงพร อิมแสงจันทร์. (2554). “การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่อง หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับ
การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและความสามารถในการแก้ปัญหาตามขั้นตอนการจัด
การเรียนรู้แบบโครงการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ทรงเกียรติ ปิยะกะ. (2543). เวชศาสตร์โรคจิตวิทยาเสพติด. คู่มือสำหรับบุคลากรทางการแพทย์.
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สงขลา : ลิมบราเดอร์การพิมพ์.
- ทีศนา เขมมณี. (2550). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2551). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 8 .กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ทิพย์วีรียอดเดชา. (2557). “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน กับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิพย์วัลย์ สีสจันทร์ และคณะ (2546). **การคิดและการตัดสินใจ**. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือสถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- เทพ สงวนกิตติพันธ์. (2545). **ทักษะชีวิต : ทักษะเพื่อความสุขและความสำเร็จของชีวิต**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญพร บุษปฤกษ์. (2554). “การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลสำหรับนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นพวรรณ วงศ์ชัยวัฒน์. (2547). “การพัฒนาทักษะชีวิตในการปฏิบัติตนให้รอดพ้นจากปัญหาสังคม โดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา มูลสาร. (2549). “การสร้างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้โครงงานเพื่อส่งเสริมความสามารถทางภาษาอังกฤษและทักษะชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นักรบ บุญถาวร. (2554). “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน กับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ.” วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บรรจง อมรชีวิน. (2556). **Critical Thinking การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ หลักการพัฒนาการคิดอย่างมีตรรกะ เหตุผล และดุลยภาพ**. กรุงเทพฯ : สถาบันการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2553). **แนวทางพัฒนาการสอนกระบวนการคิด**. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุรชัย ศิริมหาสาร. (2547). **การออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน**. กรุงเทพฯ : บัณฑิต พอยท์.
- เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว. (2546). **การสอนแบบบูรณาการ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- ปิญาดา ฤกษ์อนันต์. (2554). “การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประเสริฐ ตันสกุล และคณะ. (2538). **ยุทธศาสตร์ทักษะชีวิตเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพเยาวชนในกรรณายงานการประชุมสัมมนาเพื่อหาแนวทางการนำยุทธศาสตร์ทักษะชีวิตมาใช้ในการป้องกันยาเสพติด**. กรุงเทพฯ : กรมป้องกันยาเสพติด.

- ประณัฐ กิจรุ่งเรือง. (2556). เอกสารประกอบการฝึกอบรมโครงการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง Coaching & Mentoring สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ระหว่างวันที่ 25-26 พฤษภาคม 2556.
- พจนา ทรัพย์สมาน. (2549). การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ. (2548). การสอนคิดด้วยโครงงาน. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2551). การสอนคิดด้วยโครงงาน : การเรียนการสอนแบบบูรณาการ. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2556). การสอนคิดด้วยโครงงานการเรียนการสอนแบบบูรณาการทักษะชีวิต ในศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนลดา กล่อมแก้ว. (2555). “การสร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2543). การสังเคราะห์งานวิจัยทางด้านหลักสูตร. นครปฐม : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มนัสนันท์ รอดเชื้อเงิน. (2553). “การวิจัยและพัฒนาแผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้น : การประยุกต์ใช้เทคนิคการจัดเก็บข้อมูลแบบสนทหายสนทนา.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุทธ ไภยวรรณ. (2546). เทคนิคการจัดการจัดการเรียนการสอนวิชาโครงงาน. กรุงเทพฯ : ศูนย์ สื่อเสริมกรุงเทพ.
- โรงเรียนปัญญาวารคุณ. (2552). หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. โรงเรียนปัญญาวารคุณ. กรุงเทพฯ. อัดสำเนา.
- _____. (2552). หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนปัญญาวารคุณ. กรุงเทพฯ. อัดสำเนา.
- _____. (2555). รายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา โรงเรียนปัญญาวารคุณ. กรุงเทพฯ. อัดสำเนา.
- _____. (2555). รายงานการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปัญญาวารคุณ. กรุงเทพฯ. อัดสำเนา.
- _____. (2557). เอกสารประกอบการประชุมครูและบุคลากรโรงเรียนปัญญาวารคุณ. กรุงเทพฯ. อัดสำเนา.
- ลักขณา สรีวัฒน์. (2549). การคิด. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

- ลัดดา ภูเกียรติ. (2544). **โครงการเพื่อการเรียนรู้ : หลักการและแนวทางการจัดกิจกรรม**. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2552). **การสอนแบบโครงการและการสอนแบบใช้วิจัยเป็นฐานงานที่ครูประมทำได้**. กรุงเทพฯ : สาระแอนด์ซันพริ้นต์.
- วนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี. (2546). **หลักการสอนการพัฒนาทักษะชีวิต**. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วราภรณ์ ตระกูลสฤทธ์. (2551). **แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ**. กรุงเทพฯ : หจก. เอ็ม ไอ ที พริ้นต์.
- วราลี สิริปิยธรรม. (2557). “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วโรชา คล้ายแจ้. (2552). “ผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เพศศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วีไล เดชคุ้ม. (2551). “การศึกษาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการทำโครงการ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในวัดโพธิ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2548). **เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิด การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____. (2550). **เทคนิคการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศ**. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- วัฒนา มัคคสมัน. (2544). **ตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนแบบโครงการสำหรับเด็ก**. ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- _____. (2550). **การสอนแบบโครงการ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สกล วรเจริญศรี. (2550). “การศึกษาทักษะชีวิต และการสร้างโมเดลกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนวัยรุ่น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมประสงค์ น่วมบุญลือ. (2555). **ตัวชี้วัด**. ม.ป.ท.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ. (2544). **การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง**. พิมพ์ครั้งที่ 3. เชียงใหม่ : สำนักพิมพ์ The Knowledge Center.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). “**ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ**” การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ การสอนแบบ “โครงการ” โดยครูนันทิยา คุม

- พล. กรุงเทพฯ : อรรถพลการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). การเสริมสร้าง “ทักษะชีวิต” ตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- _____. (2551). แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต บูรณาการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- _____. (2551). การพัฒนาทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- _____. (2555). เครื่องมือวัดและประเมินความสามารถและทักษะตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน “ด้านทักษะชีวิต” ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2555). แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2555). (ร่าง) รู้ได้อย่างไรว่าเด็กไทยมีทักษะชีวิต. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2549). คู่มือ “เทคนิคการจัดกิจกรรมเพื่อสอนทักษะชีวิตสำหรับเยาวชน”. กรุงเทพฯ : บริษัท ทีฟิล์ม จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559. (online). เข้าถึงได้จาก <http://www.nesdb.go.th> (1 เมษายน 2559)
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน. กรุงเทพฯ : สกศ.
- สิริวรรณ ศรีหพล. (2552). การจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. (2545). การจัดการกระบวนการเรียนรู้ : เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- _____. (2552). พัฒนาทักษะการคิด...พิชิตการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เลี้ยงเชียง.
- สุชา จันทรเฒ. (2544). จิตวิทยาทั่วไป ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชาติ วงศ์สุวรรณ. (2542). การเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้ที่นักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง “โครงงาน”. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2542). การพัฒนาการเรียนรู้อตามแนวพุทธศาสตร์ ทักษะกระบวนการเผชิญสถานการณ์. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2548). **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สันต์ สุวทันพรกุล. (2551). “การวิจัยและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการสาระท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนประถมศึกษา.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุษณี ลลิตผสาน. (2551). “การวิจัยและพัฒนาแบบฝึกทักษะการตัดสินใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารเวลา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : การประยุกต์ใช้ทฤษฎีเกม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

- Bourne, L.E. Jr., Bruce R. Ekstrand and Roger L. Dominowski. (1971). **The Psychology of Thinking**. New Jersey : Prentice Hall, Inc.
- Cooper. R. K. and Sawaf. A. (1997). **Executive EQ intelligence in leadership and organization**. New York : Bantam Books.
- Daniele C. Zimmerman. (2010). **Project Based Learning for Life Skill Building in 12 Grade Social Studies Classrooms : A Case Study**. Dominican University of California.
- Gardner, Howard. (1993). **Multiple Intelligence : The Theory in Practice**. New York : Basic Books.
- Goleman, D. (1995). **Emotional Intelligence**. New York : Bantam Books.
- _____. (1998). “What makes a leader?”. *Harvard Business Review*. 76 (November – December).
- Grossnickle, Foster E., and Lee J. Brueckner. (1959). **Discovery Meaning in Arithmetic**. New York : Holt Rinehart and Winston Inc.
- Hargrave, Odessa Starr. (2004). **We Are All Learning Here : Reinventing Project-based Learning in the Classroom**, *Masters Abstracts International*. 42,2 : (April) p 359.
- Kay, Gregg K. (1998). **American Expedition : A Curriculum Designed to Facilitate Life Skills Development Among High School Students**. The Union Institute. Retrieved July 12, 2003, from <http://www.thailis-db.car.chula.ca.th/dao/detail.nsp>
- Krajcik, Joseph S., Charlene M. Czerniak, and Carl F. Berger. (2003). **Teaching Science in elementary and middle school classrooms: A Project-based approach**. Boston Burr. Ridge, IL: Mcgreaw Hill.

- Krulik, Stephen and Jesse A. Rudnick. (1993). **Reasoning and Problem Solving : A Handbook for Elementary School Teacher**. Boston: Allyn and Bacon.
- Mergendoller, John R; et al. (2006). **Pervasive Management of Project-Based Learning : Teachers as Guides and Facilitators**. Buck Institute for Education. (online). Accessed 6 April 2011. Form <http://www.bie.org>.
- Morgan, C.T. (1978). **Thinking and Problem Solving**. A Brief Introduction to Psychology. 2 ded. New Delhi : Tata McGraw – Hill Co.
- Neisz, Tallia Marie. (2004). **The Project Approach to Learning : How the Project Approach Provides Opportunities for Authentic Learning**, Masters Abstracts International. 42,2 : (April) p 378.
- Watson. G and Glaser Z E.M. (1964). **Watson – Glaser Critical Thinking Appraisal Manual**. New York : Brace and World Inc.
- Weir, John Joseph. (1974). **Problem Solving is Everybody's Problem**. Science Teacher. 4 (April 1974) : 16-18.
- Weisinger, H. (1998). **Emotional intelligence at work : The untapped edge for success**. San Francisco : Jassey – Bass.
- World Health Organization (WHO) (1994). **Community based rehabilitation and the health care referral services : a guide for programme managers**. Geneva, Switzerland.
- Wurdinger and Rudolph. (2009). **A different type of success : teaching important life skills through project based learning**. Minnesota State University, Mankato, USA : 115-129.

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาธิต จันทรวินิจ อาจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. อาจารย์ ดร. เพ็ญพนา พ่วงแพ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. อาจารย์ ดร. อธิพิพัทธ์ สุวทันพรกุล อาจารย์ประจำภาควิชาวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

แบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ

แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

แบบประเมินความสามารถในการทำโครงงาน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 21 ข้อ

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน จำนวน 15 ข้อ

แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 รายวิชา ส23103 สังคมศึกษา 6
 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 ผู้สอน นางสาวพรพนา รัตนพงษ์ไชย

โรงเรียนปัญญาวรคุณ
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 ภาคเรียนที่ 2
 จำนวน 12 คาบเรียน

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัด ม.3.1/1 อธิบายกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัด ม.3.1/2 มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัด ม.3.1/3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับสหกรณ์

ข้อสรุปทั่วไป

กลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเป็นการปรับและเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าและบริการ อันเกิดจากแรงผลักดันของอุปสงค์และอุปทาน

มนุษย์ไม่สามารถเป็นเจ้าของทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตต่างได้ทั้งหมด จึงต้องมีการแลกเปลี่ยนเพื่อตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคล และเมื่อมีการซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างกันขึ้น จึงเกิดเป็นตลาดในทางเศรษฐศาสตร์

สหกรณ์เป็นรูปแบบการรวมกลุ่มรูปแบบหนึ่งอันเกิดจากการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้โดยยึดหลักการพึ่งพาอาศัยและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันส่งผลให้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถพัฒนาชุมชนได้อย่างยั่งยืน

การที่คนในท้องถิ่นนั้นๆ เข้าใจและสามารถวิเคราะห์สภาพปัญหาท้องถิ่นของตนได้อย่างถ่องแท้ ย่อมนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง

การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในท้องถิ่นอย่างเหมาะสม ย่อมส่งผลให้ท้องถิ่นนั้นได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ผู้เรียนอธิบายความหมายของตลาดในระบบเศรษฐกิจ อุปสงค์ อุปทาน กลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และระบบสหกรณ์ได้ (พุทธิพิสัย)
2. ผู้เรียนอธิบายกฎอุปสงค์และกฎอุปทาน และหลักการสำคัญของระบบสหกรณ์ได้ (พุทธิพิสัย)
3. ผู้เรียนวิเคราะห์ลักษณะของตลาดในระบบเศรษฐกิจประเภทต่างๆ ปัจจัยในการกำหนดอุปสงค์ ปัจจัยในการกำหนดอุปทาน การกำหนดราคาในระบบเศรษฐกิจ คุณลักษณะของเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาในระดับตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และ

ประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์ สาเหตุของปัญหาท้องถิ่น ทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ปัญหาท้องถิ่นโดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการแก้ไขและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ (พุทธิพิสัย)

4. ผู้เรียนสรุปลักษณะสำคัญของตลาดในระบบเศรษฐกิจประเภทต่างๆ กฎอุปสงค์ และกฎอุปทานได้ (พุทธิพิสัย)
5. ผู้เรียนระบุสภาพปัญหาท้องถิ่นในปัจจุบันทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมได้ (พุทธิพิสัย)
6. ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของการมีตลาดในระบบเศรษฐกิจประเภทต่างๆ ในท้องถิ่นของตน และตระหนักถึงข้อดีและข้อเสียของกลไกราคาที่มีต่อระบบเศรษฐกิจในท้องถิ่นของตนได้ (จิตพิสัย)
7. ผู้เรียนตระหนักถึงสาเหตุของปัญหาทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นตนเอง และเห็นคุณค่าของการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้กับท้องถิ่นของตน และแก้ไขพัฒนาท้องถิ่นของตนได้ (จิตพิสัย)
8. ผู้เรียนนำเสนอลักษณะของตลาดในระบบเศรษฐกิจประเภทต่างๆ หลักกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์ ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดปัญหาท้องถิ่นทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมได้ แนวทางการแก้ไขและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ (ทักษะพิสัย)

จุดประสงค์การจัดการเรียนรู้แบบโครงการงาน

1. ผู้เรียนสามารถเลือกหัวข้อที่สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน สัมพันธ์กับสภาพท้องถิ่นของตนเอง และมีความดึงดูดน่าสนใจได้ (พุทธิพิสัย)
2. ผู้เรียนสามารถระบุกิจกรรมและวิธีการดำเนินโครงการงานได้ (พุทธิพิสัย)
3. ผู้เรียนสามารถสรุปความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล ตอบัวตฤประสงค์ที่กำหนด สรุปผลการดำเนินการ และเรียบเรียงประเด็นในการนำเสนอได้ (พุทธิพิสัย)
4. ผู้เรียนสามารถเขียนโครงการ เขียนวัตถุประสงค์สอดคล้องกับชื่อเรื่อง และกำหนดขอบเขตการทำโครงการได้ (ทักษะพิสัย)
5. ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานตามวิธีการดำเนินการที่กำหนด รวบรวมข้อมูล บันทึกข้อมูลและคัดเลือกข้อมูล จำแนกประเภทของข้อมูล และจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบได้ (ทักษะพิสัย)
6. ผู้เรียนสามารถออกแบบป้ายนิเทศได้อย่างสร้างสรรค์ และนำเสนอโครงการงานได้ (ทักษะพิสัย)
7. ผู้เรียนสามารถประเมินตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนด ประเมินตนเองและประเมินเพื่อน (ทักษะพิสัย)
8. ผู้เรียนสามารถเห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการทำโครงการงาน และมีความยุติธรรมในการประเมิน (จิตพิสัย)

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายอุปสงค์และอุปทาน
2. กฎอุปสงค์และอุปทาน
3. ปัจจัยในการกำหนดอุปสงค์ และปัจจัยในการกำหนดอุปทาน
4. กลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม
5. การเปลี่ยนแปลงด้านอุปสงค์และการเปลี่ยนแปลงด้านอุปทาน
6. ความหมายของตลาดในระบบเศรษฐกิจ
7. ประเภทของตลาดในระบบเศรษฐกิจ
8. ความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
9. แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
10. ความหมายของระบบสหกรณ์
11. หลักการสำคัญของระบบสหกรณ์
12. แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาในระดับตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศ
13. แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์
14. สภาพปัญหาท้องถิ่นในปัจจุบันทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม
15. ปัจจัยของปัญหาท้องถิ่นทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม
16. สภาพปัญหาท้องถิ่นโดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
17. แนวทางการแก้ไขและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ภาระงาน/ชิ้นงาน

- การทำใบงาน เรื่อง การวิเคราะห์ประเภทของตลาดในระบบเศรษฐกิจ
- การทำใบงาน เรื่อง การวิเคราะห์หลักกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม
- การทำใบงาน เรื่อง การวิเคราะห์และแนวทางการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- การทำใบงาน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับสหกรณ์
- การทำใบงาน เรื่อง การเลือกหัวข้อ
- การทำใบงาน เรื่อง การวางแผนโครงการ
- การทำใบงาน เรื่อง การวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผลการดำเนินงาน

การประเมินการเรียนรู้

ขอบเขตการวัด	วิธีประเมินการเรียนรู้	เครื่องมือ	ผู้ประเมิน
1. ความรู้ แผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนา ท้องถิ่นตามปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	- การตอบปากเปล่า - ใบงาน - ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน - ป้ายนิเทศ	- ประเด็นคำถาม - แบบประเมินใบงาน - แบบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน - แบบประเมินป้าย นิเทศ	ผู้สอน/ผู้เรียน
2. ทักษะกระบวนการ - ทักษะการคิด วิเคราะห์ - ทักษะการคิดอย่างมี วิจารณญาณ - ทักษะการตัดสินใจ - ทักษะการแก้ปัญหา - ทักษะการทำงาน กลุ่ม - ทักษะการสร้าง สัมพันธภาพ - ทักษะการสื่อสาร - ทักษะการสรุปความ - ทักษะการทำงานเป็น ทีม	- การวัดทักษะชีวิต - การประเมิน ความสามารถในการ ทำโครงการ	- แบบวัดทักษะชีวิต - แบบประเมิน ความสามารถในการ ทำโครงการ	ผู้สอน/ผู้เรียน
3. คุณลักษณะอันพึง ประสงค์ - ใฝ่เรียนรู้ - อยู่อย่างพอเพียง - มุ่งมั่นในการทำงาน - มีจิตสาธารณะ	- การสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล - การประเมิน คุณลักษณะอันพึง ประสงค์	- แบบการสังเกต พฤติกรรมรายบุคคล - แบบประเมิน คุณลักษณะอันพึง ประสงค์	ผู้สอน

เกณฑ์การประเมิน

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
ใบงาน เรื่อง การวิเคราะห์ประเภทของตลาดในระบบเศรษฐกิจ	วิเคราะห์ลักษณะสำคัญของตลาดได้ตรงประเด็นและถูกต้องทั้งหมด	วิเคราะห์ลักษณะสำคัญของตลาดได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ แต่มีประเด็นผิด 1-2 ประเด็น	วิเคราะห์ลักษณะสำคัญของตลาดได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ แต่มีประเด็นผิดตั้งแต่ 3 ประเด็นขึ้นไป
ใบงาน เรื่อง การวิเคราะห์หลักกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม	วิเคราะห์ปัจจัยในการกำหนดอุปสงค์/อุปทาน/ราคาในระบบเศรษฐกิจได้ตรงประเด็นและถูกต้องทั้งหมด	วิเคราะห์ปัจจัยในการกำหนดอุปสงค์/อุปทาน/ราคาในระบบเศรษฐกิจได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ แต่มีประเด็นผิด 1-2 ประเด็น	วิเคราะห์ปัจจัยในการกำหนดอุปสงค์/อุปทาน/ราคาในระบบเศรษฐกิจได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ แต่มีประเด็นผิดตั้งแต่ 3 ประเด็นขึ้นไป
ใบงาน เรื่อง การวิเคราะห์และแนวทางการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ตรงประเด็นและถูกต้องทั้งหมด	วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ แต่มีประเด็นผิด 1-2 ประเด็น	วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ แต่มีประเด็นผิดตั้งแต่ 3 ประเด็นขึ้นไป
ใบงาน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับสหกรณ์	วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจพอเพียงกับสหกรณ์ได้ตรงประเด็นและถูกต้องทั้งหมด	วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจพอเพียงกับสหกรณ์ได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ แต่มีประเด็นผิด 1-2 ประเด็น	วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจพอเพียงกับสหกรณ์ได้ตรงประเด็นและถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ แต่มีประเด็นผิดตั้งแต่ 3 ประเด็นขึ้นไป

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
9-12	ดี
5-8	พอใช้
น้อยกว่า 4 คะแนน	ปรับปรุง
หมายเหตุ	คะแนนผ่านเกณฑ์ คือ เท่ากับหรือมากกว่า 5 คะแนนขึ้นไป

เกณฑ์การประเมิน (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
ใบงาน เรื่อง การเลือกหัวข้อ	เลือกหัวข้อที่สนใจ พร้อมให้เหตุผล ประกอบชัดเจน	เลือกหัวข้อที่สนใจแต่ให้เหตุผลประกอบ เพียงบางประเด็น	เลือกหัวข้อที่สนใจแต่ไม่ให้เหตุผลประกอบ

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
3	ดี
2	พอใช้
1	ปรับปรุง

หมายเหตุ คะแนนผ่านเกณฑ์ คือ เท่ากับหรือมากกว่า 2 คะแนนขึ้นไป

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
ใบงาน เรื่อง การวางแผนโครงการ			
1. ชื่อโครงการ	สามารถกำหนดชื่อเรื่องโครงการได้ชัดเจน เฉพาะเจาะจง กะทัดรัด และสื่อความหมายได้ตรง	สามารถกำหนดชื่อเรื่องโครงการได้ชัดเจน และสื่อความหมายได้ แต่ขาดความกะทัดรัด	กำหนดชื่อเรื่องโครงการไม่ชัดเจน ขาดความเฉพาะเจาะจง ไม่กะทัดรัด และสื่อความหมายได้ไม่ชัดเจน
2. คณะผู้ทำโครงการ	สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีหน้าที่ในการทำงาน และได้รับหน้าที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล	สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีหน้าที่ในการทำงาน แต่ได้รับหน้าที่ไม่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล	สมาชิกบางคนในกลุ่มไม่มีหน้าที่ในการทำงาน และบางคนได้รับหน้าที่ไม่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล
3. ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา	ระบุชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาครบถ้วน และสะกดคำถูกต้อง	ระบุชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาครบถ้วน แต่สะกดคำไม่ถูกต้อง	ไม่ระบุชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

เกณฑ์การประเมิน (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
4. ที่มาและความสำคัญของโครงการ	สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น น่าสนใจ ไม่เคยมีผู้อื่นทำมาก่อน และมีความรู้ความเข้าใจประโยชน์ของโครงการที่เลือกทำ	สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น น่าสนใจ แต่เป็นเรื่องที่เคยมีผู้อื่นทำมาก่อน มีความรู้ความเข้าใจประโยชน์ของโครงการที่เลือกทำอยู่บ้างแต่ไม่ชัดเจน	ไม่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ไม่น่าสนใจ ลอกเลียนแบบจากผู้ที่เคยทำมาก่อน และขาดความรู้ความเข้าใจประโยชน์ของโครงการที่เลือกทำ
5. วัตถุประสงค์ของการทำโครงการ	เขียนวัตถุประสงค์ชัดเจน อ่านเข้าใจง่าย สอดคล้องกับชื่อโครงการ	เขียนวัตถุประสงค์ไม่ชัดเจนบางส่วน เกิดความสับสน แต่สอดคล้องกับชื่อโครงการ	เขียนวัตถุประสงค์ไม่ชัดเจน เกิดความสับสนและไม่สอดคล้องกับชื่อโครงการ
6. ขอบเขตการทำโครงการ	กำหนดประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้เหมาะสมเป็นตัวแทนของประชากรที่สนใจศึกษาได้ดี และกำหนดตัวแปรที่ศึกษาอย่างถูกต้องและชัดเจน	กำหนดประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้เหมาะสมเป็นตัวแทนของประชากรที่สนใจศึกษาได้ แต่กำหนดตัวแปรที่ศึกษาอย่างได้ไม่ชัดเจน	กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาไม่เหมาะสมไม่สามารถเป็นตัวแทนของประชากรที่สนใจศึกษาได้ และกำหนดตัวแปรที่ศึกษาไม่ถูกต้องและไม่ชัดเจน
7. ชิ้นงาน	ผลงานที่ได้จากการทำโครงการ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดี สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น	ผลงานที่ได้จากการทำโครงการ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ถ้าปรับปรุงแก้ไข แต่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น	ผลงานที่ได้จากการทำโครงการไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ และไม่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น
8. ขั้นตอนการดำเนินการ	มีการวางแผนก่อนดำเนินการ จัดลำดับขั้นตอนต่อเนื่องเหมาะสม และปฏิบัติตามอย่างครบถ้วน	มีการวางแผนก่อนดำเนินการ จัดลำดับขั้นตอนขาดความต่อเนื่อง แต่ปฏิบัติตามอย่างครบถ้วน	ขาดการวางแผนในการดำเนินการ การทำงานไม่เป็นขั้นตอน ปฏิบัติงานไม่ประสบความสำเร็จ

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
17-24	ดี
9-16	พอใช้
น้อยกว่า 8 คะแนน	ปรับปรุง
หมายเหตุ	คะแนนผ่านเกณฑ์ คือ เท่ากับหรือมากกว่า 9 คะแนนขึ้นไป

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
ใบงาน เรื่อง การวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผลการดำเนินงาน			
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	วิเคราะห์ข้อมูลได้ถูกต้องครบถ้วนทุกประเด็น	วิเคราะห์ข้อมูลได้ถูกต้องแต่ขาดความสมบูรณ์บางประเด็น	วิเคราะห์ข้อมูลขาดความสมบูรณ์ชัดเจน
การสรุปผลการดำเนินการ	สรุปผลการทำโครงการได้ถูกต้อง ชัดเจนเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเรื่องการศึกษา	สรุปผลการทำโครงการได้ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเรื่องการศึกษา แต่ขาดความสมบูรณ์บางส่วน	สรุปผลการทำโครงการขาดความสมบูรณ์ ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเรื่องการศึกษา
ข้อเสนอแนะ	ระบุข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำโครงการครบถ้วน ชัดเจน	ระบุข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำโครงการแค่บางส่วน	ไม่ระบุข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำโครงการ
ประโยชน์ที่ได้รับ	ระบุประโยชน์ที่ได้รับถูกต้องชัดเจนเหมาะสม	ระบุประโยชน์ที่ได้รับแต่ไม่สมบูรณ์	ไม่ระบุประโยชน์ที่ได้รับ
ส่วนอ้างอิง	เลือกแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ใช้เอกสารเหมาะสมกับเรื่องการศึกษา	เลือกแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ แต่ใช้เอกสารไม่เหมาะสมกับเรื่องการศึกษา	เลือกแหล่งข้อมูลไม่น่าเชื่อถือ และใช้เอกสารไม่เหมาะสมกับเรื่องการศึกษา

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12-15	ดี
8-11	พอใช้
น้อยกว่า 7 คะแนน	ปรับปรุง
หมายเหตุ	คะแนนผ่านเกณฑ์ คือ เท่ากับหรือมากกว่า 8 คะแนนขึ้นไป

เกณฑ์การประเมิน การนำเสนอหน้าชั้นเรียน

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. เนื้อหา	เนื้อหาถูกต้องครบถ้วน ตามประเด็นที่ต้องนำเสนอ	เนื้อหาถูกต้อง แต่ขาดประเด็นย่อยบางประเด็น	เนื้อหาถูกต้อง แต่ขาดประเด็นที่ค่อนข้างสำคัญ
2. ความสามารถในการนำเสนอ	นำเสนอถูกต้อง ครบถ้วนเน้นประเด็นสำคัญ	นำเสนอถูกต้อง ครบถ้วน แต่เสนอประเด็นไม่ชัดเจน	นำเสนอไม่ค่อยถูกต้อง ไม่มีประเด็นที่ชัดเจน
3. บุคลิกภาพ	พูดชัดเจน มีความมั่นใจและตั้งใจในการนำเสนอ	พูดเสียงเบา แต่มีความมั่นใจและตั้งใจในการนำเสนอ	ไม่ค่อยมั่นใจและไม่ตั้งใจในการนำเสนอ
4. เวลา	การนำเสนอราบรื่น แบ่งเวลาในการนำเสนอได้เหมาะสม	การนำเสนอราบรื่น แบ่งเวลาไม่เหมาะสม เร่งนำเสนอในตอนท้าย	การนำเสนอไม่เป็นระบบ แต่นำเสนอเสร็จตามเวลาที่กำหนด
5. การตอบข้อซักถาม	ตอบข้อซักถามได้ถูกต้อง	ตอบข้อซักถามได้แต่ไม่ชัดเจน	ตอบข้อซักถามได้ไม่ชัดเจน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12-15	ดี
8-11	พอใช้
น้อยกว่า 7 คะแนน	ปรับปรุง
หมายเหตุ	คะแนนผ่านเกณฑ์ คือ เท่ากับหรือมากกว่า 8 คะแนนขึ้นไป

เกณฑ์การประเมิน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	1	2	3
ใฝ่เรียนรู้	เข้าเรียนตรงเวลาตั้งใจเรียน เอาใจใส่ในการเรียน มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นบางครั้ง	เข้าเรียนตรงเวลาตั้งใจเรียน เอาใจใส่ และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ บ่อยครั้ง	เข้าเรียนตรงเวลาตั้งใจเรียน เอาใจใส่ และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเป็นประจำ
อยู่อย่างพอเพียง	ใช้ทรัพย์สินของตนเอง และทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่า เก็บรักษาดูแลอย่างดี รอบคอบมีเหตุผล	ใช้ทรัพย์สินของตนเอง และทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่า เก็บรักษาดูแลอย่างดี รอบคอบมีเหตุผล ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน	ใช้ทรัพย์สินของตนเอง และทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่า เก็บรักษาดูแลอย่างดี รอบคอบมีเหตุผล ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน และให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด
มุ่งมั่นในการทำงาน	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ มีการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ มีการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้น	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ มีการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้นด้วยตนเอง
มีจิตสาธารณะ	ดูแลรักษาทรัพย์สินบัติสิ่ง แวด ล้อม ของ ห้องเรียนโรงเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียนด้วยความเต็มใจ	ดูแลรักษาทรัพย์สินบัติสิ่ง แวด ล้อม ของ ห้องเรียนโรงเรียน ชุมชน และเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียนด้วยความเต็มใจ	ดูแลรักษาทรัพย์สินบัติสิ่ง แวด ล้อม ของ ห้องเรียนโรงเรียน ชุมชน และเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียนและชุมชนด้วยความเต็มใจ

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11-15	ดี
7-10	พอใช้
น้อยกว่า 6 คะแนน	ปรับปรุง

หมายเหตุ คะแนนผ่านเกณฑ์ คือ เท่ากับหรือมากกว่า 6 คะแนนขึ้นไป

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน

1. ผู้สอนให้ผู้เรียนชมภาพงานมหกรรมหนังสือระดับชาติ และให้ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการซื้อของผู้บริโภคและความต้องการขายของผู้ผลิตในงานมหกรรมหนังสือระดับชาติ
2. ผู้สอนเชื่อมโยงเข้าสู่บทเรียนเกี่ยวกับการปรับและเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าและบริการ อันเกิดจากแรงผลักดันของอุปสงค์และอุปทาน

กิจกรรมการจัดการเรียนรู้

คาบเรียนที่ 1-2 เรื่อง ตลาดในระบบเศรษฐกิจ และกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ (จำนวน 2 คาบเรียน)

3. ผู้เรียนร่วมกันศึกษาความหมายของอุปสงค์และอุปทาน กฎของอุปสงค์และอุปทาน ปัจจัยในการกำหนดอุปสงค์และอุปทาน และกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม เป็นเวลา 15 นาที
4. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่มตามความสมัครใจ และร่วมกันทำใบงาน เรื่อง การวิเคราะห์หลักกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม โดยแต่ละกลุ่มได้รับใบงานต่างกัน
5. ผู้เรียนส่งตัวแทนกลุ่มละ 2-3 คน นำเสนอใบงานที่ได้รับหน้าชั้นเรียน ผู้เรียนซักถามข้อสงสัย ผู้สอนอธิบายเพิ่มเติมให้สมบูรณ์
6. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปลักษณะสำคัญของกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม
7. ผู้เรียนร่วมกันยกตัวอย่างสถานการณ์ในการซื้อสินค้าและบริการในชีวิตประจำวัน
8. ผู้เรียนชมโฆษณา “คุณพ่อใจดี ตามหาโน้ตบุ๊กมือสองที่ Kaidee.com” เนื้อหาในโฆษณากล่าวถึงลูกชายฉีดย้ำใส่คอมพิวเตอร์พกพาตอนคุณพ่อไม่อยู่ ทำให้เกิดความเสียหาย ดังนั้นคุณพ่อจึงต้องการซื้อคอมพิวเตอร์พกพาเครื่องใหม่ราคาถูกจากผู้ที่สนใจจะขายที่ไม่ได้ใช้แล้วจากเว็บไซต์ขายดีดอทคอม
9. ผู้เรียนร่วมกันบอกความหมายของตลาดในทางเศรษฐศาสตร์ตามความเข้าใจของผู้เรียนเอง ผู้สอนเพิ่มเติมให้สมบูรณ์
10. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม ศึกษาประเภทของตลาดในระบบเศรษฐกิจ และทำใบงาน เรื่อง การวิเคราะห์ประเภทของตลาดในระบบเศรษฐกิจ โดยแต่ละกลุ่มจะได้ใบงานต่างกัน เป็นเวลา 15 นาที จากนั้นผู้เรียนทุกกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน ผู้สอนอธิบายเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปลักษณะสำคัญของตลาดในระบบเศรษฐกิจ

คาบเรียนที่ 3-4 เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับสหกรณ์ ปัญหาท้องถิ่น และการพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ชั้นที่ 1 การเลือกหัวข้อ (จำนวน 2 คาบเรียน)

1. ผู้เรียนชมภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครจำนวน 5 ภาพ ประกอบด้วย ภาพที่ 1 การจราจรติดขัด ภาพที่ 2 มลพิษทางอากาศ ภาพที่ 3 ซึมอเตอร์ไซค์บนทางเท้า ภาพที่ 4 ทิ้งขยะไม่ถูกที่ และ ภาพที่ 5 อาชญากรรม จากนั้นผู้เรียนร่วมกันระบุสภาพปัญหาและวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดปัญหาดังกล่าว พร้อมนำเสนอหน้าชั้นเรียน

2. ผู้เรียนร่วมกันเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยสุ่มผู้เรียน 2-3 คนออกมาเขียนบนกระดานดำ จากนั้นผู้สอนเชื่อมโยงเข้าสู่การแก้ไขปัญหาท้องถิ่นโดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียนร่วมกันศึกษาความหมาย แนวคิด และคุณลักษณะของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเวลา 10 นาที

3. ผู้เรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่มตามความสมัครใจ ร่วมกันระบุสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นตนเองทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม กลุ่มละ 1 ประเด็น และร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาท้องถิ่นตามประเด็นของแต่ละกลุ่มโดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมทั้งเสนอแนวทางการแก้ไขและพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ลงในใบงานเรื่อง การวิเคราะห์และแนวทางการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเวลา 10 นาที และนำเสนอหน้าชั้นเรียน ผู้สอนอธิบายเพิ่มเติมให้สมบูรณ์

4. ผู้สอนเชื่อมโยงว่าการนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาแก้ปัญหา มี 3 ขั้นตอน โดยในขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นของการร่วมมือกันในชุมชน เรียกว่า สหกรณ์ ผู้เรียนร่วมกันศึกษาความหมาย และหลักการสำคัญของระบบสหกรณ์ จากนั้นให้ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์ลงในใบงาน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับสหกรณ์ เป็นเวลา 15 นาที และนำเสนอหน้าชั้นเรียน ผู้สอนอธิบายเพิ่มเติมให้สมบูรณ์

5. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปความสำคัญของการนำแนวคิดและคุณลักษณะของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการแก้ปัญหาพัฒนาในระดับตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศ

6. ในท้ายคาบเรียนที่ 4 ผู้สอนจะให้ผู้เรียนทำการเลือกหัวข้อที่ตนเองสนใจในการทำโครงงาน โดยมีขั้นตอนดังนี้

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

ขั้นที่ 1 การเลือกหัวข้อ

เมื่อผู้เรียนได้ศึกษาในบทเรียนเรียบร้อยแล้ว ผู้เรียนจะทำการเลือกหัวข้อในการทำโครงงาน โดยผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันระดมความคิดเห็นในหัวข้อที่ตนเองสนใจ จากนั้นเลือกหัวข้อที่สนใจมากที่สุดพร้อมระบุเหตุผลประกอบ บันทึกลงในใบงาน เรื่อง การเลือกหัวข้อ และนำเสนอต่อผู้สอน ผู้สอนพิจารณาถึงความเหมาะสมของหัวข้อในการทำโครงงาน และให้คำแนะนำเพิ่มเติม เมื่อหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจได้รับการยินยอมจากผู้สอน ผู้เรียนจะร่วมกันศึกษาที่มาและความสำคัญของโครงงาน และวัตถุประสงค์ของการทำโครงงานต่อไป เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนโครงงานในคาบเรียนต่อไป

ขั้นที่ 2 การวางแผนโครงการดำเนินงาน คาบเรียนที่ 5-6 (จำนวน 2 คาบเรียน)

1. ผู้เรียนร่วมกันวางแผนการทำโครงการ ลงในใบงาน เรื่อง การวางแผนโครงการ โดยให้ผู้เรียนตั้งชื่อโครงการ ระบุคณะผู้ทำโครงการ ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ที่มาและความสำคัญของโครงการ วัตถุประสงค์ของการทำโครงการ ขอบเขตของการทำโครงการ ชิ้นงาน และขั้นตอนการดำเนินการ จากนั้นผู้เรียนนำเสนอแผนการทำโครงการต่อผู้สอนเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง หากผู้สอนมีข้อเสนอแนะ ให้ผู้เรียนนำไปปรับปรุงแก้ไข และดำเนินการส่งเค้าโครงโครงการที่ปรับแก้เรียบร้อยแล้ว

2. ผู้เรียนร่วมกันสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้สอนให้คำแนะนำและตรวจสอบความถูกต้องของข้อคำถาม ผู้เรียนนำไปปรับแก้ให้ข้อคำถามมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และนำเสนอต่อผู้สอนอีกครั้งก่อนนำไปใช้ในคาบเรียนต่อไป

ขั้นที่ 3 การลงมือปฏิบัติ คาบเรียนที่ 7-8 (จำนวน 2 คาบเรียนและนอกเวลา 2 คาบเรียน)

ผู้เรียนดำเนินการตามแผนงานที่กำหนด โดยผู้เรียนทำการสำรวจตามหัวข้อที่สนใจ โดยผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะสอบถามข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์ที่ผู้เรียนสร้างขึ้น พร้อมทั้งบันทึกภาพระหว่างการสัมภาษณ์ ผู้เรียนตรวจสอบความถูกต้องระหว่างดำเนินการ ผู้สอนคอยให้คำแนะนำ และควบคุมดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างเรียบร้อย หากผู้เรียนได้รับคำแนะนำหรือพบข้อบกพร่อง ผู้เรียนนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล และขั้นที่ 5 การสรุปผล คาบเรียนที่ 9-10 (จำนวน 2 คาบเรียน)

1. ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ลงในใบงาน เรื่อง การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปผลการดำเนินงาน โดยวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละบุคคลในแต่ละด้านตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาสรุปผล โดยสรุปข้อมูลของบุคคลที่สัมภาษณ์ในภาพรวมตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นที่ 6 การนำเสนอผลงาน และขั้นที่ 7 การประเมินผลงาน คาบเรียนที่ 11-12 (จำนวน 2 คาบเรียน)

1. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการทำโครงการหน้าชั้นเรียนและใช้ป้ายนิเทศประกอบการนำเสนอ แต่ละกลุ่มใช้เวลาในการนำเสนอ 8-10 นาที จากนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคนอื่นและผู้สอนซักถามข้อมูลที่สงสัย ผู้สอนแนะนำบางประเด็นเพิ่มเติม

2. เมื่อผู้เรียนนำเสนอเสร็จสิ้นในแต่ละกลุ่ม ผู้เรียนจะประเมินผลงานตนเอง เพื่อนประเมินผู้เรียน และผู้สอนประเมินผู้เรียน โดยใช้แบบประเมินการนำเสนอหน้าชั้นเรียนและแบบประเมินป้ายนิเทศที่ผู้สอนกำหนด

กิจกรรมรวบยอด

1. ผู้สอนถามผู้เรียนว่า “การใช้ชีวิตที่ไม่มีหลักการหรือแนวคิดที่เหมาะสม จะส่งผลอย่างไร” (ทำให้ชีวิตพบเจออุปสรรค และไม่สามารถหาทางออกที่ถูกต้องเหมาะสมได้)

2. ผู้สอนถามผู้เรียนว่า “หากทุกคนนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศแล้ว จะเกิดการเปลี่ยนแปลงต่อผู้ปฏิบัติหรือไม่ และเปลี่ยนแปลงเป็นเช่นไร” (เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น คือ ใช้ชีวิตอยู่ในความไม่ประมาท พึ่งพาตนเอง)

สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

1. โฆษณา “คุณพ่อใจดี ตามหาโน้ตบุ๊กมือสองที่ Kaidee.com”
2. ภาพบรรยากาศงานมหกรรมหนังสือระดับชาติ
3. ภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครจำนวน 5 ภาพ ประกอบด้วย ภาพที่ 1 การจราจรติดขัด ภาพที่ 2 มลพิษทางอากาศ ภาพที่ 3 ซีมอเตอร์ไซด์บนทางเท้า ภาพที่ 4 ทิ้งขยะไม่ถูกที่ และภาพที่ 5 อาชญากรรม

เอกสารอ้างอิง

พระมหามันัส กิตติสารโธ และคณะ. **เรียนรายวิชาพื้นฐานสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ จำกัด. กรุงเทพมหานคร, 2555

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **เศรษฐกิจพอเพียง... นำสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน**. ยูเนียนอลตราไวโอเร็ด จำกัด. กรุงเทพมหานคร, 2550

สำเนียง เลื่อมใส และสุชาดา วราห์พันธ์. **หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. เอ็มพันธ์ จำกัด. กรุงเทพมหานคร, 2555

ใบงาน

เรื่อง การวิเคราะห์ประเภทของตลาดในระบบเศรษฐกิจ

- คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนจับกลุ่มและร่วมกันศึกษาเอกสาร เรื่อง การวิเคราะห์ประเภทของตลาดในระบบเศรษฐกิจ
- นักเรียนร่วมกันอภิปรายและวิเคราะห์ลักษณะสำคัญของตลาดในระบบเศรษฐกิจจนได้ข้อสรุป
  - เขียนคำตอบลงในตารางที่กำหนดให้

กลุ่มที่ 1 ศึกษาเรื่อง ปากคลองตลาด

จุดตัดเขตแดนของกรุงเทพฯ ขึ้นในแต่กาลก่อน เป็นตลาดค้าส่งดอกไม้ที่ใหญ่ที่สุดของกรุงเทพฯ อยู่ติดโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยและสะพานพระพุทธยอดฟ้าฯ ปากคลองตลาดตั้งอยู่ระหว่างป้อมจักรเพชร และป้อมผีเสื้อ เป็นแหล่งค้าขายตั้งอยู่ใกล้สะพานสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าฯ หรือเรียกกันว่า สะพานพุทธ ในอดีตปากคลองตลาดเคยเป็นแหล่งค้าขายทางน้ำ จวบ

จนความสำคัญของแม่น้ำลดลง ประชาชนหันมาสัญจรทางบกมากขึ้น ปากคลองตลาดจึงขยายตัวจากการค้าริมน้ำและการค้าขายทางเรือออกมาค้าขายริมถนน ด้านนอกมากยิ่งขึ้น

ตลาดกลางคืน ปากคลองตลาด คืออีกหนึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของกรุงเทพฯ โดยตลาดนั้นตั้งอยู่บริเวณถนนจักรเพชร ยาวไปจนถึงถนนมหาธาตุริมแม่น้ำเจ้าพระยา แต่เดิมเป็นตลาดค้าปลาขนาดใหญ่ที่ส่งตรงมาจากแม่น้ำท่าจีน (สมุทรสาคร) และของที่ส่งมาผ่านมาจากแม่น้ำเจ้าพระยา จนปัจจุบันเปลี่ยนมาเป็นตลาดจำหน่ายผัก ผลไม้ และดอกไม้สดแหล่งใหญ่ที่สุดในประเทศ

โดยจากตลาดสดในช่วงเวลากลางวันเปลี่ยนเป็นตลาดดอกไม้ในช่วงเย็น ปากคลองตลาดจะจำหน่ายดอกไม้สดทุกชนิด ราคาเย่อเยา มีทั้งดอกไม้ที่ปลูกในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศ อาทิ กุหลาบ ฮอลแลนด์ ชมพูกลาสติก และยังมีไลเซนธัส ลิลลี่ เบญจมาศ ยิปโซ ทิวลิป แกรนด์โอริส กล้วยไม้ ปากคลองตลาดเปิด 24 ชั่วโมง

เข้าถึงเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2558 จาก http://www.thailovetrip.com/view.php?id_view=152

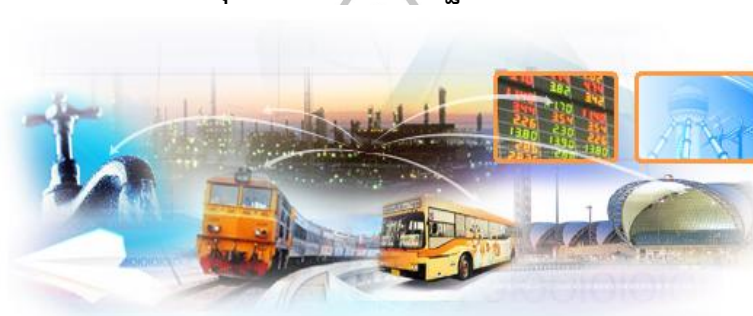
ด้าน	ลักษณะสำคัญของตลาดในระบบเศรษฐกิจ
ข้อบ่งชี้	
ประเภทของตลาด	
ผู้ขาย	
ลักษณะสินค้า	
ตัวอย่างสินค้า	

ใบงาน

เรื่อง การวิเคราะห์ประเภทของตลาดในระบบเศรษฐกิจ

- คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนจับกลุ่มและร่วมกันศึกษาเอกสาร เรื่อง การวิเคราะห์ประเภทของตลาดในระบบเศรษฐกิจ
- นักเรียนร่วมกันอภิปรายและวิเคราะห์ลักษณะสำคัญของตลาดในระบบเศรษฐกิจจนได้ข้อสรุป
  - เขียนคำตอบลงในตารางที่กำหนดให้

กลุ่มที่ 2 ศึกษาเรื่อง รัฐวิสาหกิจ

บริการสาธารณะ การจัดทำบริการสาธารณะถือเป็นภารกิจหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของรัฐบาล โดยเฉพาะกิจการด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่างๆ ที่ประชาชนทุกคนโดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสในสังคม ควรมีโอกาสได้รับบริการดังกล่าวอย่างทั่วถึง กิจการเหล่านี้ต้องใช้เงินทุนในการดำเนินการสูง แต่ผลตอบแทนในการดำเนินการต่ำ จุดคุ้มทุน (break-even point) และกำไร (normal profit) ใช้ระยะเวลานาน ต้องมีพนักงานจำนวนมากและเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างดี ทำให้เอกชนเพียงน้อยรายหรือไม่มีเลยที่จะสามารถเข้ามาดำเนินการได้ ดังนั้น รัฐจึงต้องเข้ามาดำเนินการเองเพื่อให้สาธารณชนได้รับความสะดวก อาทิ รถไฟ ประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ การขนส่ง ซึ่งรัฐบาลของประเทศต่างๆ ในโลกส่วนใหญ่ก็มักจะดำเนินการเองทั้งสิ้น โดยจะเก็บอัตราค่าบริการต่ำเพื่อให้ประชาชนโดยรวมสามารถใช้บริการได้ ดังเช่นในกรณีการจัดตั้งองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ เป็นต้น ทั้งนี้ บริการขั้นพื้นฐาน ที่จัดหาโดยรัฐวิสาหกิจ เป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง (Real Sector) ได้แก่ ภาคเกษตร อุตสาหกรรม และการบริการ รวมทั้งส่งเสริมคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นทั่วประเทศ

เข้าถึงเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2558 จาก <http://www.sepo.go.th/2011-06-02-07-08-54/blog.htm>

ด้าน	ลักษณะสำคัญของตลาดในระบบเศรษฐกิจ
ชื่อบทความ	
ประเภทของตลาด	
ผู้ขาย	
ลักษณะสินค้า	
ตัวอย่างสินค้า	

ใบงาน

เรื่อง การวิเคราะห์ประเภทของตลาดในระบบเศรษฐกิจ

- คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนจับกลุ่มและร่วมกันศึกษาเอกสาร เรื่อง การวิเคราะห์ประเภทของตลาดในระบบเศรษฐกิจ
2. นักเรียนร่วมกันอภิปรายและวิเคราะห์ลักษณะสำคัญของตลาดในระบบเศรษฐกิจจนได้ข้อสรุป
  3. เขียนคำตอบลงในตารางที่กำหนดให้

กลุ่มที่ 3 ศึกษาเรื่อง มอเตอร์โชว์ 2015

Motor Show 2015 – มอเตอร์โชว์ 2015 หรือ บางกอก อินเตอร์เนชั่นแนล มอเตอร์โชว์ ครั้งที่ 36 ที่มาในคอนเซ็ปต์ “ยนตรกรรมไร้พรมแดน” พร้อมสะกดผู้หลงใหลในโลกแห่งรถยนต์และจักรยานยนต์ปีนี้อย่างแน่นด้วยรถยนต์และมอเตอร์ไซค์รุ่นใหม่ครบครัน เช่น Honda, Nissan, Mazda, Ford, Chevrolet, Mercedes-Benz, BMW, Kawasaki, Ducati และ Suzuki เสริมด้วยโปรโมชั่นจากหลากหลายค่ายรถชั้นนำ เพื่อให้ผู้สนใจได้เงื่อนงำที่โดนใจมากที่สุด ส่วนอุปกรณ์ตกแต่งมีให้เลือกหลากหลายประเภท ครบทุกไลฟ์สไตล์

มอเตอร์โชว์ 2015 ปีนี้ นับว่ามีความตื่นตาตื่นใจมากขึ้น ทั้งการเร่งเปิดตัวรถยนต์ใหม่ของแต่ละค่ายที่ทยอย และพร้อมเปิดตัวในงานนี้ โดยเฉพาะตลาดรถยนต์ SUV ที่ยิ่งดุเดือดและเข้มข้นตลอดทั้งปี เช่น Mazda2, Nissan X-Trail, Chevrolet Trailblazer, Honda HR-V เป็นต้น สำหรับผู้ที่สนใจจับจองรถยนต์ในงาน นับเป็นโอกาสที่ดีในการเลือกซื้อรถยนต์หรือมอเตอร์ไซค์ที่มาพร้อมข้อเสนอสุดร้อนแรงส่งท้ายปลายปี 2015 นี้ เตรียมพร้อมไปสัมผัสงานจริงได้ระหว่างวันที่ 25 มี.ค. – 5 เม.ย. 58 ณ อิมแพ็ค เมืองทองธานี

เข้าถึงเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2558 จาก <http://www.checkraka.com/motorshow>

ด้าน	ลักษณะสำคัญของตลาดในระบบเศรษฐกิจ
ชื่อบทความ	
ประเภทของตลาด	
ผู้ขาย	
ลักษณะสินค้า	
ตัวอย่างสินค้า	

ใบงาน

เรื่อง การวิเคราะห์ประเภทของตลาดในระบบเศรษฐกิจ

- คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนจับกลุ่มและร่วมกันศึกษาเอกสาร เรื่อง การวิเคราะห์ประเภทของตลาดในระบบเศรษฐกิจ
- นักเรียนร่วมกันอภิปรายและวิเคราะห์ลักษณะสำคัญของตลาดในระบบเศรษฐกิจจนได้ข้อสรุป
  - เขียนคำตอบลงในตารางที่กำหนดให้

กลุ่มที่ 4 ศึกษาเรื่อง

เทสโตไลเปียด "เลย์" ชิงตลาดสแน็ก "บีเจซี" ทุ่มงบประมาณสินค้า-แคมเปญบุกหนักปีหน้า

นางวิภาดา ดวงรัตน์ รองผู้จัดการใหญ่ กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภค บริษัท เบอร์ลี่ ยุคเกอร์ จำกัด (มหาชน) กล่าวกับ "ประชาชาติธุรกิจ" ว่า ปีหน้าบริษัทตั้งเป้าการเติบโตของสินค้าอุปโภคบริโภคไว้ที่ตัวเลข 2 หลัก โดยมีแผนที่จะกระตุ้นตลาดตั้งแต่นั้นปี ด้วยการออกสินค้าใหม่หลายรายการ ทั้งกลุ่มขนมขบเคี้ยว

เครื่องดื่ม ทิชชู สบู่ ควบคู่ไปกับการทำโปรโมชั่นโดยเฉพาะโปรโมชั่น ณ จุดขาย ซึ่งจะเห็นความเคลื่อนไหวตั้งแต่ไตรมาสแรก โดยเฉพาะในกลุ่มขนมขบเคี้ยวที่มีมันฝรั่งทอดกรอบเทสโตเป็นส่วนรายได้หลัก ซึ่งเชื่อว่าการออกรสชาติใหม่และแผนการตลาดที่เตรียมไว้ จะช่วยให้เทสโตมีส่วนแบ่งการตลาดในกลุ่มของมันฝรั่งเพิ่มขึ้นอีก 5%

สำหรับยอดขายสินค้าอุปโภคบริโภคในปีนี้น่าจะค่อนข้างทรงตัว ด้วยสภาพเศรษฐกิจรวมทั้งต้นทุนการผลิตที่ปรับตัวสูงขึ้น และการแข่งขันที่รุนแรงจากคู่แข่งล้วนส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำกำไรในช่วงที่ผ่านมา

"ความเคลื่อนไหวของคู่แข่งทั้งในกลุ่มขนมขบเคี้ยว และกระดาษทิชชูที่มีการเพิ่มกำลังการผลิตในปี นี้ ทำให้เขาสามารถทำราคาขายได้ดี ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก"

ทั้งนี้ บริษัทจึงต้องใช้งบการตลาดเพิ่มเติมเพื่อแข่งขันกับสภาวะดังกล่าว รวมทั้งปัญหาราคาวัตถุดิบที่เพิ่มสูงขึ้น ทั้งส่วนผสมของรสชาติต่าง ๆ ในกลุ่มสินค้าอาหาร เยื่อกระดาษ ราคาน้ำมัน ทำให้กระทบกับผลกำไรอยู่บ้าง แต่เริ่มเห็นสัญญาณที่ดีของราคาวัตถุดิบที่เริ่มปรับลดลงในช่วงไตรมาส 3 นี้

เข้าถึงเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2558

จาก http://m.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1418292588

ด้าน	ลักษณะสำคัญของตลาดในระบบเศรษฐกิจ
ข้อบ่งชี้	
ประเภทของตลาด	
ผู้ขาย	
ลักษณะสินค้า	
ตัวอย่างสินค้า	

ใบงาน

เรื่อง การวิเคราะห์หลักกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

- คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนจับกลุ่มและร่วมกันศึกษาเอกสาร เรื่อง การวิเคราะห์หลักกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม
2. นักเรียนร่วมกันอภิปรายและวิเคราะห์ปัจจัยในการกำหนดอุปสงค์จนได้ข้อสรุป
  3. เขียนคำตอบลงในกล่องข้อความที่กำหนดให้

กลุ่มที่ 1 ศึกษาเรื่อง เฮลโหดซื้อทองคำ

ผู้สื่อข่าว รายงานเมื่อวันที่ 17 เม.ย. ถึงบรรยากาศการซื้อขายทองคำที่ถนนเยาวราช ว่า ร้านขายทองหลายแห่งกลับมาเปิดขายกันอย่างคึกคักอีกครั้ง หลังหยุดยาวในช่วงเทศกาลสงกรานต์ แต่ก็ยังมีหลายร้านที่ยังขึ้นป้ายปิดร้านจนถึงวันที่ 18 เม.ย. โดยตั้งแต่ช่วงเช้าที่บริเวณหน้าประตูร้านขายทองคำ มีประชาชนจำนวนมากเข้ามาติดต่อแถวรอซื้อทอง หวังเก็บไว้เก็งกำไรในช่วงที่ราคาทองคำอยู่ในช่วงขาลง ซึ่งทองคำแท่งมีราคาขายออกที่บาทละ 19,000 บาท รับซื้อคืน 18,900 บาท ทองรูปพรรณขายออกบาทละ 19,400 บาท รับซื้อคืน 18,631 บาท โดยเฉพาะที่ร้านทองฮั่วเซ่งเฮงเยาวราช มีคนเข้ามาต่อแถวซื้อทองคำแท่งและทองรูปพรรณจนแน่นร้าน ทำให้ทางร้านต้องแจกบัตรคิวให้คนซื้อทองคำแท่ง แล้วนัดให้มารับทองอีกครั้งในวันที่ 24 เม.ย. เนื่องจากปริมาณทองไม่เพียงพอต่อการจำหน่าย ส่วนทองรูปพรรณสามารถซื้อได้ทันที ส่วนใหญ่จะซื้อกันที่น้ำหนัก 2-5 บาท แต่ก็มีบางรายขเงินสดมาซื้อกว่า 2 ล้านบาท จากการสอบถามประชาชนที่เข้ามาซื้อทองต่างบอกว่า ราคาถูกลงมากจึงซื้อไว้เก็งกำไรเพราะเชื่อว่าราคาจะปรับตัวสูงขึ้น ขณะที่บางคนบอกว่ายังไม่กล้าซื้อมาก เพราะก่อนหน้านี้ซื้อเก็บไว้เยอะแล้ว และยังเชื่อกับการขาดทุน

โดยราคาทองคำแท่งในวันนี้ ค่อนข้างผันผวน ช่วงเช้าวันนี้ขายออกบาทละ 19,000 บาท รับซื้อคืนอยู่ที่ 18,900 บาท จนกระทั่งช่วงเวลา 11.30 น. เจ้าหน้าที่ร้านได้ออกมาปรับราคาลง เป็นขายออกบาทละ 18,900 บาท รับซื้อคืนอยู่ที่ 18,800 บาท หลังเวลาผ่านไปจนถึง 12.00 น. แค่ 30 นาที เจ้าหน้าที่ร้านก็ออกมาปรับราคาหน้าร้านขึ้นไปอีก เป็นขายออกบาทละ 18,950 บาท รับซื้อคืนอยู่ที่

18,850 บาท ช่วงบ่ายก็มีการปรับราคาลงมาอีกครั้ง โดยขายออกบาทละ 18,900 บาท รับซื้อคืนอยู่ที่ 18,800 บาท ทำให้ประชาชนแห่มาซื้อเพิ่มอีก

นายอิศรินทร์ ศิริผดุงธรรม อายุ 30 ปี อาชีพ นักธุรกิจส่วนตัวที่มารอซื้อทองเปิดเผยว่า ก่อนหน้านี้ ได้ซื้อทองคำแท่งด้วยราคา 23,900 บาท ตั้งใจมารอจอกคิดตั้งแต่เช้าเพื่อมาซื้อทองคำแท่ง เนื่องจากราคาถูกลงมาก การซื้อทองคำครั้งนี้เพราะเชื่อว่าในอนาคต ราคาทองคำตลาดโลกปรับตัวแพงขึ้น ตนซื้อไว้เพื่อเก็งกำไรด้านการเงิน หากว่าภายในหนึ่งอาทิตย์ ราคาทองปรับขึ้นก็นำมาขาย

ขณะที่ร้านทองในจังหวัดหัว เมืองใหญ่ๆทั่วประเทศ อาทิ เชียงใหม่ เชียงราย นครสวรรค์ อุตรดิตถ์ นครศรีธรรมราช ฯลฯ ต่างได้รับอานิสงส์จากราคาทองคำที่หล่นวูบลงเช่นกัน หลังบรรยากาศการซื้อขายทองเงียบเหงามานานในช่วงหยุดยาวเทศกาลสงกรานต์ โดยมีประชาชนแห่กันมาซื้อทองคำจนแน่นชนิดแทบทุกร้าน บางร้านที่เป็นร้านชื่อดังหรือสาขาจากเยาวราช ต้องใช้วิธีแจกบัตรคิวเหมือนกับร้านทองย่านเยาวราช ลูกค้าจะเน้นซื้อทองรูปพรรณมากกว่าทองคำแท่ง ส่วนใหญ่จะซื้อสร้อยคอทองคำ น้ำหนักเส้นละ 1-2 บาท ขณะที่ตำรวจต้องวางมาตรการป้องกันเหตุร้าย ลัก รั่วชิง ปล้น โดยส่งชุดสายตรวจออกตรวจตราตามร้านทองให้ยิ่งขึ้น ผู้สื่อข่าวรายงานว่านอกจากร้านทองจะขายดีเป็นเทน้ำเทท่าแล้ว ยังส่งผลให้แผงขายลอตเตอรี่ แผงขายอาหาร และสินค้าต่างๆที่ตั้งอยู่ใกล้ๆร้านทองขายดีไปด้วย ประชาชนที่มาซื้อทองจะอุดหนุนสินค้าอื่นๆ โดยเฉพาะลอตเตอรี่เพราะถือเป็นการเสี่ยงโชค

เข้าถึงเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2558 จาก <http://www.thairath.co.th/content/339458>

จากบทความข้างต้น มีปัจจัยใดที่ส่งผลให้ประชาชนแห่ไปซื้อทองคำเป็นจำนวนมาก

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงาน

เรื่อง การวิเคราะห์หลักกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

- คำชี้แจง** 1. ให้นักเรียนจับกลุ่มและร่วมกันศึกษาเอกสาร เรื่อง การวิเคราะห์หลักกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม
2. นักเรียนร่วมกันอภิปรายและวิเคราะห์ปัจจัยในการกำหนดอุปทานจนได้ข้อสรุป
  3. เขียนคำตอบลงในกล่องข้อความที่กำหนดให้

กลุ่มที่ 2 ศึกษา ขายเคสมือถือ เริ่มต้นไม่ยาก

การมีมือถือใหม่สักเครื่องในปัจจุบันไม่ใช่แค่การซื้อตัวเครื่องแล้วจบเลยเหมือนเมื่อก่อน แต่ผู้ซื้อมือถือยังต้องซื้อนู่น นี่ โน่น และนั่นเพิ่มเติมอีกหลายรายการเพื่อให้ได้มือถือตามที่ต้องการ รวมถึงเรื่องความสวยงามและแฟชั่น นั่นหมายถึงเม็ดเงินจำนวนไม่น้อยสำหรับธุรกิจข้างเคียงต่างๆ ตั้งแต่การรับตัดฟิล์มกันรอยเอเย่ ขายเคสมือถือเอเย่ ขายแอกเซสเซอรี่ (accessories) ต่างๆ ไปจนถึงการรับซ่อม รับลงโปรแกรม และการตกแต่งประดับประดา

ทำไม เคสมือถือ จึงเป็นสินค้าที่น่าสนใจ ? ที่น่าสนใจเพราะว่าช่วงราคานั้นกว้างมาก ถ้าเทียบกับฟิล์มกันรอยจะกว้างกว่าเป็นเท่าๆเลย ยกตัวอย่างจากที่ยูนิเวนมอลล์ที่ไปซื้อเคสแรกในชีวิตมา ร้านแรกที่แวะเข้าไปเป็นร้านใหญ่หน่อยตั้งเด่นใกล้โถงเลย เจ้าบอกว่าขายทั้งปลีกและส่งเลย ราคาน่าจะถูกกว่าร้านเล็กๆ เคสยางแบบนี้มีขาย 300 บาท มันแพงกว่าที่เคยผ่านตามานะ กะว่าร้อยกว่าบาทก็พอ เลยลองออกไปถามร้านอื่นๆ ร้านเล็กบ้าง ร้านขนาดกลางบ้างในชั้นเดียวกัน ถ้าร้านเล็กหน่อยจะราคา 400 ร้านขนาดกลางจะขายที่ 350 พอจะเห็นภาพมั้ยล่ะว่าขนาดในห้างเดียวกัน ชั้นเดียวกันราคายังมีช่องว่างขนาดนี้เลย ไม่ต้องยกตัวอย่างไกลถ้าหากข้ามฟากถนนเข้าไปที่ไนเซ็นทรัลลาดพร้าวราคาขึ้น ไปอีกไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อย ตรงนี้แสดงให้เห็นหลักการเกี่ยวกับการค้าที่น่าสนใจข้อหนึ่ง ถือเป็นหนึ่งในกฎของค่าเฉลี่ยก็ว่าได้ นั่นคือ

ขายสินค้าที่ผู้ซื้อไม่สามารถคาดเดาราคาได้ ถึงตรงนี้จะบางอ้อกันแล้วใช่ไหมว่าทำไม ถ้าเกิดเราขายของที่ผู้ซื้อไม่สามารถประเมินราคาได้ เราก็สามารถตั้งราคาตามที่เราต้องการได้โดยง่าย และลดปัญหาเรื่องการต่อรอง แต่กฎนี้คงใช้กับเคสมือถือไม่ได้แล้ว เพราะลูกค้าส่วนใหญ่พอจะรู้ว่าที่ไหนขายถูกขายแพงอย่างไร แล้วราคาเฉลี่ยมันควรจะอยู่ที่กี่บาท เช่น ตอนที่ไปซื้อเจอลูกค้าคนหนึ่งซึ่งคงจะเคยไปซื้อในแหล่งที่ถูกกว่ากำลังคุย กับคนขาย ท่าทางตกใจกับราคา คนขายก็บอกว่าขายที่ไหนมีส่วนมากที่ทำให้ราคาแตกต่างกัน ตรงนี้ชี้ให้เห็นว่า ประเด็นหลักๆ มันอยู่ที่การเปลี่ยนตลาด เราไปซื้อจากที่หนึ่งซึ่งขายถูก แล้วนำมาขายอีกที่หนึ่งซึ่งขายแพงกว่า กลุ่มลูกค้ามีกำลังซื้อมากกว่า แล้วไม่ได้คิดมากอะไรกับราคาที่เพิ่มขึ้นมา

ที่นี้ เคสมือถือ แหล่งของมันอยู่ที่ไหนกันนะ ? ต้นทุนกำไรเป็นอย่างไร

ช่วงว่างราคาที่ไต่ยกตัวอย่างไปจากการไป ซื้อเคสมือถือที่ยูนิเวนมอลล์คงทำให้หลายคนตาโต แต่จะตาโตขึ้นไปยิ่งกว่านั้นอีกถ้าทราบว่าราคาจากแหล่งขายส่งซึ่งอยู่ที่ ย่านเสือป่า ที่เป็นที่รู้จักน้อยก็ที่เสือป่าพลาซ่า และแคปปิตอลพลาซ่า รวมไปถึงร้านรวงในบริเวณนั้น เจ้าขายส่งกันเหลือชิ้นละไม่กี่สิบบาท ราคาต่ำสุดที่เคยได้ยินมาสำหรับเคสมือถือก็คือ 15 บาท ส่วนราคาที่แพงที่สุดที่ได้อินว่าไปซื้อมาจากแหล่งคือ 80 บาท น่าสนใจใช่ไหมล่ะ เพราะว่าเมื่อเคสเหล่านี้เดินทางออกจากแหล่งไป

ขายในห้างต่างๆ คอมมูนิตีมอลล์ ราคาจะกลายเป็น 250 ขึ้นไปแล้วจะส่วนใหญ่ กำไร 2-3 เท่าตัวเลย เพียงแค่ซื้ออย่างน้อย 3 ชิ้นคุณก็ได้ของราคาส่งมาขายต่อแล้ว ไม่ต้องลงทุนอะไรมากมาย แค่มาถึงจับของดีๆ โดนๆ มา แล้วนำไปขายให้ถูกที่ถูกลงเวลานั้นเอง หรือถ้าไม่ยอมเสียค่าน้ำร้านก็ยังสามารรถ ขายทางอินเทอร์เน็ต โซเชียลเน็ตเวิร์คต่างๆก็ได้ด้วย เท่าที่ผ่านหูผ่านตามาราคาที่เห็นจะอยู่ที่ 150-250 สังเกตว่าเอากำไรน้อยกว่าเพราะสามารถลดต้นทุนหน้าร้านลงไป นอกจากนั้นสำหรับผู้ค้าคุณยังสามารถสั่งซื้อเคสมือถือในราคาส่งผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้อีกด้วย โดยบางร้านมีบริการจัดส่งสินค้าให้ถึงที่

ขายเคสมือถือ น่าสนใจอย่างไร เสี่ยงตรงไหน

เคสมือถือก็เหมือนเสื้อผ้าเป็นของใช้ ฟุ่มเฟือยแต่คนเห็นแล้วก็อดไม่ได้ที่จะซื้ออีกทั้งๆที่มีอยู่แล้ว เพราะความสวยงาม เพราะถูกใจ ทั้งหมดคือเพราะมันเป็นแฟชั่น อะไรที่เป็นแฟชั่นคนซื้อได้เรื่อยๆ มีหลากหลายรูปแบบ และสไตล์ และไม่ใช่ของที่เสียหายที่ต้องรีบเคลียร์ออกไปให้หมดไปโดยเร็ว ทำให้จังหวะในการขายสบายๆไม่กดดันมากนัก แต่ความเสี่ยงหลักๆมันอยู่ที่การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีมากกว่า การออกมือถือรุ่นใหม่ๆที่ใช้เคสที่เปลี่ยนๆไปจากเดิม ถ้าหากเราไหวตัวไม่ทัน มีสต็อกของเคสมือถือที่ตกอยู่กับตัวเยอะก็เสี่ยง ที่จะต้นทุนจมหายไปเลย หรือไม่ก็ต้องขายแบบเท่าทุนหรืออาจจะขาดทุน

โดยสรุปแล้วขายเคสมือถือเหมาะมากถึงมากที่สุดสำหรับคนที่ทำงานประจำอยู่และต้องการมีรายได้เสริมเล็กๆน้อยๆ โดยเปิดขายผ่านทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งในกรณีนี้ควรจะเลือกเคสที่สวยงาม มีความเฉพาะกลุ่ม หายาก เพื่อขายราคาแพง เน้นเอากำไรเยอะต่อชิ้นมากกว่าปริมาณการขายเพราะคงไม่มีเวลามากที่จะหาของ เข้าร้านบ่อยๆ หรือเดินทางไปซื้อที่แหล่ง รวมไปถึงการออกไปจัดส่งสินค้าให้ลูกค้าบ่อยๆที่ไปรษณีย์ อีกทั้งการเพิ่มมูลค่า หรือสร้างความแตกต่าง น่าจะช่วยให้หลบหลีกจากสภาพการแข่งขันในตลาดได้บ้าง เช่น รับผิดชอบ รับแพคเกจ ทำเคสคู่ใจ เป็นต้น บริการพวกนี้ราคาเริ่มต้นอยู่ที่ประมาณ 300-350 บาท หรือบางร้านอาจจะเริ่มที่ 500 บาทแล้ว น่าจะนำไปต่อยอดได้อีกมากครับ

เข้าถึงเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2558 จาก <http://www.microbrand.com.Pol>

จากบทความข้างต้น มีปัจจัยใดที่ส่งผลให้การขายเคสมือถือเป็นธุรกิจที่น่าสนใจ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงาน

เรื่อง การวิเคราะห์หลักกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

- คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนจับกลุ่มและร่วมกันศึกษาเอกสาร เรื่อง การวิเคราะห์หลักกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม
- นักเรียนร่วมกันอภิปรายและวิเคราะห์การกำหนดราคาในระบบเศรษฐกิจจนได้ข้อสรุป
  - เขียนคำตอบลงในกล่องข้อความที่กำหนดให้

กลุ่มที่ 3 ศึกษา ส่งออกข้าวไทยหลุดเป้า “ญวน-แขก” แข่งลดราคา

ผู้ส่งออกคาดปีนี้เอกชนไทยส่งออกข้าวได้ไม่ถึง 6 ล้านตัน เหตุราคาข้าวไทยสูงโด่ง และยิ่งถูกอินเดีย-เวียดนาม แข่งกันดัมป์ราคา เพื่อให้ขายได้ "พาณิชย์" ดันแก้เกม ปลุกผู้ผลิต ผู้ส่งออกข้าวทั่วโลก ตั้งประเด็นถามทั้ง 2 ประเทศในเวที WTO ทำไมต้องดัมป์ราคา ทำตลาดข้าวโลกปั่นป่วน

นายชูเกียรติ โอภาสวงศ์ นายกิตติมศักดิ์สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย เปิดเผยว่า ขณะนี้เห็นได้ชัดเจนว่าเวียดนามกำลังแข่งกับอินเดียลดราคาขายข้าวในตลาดโลก เพราะผลผลิตข้าวเวียดนามปีนี้มีมาก และไม่มีสถานที่เก็บ จึงต้องลดราคาขายลงให้ต่ำกว่าอินเดีย เพื่อให้ขายข้าวออกได้โดยเร็ว ส่งผลให้ราคาข้าวสารขาว 5% ของเวียดนามอยู่ที่ตันละ 370 เหรียญสหรัฐ ต่ำสุดในรอบหลายปี และยังทำให้ไทยขายข้าวได้ลำบากมากขึ้น เพราะการรับจำนำข้าวในราคาสูง ยิ่งทำให้ราคาข้าวไทยสูงกว่าคู่แข่ง และเสียตลาดบางส่วนให้อินเดียและเวียดนามไปแล้ว

ขณะเดียวกัน ลูกค้าของไทยบางประเทศ เช่น ฮองกง ก็เริ่มนำเข้าข้าวหอมมะลิจากกัมพูชาบ้างแล้ว เพราะราคาถูกกว่าข้าวไทยมาก จึงเป็นไปได้ว่าปีนี้เอกชนไทยอาจส่งออกข้าวได้ไม่ถึง 6 ล้านตัน จากเป้าหมายส่งออกปีนี้ตั้งไว้ประมาณ 6.5 ล้านตัน

ทั้งนี้ จากรายงานถึงสถานการณ์การส่งออกข้าวไทยจากเว็บไซต์กรมการค้าต่างประเทศพบว่า ในช่วง 5 เดือนของปี 2556 (ม.ค.-พ.ค.) ไทยส่งออกข้าวได้ 2.5 ล้านตัน มูลค่า 1,794 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 52,988 ล้านบาท ราคาส่งออกเฉลี่ยตันละ 715 เหรียญสหรัฐ เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ปริมาณและมูลค่าส่งออกลดลง 14.7% และ 8.9% ตามลำดับ แต่ราคาส่งออกเฉลี่ยในรูปเงินเหรียญสหรัฐ เพิ่มขึ้น 6.8% สำหรับเป้าหมายการส่งออกข้าวปี 2556 กระทรวงพาณิชย์ตั้งไว้ที่ 8.5 ล้านตัน มูลค่า 5,700 ล้านเหรียญสหรัฐ

รายงานข่าวจากสำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ แจ้งว่า เมื่อเดือนเม.ย. ที่ผ่านมา รัฐบาลฟิลิปปินส์ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงการค้าข้าวกับรัฐบาลกัมพูชา โดยฟิลิปปินส์จะนำเข้าข้าวจากกัมพูชาในช่วงเวลา 2 ปีข้างหน้า โดยที่ผ่านมา ฟิลิปปินส์มีข้อตกลงการค้าข้าวกับไทยและเวียดนามเท่านั้น ส่วนการนำเข้าของฟิลิปปินส์ เพื่อสำรองไว้ใช้ในช่วงขาดแคลนระหว่างเดือน ก.ค.-ก.ย. ซึ่งในปีนี้นำเข้า 187,000 ตัน และเมื่อวันที่ 3 เม.ย.2556 ที่ผ่านมา

เวียดนามชนะไทยในการประมูลขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (จีทูจี) ทั้งล็อตด้วยราคาตันละ 459.75 เหรียญสหรัฐเท่านั้น

ผู้สื่อข่าวรายงานจากกระทรวงพาณิชย์ว่า ปัจจุบันประเทศคู่แข่งข้าวรายสำคัญของไทย ทั้งอินเดียและเวียดนาม ได้แข่งกันลดราคาขายข้าวในตลาดโลกอย่างหนัก โดยราคาข้าวสารขาว 5% ของอินเดียขายที่ตันละ 445 เหรียญสหรัฐ ข้าวขาว 25% ตันละ 400 เหรียญสหรัฐ ส่วนเวียดนาม ข้าวขาว 5% ตันละ 370 เหรียญสหรัฐ ข้าวขาว 10% ตันละ 365 เหรียญสหรัฐ ข้าวขาว 15% ตันละ 360 เหรียญสหรัฐ ข้าวขาว 25% ตันละ 350 เหรียญสหรัฐ ขณะที่ข้าวขาว 5% ของไทยตันละ 532 เหรียญสหรัฐ ข้าวขาว 10% ตันละ 525 เหรียญสหรัฐ ข้าวขาว 15% ตันละ 530 เหรียญสหรัฐ ข้าวขาว 25% ตันละ 527 เหรียญสหรัฐ

สาเหตุที่ทั้ง 2 ประเทศแข่งกันลดราคาขายข้าว เพราะอินเดียมีปริมาณสต็อกข้าวอยู่กว่า 30 ล้านตัน และยังมีผลผลิตฤดูกาลใหม่ที่กำลังจะออกสู่ตลาดอีกมาก เช่นเดียวกับเวียดนามที่ผลผลิตข้าวมีมาก และไม่มีสถานที่เก็บ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องลดราคาขายลง เพื่อระบายสต็อกข้าวออกให้ได้มากที่สุด

อย่างไรก็ตาม กระทรวงพาณิชย์ตั้งข้อสังเกตว่า การที่ทั้ง 2 ประเทศแข่งกันลดราคาข้าวเช่นนี้ เป็นการสร้างความปั่นป่วนให้เกิดขึ้นในตลาดข้าวโลก และทำให้ราคาตลาดโลกตกต่ำ มีผลลดให้ราคาข้าวประเทศอื่นๆ ตกต่ำลงไปด้วย และยังทำให้ผู้ซื้อเห็นว่า ราคาข้าวไทยสูงกว่าทั้ง 2 ประเทศมาก ทั้งที่ขณะนี้ราคาข้าวไทยต่ำแล้ว เพราะในเดือนพ.ค. ข้าวขาว 5% ของไทยตันละ 556 เหรียญสหรัฐ ดังนั้น ประเทศผู้ผลิตและส่งออกข้าวอื่นๆ น่าจะหวั่นไหวขึ้นเป็นประเด็นซักถามทั้ง 2 ประเทศในเวทีองค์การการค้าโลก (WTO) เหมือนอย่างที่หลายประเทศ โดยเฉพาะสหรัฐฯ หวั่นไหวประเด็นการรับจำนำข้าว และการที่ไทยมี สต็อกข้าวอยู่มากจนเกรงว่าอาจลดให้ราคาข้าวตลาดโลกลดลง และกระทบต่อประเทศผู้ผลิต มาซักถามไทยใน WTO หลายครั้ง

ทั้งนี้ คาดว่า ไม่น่าจะมีประเทศใดหวั่นไหวกรณีนี้ขึ้นมาซักถามทั้ง 2 ประเทศ โดยเฉพาะอินเดีย เพราะอินเดีย เป็นประเทศที่มีอำนาจต่อรองมากใน WTO เพราะเป็นประเทศผลิตสินค้าเกษตรรายใหญ่ อีกทั้งอินเดีย มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่ และมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอัตราสูง ทำให้หลายประเทศต้องการเป็นมิตรกับอินเดีย และต้องการเข้าไปร่วมทำการค้า การลงทุนด้วย

เข้าถึงเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2558 จาก

<http://www.manager.co.th/Travel/ViewNews.aspx?NewsID=9560000072667&TabID=3&>

จากบทความข้างต้น มีปัจจัยใดที่ส่งผลต่อการส่งออกข้าวของประเทศไทย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงาน

- เรื่อง การวิเคราะห์และแนวทางการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนจับกลุ่มและร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาท้องถิ่นของตนเอง 1 ประเด็น โดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการวิเคราะห์ พร้อมทั้งเสนอแนวทางการแก้ปัญหาท้องถิ่นโดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เขียนคำตอบโดยแสดงเป็นแผนผังให้ชัดเจน

ใบงาน

เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับสหกรณ์

- คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนจับกลุ่มและร่วมกันวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์จนได้ข้อสรุป
2. เขียนคำตอบลงในช่องว่างที่กำหนดให้

1. ระบบสหกรณ์กับความพอประมาณ

.....

.....

.....

2. ระบบสหกรณ์กับความมีเหตุผล

.....

.....

.....

3. ระบบสหกรณ์กับการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

.....

.....

.....

4. ระบบสหกรณ์กับความรู้

.....

.....

.....

5. ระบบสหกรณ์กับคุณธรรม

.....

.....

.....

ใบงาน
เรื่อง การเลือกหัวข้อ

- คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนร่วมกันระดมความคิดเห็นภายในกลุ่มจนได้ข้อสรุป
2. บันทึกลงในช่องว่างที่กำหนดให้

1. ระบุหัวข้อที่นักเรียนสนใจ

1.1 .....

1.2 .....

1.3 .....

1.4 .....

1.5 .....

2. เลือกหัวข้อที่สนใจมากที่สุด 2 ลำดับ พร้อมให้เหตุผลประกอบ

2.1.....

.....

.....

.....

2.2.....

.....

.....

.....

ใบงาน
เรื่อง การวางแผนโครงการ

- คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนร่วมกันวางแผนการดำเนินโครงการให้มีความถูกต้องและชัดเจน
2. บันทึกลงในช่องว่างที่กำหนดให้

ชื่อโครงการ

.....

คณะผู้ทำโครงการ

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

.....

ที่มาและความสำคัญของโครงการ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

วัตถุประสงค์ของการทำโครงการ

.....

.....

.....

ขอบเขตการทำโครงการ

กำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

.....

.....

ตัวแปรที่ศึกษา

.....

.....

ชิ้นงาน

.....
.....
.....

ขั้นตอนการดำเนินการ

.....
.....
.....

ใบงาน
เรื่อง การวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผลการดำเนินงาน

- คำชี้แจง 1. ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์และสรุปผลการดำเนินงาน
2. เขียนคำตอบลงในตารางที่กำหนดให้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ด้าน	ผู้ให้สัมภาษณ์					การสรุปผลการดำเนินการ
พอประมาณ						
มีเหตุผล						
มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว						
ความรู้						
คุณธรรม						

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประโยชน์ที่ได้รับ

.....

.....

.....

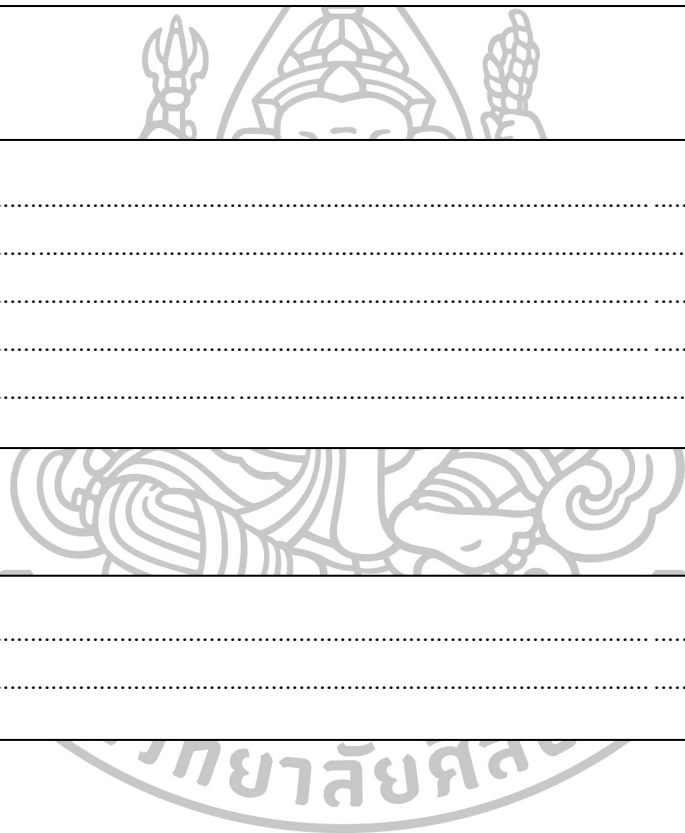
.....

.....

ส่วนอ้างอิง

.....

.....

แบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว และทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบ

1. คุณครูนัดกั๋งและเพื่อนๆเรียนเพิ่มเติมตอนเย็นหลังเลิกเรียนทุกวันศุกร์ แต่กั๋งได้สมัครเรียนกวดวิชาไว้แล้ว ถ้านักเรียนเป็นกั๋งนักเรียนจะอย่างไร

- ก. เรียนที่โรงเรียน เพราะคุณครูเชื่อก่อน ถ้าขาดเรียนจะโดนตัดคะแนน และขอเปลี่ยนวันเรียนพิเศษเป็นวันอื่นแทน
- ข. เรียนที่โรงเรียนเพราะเป็นหน้าที่ ซึ่งเนื้อหาในโรงเรียนก็สำคัญ และขอเปลี่ยนวันเรียนพิเศษไปเป็นวันอื่นแทน
- ค. ไม่อยู่เรียนตอนเย็น เพราะเรียนที่กวดวิชาได้เนื้อหาที่ต้องเรียนในชั้นเรียนโดยสรุปอยู่แล้ว และได้เทคนิคการจำ
- ง. ไม่อยู่เรียนตอนเย็น และบอกคุณครูว่าได้สมัครที่เรียนพิเศษไว้แล้ว

2. มีคนมาชักชวนให้แก้มและเพื่อนๆไปถ่ายแบบโดยได้รับค่าตอบแทนสูง และเพื่อนๆก็ตกลง ถ้านักเรียนเป็นแก้มนักเรียนจะอย่างไร

- ก. รับทำเลยเพราะเพื่อนๆก็ทำกัน
- ข. หาข้อมูลก่อนว่าน่าเชื่อถือหรือไม่
- ค. สอบถามให้แน่ใจก่อนค่อยตัดสินใจ
- ง. ขอนามบัตรไว้ก่อนเมื่อติดต่อภายหลัง

3. มีนักเรียนใหม่เข้ามาเรียนระหว่างเทอม เพื่อนนักเรียนหลายคนเล่าว่า นักเรียนใหม่มีความประพฤติไม่เหมาะสมจึงต้องย้ายโรงเรียนกลางคัน ถ้านักเรียนต้องอยู่ห้องเรียนเดียวกับเพื่อนใหม่ นักเรียนจะอย่างไร

- ก. ทำตัวเฉยๆ หากต้องพูดคุยกันก็ไม่ใช่ไร
- ข. ไม่สนใจเรื่องที่ได้ยิน และลองทำความรู้จัก
- ค. ต่างคนต่างอยู่หากเป็นเรื่องจริงจะได้ไม่เดือดร้อน
- ง. เดินเข้าไปถามเพื่อนใหม่ตามตรงว่าเป็นเรื่องจริงหรือไม่

4. ฟ้าใสมีผิวค่อนข้างคล้ำ เธอได้ดูโฆษณาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจากโทรทัศน์ สามารถทำให้ผิวขาวขึ้น ภายใน 1 สัปดาห์ เพื่อนของเธอก็เพิ่งซื้อมาใช้เมื่อสัปดาห์ก่อน ถ้านักเรียนเป็นฟ้าใสจะทำอย่างไร

- ก. ซื้อผลิตภัณฑ์นั้นมาใช้ทันที
- ข. รอดูผลจากเพื่อนที่ซื้อมาใช้ก่อน
- ค. ศึกษาข้อมูลก่อนว่ามีผลเสียหรือไม่
- ง. ขอตัวอย่างของเพื่อนมาทดลองใช้ก่อน

5. น้ำหวานเรียนวิชาคณิตศาสตร์เก่งมาก เธอได้คะแนนสูงที่สุดตลอด แต่เมื่อผลสอบกลางภาคเรียนออก ปรากฏว่าเธอได้คะแนนไม่สูงนัก ทั้งที่คิดว่าตนเองทำได้ถูกต้องทั้งหมด ถ้านักเรียนเป็นน้ำหวานจะทำอย่างไร
- เฉยแต่คิดว่าตนเองน่าจะทำได้ดีกว่านี้
  - ขอให้ครูตรวจสอบการให้คะแนนใหม่
  - ขอเฉลยจากครูและตรวจสอบคะแนนเอง
  - ขอครูดูข้อที่ผิดพลาดเพื่อจะได้แก้ไขต่อไป
6. ทิพย์และกิงเข้าเป็นสมาชิกชมรมร้องประสานเสียง เพียงแค่เข้าไปเรียนไม่ถึง 1 สัปดาห์ ทิพย์และกิงถูกครูฝึกอย่างหนักและว่ากล่าวอย่างรุนแรง จนกิงเริ่มท้อใจและลาออกไป ถ้านักเรียนเป็นทิพย์จะทำอย่างไร
- ตั้งใจฝึกซ้อม แต่ซ้อมด้วยความกังวล
  - ตั้งใจฝึกซ้อม ถ้าทนไม่ไหวก็ค่อยลาออก
  - ตั้งใจฝึกซ้อมยิ่งขึ้นเพราะครูทุ่มเทสอนให้
  - ซ้อมให้เต็มที่ พัฒนาความสามารถให้ดีขึ้น
7. ในขณะที่แปปอยู่ที่โรงเรียนมีคนในหมู่บ้านมาบอกกับแปปว่าน้องสาวประสบอุบัติเหตุอยู่ที่โรงพยาบาล คุณแม่ให้เขามารับไปเยี่ยมที่โรงพยาบาล ถ้านักเรียนเป็นแปปจะทำอย่างไร
- ขออนุญาตครูและชวนเพื่อนไปกันเอง
  - ขออนุญาตครูไปเยี่ยมน้องกับคนที่มารับ
  - ติดต่อคุณแม่ว่าน้องสาวประสบอุบัติเหตุจริงหรือไม่
  - ให้คนที่มารับติดต่อโรงพยาบาลหากเป็นเรื่องจริงจะไปกับคนที่มารับ
8. ภาคเรียนนี้มีเรียนวิชาแบดมินตัน ทศน์ชัยได้เลือกซื้อแบดมินตัน ซึ่งเขากำลังเปรียบเทียบไม้แบดมินตันทั้ง 4 แบบ ว่าเลือกแบบไหน โดยแบบที่ 1 มีราคาสูงมาก แต่คุณภาพไม่คงทน แบบที่ 2 ราคาปานกลาง คุณภาพพอใช้ได้ แบบที่ 3 ราคาปานกลาง แต่คุณภาพดี แบบที่ 4 ราคาแพง แต่คุณภาพดีและนักกีฬานิยมใช้กันมาก ถ้านักเรียนเป็นทศน์ชัยจะเลือกแบบไหน
- เลือกแบบที่ 1 เพราะราคาสูง
  - เลือกแบบที่ 2 เพราะคุณภาพดี
  - เลือกแบบที่ 3 เพราะราคาไม่แพงและคุณภาพใช้ได้
  - เลือกแบบที่ 4 เพราะถึงจะมีราคาสูง แต่ก็เป็นที่นิยมของนักกีฬา
9. วิทยาไม่ชอบรับประทานผัก เขาได้ดูรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับสุขภาพ มีนักโภชนาการพูดถึงประโยชน์ของผักชนิดต่างๆ ถ้านักเรียนเป็นวิทยาจะทำอย่างไร
- เริ่มรับประทานผักทุกชนิด
  - เลือกรับประทานผักบางชนิดเท่านั้น
  - หันมารับประทานน้ำผักผลไม้เพิ่มขึ้น
  - ไม่รับประทานผักเช่นเดิมแต่รับประทานผลไม้แทน

10. โรงเรียนพานักเรียนไปทัศนศึกษาที่วัดพระบาทน้ำพุ เพื่อไปดูและพูดคุยกับผู้ติดเชื้อโรคเอดส์
ดวงใจไม่เข้าใจกลัวผู้ป่วยทั้งที่ทราบวิธีติดต่อ ถ้านักเรียนเป็นดวงใจจะทำเช่นนั้นหรือไม่
- ทำ เพราะกลัวติดโรคเอดส์
  - ทำ ถึงรู้ว่าไม่ติดก็ไม่มั่นใจ
  - ไม่ทำ เพราะโรคเอดส์ไม่ติดต่อทางการสัมผัส
  - ไม่ทำ เพราะถ้าไม่เข้าไปใกล้ก็ไม่ติดโรคเอดส์
11. เมื่อคุณพ่อคุณแม่ออกไปทำธุระ ผากให้นักเรียนเฝ้าบ้านและจะกลับมาภายใน 1 ชั่วโมง แต่เมื่อเวลาผ่านไปครึ่งชั่วโมง มีช่างซ่อมประปามาบอกว่าคุณพ่อเรียกให้มาซ่อมประปา นักเรียนจะทำอย่างไร
- ไม่เปิดประตูให้ และบอกให้กลับไปก่อน
  - เปิดประตูให้เข้ามาซ่อมก็อกน้ำ พร้อมเฝ้าดูตลอดเวลา
  - ให้เข้ามานั่งในบ้าน แต่ยังไม่ให้ทำอะไร รอจนกว่าคุณพ่อคุณแม่จะกลับมา
  - เข้าไปเปิดก็อกน้ำทุกที่เพื่อตรวจว่ามีก็อกไหนเสียจริงหรือไม่ ถ้าเสียจริงถึงจะให้เข้ามา
12. คุณแม่ของนิตไม่สบายจึงให้นิตไปซื้อโจ๊กที่ตลาด แต่ร้านที่ซื้อประจำไม่ขาย ถ้านักเรียนเป็นนิตนักเรียนจะทำอย่างไร
- หาซื้อเครื่องปรุงแล้วกลับไปทำเอง
  - เดินหาร้านอื่นแทน เพราะแม่อยากทาน
  - ซื้อข้าวต้มแทน เพราะทานได้เหมือนกัน
  - กลับไปถามแม่ใหม่ ถ้าซื้ออย่างอื่นไปอาจไม่ถูกใจ
13. ในขณะที่นักเรียนกำลังใช้บริการในร้านอินเทอร์เน็ต นักเรียนรู้สึกกระหายน้ำมาก แต่ในร้านไม่มีน้ำขาย มีแต่น้ำเปล่าเย็นๆ 1 กระติกที่ทางร้านวางไว้ให้ดื่มฟรี นักเรียนจะทำอย่างไร
- แม้จะเป็นแค่น้ำเปล่าก็ควรดื่ม เพราะเป็นการประหยัดเงิน
  - ดื่มน้ำที่ทางร้านเตรียมไว้ เพราะคนที่ใช้บริการก็ดื่มกัน น่าจะปลอดภัย
  - ออกไปซื้อน้ำข้างนอกร้านดื่ม เพราะน้ำในร้านอาจมียาเสพติดผสมอยู่
  - ไม่ดื่มน้ำใดๆทั้งสิ้น เพราะจะเป็นการเสียเวลา เสียค่าชั่วโมงมากยิ่งขึ้น
14. ถ้ามีเพื่อนใหม่ที่นักเรียนรู้จักทางอินเทอร์เน็ตเป็นเพื่อนต่างเพศ นักเรียนได้คุยด้วยเป็นเวลาหนึ่งปีจนทำให้นักเรียนรู้สึกถูกคอกอดและสนิทสนมมากขึ้น และวันหนึ่งเพื่อนคนนี้ได้ชวนนักเรียนไปดูหนังนักเรียนจะตัดสินใจอย่างไรจึงจะเหมาะสมที่สุด
- ปรึกษาผู้ปกครองก่อนตัดสินใจ
  - ตกลงไปโดยเอาเพื่อนอีกคนไปด้วย
  - ไปโดยขออนุญาตผู้ปกครอง และบอกว่าไปกับเพื่อนที่โรงเรียน
  - ขอรูป และข้อมูลส่วนตัวของเพื่อนเพื่อให้แน่ใจว่าไม่ถูกหลอกก่อนไป

15. หากคุณแม่ให้นักเรียนเลือกระหว่างการเรียนก็ด้าร์กับการเรียนเทควันโด และนักเรียนสนใจทั้งสองอย่าง นักเรียนจะมีวิธีการเลือกเรียนอย่างไร
- เลือกสิ่งที่ตนเองสนใจมากที่สุด
  - เลือกจากเหตุผลว่าอะไรเรียนสนุกกว่า
  - เพื่อนในกลุ่มเรียนอะไรก็เลือกเรียนอย่างนั้น
  - เลือกจากเหตุผลว่าอะไรที่เป็นประโยชน์มากกว่ากัน
16. สถานีนามัยบางแค ต้องการนักเรียนอาสาสมัคร 10 คน เพื่อเข้าร่วมอบรม อย. น้อย ประจำหมู่บ้านทำหน้าที่ช่วยปฐมพยาบาลเบื้องต้น ครูหัวหน้างานอนามัยโรงเรียนขออาสาสมัครได้ 9 คนแต่ยังขาดอีก 1 คน ครูหลายท่านเห็นว่ากุลวดีควรไปเพราะเป็นหัวหน้าห้อง แต่กุลวดีดูแลยายที่กำลังป่วย ถ้านักเรียนเป็นกุลวดี นักเรียนควรตอบในข้อใด
- ไม่เป็นไรไปเข้าอบรมก่อนฝากให้น้องดูแลยาย
  - ไม่เป็นไรไปเข้าอบรมสักครึ่งวันฝากให้คนข้างบ้านดูแลก่อน
  - ไปไม่ได้หรอก เพราะต้องดูแลยาย น่าจะให้คนอื่นไปอบรมบ้าง
  - ไปไม่ได้หรอก เพราะต้องดูแลยาย เอาไว้โอกาสหน้าจะไปอบรม
17. โรงเรียนพานักเรียนไปทัศนศึกษา พลอยและเพื่อนๆ ได้ซื้ออาหารรับประทาน เมื่อรับประทานเสร็จพบว่าบริเวณนั้นไม่มีที่ทิ้งขยะ ถ้านักเรียนเป็นพลอยจะปฏิบัติอย่างไร
- ไม่ทิ้งขยะไว้ตรงนั้น เพราะกลัวถูกตำหนิ
  - ทิ้งขยะไว้ตรงนั้น เพราะมีเจ้าหน้าที่เก็บขยะ
  - เก็บขยะไว้เมื่อเจอถังขยะค่อยทิ้ง เพราะคนอื่นก็เก็บไว้เช่นกัน
  - เก็บขยะไว้เมื่อเจอถังขยะค่อยทิ้ง เพราะต้องช่วยกันรักษาความสะอาด
18. หวานเห็นกระเป๋านักเรียนใบหนึ่งวางอยู่ทั้งที่เป็นเวลาเลิกเรียน ถ้านักเรียนเป็นหวานนักเรียนจะทำอย่างไร
- วางไว้ที่เดิมถ้าหยิบไปเจ้าของจะหาไม่เจอ
  - นำกลับบ้านไปด้วย วางไว้กระเป๋าอาจหาย
  - เปิดกระเป๋าดูว่าเป็นของใคร แล้วค่อยนำไปคืนพุงนี้
  - เอาไปฝากไว้ที่ห้องประชาสัมพันธ์เพื่อประกาศหาเจ้าของ
19. ชุมชนวัดม่วงจัดงาน “วันอาสาฬหบูชา” คณะกรรมการดำเนินการของชุมชน ขอความร่วมมือให้เยาวชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้โดยพร้อมเพรียงกัน ซึ่งตรงกับวันที่ปลาต้องต้องเตรียมกิจกรรมวันอาสาฬหบูชาของโรงเรียนพอดี ถ้าท่านเป็นปลาจะปฏิบัติตนอย่างไร
- ปฏิเสธการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เพราะเป็นเรื่องของชุมชน
  - เตรียมกิจกรรมวันอาสาฬหบูชาแล้วค่อยไปร่วมกิจกรรมของชุมชนภายหลัง
  - ไปร่วมเปิดงานของชุมชนแล้วค่อยออกเตรียมกิจกรรมวันอาสาฬหบูชา เพราะเป็นงานสำคัญที่ต้องได้คะแนน
  - เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนด้วยความเต็มใจ และรีบไปเตรียมกิจกรรมวันอาสาฬหบูชาของโรงเรียนภายหลัง

20. วันสงกรานต์จะมีการรดน้ำผู้ใหญ่ และเล่นสนุกสนานสาดน้ำกันระหว่างเพื่อน อ้อมอยากไปเล่นน้ำกับเพื่อนมากกว่าไปรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ไม่รู้จะทำอะไรดี น้องอ้อมจะต้องทำอย่างไรดีอย่างหนึ่งในวันนี้ ถ้านักเรียนเป็นน้องอ้อมจะทำอย่างไร
- ไปรดน้ำผู้ใหญ่ เพราะจะได้ไม่ถูกแม่ตำหนิ
  - ไปร่วมสนุกกับเพื่อนๆ เพราะเล่นน้ำกับเพื่อนสนุกกว่า
  - ไปรดน้ำผู้ใหญ่ เพราะเป็นการแสดงออกถึงความเคารพก่อน
  - ไปร่วมสนุกกับเพื่อนๆ เพราะรดน้ำผู้ใหญ่เมื่อไหร่ก็ได้ยังงี้ก็เจอ
21. ทุกวันพุธ นักเรียนต้องใส่เสื้อตามคณะสี แต่แม่ก็ไม่ได้มาเรียน เพื่อนจึงส่งไซส์เสื้อให้ผิด แม่ก็ใส่ไม่ได้ ถ้านักเรียนเป็นแม่คณิกเรียนจะทำอย่างไร
- ทนใส่ถึงแม่จะอึดอัด
  - ใส่ชุดพละมาแทนดีกว่าขาดเรียน
  - ให้ร้านตัดเสื้อขยายขนาดเสื้อใหม่
  - ขอแลกกับเพื่อนคนอื่นที่เขาใส่ได้
22. พ่อและแม่ของต่ายมักทะเลาะกันเป็นประจำ ต่ายรู้สึกเบื่อหน่ายมาก วันนี้พ่อและแม่ทะเลาะกันอีก ต่ายโทรศัพท์ไประบายความทุกข์กับเพื่อน เพื่อนจึงชวนต่ายไปค้างที่บ้าน ถ้านักเรียนเป็นต่ายจะทำอย่างไร
- ไม่ไปและยอมรับว่าเป็นเรื่องปกติ
  - ไปเพราะไม่อยากได้ยินพ่อแม่ทะเลาะกัน
  - ไป เพราะถึงยังไงพ่อแม่ก็ไม่สนใจตนอยู่ดี
  - ไม่ไปและขออนุญาตปรึกษากับพ่อแม่เรื่องการทะเลาะกัน
23. เมย์ขึ้นรถรับส่งนักเรียนไปโรงเรียนทุกวัน แต่วันนี้รถเสียและต้องใช้เวลาซ่อมประมาณ 1 ชั่วโมงซึ่งจะทำให้เมย์ไปโรงเรียนสาย ถ้านักเรียนเป็นเมย์จะทำอย่างไร
- ไม่ไปโรงเรียน
  - รอให้พ่อไปส่ง
  - รองจนกว่าจะซ่อมรถเสร็จ
  - ขึ้นรถโดยสารคันอื่นไปโรงเรียนแทน
24. รวิษต้องอยู่บ้านคนเดียวในตอนกลางคืน ขณะที่รวิษนั่งทำการบ้านอยู่ เกิดไฟฟ้าลัดวงจร ทำให้ไฟดับทั้งบ้าน ถ้านักเรียนเป็นรวิษนักเรียนจะทำอย่างไร
- โทรแจ้งองค์การไฟฟ้าให้มาซ่อม
  - ปิดประตูบ้าน แล้วออกไปอยู่บ้านข้างๆ
  - ปิดประตูบ้านให้เรียบร้อยแล้วเข้านอน
  - จุดเทียนหรือหาไฟฉายมาให้แสงสว่างแล้วโทรบอกพ่อแม่
25. ในขณะที่นักเรียนรับประทานอาหารกลางวัน นักเรียนเผลอเอามือไปปิดแก้วน้ำ ทำให้น้ำหกใส่โทรศัพท์มือถือถือ นำไปซ่อมก็ไม่ได้แต่ไม่กล้าบอกคุณพ่อ นักเรียนจะทำอย่างไรต่อไป
- บอกคุณพ่อว่าโทรศัพท์หาย
  - อธิบายความจริงให้คุณพ่อฟัง
  - บอกให้คุณแม่ช่วยพูดกับคุณพ่อ
  - เก็บเงินซื้อเครื่องใหม่ ถ้าไม่ได้ค่อยบอกความจริง

26. ในขณะที่นักเรียนนั่งทำข้อสอบ นักเรียนรู้สึกปวดท้องเพราะเป็นโรคกระเพาะอาหาร นักเรียนจะ
ทำอย่างไร

- ก. บอกเพื่อนที่นั่งข้างๆ
- ข. กลับไว้อีกก่อนเพื่อจะทำข้อสอบให้เสร็จ
- ค. รีบทำข้อสอบให้เสร็จแล้วไปห้องพยาบาล
- ง. บอกอาจารย์ว่าปวดท้องและขออนุญาตไปห้องพยาบาล

27. ในขณะที่นักเรียนไปเที่ยวกับเพื่อนๆ นักเรียนรู้สึกปวดปัสสาวะจนทนไม่ไหว แต่ในห้องน้ำมีเด็ก
กลุ่มหนึ่งกำลังดื่มกาวยู และไม่มีห้องน้ำอื่นที่ใกล้บริเวณนั้น นักเรียนจะทำอย่างไรเพื่อความ
ปลอดภัยต่อตัวนักเรียนเองมากที่สุด

- ก. รีบเข้าแล้วรีบออก
- ข. ยอมอั้นปัสสาวะต่อไป
- ค. ให้เพื่อนทั้งกลุ่มเข้าไปเป็นเพื่อน
- ง. แจ้งตำรวจให้มาจับและรอเข้าห้องน้ำ

28. ยัยและนนท้อยู่ทำโครงการจนเย็นมาก บ้านของนนท้อยู่ข้างโรงเรียน แต่บ้านของยัยอยู่ไกล และ
ทางเข้าบ้านก็เปลี่ยว นักเรียนคิดว่ายัยควรหาทางกลับบ้านอย่างไร

- ก. โบกรถแท็กซี่กลับบ้าน
- ข. โทรศัพทให้ที่บ้านมารับ
- ค. ให้นนท์ไปเป็นเพื่อน เพื่อไปส่งตนเองที่บ้าน
- ง. ขึ้นรถเมล์ พอถึงบ้านปากซอยนั่งมอเตอร์ไซด์รับจ้าง

29. ครูมอบหมายให้นักเรียนจัดบอร์ดความรู้ในห้องเรียน โดยให้งบประมาณสำหรับซื้อของไว้ ปรากฏ
ว่าเงินไม่พอ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ซื้อเท่าที่จำเป็น แล้วใช้ของเดิมที่มีอยู่ด้วย
- ข. ออกเงินไปก่อนแล้วค่อยไปเก็บกับเพื่อน
- ค. ซื้อเท่าที่ซื้อได้ไม่พอค่อยไปขอเงินครูเพิ่ม
- ง. เน้นซื้อของราคาถูกๆ เพื่อที่จะมีเงินซื้อได้หลายอย่าง

30. วันศุกร์วิชาสุดท้ายเป็นวิชาคหกรรม งานอาหาร กลุ่มใดทำอาหารเสร็จก่อน กลุ่มสุดท้ายต้องทำ
ความสะอาดห้องถึงจะกลับบ้านได้ กลุ่มกมลเป็นกลุ่มสุดท้าย ถ้ารอนจนกระทั่งเสร็จจะกลับบ้านไม่ทัน
รถโรงเรียน ถ้านักเรียนเป็นกมล นักเรียนจะแสดงความคิดเห็นอย่างไร

- ก. ขอทำความสะอาดห้องในวันจันทร์
- ข. ขอร้องให้ภารโรงช่วยทำความสะอาดแทน
- ค. ขอร้องให้เพื่อนกลุ่มที่เสร็จก่อนช่วยทำความสะอาดแทน
- ง. ทุกคนก็ใช้ห้อง ฉะนั้นน่าจะต่างคนต่างทำความสะอาดก็ได้

31. นิชาและกานดาเรียนอยู่ห้องเดียวกันแต่ไม่สนิทกันมากนัก กานดานำกลอนที่แต่งสำหรับส่งครูมาให้นิชาอ่านนิชาวิจารณ์บทกลอนที่กานดาแต่งในทางลบหลายประเด็น ถ้านักเรียนเป็นกานดาจะทำอย่างไร

- ก. ยิ้มรับแล้วเดินออกไป
- ข. ขอดูงานของนิชาว่าแต่งดีกว่าตนแค่ไหน
- ค. รับฟังแต่ไม่จำเป็นต้องแก้ไขตามที่นิชาบอก
- ง. ขอบใจนิชาที่ช่วยวิจารณ์และแก้ไขจุดที่บกพร่อง

32. ถ้านักเรียนเป็นตัวแทนเข้าร่วมการเข้าค่ายภาษาอังกฤษของจังหวัด ซึ่งมีเพื่อนในโรงเรียนเดียวกันจำนวน 10 คน และมีนักเรียนโรงเรียนอื่นๆจากทั้งจังหวัด จำนวน 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 10 คน เวลาเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ไม่สนใจใครทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง
- ข. เข้าร่วมกลุ่มกับทุกคนแม้จะต่างโรงเรียน
- ค. เข้าร่วมกลุ่มเฉพาะเพื่อนโรงเรียนเดียวกัน
- ง. รวมกลุ่มกับคนอื่นแต่มีเพื่อนโรงเรียนเดียวกันมากกว่า

33. เจนและแจงเป็นเพื่อนรักกันมาก แต่ระยะหลังทั้งสองคนขัดแย้งกันบ่อยเนื่องจากเริ่มเห็นข้อเสียของกันและกัน ถ้านักเรียนเป็นเจนและแจงจะทำอย่างไร

- ก. พุดคุยและแก้ไขข้อเสียของตนเอง
- ข. ทำเป็นเพิกเฉย จะได้ไม่ต้องขัดแย้งกัน
- ค. คอยเตือนอีกฝ่ายถ้าทำในสิ่งที่ไม่ถูกใจตนเอง
- ง. ยอมรับข้อเสียของแต่ละฝ่ายเพราะตัวเองก็มีข้อเสียเหมือนกัน

34. วันชอบเล่าเรื่องความร้ายร้ายของที่บ้านให้เพื่อนฟัง วันนี้นักเรียนจะเล่าเรื่องการไปเที่ยวต่างประเทศให้กล้วยฟัง ถ้านักเรียนเป็นกล้วยจะทำอย่างไร

- ก. ฟังแต่ไม่ใส่ใจ
- ข. ยินดีฟังเพราะจะได้ความรู้ใหม่ๆ
- ค. บอกวันว่าน่าสนใจแต่ตอนนี้ติดธุระ
- ง. บอกวันไม่ต้องเล่าเพราะไม่อยากฟัง

35. ชั่วโมงพลศึกษา วิชาวอลเลย์บอล อาจารย์ให้จัดทีมเพื่อแข่งขันวอลเลย์บอล ป้อนวอลเลย์บอลเก่งมากและเป็นตัวแทนของโรงเรียน ถ้านักเรียนเป็นป้อนจะทำอย่างไร

- ก. ชวนเพื่อนสนิทอยู่ทีมเดียวกัน
- ข. ชวนเพื่อนที่เล่นเป็นมาอยู่ทีมเดียวกัน
- ค. รอเพื่อนมาชวนร่วมทีมเพราะตนเก่งอยู่แล้ว
- ง. เข้าไปหาเพื่อน แล้วพุดคุยเพื่อหาวิธีการจัดทีม

36. ในวิชาสังคมครูให้นักเรียนจัดกลุ่ม โดยให้แต่ละความสามารถ ทำให้แอนไม่ได้อยู่กับเพื่อนสนิท ถ้านักเรียนเป็นแอนนักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ขอครูอยู่กับเพื่อน เพราะทำงานด้วยกันได้ดี
- ข. ถามเพื่อนคนอื่นมาอยากแลกกับตนเองไหม
- ค. อยู่กลุ่มอื่นก็ได้ ยิ่งไงก็เป็นเพื่อนในห้องเหมือนกัน
- ง. อยู่กลุ่มอื่นก็ได้ แต่เวลาทำงานก็ช่วยกันทำเหมือนเดิม

37. เปิดเทอมใหม่ครูให้นักเรียนจัดเวรทำความสะอาดกลุ่มของแข่งยังชาติสมาชิกอีก 2 คน และแก้วกับเจี๊ยะเป็นนักเรียนเข้าใหม่ ถ้านักเรียนเป็นแข่งจะทำอย่างไร
- ให้แก้วกับเจี๊ยะเข้ามาขออยู่ในกลุ่มเอง
  - รอเพื่อนคนอื่นก่อน ไม่มีใครแล้วค่อยไปชวน
  - ให้ครูจัดให้ ไม่กล้าเข้าไปชวนเพราะยังไม่รู้จัก
  - เข้าไปชวนแก้วและเจี๊ยะเพราะยังงี้ก็ต้องเป็นเพื่อนกัน
38. นนท์เพิ่งได้ตัดตัวเข้าทีมฟุตบอลของโรงเรียนจึงยังไม่มีเพื่อน ถ้านักเรียนเป็นนนท์ นักเรียนจะทำอย่างไร
- นั่งเฉยๆ รอเพื่อนคนอื่นมาทัก
  - คุยกับคนอื่นบ้าง เมื่อมีโอกาส
  - เข้าไปทำความรู้จักกับคนอื่นก่อน
  - ไม่ต้องทำอะไรอยู่ไปเรื่อยๆก็รู้จักกันเอง
39. นักเรียนถูกเพื่อนตำหนิเรื่องทำงานกลุ่มไม่เรียบร้อย ทั้งที่นักเรียนก็พยายามทำเต็มที่แล้ว นักเรียนจะโต้ตอบเพื่อนอย่างไรเพื่อไม่ให้เสียสัมพันธภาพ
- “เราทำได้แค่นี้แหละ”
  - “เราจะพยายามให้มากกว่านี้”
  - “ถ้าอย่างนั้นเราเอาไปแก้ใหม่ก็ได้”
  - “ยังไม่ดีอีกหรือ เราทำเต็มที่แล้วนะ”
40. ทุกวันเพื่อนๆจะชวนหนุ่มเล่นเกมออนไลน์ จนวันหนึ่งหนุ่มรู้สึกเล่นแล้วเกิดผลเสียตามมาหลายอย่าง ถ้านักเรียนเป็นหนุ่ม นักเรียนจะปฏิเสธเพื่อนอย่างไรจึงจะเหมาะสมที่สุด
- “เราไม่เล่นแล้วนะเดี๋ยวผลการเรียนตกเหมือนพวกเธอ”
  - “พวกเราเลิกเล่นเกมออนไลน์กันเถอะ เรามาเล่นเกมอื่นกันดีกว่า”
  - “ใครจะเล่นก็เล่นไป แล้วย่อมายู่กับเราอีกนะต่อไปนี่เราจะไม่เล่นอีกแล้ว”
  - “ฉันจะไม่เล่นอีกแล้วละ ฉันว่าพวกเราควรเอาเวลาไปทำอย่างอื่นที่มีประโยชน์ดีกว่านะ”
41. ในการเตรียมตัวประกวดการเดินสวนสนาม นักเรียนต้องฝึกซ้อมเป็นเวลานาน แต่มีเพื่อนบางคนไม่ตั้งใจและไม่ยอมมาฝึกซ้อมอยู่บ่อยๆ ในฐานะที่นักเรียนได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบการฝึกซ้อม นักเรียนจะมีวิธีการตักเตือนเพื่อนกลุ่มนั้นอย่างไร
- ถ้าทำอีกคงต้องเปลี่ยนตัวออกแล้วละ
  - มาช่วยกันฝึกซ้อมเพื่อโรงเรียนของเรา จะได้ประสบความสำเร็จ
  - ถ้าเตือนกันดีๆ แล้วไม่ฟังเห็นที่จะต้องให้ไปบอกอาจารย์แล้วละ
  - ถ้าไม่ซ้อมวันประกวดก็ทำไม่ได้ และพวกเธอก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนแพ้
42. นิดกับส้มต้องทำรายงานคู่กัน แต่นิดไม่ช่วยทำงานเลย ถ้านักเรียนเป็นส้ม นักเรียนจะพูดอย่างไรเพื่อให้นิดปรับปรุงตัว
- “ช่วยทำงานกลุ่มบ้างซิ ทำส่วนที่เธอจะช่วยได้ก็พอ”
  - “ครูให้ทำงานด้วยกัน เพราะครูต้องการให้ช่วยกันทำงานนะ”
  - “งานกลุ่มก็ต้องช่วยกันทำ ถ้าทำคนเดียวก็ไม่เรียกงานกลุ่มซิ”
  - “ไม่เข้าใจอะไรก็ถามได้ เพราะถ้าเธอไม่ทำเองเธอก็จะไม่เข้าใจ”

43. นพกับเจมส์ไปเรียนพิเศษด้วยกันทุกวันเสาร์ วันหนึ่งนพมาปรึกษาเจมส์ว่าตนอยากจะโดดเรียนไปหารายได้พิเศษ เพื่อนำเงินมาซื้อรองเท้าจากญี่ปุ่นที่ตนอยากได้มานาน เจมส์จะแนะนำก้อย่างไร จึงจะเหมาะสมที่สุด

- ก. “ดีสิ หาเงินได้ด้วยตัวเอง น่าภาคภูมิใจ เราสนับสนุนเต็มที่”
- ข. “อย่าเลย ถ้าก้อยไม่ไปเรียนเราก็ต้องเรียนคนเดียวเหงาตาย”
- ค. “อย่าดีกว่า ไปเรียนพิเศษก็ได้อยู่แล้ว ค่อยๆเก็บเงินก็ได้ เดี่ยวเราจะช่วยอีกแรงหนึ่ง”
- ง. “จะดีหรือ เสียตายค่าเรียนพิเศษ ก้อยลองหารองเท้าที่คล้ายๆกัน แต่ราคาถูกกว่าดีไหม”

44. เมื่อนักเรียนกำลังทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ทางอินเทอร์เน็ต แล้วเพื่อนใหม่ของนักเรียนชอบซักถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนมากเกินไป จนนักเรียนเริ่มรู้สึกรำคาญ นักเรียนจะบอกกับเพื่อนใหม่อย่างไรดี

- ก. “เธอลองเล่าเรื่องของเธอให้ฉันฟังบ้างสิ”
- ข. “เธอนิ่งจัง ถามอยู่ได้ฉันเริ่มรำคาญแล้วนะ”
- ค. “ทำไมเธอชอบยุ่งเรื่องส่วนตัวของคนอื่นนักล่ะ”
- ง. “เธออยากรู้อะไรอีกก็ถามๆมาเลย ฉันจะได้ตอบทีเดียว”

45. เมื่อนักเรียนต้องให้เพื่อนต่างประเทศช่วยอธิบายการบ้านวิชาต่างๆให้เสมอ เพราะนักเรียนต้องขาดเรียนเพื่อไปแข่งขันกีฬาให้กับทางโรงเรียนบ่อยๆ เพื่อนจึงล้อนักเรียนทั้งคู่ว่าเป็นแฟนกัน นักเรียนคิดว่าควรจะทำอย่างไรจึงจะเหมาะสม

- ก. ไม่ใส่ใจคำล้อของเพื่อนๆเพราะไม่ใช่ความจริง
- ข. ต่อกว่าเพื่อนๆ และหยุดการติดต่อกับเพื่อนต่างประเทศคนนั้นไปเลย
- ค. อธิบายให้เพื่อนๆฟังว่า “การกระทำเช่นนี้ไม่ได้เรียกว่า แฟน แต่เป็นการช่วยเหลือผู้อื่น”
- ง. ไปหาเพื่อนเพศเดียวกันให้ช่วยอธิบายการบ้านแล้วค่อยคุยกับเขาเฉพาะเวลาทำงานกลุ่มร่วมกัน

46. ภาพเป็นหัวหน้าห้อง ม. 3/1 วันนี้มีการประชุมหัวหน้าห้อง แต่ภาพป่วยเป็นไข้หวัด ซึ่งเขาต้องการให้เพื่อนเข้าประชุมแทน ถ้านักเรียนเป็นภพนักเรียนจะพูดอย่างไร

- ก. “มีใครว่างบ้างเข้าประชุมแทนให้หน่อย”
- ข. “ใครที่ไม่มีอะไรทำ เข้าประชุมให้ทีนะ”
- ค. “เราไม่ค่อยไหว ใครเข้าแทนได้เข้าให้ที”
- ง. “เรารู้สึกไม่ค่อยสบายรบกวนใครก็ได้เข้าประชุมแทนทีนะ”

47. เพื่อนนัดไปเที่ยวซึ่งนักเรียนไม่ยอมไปเพราะยังค้นข้อมูลสำหรับทำรายงานไม่เสร็จ และพรุ่งนี้ห้องสมุดปิด ถ้าไปกับเพื่อนจะได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. บอกเพื่อนว่าไม่ยอมไป
- ข. บอกเพื่อนว่าแม่ไม่อนุญาตให้ไป
- ค. บอกเพื่อนว่าอยากไปแต่ติดธุระสำคัญ
- ง. ขอโทษและอธิบายเหตุผลที่ไม่สามารถไปได้

48. งานไหว้ครูปีนี้ ทิพย์และเพื่อนๆ มีความตั้งใจจะจัดพานไหว้ครูกันเองแต่สุดาคิดว่าน่าจะจ้างทำ เพราะสวยกว่า ถ้านักเรียนเป็นทิพย์จะทำอย่างไร

- ก. ไม่สนใจความเห็นของสุดา
- ข. บอกให้ยืมเสียงเพื่อนข้างมากเป็นหลัก
- ค. อธิบายให้สุดาเข้าใจเหตุผลที่จะจัดพานเอง
- ง. บอกสุดาว่าพานไหว้ครูนักเรียนก็ต้องทำเอง

49. ปลาทำรายงานวิชาภาษาอังกฤษเสร็จแล้ว แต่เธอไม่มั่นใจว่าจะครอบคลุมเนื้อหาและเขียนถูกต้องหรือไม่ เธออยากให้นักช่วยตรวจสอบให้ เพราะเกเรียนภาษาอังกฤษได้ดีมาก ถ้านักเรียนเป็นปลาจะทำอย่างไร

- ก. “ว่างหรือเปล่าตรวจรายงานให้เราหน่อยนะ”
- ข. “ใครๆก็ว่าเธอเก่ง เธอตรวจรายงานให้เราบ้างสิ”
- ค. “เราไม่แน่ใจงานเราเลย เธอเรียนเก่ง ตรวจให้หน่อยได้ไหม”
- ง. “เราไม่ค่อยเก่งภาษาอังกฤษเหมือนเธอ ตรวจให้เราหน่อยสิ”

50. ทางโรงเรียนจัดออกค่ายอาสา และต้องพักแรมที่ต่างจังหวัด แอมอยากเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้มาก แต่แม่ไม่ยอมให้ไปเพราะเป็นห่วงเรื่องความปลอดภัยในการเดินทาง ถ้านักเรียนเป็นแอมจะทำอย่างไร

- ก. บอกแม่ว่าครูให้ไปทุกคน
- ข. เพื่อนๆคนอื่นเขาก็ไปกันหมด
- ค. บอกแม่ว่าเป็นกิจกรรมหนึ่งของการเรียน
- ง. อธิบายถึงประโยชน์ของการออกค่ายอาสาให้แม่เข้าใจ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว และทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบ

1. ข้อความใดหมายถึงการตกลงซื้อขายสินค้าและบริการโดยไม่จำเป็นต้องมีสถานที่แน่นอน
  - ก. ตลาด
  - ข. อุปสงค์
  - ค. อุปทาน
  - ง. เศรษฐศาสตร์
2. “บริษัทหนึ่ง และบริษัทสองมีธุรกิจการค้าที่เหมือนกันคือ ผลิตสบู่ล้างหน้า ซึ่งทั้ง 2 บริษัทจะวางกลยุทธ์การขายเพื่อจูงใจลูกค้าอยู่เสมอ” จากข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับลักษณะสำคัญของตลาดในระบบเศรษฐกิจข้อใดมากที่สุด
  - ก. ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ เพราะมีผู้ซื้อและผู้ขายมีจำนวนมาก
  - ข. ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ เพราะสินค้ามีลักษณะเหมือนกันมาก
  - ค. ตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์ เพราะสินค้าจำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน
  - ง. ตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์ เพราะสินค้าผู้ผลิตแตกต่างกันด้านรูปลักษณ์และราคา
3. ตลาดที่มีการแข่งขันได้อย่างเสรี โดยผู้ซื้อและผู้ขายไม่สามารถมีอิทธิพลในการกำหนดราคาสินค้าในตลาดได้ เป็นลักษณะสำคัญของตลาดในข้อใด
  - ก. ตลาดผูกขาด
  - ข. ตลาดผู้ขายน้อยราย
  - ค. ตลาดแข่งขันสมบูรณ์
  - ง. ตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด
4. ความหมายของคำในข้อใดหมายถึงความต้องการที่มีอำนาจในการซื้อ และสามารถที่จะซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภค ในระยะเวลาหนึ่ง และ ณ ระดับราคาต่างๆ
  - ก. ตลาด
  - ข. อุปสงค์
  - ค. อุปทาน
  - ง. กลไกราคา
5. พฤติกรรมในข้อใดไม่สอดคล้องกับกฎอุปสงค์
  - ก. หมวยลดปริมาณส้มที่ไหว้เจ้าลง เนื่องจากส้มมีราคาแพง
  - ข. แมนซื้อดอกกุหลาบให้แฟนช่อใหญ่ในวันวาเลนไทน์ถึงแม้ว่าจะมีราคาสูงก็ตาม
  - ค. เหมียวและเพื่อนๆชวนกันไปดูภาพยนตร์ทุกวันพุธเพราะราคาตั๋วลดเหลือ 80 บาท
  - ง. มดรีบประทานพิชซ่าทุกวันอังคาร เนื่องจากทางร้านมีโปรโมชั่นซื้อ 1 แถม 1 ในวันนั้น
6. จำนวนสินค้าและบริการซึ่งผู้ผลิตเต็มใจจะผลิตและนำออกขาย ณ ระดับราคาต่างๆในระยะเวลาที่กำหนดเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับคำในข้อใด
  - ก. ตลาด
  - ข. อุปสงค์
  - ค. อุปทาน
  - ง. เศรษฐศาสตร์

7. ข้อใดสอดคล้องกับกฎอุปทาน
- รุ่มขายดีในฤดูฝน ผู้ขายจึงปรับราคาสูงขึ้น
  - น้ำแข็งขายดีในฤดูร้อน ผู้ขายจึงลดราคาให้ลูกค้าที่ซื้อเยอะ
  - หมวกขายดีมากในฤดูร้อน แต่ผู้ขายผลิตลดลง เพราะต้องการเก็งกำไร
  - ฤดูหนาวผู้ขายสามารถขายถุงเท้าได้แน่นอน จึงตั้งราคาถูกลงๆ เพื่อที่จะขายได้จำนวนมาก
8. การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการนั้นเกิดได้ลุล่วง เป็นเพราะราคาถูกกำหนดขึ้นจากผู้ซื้อและผู้ขายในตลาดร่วมกันสอดคล้องกับข้อใด
- กลไกราคา
  - ตลาดในทางเศรษฐศาสตร์
  - การซื้อขายสินค้าและบริการ
  - ความพึงพอใจระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย
9. “เต๋ยวราย เป็นร้านอาหารไทย มีชื่อเสียงมากในเรื่องความอร่อย และบรรยากาศดี ถึงแม้ว่าอาหารจะมีราคาสูงกว่าร้านอื่น แต่ก็ยังได้รับความนิยมจากผู้บริโภค” จากข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับปัจจัยในการกำหนดอุปสงค์ในข้อใดมากที่สุด
- รายได้ของผู้บริโภค และราคาสินค้า
  - รสนิยมของผู้บริโภค และราคาสินค้า
  - รสนิยมของผู้บริโภค และจำนวนประชากร
  - รายได้ของผู้บริโภค และรสนิยมของผู้บริโภค
10. “ปัจจุบันมีผู้ผลิตส่งออกพืชผลทางการเกษตรไปขายยังต่างประเทศเป็นจำนวนมาก” จากข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับปัจจัยในการกำหนดอุปทานในข้อใดมากที่สุด
- กรรมวิธีการผลิตที่ดี
  - ผู้ผลิตมีจำนวนมากขึ้น
  - ราคาปัจจัยการผลิตลดลง
  - ราคาสินค้าในอนาคตเพิ่มขึ้น
11. น้ำส้มกระป๋องเป็นเครื่องดื่มที่นิยมในช่วงฤดูร้อน แต่ส้มในท้องตลาดมีการปรับเปลี่ยนราคาตลอดเวลา จากกราฟโรงงานผลิตน้ำผลไม้ต้องวางแผนการซื้อส้มอย่างไรจึงจะทำให้ได้กำไรสูงสุด
- 9 กิโลกรัม
  - 7 กิโลกรัม
  - 5 กิโลกรัม
  - 1 กิโลกรัม
12. ข้อใดเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้ราคาสินค้าชนิดอื่น ๆ มีราคาแพงขึ้น เมื่อราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้น
- เพราะน้ำมันเป็นต้นทุนการผลิตอย่างหนึ่ง
  - คาดคะเนว่าราคาสินค้าอาจจะขึ้นในอนาคตได้
  - ผู้ผลิตหลายรายตัดสินใจปรับราคาเพื่อเพิ่มกำไร
  - ราคาสินค้าอื่นๆที่เกี่ยวข้องปรับราคาขึ้นจึงปรับให้สอดคล้องกัน
13. ข้อใดสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด
- ไม่เดือดร้อน
  - ไม่พึ่งพาผู้อื่น
  - ไม่เบียดเบียน
  - ไม่ฟุ้งเฟ้อ

14. การดำเนินชีวิตที่ไม่ได้หมายถึง การปฏิเสธโลกาภิวัตน์หรือการยึดติดกับความเรียบง่ายของโลกสมัยเก่าซึ่งไม่อาจหวนคืนกลับมาอีกแล้ว สอดคล้องกับบุคคลที่มีคุณลักษณะดังกล่าวในข้อใด
- วิวัฒน์ปลูกพืชผักสวนครัวทุกชนิดในที่ดินของตน
  - วินายขยายพื้นที่ทำกินออกไปเรื่อยๆ เพื่อเพิ่มฐานะให้มั่นคง
  - วิรุณจะใช้พืชสมุนไพรในบ้านรักษาอาการป่วยด้วยมั่นใจในคุณภาพ
  - วินัยนำความรู้ที่เรียนทางวิทยาศาสตร์และภูมิปัญญามาใช้พัฒนาผลผลิตให้ได้ปริมาณสูงขึ้น
15. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์หรือไม่ อย่างไร
- เหมาะสม เพราะเป็นหลักการทำให้พื้นฐานชีวิตมีความมั่นคง
  - เหมาะสม เพราะทำให้ไม่เปลืองปล้ำกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว
  - ไม่เหมาะสม เพราะเป็นแนวคิดที่ล้าสมัยให้ยึดแต่ตนเองเป็นหลัก
  - ไม่เหมาะสม เพราะสังคมปัจจุบันต้องพึ่งพาคนอื่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้
16. การรวมกลุ่มกันเพื่อป้องกันการถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง เป็นลักษณะของการรวมกลุ่มในข้อใด
- บริษัท
  - ร้านค้า
  - สหกรณ์
  - ห้างหุ้นส่วน
17. ข้อใดคือหลักการสำคัญของระบบสหกรณ์ที่ใช้ในการควบคุมดูแลกันเพื่อให้ดำเนินงานได้อย่างเสมอภาค
- เป็นกิจกรรมของทุกคน
  - 1 คน มี 1 คะแนนเสียง
  - ช่วยเหลือสมาชิกทางเศรษฐกิจ
  - เป็นสมาชิกด้วยความจำยอม
18. ในปี 2559 ประเทศไทยต้องเป็นประเทศที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ถ้าทุกชุมชนมีการพัฒนาโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงเช่นเดียวกับชุมชนในข้อใด
- ชุมชนวัดแก้วยึดมั่นในวิถีชีวิตดั้งเดิมของตนเองเพื่อให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน
  - ชุมชนวัดพญารับนำเทคโนโลยีใหม่ๆมาพัฒนาชุมชนเพื่อให้ก้าวทันตามมาตรฐานสากล
  - ชุมชนวัดคลองนำความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาพัฒนาอาชีพหลักของตนอย่างเหมาะสม
  - ชุมชนวัดกลางรับความช่วยเหลือขององค์กรการกุศลเสมอเพื่อให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
19. ถ้าประชาชนในทุกระดับนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตจะเกิดผลดีต่อสภาพสังคมของประเทศชาติข้อใดมากที่สุด
- ประชาชนจะมีพื้นฐานทางจิตใจที่เข้มแข็งขึ้น
  - ประชาชนจะเกิดความสามัคคีและปรองดองกัน
  - การก่ออาชญากรรมและการคอร์รัปชันจะหายไป
  - เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้ากับประเทศอื่น

20. หากผู้ปฏิบัติต้องการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นจะต้องปฏิบัติตนอย่างไรให้สอดคล้องกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในข้อใดมากที่สุด
- พัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม
  - ยอมรับในจุดด้อย และพัฒนาตนเองตามศักยภาพ
  - ตั้งเป้าหมายไว้และทำทุกทางเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
  - ค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ และนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต
21. ข้อใดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์ไม่ถูกต้อง
- เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้ประชาชนรวมกลุ่มกันตามสมัครใจสอดคล้องกับระบบสหกรณ์ คือ การเปิดรับสมาชิกทุกเพศทุกวัย
  - เศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมให้ขยายเป็นวิสาหกิจสอดคล้องกับระบบสหกรณ์คือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสหกรณ์อื่น
  - เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้สมาชิกทุกคนรับฟังความคิดเห็นสอดคล้องกับระบบสหกรณ์คือมีความเสมอภาค ตามระบอบประชาธิปไตย
  - เศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันสอดคล้องกับระบบสหกรณ์คือการพึ่งตนเองไม่พึ่งพาองค์กรภายนอกหรือสหกรณ์อื่น
22. ข้อใดคือสาเหตุสำคัญที่สุดที่ส่งผลให้เกิดปัญหาอาชญากรรมในสังคมไทย
- ปัญหาการว่างงาน
  - ปัญหาการค้ารองชีพสูง
  - ปัญหาการย้ายถิ่นฐาน
  - ปัญหาความเหลื่อมล้ำของรายได้
23. กรุงเทพมหานครและเมืองใหญ่ตามภูมิภาคกำลังเผชิญปัญหาด้านใดมากที่สุด
- มลพิษทางอากาศและทางเสียง
  - ควีนพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม
  - การจัดการขยะที่ขาดประสิทธิภาพ
  - ความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม
24. สภาพสังคมและศีลธรรมของคนถดถอยลงสวนทางกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุสำคัญในข้อใด
- ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ระหว่างชนบทและสังคมเมือง
  - การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ ส่งผลให้ประชาชนอยากมีฐานะที่ดีขึ้น
  - การอพยพย้ายถิ่นของคนชนบทเพื่อทำงานในเมืองเพราะทรัพยากรเสื่อมโทรมลง
  - สถาบันครอบครัวเปลี่ยนแปลงพ่อแม่มุ่งสร้างฐานะทางเศรษฐกิจมากกว่าการดูแลครอบครัว
25. เพราะเหตุใดชาวสวนยางพาราจึงมักประสบกับปัญหาราคายางตกต่ำ
- ความต้องการซื้อยางพาราจากทั่วโลกลดปริมาณลง
  - จำนวนยางที่ขายในท้องตลาดมีมากเกินไปเกินความต้องการ
  - คุณภาพของน้ำยางไม่ผ่านเกณฑ์ที่ต่างประเทศกำหนดไว้
  - ต่างประเทศปลูกมากขึ้นทำให้ประเทศไทยขายยางพาราได้น้อยลง

แบบประเมินความสามารถในการทำโครงการ
เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย / ลงในช่องคะแนนตามความเป็นจริง

รายการประเมิน	คะแนน				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. การเลือกหัวข้อ					
1.1 สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน					
1.2 สัมพันธ์กับสภาพท้องถิ่น					
1.3 มีความดึงดูดน่าสนใจ					
2. การวางเค้าโครงโครงการ					
2.1 ชื่อเรื่องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
2.2 กำหนดขอบเขตการทำโครงการชัดเจน					
2.3 ระบุกิจกรรม/วิธีการดำเนินการชัดเจน					
3. การลงมือปฏิบัติ					
3.1 ปฏิบัติงานตามวิธีการดำเนินการที่กำหนด					
3.2 ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลได้หลากหลาย					
3.3 บันทึกข้อมูลและจัดเก็บเป็นระบบ					
4. การวิเคราะห์ข้อมูล					
4.1 คัดเลือกข้อมูลได้ถูกต้องเหมาะสม					
4.2 จำแนกประเภทข้อมูล					
4.3 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลถูกต้อง					
5. การสรุปผล					
5.1 ตอบวัตถุประสงค์ที่กำหนด					
5.2 สรุปผลถูกต้องชัดเจนได้ใจความกระชับ					
5.3 ระบุประโยชน์ที่ได้รับจากการทำโครงการชัดเจน					

รายการประเมิน	คะแนน				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
6. การนำเสนอผลงาน					
6.1 มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม					
6.2 ความคิดสร้างสรรค์ในการทำ ป้ายนิเทศ					
6.3 เรียบเรียงประเด็นในการนำเสนอ ได้ชัดเจน					
7. การประเมินผลงาน					
7.1 ประเมินตามเกณฑ์การให้คะแนน ที่กำหนด					
7.2 ประเมินตามสภาพจริง					
7.3 ประเมินด้วยความยุติธรรม					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

แบบสอบถามความคิดเห็น

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับความคิดเห็นตามความเป็นจริง

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. ด้านบรรยากาศการเรียนรู้					
1.1 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ					
1.2 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานทำให้นักเรียนมีอิสระในการเรียน					
1.3 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานทำให้นักเรียนได้เรียนรู้นอกห้องเรียน					
1.4 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสร้างความสนุกสนานในการเรียน					
1.5 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานทำให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นอย่างเปิดเผย					
2. ด้านทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิต					
2.1 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานช่วยให้นักเรียนฝึกการวางแผนในการทำงาน					
2.2 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานช่วยให้นักเรียนฝึกการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง					
2.3 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานช่วยให้นักเรียนฝึกทักษะการตัดสินใจ					
2.4 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานช่วยให้นักเรียนฝึกทักษะการแก้ไขปัญหา					
2.5 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานช่วยให้นักเรียนฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
3. ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้					
3.1 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการช่วยให้นักเรียนสร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเอง					
3.2 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการช่วยให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติจริง					
3.3 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการช่วยให้นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ					
3.4 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการช่วยให้นักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นมากขึ้น					
3.5 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการช่วยให้นักเรียนฝึกการตัดสินใจ การแก้ปัญหาเมื่อเผชิญกับอุปสรรค					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

ผลวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 25 ค่าความตรงเชิงเนื้อหาและดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของแผนหน่วยการเรียนรู้
เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 3 ทาน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	1	2	3		
1. องค์ประกอบของแผนหน่วยการเรียนรู้					
1.1 องค์ประกอบของแผนหน่วยการเรียนรู้ ครบถ้วนและมีความสัมพันธ์กัน	+1	+1	+1	3.00	1.00
1.2 องค์ประกอบของแผนหน่วยการเรียนรู้มี ลำดับขั้นตอนเป็นระบบ	+1	+1	+1	3.00	1.00
2. ข้อสรุปทั่วไป					
2.1 ข้อสรุปทั่วไปมีความถูกต้อง ครอบคลุม จุดประสงค์และเนื้อหาสาระที่กำหนด	+1	+1	+1	3.00	1.00
2.2 ข้อสรุปทั่วไปมีความกะทัดรัด ความชัดเจน สมบูรณ์และสามารถพัฒนาความคิดรวบยอด ของนักเรียนได้	+1	+1	0	2.00	0.67
3. จุดประสงค์การเรียนรู้					
3.1 จุดประสงค์การเรียนรู้สอดคล้องกับมาตรฐาน การเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
3.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ระบุความสามารถของ นักเรียนที่ต้องการพัฒนาชัดเจน	+1	+1	+1	3.00	1.00
3.3 จุดประสงค์การเรียนรู้เรียงลำดับจาก พฤติกรรมขั้นต้นไปหาขั้นสูง	+1	+1	0	2.00	0.67
4. สาระการเรียนรู้					
4.1 สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การ เรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
4.2 สาระการเรียนรู้บอกขอบข่ายเนื้อหาที่จะจัด ให้นักเรียนในคาบนั้น	+1	+1	+1	3.00	1.00
4.3 สาระการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับวัยของ นักเรียน	+1	+1	+1	3.00	1.00

ตารางที่ 25 ค่าความตรงเชิงเนื้อหาและดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของแผนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 3 ท่าน (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	1	2	3		
5. ภาระงาน/ชิ้นงาน					
5.1 ภาระงาน/ชิ้นงานสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
5.2 ภาระงาน/ชิ้นงานสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
5.3 ภาระงาน/ชิ้นงานมีการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินที่ชัดเจน	+1	+1	+1	3.00	1.00
6. กิจกรรมการเรียนรู้					
6.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
6.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจนและสัมพันธ์ต่อกัน	+1	+1	+1	3.00	1.00
6.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นกระบวนการคิด การลงมือปฏิบัติและทักษะชีวิต	+1	+1	0	2.00	0.67
6.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับวัยของผู้เรียน	+1	+1	+1	3.00	1.00
7. สื่อการเรียนรู้และเอกสารอ้างอิง					
7.1 สื่อการเรียนรู้และเอกสารอ้างอิงมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
7.2 สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัยของผู้เรียน	+1	+1	0	2.00	0.67
ค่าเฉลี่ยรวม					0.97

ตารางที่ 26 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบวัดทักษะชีวิตของผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 ท่าน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	1	2	3		
ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (ข้อ 1-10)					
1. คุณครูนัดกั้งและเพื่อนๆเรียนเพิ่มเติมตอนเย็นหลังเลิกเรียนทุกวันศุกร์ แต่กั้งได้สมัครเรียนกวดวิชาไว้แล้ว ถ้านักเรียนเป็นกั้งนักเรียนจะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
2. มีคนมาชักชวนให้แก้มและเพื่อนๆไปถ่ายแบบโดยได้รับค่าตอบแทนสูง และเพื่อนๆก็ตกลง ถ้านักเรียนเป็นแก้มนักเรียนจะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
3. มีนักเรียนใหม่เข้ามาเรียนระหว่างเทอม เพื่อนนักเรียนหลายคนเล่าว่า นักเรียนใหม่มีความประพฤติไม่เหมาะสมจึงต้องย้ายโรงเรียนกลางคัน ถ้านักเรียนต้องอยู่ห้องเรียนเดียวกับเพื่อนใหม่ นักเรียนจะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
4. ฟ้าใสมีผิวค่อนข้างคล้ำ เธอได้ดูโฆษณาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจากโทรทัศน์ สามารถทำให้ผิวขาวขึ้น ภายใน 1 สัปดาห์ เพื่อนของเธอก็เพิ่งซื้อมาใช้เมื่อสัปดาห์ก่อน ถ้านักเรียนเป็นฟ้าใสจะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
5. น้ำหวานเรียนวิชาคณิตศาสตร์เก่งมาก เธอได้คะแนนสูงที่สุดตลอด แต่เมื่อผลสอบกลางภาคเรียนออก ปรากฏว่าเธอได้คะแนนไม่สูงนัก ทั้งที่คิดว่าตนเองทำได้ถูกต้องทั้งหมด ถ้านักเรียนเป็นน้ำหวานจะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
6. ทิพย์และกิงเข้าเป็นสมาชิกชมรมร้องประสานเสียง เพียงแค่เข้าไปเรียนไม่ถึง 1 สัปดาห์ ทิพย์และกิงถูกครูฝึกอย่างหนักและว่ากล่าวอย่างรุนแรง จนกิงเริ่มท้อใจและลาออกไป ถ้านักเรียนเป็นทิพย์จะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
7. ในขณะที่แบ่งอยู่ที่โรงเรียนมีคนในหมู่บ้านมาบอกกับแบ่งว่าน้องสาวประสบอุบัติเหตุอยู่ที่โรงพยาบาล คุณแม่ให้ขามารับไปเยี่ยมที่โรงพยาบาล ถ้านักเรียนเป็นแบ่งจะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00

ตารางที่ 26 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบวัดทักษะชีวิตของผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 ท่าน (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	1	2	3		
ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (ข้อ 1-10)					
8. ภาคเรียนนี้มีเรียนวิชาแบดมินตัน ทักษะช่วยได้เลือกซื้อแบดมินตัน ซึ่งเขากำลังเปรียบเทียบไม้แบดมินตันทั้ง 4 แบบ ว่าเลือกแบบไหน โดยแบบที่ 1 มีราคาถูกมาก แต่คุณภาพไม่คงทน แบบที่ 2 ราคาปานกลาง คุณภาพพอใช้ได้ แบบที่ 3 ราคาปานกลาง แต่คุณภาพดี แบบที่ 4 ราคาแพง แต่คุณภาพดีและนักกีฬานิยมใช้กันมาก ถ้านักเรียนเป็นทักษะจะช่วยเลือกแบบไหน	+1	+1	+1	3.00	1.00
9. วิทยาไม่ชอบรับประทานผัก เขาได้ดูรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับสุขภาพ มีนักโภชนาการพูดถึงประโยชน์ของผักชนิดต่างๆ ถ้านักเรียนเป็นวิทยาจะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
10. โรงเรียนพานักเรียนไปทัศนศึกษาที่วัดพระบาทน้ำพุ เพื่อไปดูและพูดคุยกับผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ ดวงใจไม่เข้าใจผู้ป่วยทั้งที่ทราบวิธีติดต่อ ถ้านักเรียนเป็นดวงใจจะทำเช่นนั้นหรือไม่	+1	+1	+1	3.00	1.00
ทักษะการตัดสินใจ (11-20)					
11. เมื่อคุณพ่อคุณแม่ออกไปทำธุระ ผากให้นักเรียนเฝ้าบ้านและจะกลับมาภายใน 1 ชั่วโมง แต่เมื่อเวลาผ่านไปครึ่งชั่วโมง มีช่างซ่อมประปามาบอกว่าคุณพ่อเรียกให้มาซ่อมประปา นักเรียนจะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
12. คุณแม่ของนิดไม่สบายจึงให้นิดไปซื้อโจ๊กที่ตลาด แต่ร้านที่ซื้อประจำไม่ขาย ถ้านักเรียนเป็นนิด นักเรียนจะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
13. ในขณะที่นักเรียนกำลังใช้บริการในร้านอินเทอร์เน็ต นักเรียนรู้สึกกระหายน้ำมาก แต่ในร้านไม่มีน้ำขาย มีแต่น้ำเปล่าเย็นๆ 1 กระติกที่วางร้านวางไว้ให้ดื่มฟรี นักเรียนจะทำอย่างไร	+1	0	+1	2.00	0.67

ตารางที่ 26 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบวัดทักษะชีวิตของผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 ท่าน (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	1	2	3		
ทักษะการตัดสินใจ (11-20)					
14. ถ้ามีเพื่อนใหม่ที่นักเรียนรู้จักทางอินเทอร์เน็ตเป็นเพื่อนต่างเพศ นักเรียนได้คุยด้วยเป็นเวลาหนึ่งปี จนทำให้นักเรียนรู้สึกผูกคอกและสนิทสนมมากขึ้น และวันหนึ่งเพื่อนคนนี้ได้ชวนนักเรียนไปดูหนัง นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไรจึงจะเหมาะสมที่สุด	+1	+1	+1	3.00	1.00
15. หากคุณแม่ให้นักเรียนเลือกระหว่างการเรียนที่ตำรากับการเรียนเทควันโด และนักเรียนสนใจทั้งสองอย่าง นักเรียนจะมีวิธีการเลือกเรียนอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
16. สถานีนามัยบางแค ต้องการนักเรียนอาสาสมัคร 10 คน เพื่อเข้าร่วมอบรม อย. น้อย ประจำหมู่บ้านทำหน้าที่ช่วยปฐมพยาบาลเบื้องต้น ครูหัวหน้างานอนามัยโรงเรียนขออาสาสมัครได้ 9 คนแต่ยังขาดอีก 1 คน ครูหลายท่านเห็นว่ากลัวดีควรไปเพราะเป็นหัวหน้าห้อง แต่กลัวดีดูแลยากที่กำลังป่วย ถ้านักเรียนเป็นกลัวดี นักเรียนควรตอบในข้อใด	+1	+1	+1	3.00	1.00
17. โรงเรียนพานักเรียนไปทัศนศึกษา พลอยและเพื่อนๆได้ซื้ออาหารรับประทาน เมื่อรับประทานเสร็จพบว่าบริเวณนั้นไม่มีที่ทิ้งขยะ ถ้านักเรียนเป็นพลอย จะปฏิบัติอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
18. หวานเห็นกระเป๋านักเรียนใบหนึ่งวางอยู่ทั้งที่เป็นเวลาเลิกเรียน ถ้านักเรียนเป็นหวานนักเรียนจะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
19. ชุมชนวัดม่วงจัดงาน “วันอาสาฬหบูชา” คณะกรรมการดำเนินการของชุมชน ขอความร่วมมือให้เยาวชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้โดยพร้อมเพรียงกัน ซึ่งตรงกับวันที่ปลาต้องเตรียมกิจกรรมวันอาสาฬหบูชาของโรงเรียนพอดี ถ้านักเรียนเป็นปลาจะปฏิบัติตนอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00

ตารางที่ 26 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบวัดทักษะชีวิตของผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 ท่าน (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	1	2	3		
ทักษะการตัดสินใจ (11-20)					
20. วันสงกรานต์จะมีการรดน้ำผู้ใหญ่ และเล่น สันทนาการน้ำกันระหว่างเพื่อน อ้อมอยากไปเล่น น้ำกับเพื่อนมากกว่าไปรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ไม่รู้จะทำ อย่างไรดี น้องอ้อมจะต้องทำอย่างไรโดยหนึ่งในวันนี้ ถ้านักเรียนเป็นน้องอ้อมจะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
ทักษะการแก้ปัญหา (21-30)					
21. ทุกวันพุธ นักเรียนต้องใส่เสื้อตามคณะสี แต่แม่ ไม่ได้มาเรียน เพื่อนจึงสั่งใส่เสื้อให้ผิด แม่ใส่ไม่ได้ ถ้านักเรียนเป็นแม่นักเรียนจะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
22. พ่อและแม่ของต่ายมักทะเลาะกันเป็นประจำ ต่าย รู้สึกเบื่อหน่ายมาก วันนี้พ่อและแม่ทะเลาะกันอีก ต่าย โทรศัพท์ไประบายความทุกข์กับเพื่อน เพื่อนจึง ชวนต่ายไปค้างที่บ้าน ถ้านักเรียนเป็นต่ายจะทำ อย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
23. เมย์ขึ้นรถรับส่งนักเรียนไปโรงเรียนทุกวัน แต่วันนี้ รถเสียและต้องใช้เวลาซ่อมประมาณ 1 ชั่วโมง ซึ่งจะ ทำให้เมย์ไปโรงเรียนสาย ถ้านักเรียนเป็นเมย์จะทำ อย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
24. รวิษุชต้องอยู่บ้านคนเดียวในตอนกลางคืน ขณะที่ รวิษุชนั่งทำการบ้านอยู่ เกิดไฟฟ้าลัดวงจร ทำให้ไฟดับ ทั้งบ้าน ถ้านักเรียนเป็นรวิษุชนักเรียนจะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
25. ในขณะที่นักเรียนรับประทานอาหารกลางวัน นักเรียนเผลอเอามือไปปิดแก้วน้ำ ทำให้น้ำหกใส่ โทรศัพท์มือถือ นำไปซ่อมก็ไม่ได้แต่ไม่กล้าบอกคุณพ่อ นักเรียนจะทำอย่างไรต่อไป	+1	+1	+1	3.00	1.00
26. ในขณะที่นักเรียนนั่งทำข้อสอบ นักเรียนรู้สึกปวด ท้องเพราะเป็นโรคกระเพาะอาหาร นักเรียนจะทำ อย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00

ตารางที่ 26 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบวัดทักษะชีวิตของผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 ท่าน (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	1	2	3		
ทักษะการแก้ปัญหา (21-30)					
27. ในขณะที่นักเรียนไปเที่ยวกับเพื่อนๆ นักเรียนรู้สึกปวดปัสสาวะจนทนไม่ไหว แต่ในห้องน้ำมีเด็กกลุ่มหนึ่งกำลังตมกาวอยู่ และไม่มีห้องน้ำอื่นที่ใกล้บริเวณนั้น นักเรียนจะทำอย่างไรเพื่อความปลอดภัยต่อตัวนักเรียนเองมากที่สุด	+1	+1	+1	3.00	1.00
28. ยู่และนนท้อยู่ทำโครงการงานจนเย็นมาก บ้านของนนท้อยู่ข้างโรงเรียน แต่บ้านของยู่อยู่ไกล และทางเข้าบ้านก็เปลี่ยว นักเรียนคิดว่ายู่ควรหาทางกลับบ้านอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
29. ครูมอบหมายให้นักเรียนจัดบอร์ดความรู้ในห้องเรียน โดยให้งบประมาณสำหรับซื้อของไว้ ปรากฏว่าเงินไม่พอ นักเรียนจะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
30. วันศุกร์วิชาสุดท้ายเป็นวิชาคหกรรม งานอาหารกลุ่มใดทำอาหารเสร็จก่อน กลุ่มสุดท้ายต้องทำความสะอาดห้องถึงจะกลับบ้านได้ กลุ่มกมลเป็นกลุ่มสุดท้าย ถ้ารอจนกระทั่งเสร็จจะกลับบ้านไม่ทันรถโรงเรียน ถ้านักเรียนเป็นกมล นักเรียนจะแสดงความคิดเห็นอย่างไร	+1	+1	0	2.00	0.67
ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ (31-40)					
31. นิชาและกานดาเรียนอยู่ห้องเดียวกันแต่ไม่สนิทกันมากนัก กานดานำกลอนที่แต่งสำหรับส่งครูมาให้ นิชาอ่าน นิชาวิจารณ์บทกลอนที่กานดาแต่งในทางลบหลายประเด็น ถ้านักเรียนเป็นกานดาจะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
32. ถ้านักเรียนเป็นตัวแทนเข้าร่วมการเข้าค่ายภาษาอังกฤษของจังหวัด ซึ่งมีเพื่อนในโรงเรียนเดียวกันจำนวน 10 คน และมีนักเรียนโรงเรียนอื่นๆ จากทั้งจังหวัด จำนวน 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 10 คน เวลาเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนจะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00

ตารางที่ 26 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบวัดทักษะชีวิตของผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 ท่าน (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	1	2	3		
ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ (31-40)					
33. เจนและแจงเป็นเพื่อนรักกันมาก แต่ระยะหลังทั้งสองคนขัดแย้งกันบ่อยเนื่องจากเริ่มเห็นข้อเสียของกันและกัน ถ้านักเรียนเป็นเจนและแจงจะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
34. วันซอบเล่าเรื่องความร่ำรวยของที่บ้านให้เพื่อนฟัง วันนี้นู้นจะเล่าเรื่องการไปเที่ยวต่างประเทศให้กล้วยฟัง ถ้านักเรียนเป็นกล้วยจะทำอย่างไร	+1	+1	0	2.00	0.67
35. ชั่วโมงพลศึกษา วิชาวอลเลย์บอล อาจารย์ให้จัดทีมเพื่อแข่งขันวอลเลย์บอล ป้อนวอลเลย์บอลเก่งมากและเป็นตัวแทนของโรงเรียน ถ้านักเรียนเป็นป้อนจะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
36. ในวิชาสังคมครูให้นักเรียนจัดกลุ่ม โดยให้คะแนนความสามารถ ทำให้แอนไม่ได้อยู่กับเพื่อนสนิท ถ้านักเรียนเป็นแอนนักเรียนจะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
37. เปิดเทอมใหม่ครูให้นักเรียนจัดเวรทำความสะอาดกลุ่มของแป้งยังขาดสมาชิกอีก 2 คน และแก้วกับเจียบเป็นนักเรียนเข้าใหม่ ถ้านักเรียนเป็นแป้งจะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
38. นนท์เพิ่งได้คัดตัวเข้าทีมฟุตบอลของโรงเรียนจึงยังไม่มีเพื่อน ถ้านักเรียนเป็นนนท์ นักเรียนจะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
39. นักเรียนถูกเพื่อนตำหนิเรื่องทำงานกลุ่มไม่เรียบร้อย ทั้งที่นักเรียนก็พยายามทำเต็มที่แล้ว นักเรียนจะโต้ตอบเพื่อนอย่างไรเพื่อไม่ให้เสียสัมพันธภาพ	+1	+1	+1	3.00	1.00
40. ทุกวันเพื่อนๆจะชวนหนุ่มเล่นเกมออนไลน์ จนวันหนึ่งหนุ่มรู้สึกเล่นแล้วเกิดผลเสียตามมาหลายอย่าง ถ้านักเรียนเป็นหนุ่ม นักเรียนจะปฏิเสธเพื่อนอย่างไรจึงจะเหมาะสมที่สุด	+1	+1	+1	3.00	1.00

ตารางที่ 26 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบวัดทักษะชีวิตของผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 ท่าน (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	1	2	3		
ทักษะการสื่อสาร (41-50)					
41. ในการเตรียมตัวประกวดการเดินสวนสนาม นักเรียนต้องฝึกซ้อมเป็นเวลานาน แต่มีเพื่อนบางคนไม่ตั้งใจและไม่ยอมมาฝึกซ้อมอยู่บ่อยๆ ในฐานะที่นักเรียนได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบการฝึกซ้อม นักเรียนจะมีวิธีการตักเตือนเพื่อนกลุ่มนั้นอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
42. นิดกับส้มต้องทำรายงานคู่กัน แต่นิดไม่ช่วยทำงานเลย ถ้านักเรียนเป็นส้ม นักเรียนจะพูดอย่างไรเพื่อให้ นิดปรับปรุงตัว	+1	+1	+1	3.00	1.00
43. นพกับเจมส์ไปเรียนพิเศษด้วยกันทุกวันเสาร์ วันหนึ่งนพมาปรึกษาเจมส์ว่าตนอยากจะโดดเรียนไปหารายได้พิเศษ เพื่อนำเงินมาซื้อรองเท้าจากญี่ปุ่นที่ตนอยากได้มานาน เจมส์จะแนะนำก้อย่างไร จึงจะเหมาะสมที่สุด	+1	+1	+1	3.00	1.00
44. เมื่อนักเรียนกำลังทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ทางอินเทอร์เน็ต แล้วเพื่อนใหม่ของนักเรียนชอบซักถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนมากเกินไป จนนักเรียนเริ่มรู้สึกรำคาญ นักเรียนจะบอกกับเพื่อนใหม่อย่างไรดี	+1	+1	+1	3.00	1.00
45. เมื่อนักเรียนต้องให้เพื่อนต่างเพศช่วยอธิบาย การบ้านวิชาต่างๆ ให้เสมอ เพราะนักเรียนต้องขาดเรียนเพื่อไปแข่งขันกีฬาให้กับทางโรงเรียนบ่อยๆ เพื่อนจึงล้อนักเรียนทั้งคู่ว่าเป็นแฟนกัน นักเรียนคิดว่า ควรจะทำอย่างไรจึงจะเหมาะสม	+1	+1	+1	3.00	1.00
46. ภาพเป็นหัวหน้าห้อง ม. 3/1 วันนี้มีการประชุม หัวหน้าห้อง แต่ภาพป่วยเป็นไข้หวัด ซึ่งเขาต้องการให้เพื่อนเข้าประชุมแทน ถ้านักเรียนเป็นภพนักเรียนจะพูดอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
47. เพื่อนนัดไปเที่ยวซึ่งนักเรียนไม่ยอมไปเพราะยังค้นข้อมูลสำหรับทำรายงานไม่เสร็จ และพรุ่งนี้ห้องสมุดปิด ถ้าไปกับเพื่อนจะได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน นักเรียนจะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00

ตารางที่ 26 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบวัดทักษะชีวิตของผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 ท่าน (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	1	2	3		
ทักษะการสื่อสาร (41-50)					
48. งานไหว้ครูปีนี้ ทิพย์และเพื่อนๆ มีความตั้งใจจะจัดพานไหว้ครูกันเองแต่สุดท้ายคิดว่าน่าจะจ้างทำเพราะสะดวกกว่า ถ้านักเรียนเป็นทิพย์จะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
49. ปลาทำรายงานวิชาภาษาอังกฤษเสร็จแล้ว แต่เธอไม่มั่นใจว่าจะครอบคลุมเนื้อหาและเขียนถูกต้องหรือไม่ เธออยากได้เก๋ช่วยตรวจสอบให้ เพราะเก๋เรียนภาษาอังกฤษได้ดีมาก ถ้านักเรียนเป็นปลาจะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
50. ทางโรงเรียนจัดออกค่ายอาสา และต้องพักแรมที่ต่างจังหวัด แอมอยากเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้มาก แต่แม่ไม่ยอมให้ไปเพราะเป็นห่วงเรื่องความปลอดภัยในการเดินทาง ถ้านักเรียนเป็นแอมจะทำอย่างไร	+1	+1	+1	3.00	1.00
ค่าเฉลี่ยรวม					0.97

ตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดทักษะชีวิต โดยใช้สูตรของคูเดอร์ ริชาดสัน

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	สรุปความหมาย
1	0.51	0.47	ใช้ได้
2	0.69	0.41	ใช้ได้
3	0.34	0.35	ใช้ได้
4	0.71	0.29	ใช้ได้
5	0.74	0.35	ใช้ได้
6	0.57	0.29	ใช้ได้
7	0.71	0.52	ใช้ได้
8	0.77	0.24	ใช้ได้
9	0.37	0.29	ใช้ได้
10	0.46	0.29	ใช้ได้
11	0.49	0.29	ใช้ได้
12	0.49	0.24	ใช้ได้
13	0.71	0.29	ใช้ได้
14	0.57	0.24	ใช้ได้
15	0.69	0.29	ใช้ได้
16	0.57	0.35	ใช้ได้
17	0.80	0.24	ใช้ได้
18	0.69	0.29	ใช้ได้
19	0.66	0.24	ใช้ได้
20	0.74	0.24	ใช้ได้
21	0.80	0.24	ใช้ได้
22	0.63	0.24	ใช้ได้
23	0.71	0.29	ใช้ได้
24	0.34	0.24	ใช้ได้
25	0.80	0.29	ใช้ได้
26	0.71	0.29	ใช้ได้
27	0.49	0.47	ใช้ได้
28	0.74	0.24	ใช้ได้
29	0.69	0.35	ใช้ได้
30	0.43	0.24	ใช้ได้

ตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดทักษะชีวิต โดยใช้สูตรของคูเดอร์ ริชาดสัน (ต่อ)

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	สรุปความหมาย
31	0.71	0.24	ใช้ได้
32	0.74	0.29	ใช้ได้
33	0.46	0.35	ใช้ได้
34	0.66	0.47	ใช้ได้
35	0.66	0.24	ใช้ได้
36	0.46	0.24	ใช้ได้
37	0.63	0.24	ใช้ได้
38	0.60	0.29	ใช้ได้
39	0.43	0.29	ใช้ได้
40	0.43	0.35	ใช้ได้
41	0.49	0.24	ใช้ได้
42	0.34	0.24	ใช้ได้
43	0.43	0.24	ใช้ได้
44	0.66	0.47	ใช้ได้
45	0.40	0.29	ใช้ได้
46	0.80	0.35	ใช้ได้
47	0.71	0.24	ใช้ได้
48	0.66	0.35	ใช้ได้
49	0.57	0.41	ใช้ได้
50	0.77	0.41	ใช้ได้

ค่าความเชื่อมั่น 0.89714

ตารางที่ 28 คะแนนแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดย
ใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	6	9	22	7	10
2	5	8	23	6	7
3	7	8	24	7	8
4	8	9	25	4	5
5	6	8	26	6	7
6	6	10	27	5	6
7	8	9	28	5	6
8	7	8	29	4	5
9	9	10	30	6	7
10	7	10	31	6	9
11	8	10	32	3	7
12	7	8	33	5	9
13	7	8	34	8	10
14	3	8	35	6	7
15	5	6	36	7	10
16	8	10	37	7	10
17	5	8	38	7	8
18	7	9	39	4	7
19	7	9	40	5	7
20	6	8	41	8	9
21	5	10	42	7	8
ก่อนเรียน		$\bar{x} = 6.19$		S.D. = 1.418	
หลังเรียน		$\bar{x} = 8.21$		S.D. = 1.423	

ตารางที่ 29 คะแนนแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดย
ใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

ทักษะการตัดสินใจ

คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	6	8	22	7	9
2	3	5	23	6	8
3	4	5	24	4	5
4	8	10	25	2	6
5	5	8	26	4	6
6	5	9	27	8	9
7	7	8	28	7	10
8	5	9	29	4	7
9	3	6	30	5	6
10	5	10	31	6	7
11	6	9	32	4	5
12	5	6	33	8	9
13	7	9	34	8	9
14	6	10	35	4	6
15	6	7	36	7	9
16	5	10	37	6	9
17	5	7	38	5	8
18	8	10	39	4	6
19	9	10	40	4	6
20	6	9	41	8	9
21	7	8	42	5	6
ก่อนเรียน		$\bar{x} = 5.64$		S.D. = 1.635	
หลังเรียน		$\bar{x} = 7.81$		S.D. = 1.671	

ตารางที่ 30 คะแนนแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดย
ใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

ทักษะการแก้ปัญหา

คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	4	8	22	8	10
2	4	5	23	8	9
3	6	9	24	7	8
4	6	9	25	5	7
5	5	8	26	4	5
6	4	5	27	9	10
7	6	7	28	7	8
8	5	7	29	4	8
9	8	9	30	6	8
10	5	8	31	6	8
11	9	10	32	3	6
12	6	8	33	7	9
13	7	8	34	4	7
14	6	7	35	3	4
15	6	8	36	8	10
16	6	7	37	6	7
17	8	10	38	4	7
18	6	8	39	2	6
19	7	9	40	5	6
20	7	8	41	4	5
21	7	9	42	5	7
ก่อนเรียน		$\bar{x} = 5.79$		S.D. = 1.675	
หลังเรียน		$\bar{x} = 7.67$		S.D. = 1.525	

ตารางที่ 31 คะแนนแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดย
ใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

ทักษะการสร้างสัมพันธภาพ

คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	8	10	22	6	7
2	4	7	23	6	7
3	5	7	24	4	8
4	8	9	25	4	8
5	7	8	26	7	10
6	7	8	27	6	7
7	8	9	28	5	10
8	6	9	29	2	6
9	5	7	30	4	7
10	2	9	31	7	8
11	8	9	32	6	7
12	3	7	33	5	6
13	8	9	34	8	9
14	7	8	35	4	5
15	7	8	36	6	9
16	7	8	37	8	10
17	8	10	38	7	8
18	7	8	39	2	8
19	8	9	40	7	8
20	8	10	41	7	10
21	6	9	42	7	8
ก่อนเรียน		$\bar{x} = 6.07$		S.D. = 1.800	
หลังเรียน		$\bar{x} = 8.19$		S.D. = 1.234	

ตารางที่ 32 คะแนนแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดย
ใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ

ทักษะการสื่อสาร

คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	6	7	22	7	8
2	4	5	23	5	9
3	3	5	24	3	6
4	6	7	25	5	6
5	5	9	26	7	8
6	5	9	27	6	7
7	8	9	28	6	9
8	4	9	29	3	6
9	5	6	30	6	10
10	4	9	31	5	7
11	6	10	32	5	6
12	2	4	33	3	7
13	6	8	34	6	8
14	7	8	35	5	6
15	6	7	36	7	9
16	6	10	37	7	8
17	3	7	38	6	9
18	4	8	39	4	8
19	9	10	40	5	8
20	7	8	41	8	9
21	7	9	42	7	10
ก่อนเรียน		$\bar{x} = 5.45$		S.D. = 1.580	
หลังเรียน		$\bar{x} = 7.81$		S.D. = 1.518	

ตารางที่ 33 คะแนนแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดย
ใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	30	42	22	35	44
2	20	30	23	31	40
3	25	34	24	25	35
4	36	44	25	20	32
5	28	41	26	28	36
6	27	41	27	34	39
7	37	42	28	30	43
8	27	42	29	17	32
9	30	38	30	27	38
10	23	46	31	30	39
11	37	48	32	21	31
12	23	33	33	28	40
13	35	42	34	34	43
14	29	41	35	22	28
15	30	36	36	35	47
16	32	45	37	34	44
17	29	42	38	29	40
18	32	43	39	16	35
19	40	47	40	26	35
20	34	43	41	35	42
21	32	45	42	31	39
ก่อนเรียน		$\bar{x} = 29.14$		S.D. = 5.625	
หลังเรียน		$\bar{x} = 39.69$		S.D. = 4.966	

ตารางที่ 34 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 ท่าน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	1	2	3		
1. ตลาดในระบบเศรษฐกิจหมายถึงข้อใด (จำ)	+1	+1	+1	3.00	1.00
2. ข้อความใดหมายถึงการตกลงซื้อขายสินค้าและบริการโดยไม่จำเป็นที่จะต้องมีสถานที่แน่นอน (จำ)	+1	+1	+1	3.00	1.00
3. “บริษัทหนึ่ง และบริษัทสองมีธุรกิจการค้าที่เหมือนกันคือ ผลิตสบู่ล้างหน้า ซึ่งทั้ง 2 บริษัทจะวางกลยุทธ์การขายเพื่อจูงใจลูกค้าอยู่เสมอ” จากข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับลักษณะสำคัญของตลาดในระบบเศรษฐกิจข้อใดมากที่สุด (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00
4. “ก๋วยเตี๋ยว เป็นอาหารที่สามารถหารับประทานได้ทั่วไป โดยราคาจะอยู่ระหว่าง 30-40 บาท ซึ่งในบริเวณย่านชุมชนจะพบร้านก๋วยเตี๋ยวตั้งอยู่ใกล้กันได้มากกว่า 2-3 ร้าน หากพบว่าร้านใดร้านหนึ่งปิด ก็ยังสามารถซื้อร้านอื่นแทนได้” จากข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับลักษณะของตลาดในระบบเศรษฐกิจข้อใด (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00
5. ตลาดที่มีการแข่งขันได้อย่างเสรี โดยผู้ซื้อและผู้ขายไม่สามารถมีอิทธิพลในการกำหนดราคาสินค้าในตลาดได้ เป็นลักษณะสำคัญของตลาดในข้อใด (เข้าใจ)	+1	+1	+1	3.00	1.00
6. การใช้การใช้กลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อเพิ่มยอดขายจำหน่ายสินค้า เป็นลักษณะสำคัญของตลาดในข้อใด (เข้าใจ)	+1	+1	+1	3.00	1.00
7. ข้อใดกล่าวถึงความหมายของอุปสงค์ได้ถูกต้อง (จำ)	+1	+1	+1	3.00	1.00
8. ความหมายของคำในข้อใดหมายถึงความต้องการที่มีอำนาจในการซื้อ และสามารถที่จะซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภค ในระยะเวลาหนึ่ง และ ณ ระดับราคาต่างๆ (จำ)	+1	+1	+1	3.00	1.00
9. บุคคลในข้อใดมีพฤติกรรมตามกฎอุปสงค์ (เข้าใจ)	+1	+1	+1	3.00	1.00
10. พฤติกรรมในข้อใดไม่สอดคล้องกับกฎอุปสงค์ (เข้าใจ)	+1	+1	+1	3.00	1.00

ตารางที่ 34 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 ท่าน (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	1	2	3		
11. จำนวนสินค้าและบริการซึ่งผู้ผลิตเต็มใจจะผลิตและนำออกขาย ณ ระดับราคาต่างๆในระยะเวลาที่กำหนดเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องในข้อใด (จำ)	+1	+1	+1	3.00	1.00
12. อุปทานในทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึงข้อใด (จำ)	+1	+1	+1	3.00	1.00
13. ข้อใดสอดคล้องกับกฎอุปทาน (เข้าใจ)	+1	+1	+1	3.00	1.00
14. ปริมาณเสนอขายกับราคาสินค้าในข้อใดไม่สัมพันธ์กันตามกฎอุปทาน (เข้าใจ)	+1	+1	+1	3.00	1.00
15. ข้อใดกล่าวถึงกลไกราคาไม่ถูกต้อง (เข้าใจ)	+1	+1	+1	3.00	1.00
16. การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการนั้นเกิดได้ลุล่วงเป็นเพราะราคาถูกกำหนดขึ้นจากผู้ซื้อและผู้ขายในตลาดร่วมกันสอดคล้องกับข้อใด (เข้าใจ)	+1	+1	+1	3.00	1.00
17. “เต็ยวราย เป็นร้านอาหารไทย มีชื่อเสียงมากในเรื่องความอร่อย และบรรยากาศดี ถึงแม้ว่าอาหารจะมีราคาสูงกว่าร้านอื่น แต่ก็ยังได้รับความนิยมจากผู้บริโภค” จากข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับปัจจัยในการกำหนดอุปสงค์ในข้อใดมากที่สุด (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00
18. ผู้ต้องการซื้อโทรศัพท์มือถือเครื่องใหม่ ในขณะที่เดียวกันก็อยากได้แท็บเล็ต เพราะชอบจอที่มีขนาดใหญ่มองเห็นชัดเจน แต่ก็ยังอยากได้โทรศัพท์มือถือเพราะหยิบใช้ได้ง่ายและพกพาสะดวกกว่า โดยที่ทั้งสองอย่างมีคุณภาพเหมือนกัน จากสถานการณ์ดังกล่าวข้อใดคือปัจจัยสำคัญที่สุดในการเสนอซื้อสินค้า (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00
19. “ปัจจุบันมีผู้ผลิตส่งออกพืชผลทางการเกษตรไปขายยังต่างประเทศเป็นจำนวนมาก” จากข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับปัจจัยในการกำหนดอุปทานในข้อใดมากที่สุด (วิเคราะห์)	+1	0	+1	2.00	0.67

ตารางที่ 34 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 ท่าน (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	1	2	3		
20. “วัยรุ่นในปัจจุบันมักติดต่อสื่อสารกันผ่านโซเชียลเน็ตเวิร์ก และมีการแชร์ภาพและข้อมูลต่างๆ จึงเป็นช่องทางให้ผู้ผลิตทำธุรกิจขายของออนไลน์เป็นจำนวนมาก” จากข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับปัจจัยในการกำหนดอุปทานในข้อใดมากที่สุด (วิเคราะห์)	+1	0	+1	2.00	0.67
จากกราฟจงตอบคำถามข้อ 21-22					
 <p>ราคา</p> <p>25</p> <p>15</p> <p>5</p> <p>0 1 3 5 7 9</p> <p>กิโกรัม</p> <p>S</p> <p>D</p> <p>21. น้ำส้มกระป๋องเป็นเครื่องดื่มที่นิยมในช่วงฤดูร้อน แต่ส้มในท้องตลาดมีการปรับเปลี่ยนราคาตลอดเวลา จากกราฟโรงงานผลิตน้ำผลไม้ต้องวางแผนการซื้อส้มอย่างไรจึงจะทำให้ได้กำไรสูงสุด (วิเคราะห์)</p>	+1	+1	+1	3.00	1.00
22. ข้อใดต่อไปนี้เป็นข้อสอดคล้องกับหลักการกำหนดราคาในระบบเศรษฐกิจ เมื่อส้มปรับราคาขึ้นจาก 15 บาทเป็น 20 บาท (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00
23. เพราะเหตุใดในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ดอกมะลิจึงมีราคาแพงกว่าในช่วงเวลาปกติ (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00
24. ข้อใดเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้ราคาสินค้าชนิดอื่นๆมีราคาแพงขึ้น เมื่อราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้น (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00
25. ข้อใดสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด (เข้าใจ)	+1	+1	+1	3.00	1.00
26. เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ต้องการให้ผู้ปฏิบัติเกิดคุณลักษณะอย่างไร (เข้าใจ)	+1	+1	+1	3.00	1.00

ตารางที่ 34 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 ท่าน (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	1	2	3		
27. “...ทุกคนจำเป็นต้องหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาการกระทำของตนให้รอบคอบอยู่เสมอ ระมัดระวังทำการทุกอย่างด้วยเหตุผล ด้วยความมีสติและด้วยความรู้ตัว เพื่อเอาชนะความชั่วร้ายทั้งหมดให้ได้โดยตลอด และสามารถก้าวไปถึงความสำเร็จที่แท้จริง ทั้งในการทำงาน และการครองชีพ...” จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ หากวิภาปฏิบัติตามดังกล่าว วิภามีลักษณะสอดคล้องกับสุภาษิตข้อใดมากที่สุด (วิเคราะห์)	+1	0	+1	2.00	0.67
28. การดำเนินชีวิตที่ไม่ได้หมายถึง การปฏิเสธโลกาภิวัตน์หรือการยึดติดกับความเรียบง่ายของโลกสมัยเก่า ซึ่งไม่อาจหวนคืนกลับมาอีกแล้ว สอดคล้องกับบุคคลที่มีคุณลักษณะดังกล่าวในข้อใด (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00
29. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เหมาะสมกับการดำรงชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์หรือไม่ อย่างไร (ประเมินผล)	+1	+1	+1	3.00	1.00
30. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้คนในชาติมีพฤติกรรมพอกินพอใช้ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หรือไม่ อย่างไร (ประเมินค่า)	+1	+1	+1	3.00	1.00
31. การรวมกลุ่มกันเพื่อป้องกันการถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง เป็นลักษณะของการรวมกลุ่มในข้อใด (จำ)	+1	+1	+1	3.00	1.00
32. ข้อใดคือความหมายของระบบสหกรณ์ (จำ)	+1	+1	+1	3.00	1.00
33. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะสำคัญของระบบสหกรณ์ (จำ)	+1	+1	+1	3.00	1.00
34. ข้อใดคือหลักการสำคัญของระบบสหกรณ์ที่ใช้ในการควบคุมดูแลกันเพื่อให้ดำเนินงานได้อย่างเสมอภาค (จำ)	+1	+1	+1	3.00	1.00
35. บุคคลในข้อใดดำเนินชีวิตได้สอดคล้องกับหลักการมีเหตุผลตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุด (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00

ตารางที่ 34 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 ท่าน (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	1	2	3		
36. ดอนกู้เงินเพื่อซื้อรถยนต์คันใหม่และต้องส่งเงิน ผ่อนทุกเดือน ส่งผลให้ดอนมีเงินไม่พอใช้ พฤติกรรม ดังกล่าวเกิดจากการขาดหลักเศรษฐกิจพอเพียงในข้อ ใด (วิเคราะห์)	+1	+1	0	2.00	0.67
37. บุคคลในข้อใดมีลักษณะสอดคล้องกับหลักการมี ภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่าง กะทันหัน (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00
38. ในปี 2559 ประเทศไทยต้องเป็นประเทศที่มั่นคง มั่นคง และยั่งยืน ถ้าทุกชุมชนมีการพัฒนาโดยใช้หลัก เศรษฐกิจพอเพียงเช่นเดียวกับชุมชนในข้อใด (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00
39. ถ้าประชาชนในทุกระดับนำหลักเศรษฐกิจ พอเพียงไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตจะเกิดผล ดีต่อสภาพสังคมของประเทศชาติข้อใดมากที่สุด (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00
40. หากผู้ปฏิบัติต้องการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น จะต้องปฏิบัติตนอย่างไรให้สอดคล้องกับหลักแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียงในข้อใดมากที่สุด (วิเคราะห์)	+1	0	+1	2.00	0.67
41. ข้อใดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียงกับระบบสหกรณ์ไม่ถูกต้อง (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00
42. แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับระบบ สหกรณ์ในข้อใดมากที่สุด (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00
43. ข้อใดคือสาเหตุสำคัญที่สุดที่ส่งผลให้เกิดปัญหา อาชญากรรมในสังคมไทย (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00
44. ข้อใดเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดอันเกิดจากการ พัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00
45. กรุงเทพมหานครและเมืองใหญ่ตามภูมิภาคกำลัง เผชิญปัญหาด้านใดมากที่สุด (วิเคราะห์)	+1	+1	0	2.00	0.67

ตารางที่ 34 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 ท่าน (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	1	2	3		
46. ข้อใดคือปัญหาสำคัญอันเกิดจากการเร่งพัฒนาประเทศให้เทียบเท่าประเทศที่พัฒนาแล้ว (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00
47. สภาพสังคมและศีลธรรมของคนถดถอยลงสวนทางกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุสำคัญในข้อใด (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00
48. ข้อใดคือปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการเพิ่มสมรรถนะทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นในประเทศ (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00
49. เพราะเหตุใดชาวสวนยางพาราจึงมักประสบกับปัญหาราคายางตกต่ำ (วิเคราะห์)	+1	0	+1	2.00	0.67
50. การพัฒนาเขตนิกมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เกิดผลดีด้านการพัฒนาโครงสร้างอุตสาหกรรม ข้อใดคือปัจจัยที่ทำให้ชาวบ้านบริเวณโดยรอบได้รับผลกระทบด้านสุขภาพมากที่สุด (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00
51. คนภาคกลางส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง เพราะไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง ทำให้ยังคงมีฐานะยากจน จากปัญหาดังกล่าวเกิดจากการขาดการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในข้อใด (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00
52. “ภาคอีสานทำการเพาะปลูกได้เพียงฤดูเดียว คือ ฤดูฝน พื้นที่ชนบทส่วนนี้ต้องพึ่งธรรมชาติเป็นสำคัญ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศยากแก่การทำระบบชลประทาน การเก็บน้ำทำได้ยาก ดินส่วนใหญ่เป็นดินทราย การเพาะปลูกจึงทำได้เฉพาะข้าวนาปี ส่วนฤดูแล้งก็จะเก็บผัก เลี้ยงสัตว์ บางส่วนก็จะเข้ามาหางานทำในเมือง” จากบทความข้างต้นท้องถิ่นดังกล่าวเกิดปัญหาขึ้นเพราะขาดการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในข้อใด (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00

ตารางที่ 34 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 ท่าน (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	1	2	3		
53. “คนชนบทในภาคเหนือที่ยากจนมักจะบุกรุกเขตป่าไม้เพื่อเป็นที่ทำกิน ในปีแรกๆพื้นที่เหล่านี้ยังอุดมสมบูรณ์ให้ผลผลิตสูง แต่เมื่อขาดการทำนุบำรุงดิน ดินเสื่อมคุณภาพ ผลผลิตก็จะต่ำลง จนต้องย้ายที่ทำการเกษตรไปเรื่อยๆ เกิดปัญหาการทำอะไรเลือนลอย” จากบทความข้างต้นสามารถวิเคราะห์ปัญหาท้องถิ่นตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในข้อใด (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00
54. “คนชนบทส่วนใหญ่ในภาคใต้มักประกอบอาชีพทำสวนยางเพราะเหมาะกับลักษณะภูมิอากาศของภาคใต้ แต่ชาวสวนยางบางส่วนยังยากจน เนื่องจากมีสวนยางขนาดเล็ก และเป็นยางพันธุ์เก่าที่ให้ผลผลิตต่ำ” จากบทความข้างต้นสามารถวิเคราะห์ปัญหาท้องถิ่นตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในข้อใด (วิเคราะห์)	+1	+1	0	2.00	0.67
55. ข้อใดเป็นการแก้ไขและพัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนมีน้ำกินน้ำใช้อย่างยั่งยืน ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00
56. การทำเกษตรที่ใช้สารเคมีในปริมาณมากส่งผลให้คุณภาพของดินเสื่อมลง ซึ่งจะทำให้มีผลผลิตลดลง รวมไปถึงราคาพืชผลทางการเกษตรมีราคาที่ไม่แน่นอน ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรในชนบทมีฐานะยากจน จากปัญหาที่เกษตรกรประสบดังกล่าว ข้อใดเป็นการแก้ปัญหาและพัฒนาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงได้เหมาะสมที่สุด (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00

ตารางที่ 34 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 ท่าน (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	1	2	3		
57. “วิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 ชุมพรคานานารี รีสอร์ทที่ตั้งอยู่บนทะเลฝั่งตะวันออก ประสบปัญหา ด้านการเงินเหมือนกับธุรกิจอื่นๆ ในความพยายามดิ้น รนเพื่อที่จะเอาตัวรอด เจ้าของรีสอร์ทเกิดแรงบันดาลใจที่จะนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการฟื้นฟู กิจการ โดยเริ่มจากการปลูกข้าว ผัก ดอกไม้ และ ผลไม้ภายในพื้นที่ว่างของรีสอร์ท และทำการปรับปรุง คุณภาพของดินทรายด้วยการทดลองทำปุ๋ยอินทรีย์ จากขยะและวัสดุเหลือใช้อื่นๆในโรงแรมโดยไม่ยอม ใช้สารเคมีเลย โดยปลูกข้าวพันธุ์พื้นบ้านและสร้าง โรงสีในบริเวณโรงแรม แกลบที่เหลือจากการสีข้าว กลายเป็นวัสดุดีบในการทำปุ๋ยหมักและอาหารสัตว์ และเมื่อผลผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการเจ้าของรี สอร์ทจึงสนับสนุนชุมชนรอบๆให้ปลูกข้าวเพิ่มในพื้นที่ ของตนเพื่อป้อนทางโรงงาน” ชุมพรคานานารีรีสอร์ท ทตั้งกล่าวแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยใช้หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในข้อใด (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00
58. ชุมพรคานานารีรีสอร์ทมีการพัฒนากิจการตาม แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงต่างยุคเว้นข้อใด (วิเคราะห์)	+1	+1	+1	3.00	1.00
59. แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 10 ให้ความสำคัญกับ การสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ดังนั้นควรพัฒนา โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามข้อใด มา ช่วยในการขับเคลื่อนนโยบายให้ประสบความสำเร็จ ตามเป้าประสงค์ (สร้างสรรค์)	+1	+1	+1	3.00	1.00

ตารางที่ 34 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 ท่าน (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	1	2	3		
60. การทำไร่เลื่อนลอย คือการย้ายที่ปลูกพืชไปเรื่อยๆ หลังจากที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ โดยจะเลือกพื้นที่ ป่าเป็นพื้นที่เพาะปลูก ทำให้เกิดการตัดไม้ทำลายป่า เมื่อใช้ประโยชน์จากพื้นที่ดังกล่าวในระยะเวลาหนึ่งดิน จะเสื่อมโทรมลง และจะถูกทิ้งไป จากสถานการณ์ ดังกล่าวจะสามารถแก้ไขอาชีพของชาวเขา และการ บุกรุกพื้นที่ป่าโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน ข้อใด ได้อย่างยั่งยืนที่สุด (สร้างสรรค์)	+1	+1	+1	3.00	1.00
รวมทั้งฉบับ					0.97

ตารางที่ 35 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้สูตรของคูเดอร์ ริชardtสัน KR-20

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	สรุปความหมาย
1	0.11*	0.12*	ใช้ไม่ได้
2	0.43	0.35	ใช้ได้
3	0.57	0.41	ใช้ได้
4	0.37	0*	ใช้ไม่ได้
5	0.49	0.24	ใช้ได้
6	0.23	0.12*	ใช้ไม่ได้
7	0.31	0.29	ใช้ได้
8	0.54	0.35	ใช้ได้
9	0.63	-0.12*	ใช้ไม่ได้
10	0.43	0.29	ใช้ได้
11	0.60	0.29	ใช้ได้
12	0.51	0.12*	ใช้ไม่ได้
13	0.49	0.41	ใช้ได้
14	0.31	0.35	ใช้ได้
15	0.09*	-0.18*	ใช้ไม่ได้
16	0.31	0.35	ใช้ได้
17	0.37	0.29	ใช้ได้
18	0.31	0*	ใช้ไม่ได้
19	0.49	0.24	ใช้ได้
20	0.57	0.12*	ใช้ไม่ได้
21	0.63	0.24	ใช้ได้
22	0.11*	0*	ใช้ไม่ได้
23	0.29	-0.06*	ใช้ไม่ได้
24	0.51	0.29	ใช้ได้
25	0.60	0.29	ใช้ได้
26	0.97*	0*	ใช้ไม่ได้
27	0.17*	0*	ใช้ไม่ได้
28	0.43	0.35	ใช้ได้
29	0.63	0.29	ใช้ได้
30	0.23	-0.06*	ใช้ไม่ได้

ตารางที่ 35 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้สูตรของคูเดอร์ ริชardtสัน KR-20 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	สรุปความหมาย
31	0.63	0.24	ใช้ได้
32	0.77	0.06*	ใช้ไม่ได้
33	0.74	0*	ใช้ไม่ได้
34	0.37	0.35	ใช้ได้
35	0.94*	0.06*	ใช้ไม่ได้
36	0.97*	0*	ใช้ไม่ได้
37	0.94*	0.06*	ใช้ไม่ได้
38	0.71	0.47	ใช้ได้
39	0.31	0.29	ใช้ได้
40	0.77	0.29	ใช้ได้
41	0.49	0.24	ใช้ได้
42	0.20	-0.06*	ใช้ไม่ได้
43	0.71	0.29	ใช้ได้
44	0.37	0*	ใช้ไม่ได้
45	0.26	0.29	ใช้ได้
46	0.17*	-0.12*	ใช้ไม่ได้
47	0.37	0.29	ใช้ได้
48	0.57	0.06*	ใช้ไม่ได้
49	0.57	0.24	ใช้ได้
50	0.37	-0.06*	ใช้ไม่ได้
51	0.37	0.29	ใช้ได้
52	0.43	0.29	ใช้ได้
53	0.51	0*	ใช้ไม่ได้
54	0.23	-0.18*	ใช้ไม่ได้
55	0.14*	-0.06*	ใช้ไม่ได้
56	0.60	0.47	ใช้ได้
57	0.40	0.18*	ใช้ไม่ได้
58	0.40	0.29	ใช้ได้
59	0.14*	0.06*	ใช้ไม่ได้
60	0.23	0.35	ใช้ได้

หมายเหตุ

1. ข้อสอบข้อที่ 1, 15, 22, 27, 46, 55, 59 มีค่าความยากง่าย (p) น้อยกว่า 0.20 จัดเป็นข้อสอบที่ยากเกินไปจึงตัดออก
2. ข้อสอบข้อที่ 26, 35, 36, 37, มีค่าความยากง่าย (p) มากกว่า 0.80 จัดเป็นข้อสอบที่ง่ายเกินไปจึงตัดออก
3. ข้อสอบข้อที่ 1, 4, 6, 9, 12, 15, 18, 20, 22, 23, 26, 27, 30, 32, 33, 35, 36, 37, 42, 44, 46, 48, 50, 53, 54, 55, 57, 59 มีค่าอำนาจจำแนก (r) น้อยกว่า 0.20 จัดเป็นข้อสอบที่ไม่สามารถจำแนกเด็กเก่งและเด็กอ่อนได้จึงตัดออก
4. รวมตัดข้อสอบออกทั้งหมด 30 ข้อ และคงเหลือข้อสอบจำนวน 30 ข้อ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาดสัน ได้เท่ากับ 0.83

ตารางที่ 36 คะแนนแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	17	19	22	19	22
2	12	23	23	18	21
3	12	22	24	10	22
4	17	21	25	16	20
5	12	20	26	15	17
6	12	16	27	12	16
7	11	19	28	12	21
8	10	15	29	15	16
9	18	20	30	19	25
10	14	17	31	13	19
11	10	16	32	8	15
12	14	19	33	12	16
13	10	16	34	9	16
14	17	22	35	20	21
15	15	19	36	11	21
16	11	22	37	11	18
17	16	21	38	10	18
18	9	15	39	12	17
19	13	18	40	12	15
20	16	21	41	9	17
21	11	14	42	14	15
ก่อนเรียน		$\bar{x} = 13.19$		S.D. = 3.149	
หลังเรียน		$\bar{x} = 18.64$		S.D. = 2.748	

ตารางที่ 37 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบประเมินความสามารถในการทำ
โครงการของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	1	2	3		
1. การเลือกหัวข้อ					
1.1 สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน	+1	+1	+1	3.00	1.00
1.2 สัมพันธ์กับสภาพท้องถิ่น	+1	+1	+1	3.00	1.00
1.3 มีความดึงดูดน่าสนใจ	+1	+1	+1	3.00	1.00
2. การวางเค้าโครงโครงการ					
2.1 ชื่อเรื่องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	3.00	1.00
2.2 กำหนดขอบเขตการทำโครงการชัดเจน	+1	+1	+1	3.00	1.00
2.3 ระบุกิจกรรม/วิธีการดำเนินการชัดเจน	+1	+1	0	2.00	0.67
3. การลงมือปฏิบัติ					
3.1 ปฏิบัติงานตามวิธีการดำเนินการที่กำหนด	+1	+1	+1	3.00	1.00
3.2 ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลได้หลากหลาย	+1	+1	+1	3.00	1.00
3.3 บันทึกข้อมูลและจัดเก็บเป็นระบบ	+1	+1	+1	3.00	1.00
4. การวิเคราะห์ข้อมูล					
4.1 คัดเลือกข้อมูลได้ถูกต้องเหมาะสม	+1	+1	+1	3.00	1.00
4.2 จำแนกประเภทข้อมูล	+1	+1	+1	3.00	1.00
4.3 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลถูกต้อง	+1	+1	+1	3.00	1.00
5. การสรุปผล					
5.1 ตอบวัตถุประสงค์ที่กำหนด	+1	+1	+1	3.00	1.00
5.2 สรุปผลถูกต้องชัดเจนได้ใจความกระชับ	+1	+1	+1	3.00	1.00
5.3 ระบุประโยชน์ที่ได้รับจากการทำโครงการ ชัดเจน	+1	+1	+1	3.00	1.00
6. การนำเสนอผลงาน					
6.1 มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม	+1	+1	+1	3.00	1.00
6.2 ความคิดสร้างสรรค์ในการทำป้ายนิเทศ	+1	+1	+1	3.00	1.00
6.3 เรียบเรียงประเด็นในการนำเสนอได้ชัดเจน	+1	+1	+1	3.00	1.00
7. การประเมินผลงาน					
7.1 ประเมินตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนด	+1	+1	+1	3.00	1.00
7.2 ประเมินตามสภาพจริง	+1	+1	0	2.00	0.67
7.3 ประเมินด้วยความยุติธรรม	+1	+1	+1	3.00	1.00
รวมทั้งฉบับ					0.97

ตารางที่ 38 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นของ
ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	1	2	3		
1. ด้านบรรยากาศการเรียนรู้					
1.1 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานทำให้นักเรียน ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ	+1	+1	+1	3.00	1.00
1.2 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานทำให้นักเรียน มีอิสระในการเรียน	+1	+1	0	2.00	0.67
1.3 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานทำให้นักเรียน ได้เรียนรู้นอกห้องเรียน	+1	+1	+1	3.00	1.00
1.4 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสร้างความ สนุกสนานในการเรียน	+1	+1	+1	3.00	1.00
1.5 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานทำให้นักเรียน ได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นอย่างเปิดเผย	+1	+1	+1	3.00	1.00
2. ด้านทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิต					
2.1 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานช่วย ให้นักเรียนฝึกการวางแผนในการทำงาน	+1	+1	+1	3.00	1.00
2.2 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานช่วย ให้นักเรียนฝึกการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง	+1	+1	0	2.00	0.67
2.3 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานช่วย ให้นักเรียนฝึกทักษะการตัดสินใจ	+1	+1	+1	3.00	1.00
2.4 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานช่วย ให้นักเรียนฝึกทักษะการแก้ไขปัญหา	+1	+1	+1	3.00	1.00
2.5 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานช่วย ให้นักเรียนฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น	+1	+1	+1	3.00	1.00

ตารางที่ 38 แสดงผลการพิจารณาความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็นของ
ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC
	1	2	3		
3. ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้					
3.1 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการช่วยให้ นักเรียนสร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเอง	+1	+1	0	2.00	0.67
3.2 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการช่วยให้ นักเรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองจากการลงมือ ปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	3.00	1.00
3.3 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการช่วยให้ นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ	+1	+1	+1	3.00	1.00
3.4 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการช่วยให้ นักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นมากขึ้น	+1	+1	+1	3.00	1.00
3.5 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการช่วยให้นักเรียน ฝึกการตัดสินใจ การแก้ปัญหาเมื่อเผชิญกับอุปสรรค	+1	+1	+1	3.00	1.00
รวมทั้งฉบับ					0.93

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างภาพประกอบการทำโครงการ

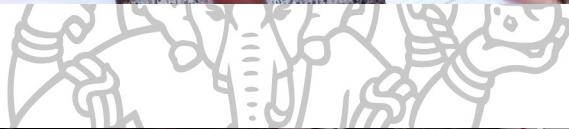
การสัมภาษณ์

การรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการดำเนินการ

การนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ใบงาน
เรื่อง การเลือกหัวข้อ

คำชี้แจง ให้นักเรียนร่วมกันระดมความคิดเห็นภายในกลุ่มและตอบคำถามต่อไปนี้

1. ระบุหัวข้อที่นักเรียนสนใจ

- 1.1 ..... 5. ศาสตร์ภูมิพลเมือง.....
 1.2 ..... ตลาดในชุมชนเมืองเก่า.....
 1.3 ..... ศิลปกรรม.....
 1.4 ..... ศิลปะไทย.....
 1.5 ..... ศิลปะทางวัฒนธรรม.....

2. เลือกหัวข้อที่สนใจมากที่สุด 2 ลำดับ พร้อมให้เหตุผลประกอบ

- 2.1 ..... ตลาดในชุมชนเมืองเก่า ..... เพราะ บริเวณชุมชนเมืองเก่ามีสิ่งปลูกสร้างของพ่อค้าคนกลาง.....
 ..... ศิลปะทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้เป็นอย่างดีและมีความน่าสนใจ.....
 ..... ศิลปะทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน.....
 .....
 2.2 ..... ศิลปะไทย ..... เพราะ ในประเทศไทยมีศิลปกรรมที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน.....
 ..... ศิลปะทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้เป็นอย่างดีและมีความน่าสนใจ.....
 ..... ศิลปะทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน.....

ขอบเขตการทำโครงการ

กำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ประชากร คนที่ประกอบอาชีพในชุมชนวัดม่วง เขตเขาเขต อภิปภพชพวนศรี
กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา บุคคลที่ประกอบอาชีพในชุมชนวัดม่วง จำนวน ๕ ราย ได้บันทึก ๑. ลานหนอกผสมโปง
ตัวแปรที่ศึกษา ๑. รายผลกำไร ๒. ภาระหนี้สิน ๓. ภาระหนี้สิน ๔. ภาระหนี้สิน ๕. ภาระหนี้สิน
การนับแนวคิดช่วงรวมตัวแปรเชิงคุณภาพให้โดยการประกอบอาชีพของคนที่ประกอบอาชีพ

ชั้นงาน

แนวคิดโดยรวมน เว็บบ การประกอบเงินตามแนวคิดผู้ประกอบการด้านธุรกิจสหกรณ์

ขั้นตอนการดำเนินการ

1. ระบุข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษา โดยรวบรวมข้อมูลของเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการปลูกข้าวและเลี้ยงสัตว์
2. กำหนดขอบเขตการวิจัยให้ชัดเจน
3. ศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษาและสภาพพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษา
4. กำหนดระยะเวลาในการเก็บข้อมูลโดยใช้เวลาตั้งแต่การเริ่มต้นการศึกษานี้ และบันทึกไว้ในบันทึกประจำวัน
5. จัดทำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและสัมภาษณ์โดยตั้งแบบสอบถามก่อนแล้ว ให้ตั้งแบบสอบถามที่มีลักษณะเฉพาะที่ศึกษา
6. เก็บข้อมูลเบื้องต้นจากชุมชน
7. จัดทำแบบสอบถามที่แจกจ่ายให้กับครัวเรือนและให้ไปส่งคืน
8. ประเมินข้อมูลจากแบบสอบถามและของเพื่อนกลุ่มอื่น

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การประกอบอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ชื่อ - สกุล..... กมลวรรณ ทวีรัตน์.....

1.2 อาชีพ..... ๙. รดน้ำต้นไม้.....

1.3 รายได้..... ๒๐๐๐๐ / เดือน.....

2. หลักการในการประกอบอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1 ท่านมีแนวทางในการบริหารจัดการชีวิตอย่างไร

..... ๕๐% ไว้เป็นสำรอง ในการใช้เงินในแต่ละวัน ส่วนที่เหลือเก็บในบัญชีออมเงินไว้ใช้ยามฉุกเฉิน.....
..... และจัดเก็บภาษีเงินได้.....

2.2 ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพอะไร เพราะเหตุใดจึงเลือกอาชีพนี้

..... ปลูกผักและดูแลกิจการที่ไว้ใจในแปลงผัก.....
..... และไว้ใจกับครอบครัวและเพื่อน.....

2.3 ท่านมีแนวทางในการออมเงิน อย่างไร

..... มีทั้งการฝากธนาคารที่ไว้ใจในแปลงผัก.....
..... และมีการเก็บเงินไว้ใช้ยามฉุกเฉิน.....

2.4 ในการประกอบอาชีพท่านใช้ความรู้/ประสบการณ์ในการทำงานอย่างไร

..... ประสบการณ์.....
..... และได้ประสบการณ์ได้จากการทำงาน.....

2.5 จากการประกอบอาชีพที่ผ่านมาท่านใช้คุณธรรม/จริยธรรมในการประกอบอาชีพอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร

..... ตั้งใจทำงาน.....
..... และแบ่งปันกับเพื่อนที่ไว้ใจ.....

3. การประกอบอาชีพที่ผ่านมาท่านได้ยึดแนวคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ อย่างไร

..... ยึดแนวทาง.....
..... ซึ่งมีความพอเพียงทั้งองค์ความรู้.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การประกอบอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ชื่อ - สกุล..... เกศศรี วัชรวิจิตร
- 1.2 อาชีพ..... วิทยากร ๒๐/๓๐/๓๕
- 1.3 รายได้..... ๑,๐๐๐ /เดือน

2. หลักการในการประกอบอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- 2.1 ท่านมีแนวทางในการบริหารจัดการชีวิตอย่างไร
แบ่งภาคชีวิตในส่วนต่าง ๆ ทางแผนกใช้ทั้งในบ้าน ส่วนใดก่อนหลัง
- 2.2 ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพอะไร เพราะเหตุใดจึงเลือกอาชีพนี้
ประกอบอาชีพวิทยากร ๒๐/๓๐/๓๕ เพราะทำออกมาที่ อ.ศรีนครินทร์ สกลนคร ๒๐/๓๐/๓๕ ได้ค่าตอบแทน
- 2.3 ท่านมีแนวทางในการออมเงิน อย่างไร
เก็บเงินออม เพราะ มาที่เงินที่เหลือ หักเงินไปออมบ้าง ทำเรื่อง กิจการ อื่น ๆ
- 2.4 ในการประกอบอาชีพท่านใช้ความรู้/ประสบการณ์ในการทำงานอย่างไร
ใช้คิดและทำเรื่อง กิจการ กิจการ ได้ ๒๐/๓๕ เก็บเงินทั้งในมือ ๒๐/๓๕ โดย ใช้ ๒๐/๓๕ การทำไม่รีบร้อน
- 2.5 จากการประกอบอาชีพที่ผ่านมาท่านใช้คุณธรรม/จริยธรรมในการประกอบอาชีพอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร
ซื่อสัตย์ ในคำเก็บค่าตอบแทน ทาง เก็บที่ทางคืน มีคนที่ไม่ซื่อสัตย์ไปหา เก็บที่ในภายหลังก็ได้ ทางตามสภาพการรับจากผู้รับบริการนั้น
3. การประกอบอาชีพที่ผ่านมาท่านได้ยึดแนวคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ อย่างไร
ทำอาชีพมา ๒๐/๓๕ จะไม่รีบร้อน ทำเงินเก็บไว้ใช้ไปหา ทำอาชีพที่เข้าใจกันด้วย ทำเงินเก็บไว้ใช้ไปหา

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การประกอบอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ชื่อ - สกุล..... น.ส. นิตยา นิมิตต์ นิมิตต์ อัญญา
- 1.2 อาชีพ..... รับจ้าง (แม่บ้าน)
- 1.3 รายได้..... 10,000 บาท

2. หลักการในการประกอบอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1 ท่านมีแนวทางในการบริหารจัดการชีวิตอย่างไร

.....
ควบคุมเงินส่วนที่ตัวเองใช้จ่ายทุกเดือน ส่วนที่เหลือเก็บเป็นเงินออม เก็บไว้ใช้ใน การศึกษาของบุตร และ เก็บไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน ปีต่อปี ได้กำไรไว้ต่อยอดตัวเองและคนอื่น

2.2 ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพอะไร เพราะเหตุใดจึงเลือกอาชีพนี้

.....
คือสิ่งที่ทำได้ดี และ ได้มีการส่งเสริมถึง ทำให้มีประสบการณ์สูง สามารถทำได้ดีตลอด การทำอาชีพนี้ ศึกษาเป็นลูกจ้างคนอื่น ก็เป็นสิ่งที่ต้องคิด

2.3 ท่านมีแนวทางในการออมเงิน อย่างไร

.....
เก็บออมเงิน 20 บาท เก็บไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน การออมแบบนี้ เป็นการซื้อรถของตัวเอง ในอนาคตเงิน

2.4 ในการประกอบอาชีพท่านใช้ความรู้/ประสบการณ์ในการทำงานอย่างไร

.....
ใช้ประสบการณ์ ในการแก้ปัญหาและเอาตัวรอด ต่อให้ไปสมัครงาน ในการทำงาน ถ้าเกิดดูงานได้สะดวก เรายังเอาตัวรอดได้

2.5 จากการประกอบอาชีพที่ผ่านมาท่านใช้คุณธรรม/จริยธรรมในการประกอบอาชีพอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร

.....
ความซื่อสัตย์ และ ความซื่อสัตย์ในการทำงาน ถ้าได้ทำความซื่อสัตย์ในทางรับจ้างนี้ เราก็เอาตัวรอด เรา และคนอื่นด้วย ส่วนงานที่เราได้

3. การประกอบอาชีพที่ผ่านมาท่านได้ยึดแนวคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ อย่างไร

.....
ใช้เงินตามปรัชญาพอเพียง - ช่วงตอนแรกเพื่อที่จะดูแลครอบครัว อาศัยในครอบครัว

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การประกอบอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ชื่อ - สกุล..... นพจ. นาสฎา อธิษฐานพงศ์.....
- 1.2 อาชีพ..... ค้าขาย.....
- 1.3 รายได้..... 15,000 ต่อเดือน.....

2. หลักการในการประกอบอาชีพตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1 ท่านมีแนวทางในการบริหารจัดการชีวิตอย่างไร

ใช้จ่ายในครอบครัวและเก็บออมส่วนหนึ่ง ทนได้จนเป็นบ้าน เช่น กระเป๋ากระเป๋า ในการค้าขายที่ใส่ใส่ใน ชีวิตประจำวัน และ การส่งเงินกลับบ้าน ล้นค่าน้ำค้ำจุนนี้ ก็ดู เห็น ส่วนเงินออม

2.2 ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพอะไร เพราะเหตุใดจึงเลือกอาชีพนี้

ได้ขายสินค้าอิสระ และ ลงทุนไป ลงส่งเงินให้ลูกจ้างให้ คือ ลงทุนทำธุรกิจใหม่ ก็สะดวกขนาดไหน ได้ลง ลงไปส่งเงินให้ลูกจ้าง หรือ ไปลงเงินให้

2.3 ท่านมีแนวทางในการออมเงิน อย่างไร

แบ่งเงินออมทุกๆ เดือน แล้วไว้ไว้ในธนาคารบ้าง มีเงินออมไว้บ้าง เช่น เงินออมในธนาคารบ้าง ลงไปส่งเงินให้ลูกจ้าง หรือ ไปลงเงินให้

2.4 ในการประกอบอาชีพท่านใช้ความรู้/ประสบการณ์ในการทำงานอย่างไร

ฝึกทำและเรียนรู้จาก พ่อแม่ของเรานั่นเอง ฝึกทำ แล้วดูจากหนังสือ แล้วลงมือทำ ทำแล้วค่อยๆ สืบค้นค้นพบเอง ฝึกทำส่งเงิน ส่งออก พยายามจะ ทำได้สินค้าที่ฝึกฝน

2.5 จากการประกอบอาชีพที่ผ่านมาท่านใช้คุณธรรม/จริยธรรมในการประกอบอาชีพอะไรบ้าง และปฏิบัติอย่างไร

ใส่ใจในสินค้าของลูกค้า และ ราคาค่าของสินค้า ถ้าลูกค้ายังไม่พอใจ แล้วลูกค้าก็ดูลูกค้า ก็จะไม่เสียดาย ได้ยกของไปให้ หรือ ได้สินค้าก็ดูลูกค้า และ ส่งเสริมลูกค้าของลูก

3. การประกอบอาชีพที่ท่านได้ยึดแนวคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ อย่างไร

ใช้หลักการประกอบอาชีพ ใช้เงินในครอบครัวบ้าง เก็บออมไว้ส่งลูกเรียน

ใบงาน
เรื่อง การวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผลการดำเนินงาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับการสัมภาษณ์และสรุปผลการดำเนินงานให้ถูกต้อง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ด้าน	ผู้ให้สัมภาษณ์					การสรุปผล การ ดำเนินการ
	วชิรชนกพร ไททอง	วชิรชนกพร รุ่งเรือง	วชิรชนกพร วิจิตร	วชิรชนกพร วิจิตร	วชิรชนกพร วิจิตร	
พอประมาณ	ค่าชดเชยที่เพียงพอ เหมาะสมแก่การ ใช้งานแล้ว การผลิต ใช้แล้วใช้งานได้	วางแผนการ ใช้งาน	อุปกรณ์ที่ ใช้ทำงาน ใช้งานได้ ใช้งานได้ ใช้งานได้	ขั้นตอนที่ ชัดเจน ใช้งานได้ ใช้งานได้	วางแผนการ ใช้งาน ใช้งานได้ ใช้งานได้	- วัตถุประสงค์ ใช้งาน ใช้งานได้
มีเหตุผล	ใช้แล้ว ใช้งานได้ ใช้งานได้	ใช้แล้ว ใช้งานได้ ใช้งานได้	ใช้แล้ว ใช้งานได้ ใช้งานได้	ใช้แล้ว ใช้งานได้ ใช้งานได้	ใช้แล้ว ใช้งานได้ ใช้งานได้	- วัตถุประสงค์ ใช้งานได้ ใช้งานได้
มีภูมิคุ้มกัน ที่ดีในตัว	ผ่านเกณฑ์ ใช้งานได้ ใช้งานได้	ผ่านเกณฑ์ ใช้งานได้ ใช้งานได้	ผ่านเกณฑ์ ใช้งานได้ ใช้งานได้	ผ่านเกณฑ์ ใช้งานได้ ใช้งานได้	ผ่านเกณฑ์ ใช้งานได้ ใช้งานได้	- วัตถุประสงค์ ใช้งานได้ ใช้งานได้
ความรู้	เรียนรู้ ใช้งานได้ ใช้งานได้	เรียนรู้ ใช้งานได้ ใช้งานได้	เรียนรู้ ใช้งานได้ ใช้งานได้	เรียนรู้ ใช้งานได้ ใช้งานได้	เรียนรู้ ใช้งานได้ ใช้งานได้	- วัตถุประสงค์ ใช้งานได้ ใช้งานได้
คุณธรรม	มีความ ใช้งานได้ ใช้งานได้	มีความ ใช้งานได้ ใช้งานได้	มีความ ใช้งานได้ ใช้งานได้	มีความ ใช้งานได้ ใช้งานได้	มีความ ใช้งานได้ ใช้งานได้	- วัตถุประสงค์ ใช้งานได้ ใช้งานได้

ข้อเสนอแนะ

1. พงษ์ไพจิตร. ไม้ไผ่บ้านเกิด. ก่อให้เกิดไม้ไผ่บริเวณนี้ขึ้น.....
 2. สืบชมภู. การเลิกกะทันหันทำให้ปริมาณของโรงงานลดลง. ควรดองเงินชดเชย.....
 3. ศุภกิจคุ้มภัยในทิว. ไม้ไผ่ขายได้ไม่มากแต่เงินจะคงเหลือมากกว่าหากขาย. ควรดองเงินชดเชยเงิน. เงินไม่พอ.....
 4. กานท์. คิดขายตามอำเภอใจคนผู้ได้ผลประโยชน์. ควรดองเงินชดเชย.....
 5. สืบชมภู. คิดตามใจตัวเองที่สมควร. เก็บเงินไว้. ควรดองเงิน.....

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้รับแนวคิดใหม่ทางด้านเศรษฐกิจแนวคิดใหม่ทางวิชาการเห็นคุณค่าสินค้าต่างๆ.....
 2. ได้รู้ถึงความสำคัญของการศึกษาและการพัฒนาของประเทศไทย.....
 3. ได้ฝึกทักษะการนำเสนอต่างๆ เช่น การนำเสนอเรื่อง การจัดการสินค้าที่ดี ขีดความสามารถโดยมี.....

ส่วนอ้างอิง

เขียนต้นฉบับนี้ไว้เพื่อการนำเสนอ. ฝากงานจากทางเหนือ คิดไว้ว่า อาจลงเล่นกับของที่มี.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล นางสาวพรพนา รัตนพงษ์ไชย
 ที่อยู่ บ้านเลขที่ 567/14 ซอยสุขสวัสดิ์ 38 แยก 1 แขวงบางปะกอก
 เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร 10140
 ที่ทำงาน โรงเรียนปัญญาารคุณ 857 ซอยเพชรเกษม 63 แขวงหลักสอง
 เขตบางแค กรุงเทพมหานคร 10160

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2554 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (เกียรตินิยมอันดับ 1)
 วิชาเอกสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
 พ.ศ. 2554 ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
 ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2554 ครูอัตราจ้างโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย และโรงเรียนราชินีบูรณะ อำเภอ
 เมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9
 พ.ศ. 2555-ปัจจุบัน ครู ค.ศ. 1 โรงเรียนปัญญาารคุณ แขวงหลักสอง เขตบางแค
 กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1